

BÁRTH JÁNOS

KÉT VÉKA FÉREJE

A csíkszentgyörgyi és a csíkbánkfalvi
székely családi levelesládák

Bárth János: Két véka féreje

A szerző erdélyi kutatásait és e könyv megjelenését
az

OTKA

(Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok)
K. 78.551. számú kutatási programja,

valamint
a

CSÍKSZENTGYÖRGYI KÖZBIRTOKOSSÁG

támogatta

Bárth János

KÉT VÉKA FÉREJE

A csíkszentgyörgyi és a csíkbánkfalvi
székely családi levelesládák

Kecskemét
2013

A szerző tollal papírra vetett szövegét számítógépbe írta
Bárthné Berhidai Ágnes
Törökné Molnár Katalin

A leírt szövegeket ellenőrizte, korrigálta, tördelte
Bárthné Berhidai Ágnes

A képeket számítógépen feldolgozta
Veszely Ferenc

Az első borítón
Kovács Gábor, Bánkfalva 348. szám alatti lakos
családi levelesládája levéltartó dobozokkal
(Bárth János felvétele, 2008.)

A hátsó borítón
Csedő Gábor (1860–1945) csíkszentgyörgyi gazda, e könyv több
közölt dokumentumának (22., 23., 27., 36., 38.) szereplője
(Archív kép Csedő Etus, Csíkszentgyörgy 393. szám alatti lakos,
illetve Csedő István tekerőpataki plébános tulajdonában.)

ISBN 978-963-9815-32-2

Kiadja
a
Kecskeméti Katona József Múzeum
(6000 Kecskemét, Bethlen krt. 1. Pf. 6.
Telefon: 36/76/481 350; e-mail: kecskem1@t-online.hu
és a
BÁRTH Bt.
(6000 Kecskemét, Bathyány u. 17.
Telefon: 36/76/ 477 065)

A szerző telefonszáma és e-mail címei:
36/20/9776690
barthjanos@fibermail.hu; cseresmegye@gmail.com

I.

FORRÁSBEMUTATÁS ÉS TÖREDÉKES ELEMZÉSI KISÉRLET

Székely családi levelesládák a Fiság táján

A Fiság táji székely családi levelesládák nem jeltelenek a magyar néprajzi irodalomban. Kós Károly figyelemfelkeltő hajdani csíkszentgyörgyi híradása után, U. Kerékgyártó Adrien terjedelmes írást szentelt a menasági családi vagyonelektáraknak, hozományleveleknek.

Kós Károly etnográfus 1948-ban néprajzi kutatóúton járva Csíkszentgyörgyön töltött egy éjszakát. Szállásadója, akit sajnós írásában nem nevezett meg, este megmutatta neki a család levelesládájának iratait, és megengedte, hogy olvasson azokat. A kíváncsi kutató a ládában XVII. századi iratokat is talált, amelyek a nagy múltú alsíki Bocskor família birtokügyeivel, anyagi viszonyaival foglalkoztak. Kós Károly lefekvés előtt jegyzeteket készítve „csemegézt” a régi levelek kifejezéseiből. Jegyzeteit adta közre előbb a Művelődésben, majd 1981-ben az Ethnographiában.¹

U. Kerékgyártó Adrien 1941-ben, 1942-ben és 1943-ban vett részt Menaságon egy fiatalokból álló kutatótábor munkájában. Ujvári Bélával együtt felfigyelt a családi levelesládák tartalmának történeti néprajzi forrásértékére. Különösen hozományleveleket, perefernumokat tanulmányozott. Bizonyos iratokat eredetiben megszerzett, másokat lemásolt. Sok kalandon, megpróbáltatáson átesett iratgyűjteményének maradványát adta közre alapos tanulmány kíséretében 1989-ben a Néprajzi Értesítőben.²

Kós Károly csíkszentgyörgyi híradásán és U. Kerékgyártó Adrien menasági forrásközlésén fölbuzdulva 2005 elejétől magam is próbáltam családi levelesládákat keresni Csíkszentgyörgyön és Bánkfalván. A tizesiratok³ keresése, majd az egyházközség szerepű *megye* kutatása⁴ során a felkeresett Fiság táji házaknál és a megszólaltatott csíkszentgyörgyi és csíkbánkfalvi lakosoknál rendre érdeklődtem régi családi iratok után is. Eredeti levelesládák már kevés háznál fordultak elő, mivel állítólag jó keletjük volt egy időben a régiség-felvásárló nepperek körében. Akadtak azonban különféle leveles dobozok és régi iratokkal megtöltött nejlon zacskók. Némely zacskók és dobozok kevés értéket tartalmaztak. Más zacskókból és dobozokból viszont kiváló XIX–XX. századi iratok sokasága került elő. A kölcsön kapott leveles ládák, irattartó dobozok, papírgyűjtő zacskók tartalmát csíkszentgyörgyi szálláshelyemen alaposan átválogattam. A történeti, néprajzi, nyelvészeti értékű iratokról fénymásolatokat készítettem. A tanulmányozott iratokat eredeti ládájukban, dobozukban, zacskójukban visszaadtam a kölcsönadó családoknak.

¹ KÓS Károly 1977/a., 1981.

² U. KERÉKGYÁRTÓ Adrien 1989.

³ BÁRTH János 2007. 30–40., 382–383.

⁴ BÁRTH János 2012. 5–17., 399–401.

A 2005 eleje és a 2012 vége közötti nyolc esztendőben *tizes* és *megye* témájú kutatásaim „melléktermékeként” Csíkszentgyörgyről, Csíkbánkfalváról és kisebb részben Menaságújfaluból 40 olyan családi levelesládát, leveles dobozt, irattartó zacskót sikerült feltárnom, amelyben történeti és néprajzi értékű XIX–XX. századi iratok lapultak.⁵ A 40 családi „irattár” kiválogatott és lemásolt irataiból Kecskeméten kialakítottam a CSA jelű, *Családi Archivum* nevű iratmásolat-gyűjteményemet, amely kecskeméti lakásomban, illetve hosszabb távon jánoshalmi házamban tárolódik a *Tizes Archivum* (TA.) és a legkülönbözőbb levéltárak, illetve a székely plébániai irattárak iratmásolat-kötegeinek társaságában.

A *Családi Archivum*nak nevezett iratmásolat-gyűjteményemet 2012 végén újra rendszereztem. Valamennyi történeti dokumentumnak tekinthető irat másolata külön iratborítóba került, illetve a már létező iratborítók, tasakok megkapták a még szükséges feliratokat. A tasakokat családonként, illetve forráshelyenként újraindított számozással láttam el. Az egy helyről begyűjtött iratmásolatok egymás mellé, egy kötegbe, egy irattartóba kerültek. Az irategyüttesek ugyancsak sorszámot kaptak. Következésképp, e forrásközlő írásomban legtöbbször efféle hivatkozásokat lát az olvasó: CSA. 2. 4. Ebben a jelzetben a CSA. a tulajdonomban lévő Családi Archivum rövidítése. Az utána következő első szám az irategyüttes száma, a második szám pedig az irategyüttesen belül az iratmásolat sorszáma. Az irategyüttesek sorszámainak feloldása, nevesítése a kötet végén, a mutatók táján található. Az ottani jegyzékből megállapítható, hogy az 1-40. sorszámú jelzett családi irattárak kitől, melyik portáról származnak, illetve a másolás után kihez, hova kerültek vissza. Mivel egy-egy irategyüttesen belül az iratok sorszámozása e sorok írójának műve, az eredeti iratok, szükség esetén, keltezésük, szereplőik, témáik alapján azonosíthatók.

Mindezek alapján a fent feltüntetett, példaként kiválasztott CSA. 2. 4. jelzet a következőképpen oldható föl: A hivatkozott iratmásolat a tulajdonomban lévő Családi Archivum 2. irategyüttesének 4. irata, a bánkfalvi Bene família 1880. március 12-én papírra vetett osztálylevelének másolata. A 2. irategyüttes pedig Kovács Gábor mérnök, Bánkfalva 348. szám alatti simószegi házában került elő, és 2008. évi másolása után oda is került vissza.

Székely családi levelesládák iratai múzeumban

Aki valamennyire is ismeri a családi levelesládák szokásos tartalmát, irattípusait, könnyen megállapíthatja, hogy a székelyföldi állami levéltárak önálló számmal ellátott egyedileg kezelt némely irata, valamint a múzeumok történeti dokumentációs gyűjteményeinek sok írott dokumentuma, leginkább a XX. század közepe táján, családi levelesládákból került közgyűjteménybe. Nem kivétel ez alól a Csíki Székely Múzeum sem, amelynek úgynevezett Levéltári Gyűjteménye több száz hajdani székely családi iratot őriz. Sajnálatos módon, ezeket az iratokat egy-két nagyobb leltározási kampány során időrendbe állítva látták el leltári számmal. Ezáltal a falusi házakból múzeumba hozott eredeti irategyüttesek fölbomlottak. Összetartozó iratok

⁵ 2007 táján a családi irattárak föltárásában gyakran segített Kánya Imre jenőfalvi tizesbíró. Buzgólkodását ezúton köszönöm.

messzire kerültek egymástól. Ha az időrend úgy hozta, más-más helységből származó, össze nem függő iratok sorakoznak egymás szomszédságában a leltárkönyv lapjain és a gyűjtemény iratkötegeiben. Aprólékos, filológiai bűvárkodással rekonstruálhatók ugyan némely hajdani iratsoportok, ámbar a múzeumba kerülés módja, ideje leginkább rejtve marad, a kibocsátó házak pedig jobbra azonosíthatatlanoknak látszanak a kutató számára. Témánk szempontjából azonban most az a fontos, hogy ezek az iratok leginkább székelyföldi családi levelesládákból, leveles zacskókból származnak. Tartalmi, tematikai, formai szempontból „megszólalásig” hasonlítanak azokra a társaikra, amelyeket székely magánházaknál találhat a szerencsés kutató.

A Csíki Székely Múzeum Levéltári Gyűjteményében több mint 50 tétel a „Fiság lokjából”: Csíkszentgyörgyről, Bánkfalváról és Bánkfalva külön álló tizeséből, Kotormányról származik.⁶ Kutatásaim során más csíki és udvarhelyszéki iratokkal együtt Muckenhaupt Erzsébet muzeológus, segítő együttműködése révén ezeket is lefényképeztem, majd e forráskiadványom készítése során tanulmányoztam és részben fel is használtam. Ennek köszönhetően kerülhetett iratválogatásomba egy XVII. századi és több XVIII. századi dokumentum, amelyek jól kiegészítették a szentgyörgyi és a bánkfalvi családoknál talált többnyire XIX. és XX. századi iratokat. A székely családi levelesládákból származó, de a XX. század közepén már közgyűjteménybe vitt és napjainkban a csíkszeredai Csíki Székely Múzeum Levéltári Gyűjteményében őrzött Fiság menti családi iratok jelzeteként a CSSZM. LGY. gyűjteményrövidítést használom a hivatkozott dokumentum múzeumi nyilvántartási számával együtt. Következésképp, ezek a közgyűjteményben őrzött iratok a megadott jelzet alapján bármikor könnyen visszakereshetők. Ritkán előfordult, hogy a múzeumi leltározó annak idején két-három azonos témájú iratot egybe fogott és közös szám alá sorolt be. Ilyen esetben az irat datálása, műfaja segít a gyors tájékozódásban.

Az iratfeldolgozás és az iratválogatás szempontjai

Iratfeldolgozás és iratválogatás a „terepen”

Amikor néprajzi gyűjtés, „terepbejárás” során valamely háznál előkerül a családi levelesláda, leveles doboz, leveles zacskó, és remény látszik arra, hogy az iratok, fényképek gazdája hozzájárul azok tanulmányozásához, a kutatóra az a nem könnyű feladat vár, hogy gyorsan, lehetőleg minél kevesebb „terepidő” felhasználásával eldöntse, mi számít történeti dokumentumnak a ládában, dobozban, zacskóban. Néha, bizonyos helyzetekben a háznál kell elvégezni az alapválogatást, és a kutató csak a kiemelt iratokat viheti magával a másolás helyére. Szerencsésebb esetben az egész irategyüttes elvihető a gyűjtő szálláshelyére, ahol nyugodtabb körülmények között, alaposabb fontolgatások közepette történik meg a másolandó dokumentumok kiválasztása, borítókba rakása, a borítók feliratozása.

⁶ CSSZM. LGY. 31., 34., 40., 44., 49., 57., 73., 80., 94., 95., 96., 103., 105., 118., 123., 133., 193., 209., 217., 265., 266., 278., 279., 281., 282., 284., 317., 327., 329., 387., 425., 428., 429., 438., 449., 631., 635., 641., 642., 663., 664., 665., 671., 704., 711., 724., 227., 730., 738., 745., 748.

A történeti dokumentumnak számító iratok száma és fajtáinak sora végtelen. Két paraszttasszony levélváltása 1975-ből tartalmazhat néprajzi, nyelvészeti adatokat. A helyi terményátvevőhely 1953. évi pityókafelvásárló cédulája elárulhat valamit a kor agrárviszonyairól. A XX. századi hatóságok fenyegetései, adófizetési felszólításai, mondvasinált bünteteskiszabásai jelzik a parasztsorsú népesség nagyfokú kiszolgáltatottságát. A kapitalizmus kori bíróságok csúnyácska írásképű, könyvomas, számok és hivatali kifejezések tömkelegét felvonultató komor, fontoskodó, félelmet keltő „végzései”, hosszadalmas prókatori csürés-csavarásai az iratokat őrző család elődei számára valaha fontosak voltak, de a tudomány számára alig jelentenek értéket. A magamfajta népéletkutató etnográfus és agrárhistorikus nem efféle iratokról álmodik, amikor székely családi levelesládákra gondol, hanem XVIII–XIX. századi osztálylevelekről, végrendeletekről, zálogos és örökös birtokeladási egyezségekről, vagyonkimutatásokról, perefernumokról és hasonlóról.

Ha lehetőségünk adódik arra, hogy egy közszékely család levelesládájának, leveles zacskójának tartalmát tanulmányozzuk és lemásoljuk, első dolgunk kell hogy legyen, az ocsú eltávolítása és félrerakása. Nem könnyű meghatározni, hogy mit tekintünk ocsúnak, de néhány példa talán megvilágítja. Első körben az ocsú közé kerülhetnek a XX. századi bolti nyugták, a legkülönbélebb befizetési bizonylatok, pénzfeladási postautalványok, a kórházi zárójelentések, egészségügyi vizsgálatok eredmény-közlései, büntetési értesítések, fizetési felszólítások, villanyszámlák, gázszámlák és más hasonló „épületes” iratok, bárcák, cédulák. A jószerével használhatatlan papírok eltávolítása után kerülhet sor a dokumentum értékűnek számító iratok kiválogatására, tematikus és időrendi csoportosítására, másolási előkészítésére.

A XVII–XVIII. századi és a XIX. század első feléből származó iratok általában mind pozitív elbírálásban részesülhetnek. Az 1848 előtti iratok között nem igen akad selejtezni való. Az ocsúnak mondható papírok a XIX. század utolsó negyedében kezdtek szaporodni, és valóságos virágzásuk falusi viszonyok közepette a XX. században, főleg a század második felében következett be.

Közbevetőleg érdemes megjegyezni, hogy 1848 a Székelyföldön nem olyan merev határdátum, mint a vármegyés területeken. A székely falvakban a jobbágyfelszabadítás nem okozott olyan korszakos változásokat, mint azokon a vidékeken, ahol a lakosság többsége 1848 táján hátat fordíthatott a jobbágysorsnak. A székely székekben lassan tört előre a polgárosodás. Az írásbeliségben még az 1850-es, 1860-as években is az 1848 előtti régi divatok jártak. Például egy földeladási szerződés, egy végrendelet, egy perefernumlevél fikarcnyit sem különbözött amiatt, hogy 1840-ben, az úgy nevezett kései feudalizmusban, vagy 1860-ban, az úgy nevezett polgári korban írták. A változások, az új idők új divatjai inkább csak az 1870-es, 1880-as évektől, a nagy múltú székely székek eltörlése, a vármegyrendszer bevezetése, a telekkönyvhasználat térhódítása, a katonaszékely társadalmi állapot emlékké merevedése után váltak jellemzővé.

Az ocsú eltávolítása, illetve az 1848 előtti iratok kiemelése után nehéz feladat vár a családi levelesláda kutatójára: meg kell állapítania, hogy a XIX. század második feléből és a XX. századból származó iratok közül mit másoljon le, vagyis mit tekintsen történeti dokumentumnak. A válogató egyéni érdeklődéséből következőleg a válogatás szempontjai látszólag sokfélék lehetnek, de érdemes szem előtt tarta-

nunk, hogy legjobb, ha a történeti dokumentum fogalmát fölöttébb tágan értelmezzük. A válogatónak abból érdemes kiindulnia, hogy a levelesláda tartalmát most látja utoljára. Aminek egyébként egy távolból jött kutató esetében nagy az esélye, hiszen, ha vissza is menne még egyszer a levelesládát őrző házhoz, itt most nem részletezhető okokból, nem biztos, hogy a leveleket, a láda tartalmát együtt találja. Következésképp, a „*carpe diem = szakítsd le a napot*” ókori elve alapján lehetőleg minden olyan iratot le kell másolni, amelyről feltételezhető, hogy információkat hordoz valamely népzéleti témához, vagy végső soron az illető helység helytörténetéhez.

A másolásra kiválogatott, történeti dokumentumként kezelendő iratok többsége besorolható azokba a „műfajokba”, amelyek a székely családi levelesládák világában jellemzőnek számítanak. Ezek az iratfajták átíveltek évszázadokon, korszakhatárokon. Előfordultak a XVIII században, a XIX. században, sőt bizonyos fajtáik vagy átférmálódott változataik a XX. században is léteztek.

A székely családi levelesládák történeti dokumentumainak legjellemzőbb iratfajtái, műfajai az alábbi kifejezésekkel határozhatók meg: osztálylevelek, zálogos földeladási szerződések, „cserevásárok” egyezséglevelei, „örökös” földeladások kontraktusai, testamentumok, birtokajándékozásai tanúsítványok, perefernumlevelek, vagyonleltárak. Szinte minden levelesládában, leveles zacskókban található egyedi, társtalán iratok, amelyek, ha nem is keltik fel jelentősen a kutató érdeklődését, föltétlenül lemásolandók, mert információkat hordoznak a faluról, a tizesről, a családról, valamely hajdani szervezetről. Íme néhány példa a Csíkszentgyörgyön és Csíkbánkfalván előkerült egyedi vagy helytörténeti vonatkozású iratokra: XVII. századi nemesi oklevél másolata, szakértői vélemény a Fiság patak medréről (1874), esztenamozgási táblázat (1932), XX. században összeállított családfa, közbirtokosság közgyűlés jegyzőkönyve (1944), aratási szerződés (1945-1949), takarékmagtári nyugta rozs kölcsönvételéről (1910), házépítési engedély alaprajzzal (1911), gazdakönyv (1943), megállapodás közbirtokossági jog eladásáról (1943), Bácskából érkezett tájékoztatás fogságba esett menasági férfi sorsáról (1945), a Szentgyörgybánkfalvi hangya szövetkezet tagnévsora (1940. okt. 27.), juhásztor írásbeli fogadalma elmaradt sajtok megadásáról (1941), hét gazda közös pásztorfogadási szerződése (1946), Szentgyörgy megyéje által kiadott *fűrész*állítási engedély (1855), stb.

Iratválogatás e forrásközlés készítésekor

Családi archívum nevű iratmásolat-gyűjteményem 40 csíkszentgyörgyi, csíkbánkfalvi és kis részben menasági család levelesládájának válogatott iratait tartalmazza. A negyven iratköteg 531 irat másolatát foglalja magába. Ehhez hozzá kell még vennünk a Csíki Székely Múzeum Levéltári Gyűjteményéből származó 51 iratmásolatot. Összesen tehát 582 XVII–XVIII–XIX–XX. századi dokumentum állt e sorok írójának rendelkezésére, amikor arra vállalkozott, hogy a székely családi levelesládák értékeire felhívja a néprajz és az agrárhistoria figyelmét. Egy behatárolt terjedelmű, viszonylag kicsi forráskiadványban nem lehet 582 dokumentumot közölni. Talán értelme sem lenne az újkori székely írásbeliség ekkora parádéjának. Következésképp, a kötet előkészítése során arra kényszerültem, hogy az 582 doku-

mentumból kiválasszam azokat, amelyek legjobban reprezentálják a székely levelesládák irattípusait. A közreadott szövegek válogatásánál tartalmi, földrajzi, időbeli, formai-stilisztikai szempontokat egyaránt érvényesítettem.

Tartalmi vonatkozásban arra törekedtem, hogy a kiválogatott iratok minél hitelesebb képet adjanak a falusi székelység paraszti életmódjáról. A közlendő iratokat igyekeztem úgy összeválogatni, hogy tartalmazzanak adatokat a birtokviszonyokról, a birtokok adásvételéről, cseréjéről, zálogosításáról, az öröklés rendjéről, a megházasodott fiatal férfiak gazdává válásáról, a lányok kiházasításának körülményeiről, az embereket körülvevő tárgyak világáról, a belterület nemzeti bokrának kialakulásáról, a lakótelkek épületeiről, az étletteret jelentő kertek, szántók, kaszálók, legelők, erdők határbeli elhelyezkedéséről és nagy múltú földrajzi neveiről.

Földrajzi értelemben az alsíki és azon belül a Fiság menti tájból vizsgálandó terület gyanánt kiemelten Csíkszentgyörgy és Csíkbánkfalva falvak határát, vagy ha úgy tetszik: „Szentgyörgy megyéjének” terrénját. U. Kerékgyártó Adrien fentebb említett menasági forrásközlésére való tekintettel, menasági iratok közlésétől tartózkodtam. A szentgyörgyi Háromtizzessel összeépült Menaságújfalvi tízes népe azonban annyira összefonódott Szentgyörgy népével, a menaságújfalvi gazdák birtokai pedig annyira összekeveredtek a szentgyörgyi gazdák birtokaival, hogy a menaságújfalvi vonatkozások kiszűrhetetlenekké váltak. Így a válogatásba bekerült menaságújfalvi keltezésű irat is, ha annak tartalma szentgyörgyi gazdákra és szentgyörgyi birtokokra is vonatkozott.

Egyébként a szentgyörgyi és a bánkfalvi székely gazdák birtoklásának szálai némely esetben elvezettek a szomszéd falvakba, Mindszentre, Csobotfalvára, Szentkirályra, Szentimrére, Szentsimonra, Szentmártonba, Csekefalvára. Alsíki, sőt felcsíki, oláhfalvi gazdák is birtokoltak földeket Szentgyörgy és Bánkfalva területén. Ezek a „possessor” birtokok gyakran szerepeltek a családi iratokban. Például sokszor képezték tárgyát a földvásárlási szerződéseknek és birtokcseréknek.

A családi levelesládák iratai természetes módon jelölték ki e forrásközlés időhatárait. Egy irat a XVII. század második felének közepét képviseli. Hét irat származik a XVIII. századból. A válogatás legtöbb írott dokumentuma, 73 irat, a XIX. században keletkezett. Közülük 28 a század első felében, 45 pedig 1848 után kelteződött. Sokáig úgy gondoltam, hogy az iratok közlésénél a XIX. század végét tekintem felső határnak, és nem lépek át a XX. századba. Utóbb azonban ezt az elképzelésemet megváltoztattam, és néhány XX. század eleji perefernumot beválogattam a közlendő iratok közé. Végül a felső időhatárt a XX. század közepén, 1952-ben húztam meg. A 18. századi irat közlését a következő szempontok indokolták: 1. Ezáltal szemléltetővé vált bizonyos „műfajok” továbbélése, változása. 2. Némely témában figyelemre méltók a „kifutás” lehetséges módjai, útjai. 3. Bizonyos családok esetében XIX. századi döntésekre, cselekményekre, magatartásokra XX. századi iratokból ismerhető meg a magyarázat.

A közlésre szánt iratok kiválasztását néhány esetben formai, stilisztikai szempontok is befolyásolták. Igyekeztem gondosan megírni, viszonylag jól fogalmazott szövegeket közreadni. Az íráshibákkal tarkított, nem egyeztetett igeidőktől, eltévesztett ragoktól hemzsegő, zavaros, dőcögő stílusú irományokat lehetőleg mellőztem. Előnyben részesítettem azokat a szerződéseket, egyezségeket, akaratnyilvánítá-

sokat, amelyeknek fogalmazói gondot fordítottak a szöveg hangulatát jelentősen befolyásoló, ünnepélyesen ható régi, néha több évszázados, bevett nyelvi formulák alkalmazására, tájszavak és nagy múltú helynevek szerepeltetésére.

A lehetőségek határáig kerültem azoknak az iratoknak a közlését, amelyeknek fogalmazói annak idején a szükségesnél is jobban teret adtak a XIX. század közepe és a XX. század közepe közötti idők hivatali nyelvhasználatának, nyelvi divatjainak.

Munkám során a *Családi Archívumba* került 40 családi irategyüttes és a CSSZM. LGY. minden Fiság táji lemásolt iratát, összesen 582 dokumentumot elolvastam, tanulmányoztam. A fentebb bemutatott szempontok alapján végül 99 iratot választottam ki közlésre. Ezeket a forrásközlés alább ismertetendő módja szerint lemásoltam és jegyzetekkel láttam el.

A 99 iratból a származáshelyek részesedése a következőképpen alakult: CSSZM. LGY. (18 irat), 3. (16 irat), 1., 2., 4. (13-13 irat), 7. (4 irat), 8. (3 irat), 6., 9., 14., 19., 20., 31. (2-2 irat), 5., 10., 11., 13., 18., 30., 32. (1-1 irat).

A 99 közölt irat tehát a CSSZM. LGY.-ből és 19 család levelestárából került ki. Az utóbbi forráshelyek között, részesedés tekintetében 55 irattal „vezet” a 3., az 1., a 2. és a 4. levelestár, Ványolós Gábor, Péter Albert, Kovács Gábor és Csedő Etus családi irategyüttese.

A családi levelesládák iratainak születése és néhány sajátossága

A családi levelesládák iratai, még a leggondosabban fogalmazott és a legjobb íráskészséggel papírra vetett XVIII. századi, 1848 előtti kontraktusok is, tükrözik azt a műveltségi szintet, annak a „föld közeli”, falusi környezetnek a lehetőségeit, amelyben megszülettek. Némi fellengzősséggel azt gondolhatnánk, látszik rajtuk, hogy nem a fejedelmi kancellária, nem a püspöki hivatal, nem a káptalani hiteles hely írástudói fogalmazták mondataikat, és nem azok gyakorlott keze vetette papírra betűiket. Ezeket az írásokat deákoskodó, hivatalviselő székely falusi kismesek, lófők alkották, akik fiatal korukban néhány esztendő eltöltötték a somlyai klostrom iskolájában, megtanultak írni-olvasni, elsajátították a latin nyelv alapjait, majd idősebb sorstársaiktól, széki tisztségviselő elődeiktől megismerték a feudalizmus kori kontraktusok, egyezségek, megállapodások, osztálylevelek, hozománylevelek jellemző szóhasználatát, szófordulatait. A deákoskodó falusi székely kismesek írástudása nemcsak a betűvetés készségét jelentette, hanem a köznapi írásbeliség jellemző műfajaihoz szükséges magyar és latinizáló nyelvi fordulatok ismeretét is.

Az 1848 előtti iratok megalkotói általában „megadták a módját”, amikor megbízás alapján valamiféle jogbiztosító „levelet” fogalmaztak. A „legföldhözragadtabb” témában is alkalmazták a középkori királyi és hiteleshelyi oklevelek latin nyelvű bevezető és záró formuláinak magyar megfelelőit. Például a legtöbb akarattal nyilvánító levelet a következő régi formula valamelyik variációjával kezdték: „Adjuk tudtára mindeneknek, az kiknek illik, mostaniaknak és jövődöbélieknek ez levelünk rendiben”. Sok esetben az hangsúlyozódott a „levél” bevezetőjében, hogy az írás tárgyát képező egyezés „kézen fogott bírák” közreműködésével jött létre, és magát a „levelet” is a „megbírált” személyek fogalmazták. Ezt a gondolatot fejezte ki az alábbi formula valamelyik variációja: „Mü, NN nemes Alcsík Szék assessora

és PP csíkszentmártoni nemes személy, ekkor és ekkor megjelentünk a nemes Alcsík Székben fekvő Szentgyörgyön lófő RR nemes házánál, ahol jövének mű előnkbe két részről való személyek, egy részről ZZ primipilus feleségével EE asszonnyal, más részről KK primipilus három fiával, A-val, B-vel, C-vel, akik jobb-jobb kezeik beadásával münköt megbírálván tették az alábbi nyilatkozatot”. Ilyenkor következett a bonyolult ügy, illetve a döntés, az egyezés leírása, majd a „kézen fogott bírák” ugyancsak régi formulákkal kinyilvánították, hogy hitük szerint tanúságot tesznek a történekről, megbízóik akarathivatalításáról, és e tanúságtétel érdekében írták meg aláírásukkal és szokott pecsétjükkel megerősítve az éppen aktuális „levelüket”.

1848 után, különösen a XIX. század utolsó negyedében, majd a XX. század első felében, amikor az írástudás a közsékely körökben is a korábbinál jobban elterjedt, a jogbiztosító iratok külső képe, stílusa, fogalmazottsági színvonala kedvezőtlen irányba változott meg. Az írástudás nem számított többé a deákoskodó kismesek, a széki assessorok privilégiumának. Katonaviselt, „világot látott”, a betűvetést úgy-ahogy megtanult parasztemberek, kézművesek is vállalkoztak arra, hogy adásvételi szerződést, osztálylevelet, perefernumlevelet írjanak. Írástudásuk és fogalmazó készségük azonban sok kívánnivalót hagyott maga után. Következésképp, az 1850 és 1950 közötti 100 év családi iratainak írásképe, megfogalmazási színvonala az esetek többségében rosszabbnak mondható, mint az 1848 előtti idők irataié. Az új idők „írnokai” is próbálkoztak a régi formulák használatával, de elfelejtették, vagy nem jól ismerték szövegeiket, és ezért csak csonkult, elnagyolt, néha az értelmetlenségig elferdített változatban voltak képesek papírra vetni azokat. A XIX. század végi és a XX. századi iratokban rengeteg a szótévesztés, a szókihagyás, a szóismétlés, az előre végig nem gondolt, „derékba tört” fogalmazás. Gyakori az igeidők egy mondaton belüli eltévesztése, az egyes szám és a többes szám nem megfelelő egyeztetése. Mindezt a sok hibát kiforratlan, gyakorlatlan, betűtévesztő, nehezen olvasható, csúnya írás és a kor helyesírási szabályait nem tükröző, önkényes betűvető gyakorlat tetézi. Ráadásul a XX. század felé tartva és a XX. században előre haladva az iratok szövegében egyre fogyatkoztak a népnyelvi elemek és szaporodtak a hivatali szóhasználat jellemző kifejezései. Rohamosan terjedtek a divatszavak. Például a társadalmi értelemben vett *falu* és a települési értelemben vett *falu* helyett diadalutat járt be a korábban nem használt, illetve más jelentést hordozó *község* szó. A székelyeknek számító *falu között* helymeghatározás is, kissé abszurd módon, *község között*-re változott. A szántóföldek helymegjelöléséből eltűnt a nagy múltú *láb*. Helyét a telekkönyv hatására terjedő és néha értelmetlenül is használt *dülő* foglalta el. A szántóföldek és a kaszálók *vicinusainak* felsorolását legtöbbször felváltotta a *helyrajzi számok*, *telekkönyvi számok*, *tekekönyvi betétek* emlegetése. A régi székely szavakat az iratok tudálékos fogalmazói megpróbálták „értelmezni”, „értelmessé” tenni. Így cselekedtek a „kőből fereje”, „véka fereje” kifejezéssel is, amelyből *férhelyűt* faragtak, hogy „értelme legyen”. Szerencsére a népnyelv a XXI. századig megőrizte a *fereje* alakot.

A XVIII–XIX. században a „kézen fogott bírák” működtetése, a dokumentumok megíratása legtöbbször pénzbe vagy pénzzé tehető gabonába került. Az írástudó kismesek, széki assessorok, kántorok, deákok, deákoskodó betűvetők számára jövedelemforrást jelentett a családi jogbiztosító iratok felkérésre történő elkészítése.

Emiatt jobbára csak a közszekely társadalom módosabb tagjai, családjai írtak osztálylevelet, végrendeletet, záloglevelet, kontraktust, perefernumot és hasonló iratokat. A XIX. század végén és a XX. század elején az írástudás fentebb említett tömegesedésével már a legtöbb nemzetségben, familiában akadt olyan személy, aki mert vállalkozni arra, hogy a szükséges adásvételi egyezséget, perefernumlevelet, osztály- egyezséget jól-rosszul megírja. Az illető legtöbbször szívességből végezte az írónki munkát, de szolgálatát az érintett család, például egy üveg pálinkával, igyekezett honorálni.

A székely családi levelesládák iratainak legjellemzőbb fajtái

Osztálylevelek, vagyonmegosztó egyezségek

Az írásban rögzített vagyonmegosztó egyezséget a XVIII. század második és a XIX. század első felében a székely tájakon *osztálylevél*nek, a XIX. század közepe után inkább *osztály egyezség*nek nevezték. Míg a végrendeletben az örökgyógy személy rendelkezett vagyona sorsáról, örökléséről, az osztálylevélben a lehetséges örökösök egyeztek meg az őket együttesen illető vagyon vagy vagyonrész elosztásáról. Ha még élt az örökgyógy, vagy annak élettársa, ő is részt vehetett az örökösök egyezkedésében. Bizonyos vagyonrészeket fenntarthatott magának öreg napjaira.

A legtöbb osztálylevél testvérek egyezményének számított. Azt rögzítette, hogy a fiú és leánytestvérek miként osztották el apai és anyai örökségüket: a lakóházat, a szántókat, a kaszálókat, a gazdasági eszközöket és a házbéli ingóságokat.

A szentgyörgyi és a bánkfalvi székely levelesládákban közel 40 olyan iratot találtam, amely osztálylevélnek vagy osztályegyezségnek tekinthető. Közülük itt 13-at adok közre.

Az osztálylevél kiváló példája a szentgyörgyi Illyés János és Illyés István primipilus testvérek 1814-ben végrehajtott vagyonmegosztásának 1846. évi írásba foglalása. (4.) A nagy terjedelmű irat fő értékét a rengeteg apróbb-nagyobb földdarab körültekintő felsorolása adja. A birtoklajstrom többek között gazdag tárháza a szentgyörgyi és a bánkfalvi határ helyneveinek.

Mostani forrásközlésem legrégebbi darabja a bánkfalvi Györgyi Mihály vagyonának felosztásáról intézkedő 1677. évi fogott bírói döntés is az osztálylevelek kategóriájába sorolható. (1.)

Az osztálylevél a XIX. század újításokban és múltfelejtésekben bővelkedő második felében sem ment ki a divatból. Még a XX. század közepén is keletkeztek osztálylevélnek nevezhető családi iratok. Gyűjteményemben, illetve mostani forrásközlésemben ilyen dokumentum a Kovács Tamás javait elosztó egyezség 1949-ből és a Borsok osztozkodását megörökítő hosszadalmas iromány 1952-ből. (12. és 13.)

A közölt osztálylevelek tehát 1677-től 1952-ig terjednek, vagyis 278 esztendővel át. Értéküket növeli, hogy olyan iratoknak számítanak, amelyek kevés nyomot hagytak a magyar történeti irodalomban.⁷

⁷ Kós Károly az egyik írása alcímében emlegeti az osztálylevelet, de magában a cikkekében nem idéz osztálylevélből. KÓS Károly 1981. Szócsné Gazda Enikő megállapítja, hogy „a Székelyföldről csak

Testamentumok, végrendeletek, adományozó levelek

A *testamentum* vagy végrendelet olyan „érvényességi kellékhez” kötött⁸ akaratnyilvánító irat, amelyben az örökhagyó arról rendelkezik, hogy akár a törvényes öröklési jog, vagy a helyi szokásjog ellenében is, halála esetén vagyonát kik és milyen arányban örököljék.

Az osztálylevelekkel ellentétben a testamentumok nagy népszerűségnek örvendenek a magyar néprajzkutatók és történészek körében. Tárkány Szűcs Ernő 1961. évi hódmezővásárhelyi testamentum-kiadása után különösen föllendült és a XXI. század elején is rendületlenül „fénykorát” éli a XVII–XVIII–XIX. századi végrendeletek kiadásának tudományos igyekezete.⁹

A családi levelesládák tanulmányozása során Szentgyörgyről és Bánkfalváról 37 végrendeletet és ajándékozási nyilatkozatot sikerült összegyűjteni, amelyek az 1715 és az 1995 közé eső közel három évszázadban keletkeztek. Közülük 10 testamentum és ajándékozási akaratnyilvánítás került a közlésre szánt szövegek közé. Kettő a XVIII. században, egy a XIX. század első felében, öt a XIX. század második felében, kettő pedig a XX. században keletkezett.

Az 1848 előtti végrendeleteket, a legkülönbözőbb egyezségekhez hasonlóan, „kézen fogott bírák” írták. Egyben ők tanúsították az akaratnyilvánítás hitelességét is. Az 1715. évi és az 1767. évi végrendelet esetében helybéli, vagyis bánkfalvi primipilusok „bíráskodtak”. (14., 15.) Az 1834. évi testamentum írásakor egy szentkirályi és egy mindszei székeli assessor végezte a „kézen fogott bírák” feladatát. A XIX. század második felében községi tisztségviselők működtek közre a végrendeletek és birtokadományozási nyilatkozatok születésénél. Az 1909. évi és az 1941. évi végrendeletet meg nem nevezett rangú és funkciójú helybéli férfiak írták alá tanúként.

Figyelemre méltó, hogy a két XVIII. századi végrendelet örökhagyója jobbra csak zálogként birtokolt „jóságainak” sorsáról intézkedett, mintha a „szerzett vagyon” akkortájt csak zálogos földekből állt volna. Az 1715. évi testamentum készítője, bánkfalvi Mihály György primipilus rábízta fiaira a hajdanán örökölt birtokainak elosztását, teret adva ezzel egy osztályegyezségnek.

néhány osztálylevél közléséről van tudomásunk”. SZŐCSNÉ GAZDA Enikő 2006. 31., E sorok írója Kalocsáról közölt egy olyan kontraktust 1823-ból, amely jobbágytestvérek vagyonmegosztásáról szól, és amely tartalmát tekintve megfelel a székelyi osztálylevélnek. BARTH János 1997. 347. (193. számú szöveg). Legutóbb Szőcsné Gazda Enikő a futásfalvi Hamar családról írt tanulmánya függelékében közölt egy 1747. évi osztálylevelet és egy 1873. évi osztályos egyezményt. SZŐCSNÉ GAZDA Enikő 2011. 60–61., 75–76.

⁸ TÁRKÁNY SZÜCS Ernő 1982. 517–518.

⁹ Néhány végrendelet-kiadás a teljesség igénye nélkül: TÁRKÁNY SZÜCS Ernő 1961., 1974., HORVÁTH József 1995–1997., HORVÁTH József–DOMINKOVITS Péter 2001., IVÁNYOSI–SZABÓ Tibor 2002–2004., KOCSIS Gyula 1993., NÉMETH Gábor 1991., 1995., NÉMETH Zoltán 1987., RÁCZ István 1983., TUDÓS S. Kinga 2003., 2006., 2008.

Perefernumlevelek, hozománylevelek

A XVIII–XIX–XX. században a férjhez menő leány a házasságkötése alkalmával hozományt kapott szüleitől, amely eredetileg jobbára ruhafélékből, bútorközből, háztartási eszközökből, kisebb részben és utóbb állatokból és földdarabokból is állt. A szülői háztól elvitt ruhákat, használati tárgyakat, állatokat és esetleges birtokrészeket a Székelyföldön a lakodalom előtti napokban ünnepélyesen jegyzékbe foglalták. A jegyzéket az érintettekkel, a tanúkkal, a becsüsökkel aláírták, megőrizték és szükség esetén bizonyíték gyanánt használták.

A hozományba kapott javak, „bonumok” jegyzékét a székelyek sokféleképpen nevezték. Csíkszentgyörgyön és Csíkbánkfalván leginkább *perefernumlevél* néven emlegették. A *perefernum* szó valószínűleg a magyarországi latinság *parafarnales res* (menyasszonyi ajándék)¹⁰ *paraphernum* (nászajándék, menyasszonyi ajándék, kelengye, nászhozomány)¹¹ kifejezéseiből formálódott a kelengye, nászhozomány jelentésű *parafernum*, *perefernum*, *penefernum* erdélyi tájszóvá.¹² Csíkszentgyörgyön és Csíkbánkfalván a *perefernum* változat vert gyökeret, olyannyira, hogy a *perefernum* szót a XXI. század elején is használja a lakosság apraja-nagyja. Ezért tanulmányom köznyelvi szövegeiben a hozományt sokszor nevezem *perefernum*-nak, a *hozománylevél* megfelelőjeként pedig gyakran szerepeltetem a *perefernumlevél* iratmegnevezést.

A XX. század utolsó harmadában a néprajzi és a művelődéstörténeti kutatás viszonylag sok figyelmet szentelt a perefernumleveleknek. Ez a figyelem és érdeklődés a XXI. század elején sem csillapodott. Az 1970-es évek közepétől 2010 tájáig tanulmányok és forrásközlések sora állított emléket a székely asszonyok XVIII–XX. századi hozományleveleinek.¹³

A csíkszentgyörgyi és a csíkbánkfalvi családi levelesládák feltárása során 88 olyan irat került elő, amely perefernumlevélnek, vagy perefernumlevélhez hasonló hozományjegyzéknek tekinthető. Közülük 77 női hozományt, 11 pedig férfi örökséget vett számba. Azt mondhatjuk, hogy a tudomány számára hasznosítható összes előkerült családi irat egy hatoda a perefernumlevelek változatának számít.

Az előkerült 88 perefernumlevélből, illetve hozzá hasonló iratból ebben a forráskiadványban 20-at tettem közzé. Válogatásom során tekintetbe vettem, hogy U. Kerékgyártó Adrien a Csíkszentgyörggyel szomszédos Menaságról a XX. század végén 22 perefernumlevelet közölt, sőt néprajzi szempontból példásan elemezte is azokat.¹⁴ Így húsznál több perefernumlevél közreadásának a Fiság táji levelesládák tartalmának bemutatása során nem volt sok értelme.

¹⁰ BARTAL, Antonius 1901. 469.

¹¹ NAGY NEP. János 1845. 266., IRHÓCZI KOVÁCH Lajos 1846. 85.

¹² SZINNYEI József 1893–1901. II. 78., SZT. 1975–2009. X. 468.

¹³ HASSZMANN Pál – KÓSA SZÁNTÓ Vilma 1976–1977., KÓS Károly 1981. (Korábbi erdélyi változatai: KÓS Károly 1977/a., 1977/b.), U. KERÉKGYÁRTÓ Adrien 1989., SZŐCSNÉ GAZDA Enikő 2005., 2006., 2007., 2009., GAZDA Andrea 2003., 2005., BALÁZSI Dénes 2006.

¹⁴ U. KERÉKGYÁRTÓ Adrien 1989.

Az általam közölt szentgyörgyi és bánkfalvi perefernumlevelek időhatára 1842 és 1950 között mozog. Kettő a XIX. század első felében, nyolc a XIX. század második felében, tíz pedig a XX. században született.

Az utóbbi évtizedek erdélyi perefernumlevél-közléseikhez képest újdonságnak számít a férfi perefernumlevelek szerepeltetése. A perefernum, nevéből is következően, természetesen elsősorban menyasszonyi, vagyis női hozománynak számított. A perefernumleveleket általában fiatal menyasszonyoknak, vagy újraházasodó özvegyasszonyoknak, tehát nőknek írták. A csíkszentgyörgyi családi levelesládák vizsgálata azonban fényt derített férfi perefernumlevelek létezésére is. Néprajzi adatfeltárás céljából folytatott csíkszentgyörgyi beszélgetéseim során némely csíkszentgyörgyi beszélgetőtársam úgy nyilatkozott, hogy perefernumot és perefernumlevelet az a férfi kapott szüleitől, aki „vőnek ment” felesége házához, illetve székegyesen szólva, aki „reá szállott” a feleségül választott „fejérmépre”.

A közlésre kiválasztott három férfi perefernumlevél egyike, Csedő Gábor 1884. évi „hozományainak” lajstroma csak arról tanúskodik, hogy Csedő Gábor a nősülése alkalmával elköltözött az apai háztól, és magával vitte a kapott eszközöket, állatokat, illetve kiszakította az apai gazdaságból a rendelkezésére bocsátott földeket. Az nem derül ki a javak lajstromának sem a bevezetőjéből, sem a záradékából, hogy Csedő Gábor önálló gazdálkodásba kezdett, vagy „vőnek ment” apósa házához. (27.)

Szerencsésebb a kutató a második és a harmadik férfi perefernumlevéllel. Szennyess István 1902-ben készült perefernumlevelében olyan javakat vetek számba, amelyeket a szokatlan családnévű Czáka Annával házasságot kötő legény a szülei házából „Czáka Balázs házához” vitt. Ebben a megfogalmazásban benne rejlik, hogy a fiatalember „vőnek ment”. (34.)

Kézdi Lajos, Kézdi Jakab és Tekse Linna fia, amikor 1950-ben feleségül vette Czíkó Annát, Czíkó István és Péterfi Julianna leányát, szüleitől hozományt és hosszadalmas „hozománylevelet” kapott. Elhagyta a fölnevelő házat, és apósa házához költözött, mint a Czíkó István-féle családi gazdaság leendő „gazdája”. (42.) Mivel a házasságkötés a XX. század közepén történt, néprajzi adatközlésekből tudható, hogy Czíkó Istvánnak és Péterfi Juliannának csak leányai születtek. A gazda aggódott gazdasága sorsa miatt. Végül kikötötte, hogy Anna nevű lányát csak ahhoz a legényhez adja feleségül, aki hajlandó „vőnek jönni” a házhoz. Ezáltal próbálta biztosítani a megfelelő férfierőt a gazdaság leendő folytatásához. Kézdi Lajos vállalkozott a szerepre. „Reá szállott” Czíkó Annára. Nem rajta, hanem a kollektivizálás ideáját kergető történelmi folyamatokon múlt, hogy a gondjaira bízott családi gazdaság az 1960-as években más sorsra jutott, mint ahogy azt apósa és maga is eltervezte.

A férfi perefernumlevelek, a közöltek és a nem közöltek (CSA. 16. 2., CSA. 27. 2.) egyaránt, felvetik a fiatal házások együttes életkezdésének kutatási lehetőségét. A levelesládákban ugyanis a XX. századi férfi perefernumlevelek mellett rendszerint ott van a feleségül vett nő perefernumlevele is. (43., 35.), (CSA. 16. 3., CSA. 27. 1.) A kettő együttes elemzése képet adhat arról, hogy milyen anyagi viszonyok közepette, milyen földeket, állatokat birtokolva, milyen tárgyi világgal körülvéve indult a fiatal házaspárok közös élete.

A magyar néprajzi irodalomban olvashatók magyarázatok a perefernumlevelek születésének, divatjának, a perefernumlevél-írási szokás szívós továbbélésének okairól. A szerzők legtöbbször a következő okokat sorakoztatták föl: 1. A protestáns székelység körében válás esetén fontos szerephez jutott a hozománylevél. 2. Ha a feleség korán meghalt, perefernumlevele perdöntő bizonyíték lett a volt férj és a néhai feleség családja közti egyezkedésben vagy perlekedésben. 3. A katonaszékely társadalmi állapot is megkövetelte a perefernumlevelet, mert a katonai hatóságok a perefernumlevelek láttamozásával szemmel tudták tartani a katonarenden lévő székelység vagyonának sorsát. Szükség esetén meg tudták akadályozni a katonaszékely vagyon fölösleges eladományoztatását. 4. Testamentumában a nő rendelkezhetett hozománya sorsáról, és legtöbbször leányaira hagyta azt. Így a leánygyermek számára az anya perefernuma potenciális vagyonszerzési forrásnak számított.¹⁵

A fent felsorolt okokhoz hozzá kell tennünk még egy tényezőt: a leányörökség számontartásának, mérésének igyekezetét, ami főleg a XIX. század második felében és a XX. században a nők teljes jogú örökössé válásával lett jellemző és szükséges. A perefernumlevelek készítői a hozománylajstrom minden tételének feljegyezték a becsült árát. A felsorolás végén az árakat összesítették. Ezáltal nyilvánvalóvá vált, hogy milyen értékű a leány hozománya. Később azután, amikor a testvérek „osztályra mentek”, vagy amikor a szülők végrendeletet írtak, elővették a kihazasított leányok perefernumleveleit, és megállapították, hogy jár-e még nekik valami, és ha igen, mennyi a családi vagyonból. Erre kiváló példát láthatunk Csedő István és Basa Borbála 1908. évi közös végrendeletében (22.), ahol a szülők négy fiúgyermek: István, Áron, János és Gábor, valamint négy leánygyermek: Rozália, Borbála, Zsuzsanna és Ágnes között igyekeztek megosztani a családi vagyont, mégpedig úgy, hogy a férjhez adott lányok perefernumainak értékét „betudták” a lányok örökségének értékébe.

A perefernumlevelek jobbra tárgyakat soroltak fel. Következésképp, ezek a lajstromok tükrözik azt a tárgyi világot, amely a XIX–XX. században Csíkszentgyörgy és Csíkbánkfalva lakóit körbevette. Ennek a tárgyi világnak a bemutatására ebben a kötetben nincs lehetőség, de a közölt perefernumlevelek tartalmát a tárgyi ellátottság szempontjából bárki, bármikor tanulmányozhatja és elemezheti.

Földzálogosító levelek

Az örökös földeladás gyakorlata nehezen honosodott meg a Székelyföldön. A székely gazdák még a XIX. század első felében is ritkán váltak meg „örökre és visszavonhatatlanul” a birtokukban lévő szántóktól, kaszálóktól, belterületi kertektől. Ha szükséghelyzetbe kerültek és csak föld eladása útján juthattak pénzhez, akkor sem az örökös eladást, az „örökös vásárt”, hanem a zálogba adást választották. Az örökös eladást valószínűleg a határőr katonai hatóságok sem nézték jó szemmel. A határozott vagy határozatlan idejű zálogba adást bizonyára könnyebben tudomásul

¹⁵ SZÖCSNÉ GAZDA Enikő 2006. 32–33., 38–40.,

vették a katonai vezetők, mint a katonaszékely családok nyilvánvaló, végleges birtokvesztését.

Ha valaki földet zálogosított el kölcsönpénz, illetve annak kamata fejében, a hitelező és a kölcsönvevő személy „kézen fogott bírák”, helyi előljárók, tanúk előtt egyezséget kötött egymással. A megállapodást a XVIII–XIX. században írásba foglalták. Ezeket a leírt és gondosan megőrzött megállapodásokat mostani forrásközlésben *földzálogosító leveleknek* nevezem.

A földzálogosító egyezségek alapvetően kétfélék. A régebbiek és a gondosabban megfogalmazottak a föld átadásának tényét helyezik a megállapodás középpontjába. Szinte „mellékesen” esik szó arról, hogy a föld „eladója” a vevőtől pénzt kap, és a „vevő” a pénz kamatai fejében meghatározott ideig, illetve a pénz visszatérítéséig használja a birtokába jutott földet. Némely későbbi és kevesebb gonddal fogalmazott megállapodás inkább pénzkölcsönzési „kötelezvény”, mint földzálogosító egyezség. Az ilyen iratban központi helyen szerepel az a tény, hogy egy megszorult helyzetben lévő személy pénzt vesz kölcsön valamely magánszemélytől, és szinte csak „mellékesen” esik szó benne arról, hogy a pénz kölcsönvevője a tartozás visszafizetéséig egy földarabot bocsát a hitelező rendelkezésére.

A föld zálogba adásának időtartama szempontjából a földzálogosító leveleknek három alapváltozata különíthető el:

1. Olyan megállapodások, amelyekben különösen hosszú időre adja át a földjét a hitelfelvevő a hitelezőnek. A XIX. század első és második feléből egyaránt maradtak fenn olyan szerződések, amelyekben 99 évre kötötte le birtokát a pénz kölcsönvevője. Az ilyen szerződések aláírói számára nyilvánvaló ténynek számított, hogy a föld visszaváltása csak az unokák életében lesz lehetséges. Ebbe a csoportba soroljuk a 90, az 50, a 40 és a 30 évre zálogosításokat is.

2. Olyan egyezségek, amelyekben a pénz kölcsönvevője „egy trágya eltöltéig”, vagyis 14 évig bocsájítja földjét kamatfizetés helyett a pénz hitelezője rendelkezésére. A 14 év általánosan elterjedt trágyahasznosítási időnek számított a XVIII–XIX. században a Székelyföldön. A kétnyomásos gazdálkodás keretei között a 14 év hét vetést és hét aratást jelentett. Készültek olyan földzálogosító szerződések, amelyben a föld zálogban tartásának tervezett ideje 28 év, vagyis „két trágya idő” volt. Előfordult 7 éves zálogosítás is, ami viszont a „trágya idő” felének felelt meg. A 12 éves zálogosítási idő magyarázata valószínűleg abban keresendő, hogy a zálogösszeg felvevője olyan földet bocsátott a hitelező rendelkezésére, amelyet két évvel korábban megtrágyázott.

3. Olyan egyezségek, főleg a XIX. század második feléből, amelyekben nem határozták meg a kölcsönpénz visszafizetésének és a „zálog titulus alatt” birtokolt föld visszaadásának idejét. Az ilyen szerződések megalkotói legtöbbször úgy fogalmaztak, hogy amikor az adósnak lesz pénze a kölcsön visszafizetésére, visszakaphatja birtokát.

A föld zálogba adási időhatárának megjelölése a kölcsönt nyújtó személy érdekeit szolgálta. A meghatározott időpontnál előbb ugyanis a föld gazdája nem válthatta vissza birtokát, még ha időközben valamiféle szerencse folytán sok pénzhez jutott volna is. A hitelező személy ideiglenes birtoklása és „haszonélvezete” tehát a zálog-

idő végének meghatározásával, 99, 50, 40, 30, 28, 14, 7 esztendőre zavartalanná vált.

Néhány szerződésben a kiváltás körülményeit is meghatározták a szerződő felek. Például megállapodtak abban, hogy a földet tavasszal, Szent György nap táján, vagy ellenkezőleg, ősszel, esetleg nyomás idején kell a hitel visszafizetésével viszszaaváltani. Arra is akadt példa, hogy a két szerződő fél megosztotta az utolsó évi termésen, mivel a zálogba adáskor a föld be volt vetve.

A visszaváltás egyébként, ha egyáltalán megtörtént, lassan, sok idő elteltével következett be. Jellemző, hogy például egy 1862. június 1-jén zálogba adott *Küsbértz tetején fekvő 3 köből féréje* zabföldet a zálogba adó utódai 1907. december 6-án váltottak vissza. (CSA. 8. 1.)

Azok a családok, amelyek hitelt vettek föl és emiatt földet zálogosítottak el, általában a zálogidő lejártakor sem voltak fényes anyagi helyzetben. Következésképp, földjük 14 év helyett esetleg hosszú évtizedekig zálogban maradt. A végrendeletekben és osztálylevelekben többször emlegettek régi zálogos földeket mindkét oldalon. A földzálogosító levelek hátulján vagy kísérlapján utólagos bejegyzések révén néha évtizedekig követni lehet a zálogba adott föld sorsát. Előfordult, hogy a pénz hajdani hitelezője eladta a hitel beszedésének és a zálogos föld birtoklásának jogát. Az egykori zálogba adó fiainak, unokáinak „véreinek” ilyen esetekben más hitelező utódaitól kellett a földet visszaváltaniuk, mint akinek elődjük annak idején zálogba adta.

A földzálogosító levelek nem keltették föl a magyar néprajzkutatók érdeklődését. Falusi, mezővárosi, vagyis paraszti környezetből származó példányaik közreadására ez idáig nem igazán történtek kísérletek.

Az általam tanulmányozott csíkszentgyörgyi és csíkbánkfalvi családi levelesládákból, illetve a XX. században múzeumba került Fiság táji családi iratok közül 52 földzálogosító levél került elő. Nagy többségük a XIX. század középső évtizedeiből származik. Bár 1903-ban is adtak zálogba földet kölcsönpenz kamata fejében Csíkszentgyörgyön (CSA. 2. 19.), az efféle ügylet akkortájt már nem lehetett gyakori. A föld zálogba adásának divatja 1880 tájától valószínűleg veszített népszerűségéből.

Az előkerült 52 földzálogosító levélből 24 kapott helyet a mostani forrásközlésben. Közülük egy a XVIII. században, 1788-ban készült. 12 irat a XIX. század első felében, 11 pedig 1850 és 1881 között keletkezett.

Örökös földeladások egyezséglevelei

Számtalan példa tanúsítja, hogy a XVIII–XIX. századi székelyek a bérletet, az árendálást is *vételnek*, *vásárnak* nevezték.¹⁶ Ezzel függhet össze, hogy a tényleges adásvételt mindig az *örökös* szó használatával, például *örökös eladás*, *örökös vásár* formájában fejezték ki. Ezért neveztem ebben a forráskiadványban is a hajdani adásvételi szerződéseket az *örökös földeladások egyezségleveleinek*.

¹⁶ Vö.: BÁRTH János 2011. 65., 66. számú szöveg + VI./39., 65., 70.

Fentebb, a földzálogosító levelek bemutatásakor már írtam arról, hogy a székely társadalomban nehezen vert gyökeret a földek örökös eladásának gyakorlata. Aki pénzsűkében kénytelen volt megválni valamelyik szántóföldjétől, kaszálójától, inkább a zálogba adást választotta, mint az örökös eladást. A zálogba adónak maradt valamicske reménysugara arra, hogy utódai talán egyszer visszaváltják a birtokot. Aki viszont „örökre és visszavonhatatlanul” megvált valamely földjétől, nem reménykedhetett többé annak visszaszerzésében.

A kutatott családi levelesládákban 1802-re datálható a legrégebb örökös földeladási egyezség. Azt követi egy 1833. és egy 1847. évi megállapodás. Az 1850-es évektől rohamosan szaporodni kezdtek a föld-adásvételi szerződések. A legtanulságosabb, legmutatósbab példányok a XIX. század 50-es, 60-as, 70-es éveiben keletkeztek. 1880 tájától, a telekkönyv létének hatására, a földeladási szerződések elvesztették néprajzi, népnelyvi varázssukat. A telekkönyvi számok és a hivatali szóhasználat burjánzásának színtereivé váltak. A XIX–XX. század fordulóján nagy divatja volt azoknak az előre nyomtatott adásvételi szerződéseknek, amelyekbe az ügyvédek csak a neveket, a telekkönyvi számokat és a legszükségesebb szavakat írták be tintával. A XX. században voltak olyan korszakok, amikor a „népihb” hangvételi, „háziilag” fogalmazott, ámbár legtöbbször gyenge szövegezésű, esetenként kockás irkálpra írt föld-eladási szerződések reneszánszukat éltek. Ilyen korszaknak látszik az 1950-es évek tájéka és a rendszerváltás utáni esztendőök sora. Az ezredfordulón a *kollektív* néven emlegetett Tsz-ek összeomlása révén visszaszerzett birtokrészek adásvételi egyezségeit tartalmazzák a háziilag írt szerződések. Gyűjteményem legfiatalabb föld-adásvételi szerződése 2004-ben keletkezett. (CSA. 11.36.)

Előzőleg már esett szó arról, hogy e könyv elkészítéséhez 582 családi dokumentum állt rendelkezésemre. Ezekből az iratokból 226 föld-adásvételi szerződésnek tekinthető. Az örökös földeladási egyezség tehát a leggyakoribb, legnagyobb létszámú iratfajta a székely családi levelesládákban.

Mostani forráskiadványomban a nagy tömegű adásvételi szerződést 14 kiválasztott földeladási megállapodás képviseli. A 14 egyezséglevélből 3 a XIX. század első felében, 11 pedig 1855 és 1871 között keletkezett. XIX. század végi és XX. századi szerződések közlésétől tartózkodtam.

A XX. századi magyar néprajz nem szentelt számottevő figyelmet a falvakban, mezővárosokban lezajlott örökös földeladások egyezségleveleinek. Föld-adásvételi megállapodások szövegközlésére a magyar néprajzi irodalomban alig található példa.¹⁷

Földcserék egyezséglevelei

A XVIII., a XIX. és a XX. században egyaránt előfordult, hogy székely gazdák elcserélték egymással beltelküket, kertjüket, szántóföldjüket, kaszálójukat. Az ügyletet *cserevásárnak* nevezték, és a birtokcserével kapcsolatos megállapodás tényeit lehetőleg írásban rögzítették.

¹⁷ E sorok írója korábbi műveiben már megpróbálta csökkenteni a földvásárlási egyezségek irodalombeli hiányát: BARTH János 1997. 363–366., 2009. 292–293.

Birtokcserére többféle ok miatt is sor kerülhetett. Leginkább az a cél vezérelte a cserére vállalkozókat, hogy közelebb kerüljenek földjükhöz. Például, ha egy menaságújfalvi gazdának a csíkszentgyörgyi határban volt földje, szívesen elcserélte azt egy csíkszentgyörgyi gazda menasági földjéért.

Kutatásaim során 26 földcsere-szerződés került elem. Közülük tizenháromat választottam ki közlésre. A közölt egyezséglevelek megoszlása kor szerint a következőképpen alakult: A XVIII. században keletkezett 2, a XIX. század első feléből származott 6, a XIX. század második feléből 5. XX. századi csereszerződéseket nem közöltem.

Különösen figyelemre méltó egy 1840. évi egyezséglevél, amely 99 évre, vagyis határozott időre szól. (87.) Némi pénzbeli érték-kiegészítéssel egy beltelket és egy szántóföldet cseréltek el a segítségével.

Az örökös földeladások egyezségleveleihez hasonlóan a földcserek egyezséglevelei sem tartoznak a magyar néprajz sokat kutatott írott forrásai közé. Publikált földcsere-szerződés irodalombeli előfordulása nem látszik valószínűnek.

Egyebek

Kutatásaim során jócskán kerültek elő olyan iratok, amelyek a fent felsorakoztatott hat „műfaj”, dokumentum-kategória egyikébe sem fértek bele. Ezekből került néhány az *Egyebek* címszó alá. Van köztük két birtokösszeírás, egy megállapodás a fiatalon megözvegyült vővel, egy nyilatkozat *forgóslag* használt kaszálóról, és a kilencvenkilencedik egy *békeegyezség*.

Földbirtoklás és a családi vagyon sorsa a székely levelesládák iratainak tükrében

A föltárt csíkszentgyörgyi és csikbánkfalvi székely családi levelesládák iratainak többszöri, alapos áttanulmányozása után nyilvánvalóvá vált számomra, hogy a közlésre kiválasztott iratok sok adalékot szolgáltatnak ugyan a magyar népi jogélet kutatói számára, de önmagukban nem elegendők arra, hogy a kutató a bennük található adatok alapján kategorikus kijelentéseket fogalmazzon meg, például a földbirtoklás, a kiházásítás, és az öröklés rendjére vonatkozó székely népi jogszokásokról. Efféle kijelentések valószínűleg csak akkor tehetők, ha a Székelyföld más tájairól: Háromszékből, Felcsíkból, Gyergyóból, Udvarhelyszékről, Marosszékről is kerülnek elő, illetve válnak hozzáférhetővé hasonló iratok. A dokumentumok jobb időbeli megoszlása is szükségessé teszi a további iratközléseket. Ezért most ebben a tanulmányban tartózkodom a csíkszentgyörgyi és a csikbánkaflavi dokumentumok által sugallt jogi szokások székelyföldi vagy erdélyi általánosításától.¹⁸ Helyette a közölt dokumentumok más hasonló iratokkal együtt történő leendő elemzéséhez, töredékes elemzési kísérlet gyanánt, néhány szempontot, megfigyelést fogalmazok meg. Ezek az aprócska észrevételek alább különösebb rendszer nélkül, számozva követik egymást, abban a reményben, hogy a majdani népi jogéleti, gazdaságtörténeti és egyéb elemzések során figyelemfelkeltő jellegüknél fogva hasznukat lehet venni.

¹⁸ Egy-egy tanulmány vagy sikeresebb gyűjtés eredményeinek könnyed általánosításától óvott: TÁRKÁNY SZÜCS Ernő 1944. 399.

1.

A magyar jogtörténeti és jogi néprajzi irodalom¹⁹ méltán hangsúlyozza az 1840 előtti idők vonatkozásában a leánygyermek öröklésének korlátozott voltát. Ezért feltűnő, hogy a XIX. század közepe előtti dokumentumokban meglepően sokszor esik szó földek női örökléséről. Oláhfalvi Tankó Albert 1790-ben hosszadalmas összeírásban vetette számba felesége, kotormányi András Erzsébet örökölt kotormányi és Kotormány tájékán fekvő szántóföldjeit, kaszálóit. (96.) A földek többsége apai örökség lehetett, mert az egyik földdarabról megjegyezték az összeírók: *anyai juss*. 1746-ban Keresztes Katalin és testvére, Keresztes István megegyeztek György Katalintól származó *anyai jussuk* sorsáról. (82.) 1837-ben, amikor bizonyos felszíki katonarendű székelyek elcserélték menasági és szentgyörgyi birtokait a szentgyörgyi Ambrusokkal, a „kézen fogott közbirák” megállapították, hogy a kérdéses szántóföldek és kaszálók „*mind öszvesen az Ambrus jusbol leányágon oszoltak ki*”. (85.) 1833-ban egy osztozkodási egyezségben arról esett szó, hogy az egyik földdarab vicinusa, Domokos Antal a „felesége jussán” birtokolja a szomszédos szántóföldet. Egy másik földet Köntse János is a „felesége jussán” mondhatta a magáénak. (3.) 1864-ben a Tekse testvérek felosztották néhai apjuk, Tekse Antal vagyonát, majd néhány évvel később, 1871-ben, anyjuk halála után az „anyai jószágának” tekintett földek elosztásáról egyeztek meg. (5.) Az Illyés testvérek is megállapították 1846-ban, hogy sok elosztandó földjük közül az egyik „*Domokos jussan a' nagy Anyuk Illyés Mátyásné után birattatik*”. (4.)

2.

A XIX. század második és a XX. század első felében, amikor a törvények már egyértelművé tették, hogy a leánytestvért is anyai illeti meg a családi vagyonból, mint a fiútestvért, Szentgyörgyön és Bánkfalván előfordultak olyan szülői törekvések, amelyek a fiúknak igyekeztek többet juttatni. E mögött több évszázados öröklési hagyomány húzódott meg, vezetésesen az a nagy múltú gondolat, hogy a fiúnak kell földekkel, termelőeszközökkel rendelkeznie alapítandó új családja eltartásához. A leány férjhezmenetelekor belekerül egy hasonló gondolkodású és hasonló értékrendű familia férfi tagjának alapítandó családjába, ahol a hasonló szemlélet következményeként biztosítva lesznek a megélhetéshez szükséges szántók, kaszálók és termelőeszközök. A leánynak *perefernumot* kell vinnie, amely elsősorban ruhákat, lakástextileket, bútorokat, háztartási felszereléseket tartalmaz, jobb esetben megtoldva néhány földdarabbal és állattal.

A legtöbb családban voltak fiúk is, lányok is. Ezáltal egy-egy falu szintjén kiegyenlítődték a családok lányokkal kapcsolatos kiadásai és a menyekkel érkező hozadékaik, illetve a fiúknak örökségként adott földek, valamint a vők öröklése révén a lányok javát is szolgáló földek. Évszázadokon át így látszott tökéletesnek a világ. Ezt az „idilli” képet bontották meg a XIX. század közepétől a lányok egyenlő örökösödéséről hozott törvények, amelyeket egy agrártársadalomnak nehéz volt egyik pillanatról a másikra maradéktalanul elfogadni. Több évtized, szinte egy évszázad

¹⁹ TÁRKÁNY SZÜCS Ernő 1981. 716., KOCSIS Gyula 2010. 425., NAGY Janka Teodóra 2010. 456–461.

telt el addig, amíg a valóban egyenlő öröklés az élet mindennapi gyakorlatává vált. Amíg ez az átalakulás tartott és zajlott, a régi idők beidegződései elő-előbukkantak. A gazdák a legkülönbözőbb utakon-módokon igyekeztek a családalapító, családfenntartó fiúörökösöknek valamivel többet juttatni a földekből, mint az idegen család kötelékébe került férjhez ment leányaiknak.

A Kovács testvérek: Jakab, Gizella, Anna, Lajos, Veronika és Lujza 1949-ben a törvény által előírt egyenlő öröklés elterjedésének jeleként látszólag egyformán részesültek néhai apjuk, Kovács Tamás javaiból. A földrajzi névvel és vicinusokkal meghatározott földdarabok méretéről és valódi értékéről azonban nem alkothatunk képet. Így biztosan nem tudjuk, de jó okkal feltételezhetjük, hogy az osztozkodás során a fiú és leánytestvérek azonos értékhez jutottak. Az osztálylevél fogalmazói a legkisebb értékkülönbségre is kitértek. Az „ősben” maradó Lajos azért kapott egy árnyalattal többet testvéreinél, mert ő tartotta özvegy édesanyjukat. Lujza azért jutott több földhöz, mint a többiek, mert „*a közösből nem lett perefernomozva*”. (12.)

A 12. sz. dokumentumnak van még egy más irányú, de fontos tanulsága, amelyre közbevetőleg érdemes kitérnünk. Az osztálylevél utolsó bekezdéséből kiderül, hogy szereplői, Kovács Tamás gyermekei, házasságkötésük alkalmával már megkapták szüleiktől használatra azokat a földeket, amelyek végleges elosztására, illetve az elosztás írott dokumentálására 1949-ben kerítettek sort. Kovács Tamás gazda tehát gyermekei házasodásának időpontjaiban fokozatosan adta át birtokait utódainak. Más szóval azt mondhatjuk, hogy gazdasága az első gyermeke házasodásától kezdve fokozatosan leépült, mivel földjei lassan elfogytak, gyermekei használatába kerültek.

A törvény egyenlő öröklést parancsoló akaratától többek között úgy tudott némileg eltérni a székely gazda, hogy végrendeletet íratott, amelyben fiainak bizonyos öröklési többletet biztosított, másrészt a végrendeletében hangsúlyozta, hogy a leányok perefernumának értékét bele kell számítani örökölt javaik értékébe. Így járt el Csedő István és felesége Basa Borbála 1908-ban. Végrendeletük elsősorban fiaikra: Istvánra, Jánosra, Áronra és a családból korán kiszállt Gáborra koncentrált. Utóbbi már házasodása alkalmával megkapta a részét, követelése nem lehetett. István, János és Áron hozzájutott a család belterületi ingatlanaihoz, ahol építkezhetett. Az örökhatóság a végrendelet utolsó, 10. pontjában tértek ki arra, hogy az előző pontokban még nem emlegetett birtokrészek elosztandók Gábor kivételével a többi gyerek: 3 fiú és 5 leány között. Az elosztáskor azonban figyelembe kell venni, hogy Rozália 197, Borbála 648, Zsuzsa 521, Ágnes pedig 651 korona értékű perefernumot kapott férjhezmenetelkor, amely összegeket „be kell tudni” örökségük értékébe. A végrendelet záradékában Csedő István és felesége szükségesnek érezték annak hangsúlyozását, hogy fiaik azért kapták meg a beltelkeket, vagyis azért örökölték többet, mert „*a ház tartáshoz járva terheket valamennyien viselték*”. A nyakatekert, hivataloskodó megfogalmazással arra az egyszerű tényre utaltak, hogy a fiúk, korán férjhez ment leánytestvéreikkel ellentétben, hosszú évekig dolgoztak szüleik gazdaságában, és munkajárjukkal hozzájárultak a Csedő vagyon gyarapodásához. (22.)

A családi gazdaság fellendítése, előre jutása érdekében végzett férfimunka más dokumentumokban is fontos tényezőként jelent meg a vagyonfelosztás során. 1834-ben, amikor Ambrus Mártonné Benedek Krisztina, a vénlegény sógorával, Ambrus

Ádámmal együtt végrendeletben osztotta föl az Ambrus vagyont, a három örökös fiút megkülönböztette aszerint, hogy miként járultak hozzá a vagyon gyarapításához. A legidősebb fiú, Dániel 1828 nyarán hatheti házasság után kivált a nagycsaládból, és önálló gazdaságot alapított. Megtehetette, mert bőven részesedett a gazdálkodáshoz szükséges földekből és eszközökből. 6 évvel később, a végrendelet írása idején azonban még számíthatott némi járandóságra. Ezért a végrendelezők kikötötték, hogy a Dániel távozásáig létezett szerzeményeket úgy kell fölosztani, hogy azokból Dániel és két öccse, Ignác és Lázár egyformán részesedjenek. Ellenben a „*Dániel atyai háztól való elmenetele után lett szerzemények*” két részre oszthatók. Belőlük kizárólag a két fiatalabb fiú részesülhet, mivel 1828 után csak ők vettek részt a családi gazdaság gyarapításában. (16.)

A leányok egyenlő öröklését szorgalmazó törvény és a fiúknak többet juttatni szándékozó szülői igyekezet egymás melletti létét szolgálta az a vagyonmegosztási technika, amelynek során a leányokkal perefernumlevelük végén megelégedettségi, illetve lemondási nyilatkozatot íratnak alá. Efféle nyilatkozattételre leginkább akkor került sor, ha a lány a férjhezmenetelekor a „perefernalis javak” sorában földeket is kapott, de bizonyára nem olyan mennyiségben, mint a fiúk. 1890-ben, amikor Tompos Julianna, szentgyörgyi Tompos Ferenc leánya, férjhez ment szentgyörgyi Kovács Tamáshoz, a perefernuma végén vőlegényével együtt olyan nyilatkozatot tett, hogy a perefernumban felsorolt ingó és ingatlan javakkal meg van elégedve, apja és anyja vagyonának többi részéről lemond testvére, Tompos Gyula javára. (30.) Csedő Erzsébettel, Csedő Gábor leányával, 1913-ban szülei azt is kijelentették perefernuma végén, hogy apja halála után a „hagyatéki tárgyaláson” ingatlanokra vonatkozó követelése nem lesz. A további földek örökléséről lemondó nyilatkozatot a vőlegényével, Ambrus Gáborral is aláírták. (38.)

1921-ben bánkfalvi Péter Béniám örökösei: Péter Gyula és két asszony testvére külön osztálylevelében osztoztak meg néhai apjuk gazdasági eszközein, különös tekintettel a szekerekre, szánokra. A leánytestvérek egy taliga kivételével lemondtak az összes gazdasági eszközről fiútestvérük, Péter Gyula javára, aki egy-egy fias juhval hálálta meg jóindulatukat. (10.)

A fiútestvérek földszerzésének bevett módja volt az idegenbe férjhez ment leánytestvérek földbéli örökségének megvásárlása. Ha a földjüktől messze élő asszonyok el akarták adni örökölt szentgyörgyi és bánkfalvi birtokaikat, legtöbbször Szentgyörgyön és Bánkfalván gazdálkodó fiútestvéreik, mint elővásárlási joggal rendelkező legközelebbi *vérek*, vásárolták meg azokat.

3.

A földek örökös eladása vagy zálogba adása előtt illet megkérdezni a *vérek*et, a *vér atyafiakat*, hogy *feltartják-e* a birtokot, igényt tartanak-e a földre, kifizetik-e a vevő által felajánlott pénzt. Ha igennel válaszoltak és letették a megjelölt összeget, övék lett a gazdát cserélő föld. Más szóval, a XVIII–XIX., de még a XX. században is elővásárlási jog illette meg a legközelebbi vérrokonokat. A *vérek*nek azonban ritkán volt annyi pénzük, hogy elővásárlási jogukkal éljenek. Több adásvételi és zálogos szerződés is erről árulkodik. 1837-ben, amikor menasági Both Mihály és Erdély József lófők szorult anyagi helyzetükben 90 esztendőre elzálogosítottak egy

kaszálót a szentgyörgyi Ambrus testvéreknek, a „szénafű helytel minden közel lévő vér atyafi meg kínáltatván, senki fel nem tartotta”. (50.) 1840-ben, amikor Ványolós Ferenc és sógorai 99 esztendőre elzálogosítottak Mihály Józsefnek egy bánkfalvi, altizesi beltelket, megkínálták a vétellel a véreket, de közülük senki nem tudta kifizetni a Mihály József által megígért 140 rénes forintot. (52.) Imre József egyik bánkfalvi földjének 1838. évi zálogba adási szerződéséből kiderül, hogy a vérek „megkínálását” a *polgár* néven emlegetett falusi tisztségviselő végezte: „Minthogy a vér atyafiai törvényesen megis kénáltattak, gyalog katona Szabó János Hütös Polgár által, senki fel nem tartotta”. (51.)

A vérek szerephez juthattak a hosszú időre zálogba adott földek vérség jussán történő visszaváltásakor is. (46., 47.)

4.

Ha több fiú is volt a családban, a legidősebb, illetve az, amelyik először meg-nősült, kellő rátermettség, erős akarat és a legszükségesebb anyagi javak birtokában, a lakodalom után „kiszállhatott” az apai gazdaságból és önálló gazdaságot alapíthattott. Törekvésében szülei legtöbbször támogatták beltelekkel, földekkel, gazdasági eszközökkel. Új házat, csürét rokonai, cimborái kalákában segítettek fölépíteni.

Három Tekse fiútestvér 1864. évi osztálylevelében Tekse Józsefet a „ki szállott fiú” jelöléssel illették, aki apja egyik „puszta” beltelkén teremtett magának otthont. Az osztozkodás során testvérei szükségesnek tartották hangsúlyozni, hogy „háza és csüre az ős háztól épültek”. (5.)

Csedő Gábor, Csedő István és Basa Borbála fia, bár kilenc gyermekes családban nőtt föl, 1884-ben, nősülése alkalmával annyi földet, gazdasági eszközt és állatot kapott szüleitől, hogy „kiszállhatott” a családból és önálló gazdálkodásba kezdhetett. „Kiházásításakor” tulajdonképpen megkapta a teljes örökségét. (27., 22.)

5.

A szülői telken az *ős házban* a legkisebb fiú maradt. Ez legtöbbször együtt járt idős szülei eltartásának, gondozásának és eltemetésének kötelezettségével. Apja és anyja eltartásáért és tisztességes „eltakarításáért” az örökségén felül külön földdarabokat is remélhetett. (5.)

A idős családfejek végrendeletei néha részletesen meghatározták, hogy az *ősben* maradó legkisebb fiuk miként gondoskodjon róluk öreg napjaikban, és haláluk esetén miként temettesse el őket. Volt, aki kijelölte, hogy konkrétan, melyik állata árából fedezzék temetése kiadásait. (15., 22.)

6.

A közreadott perefernumlevelek közös tulajdonságának számít, hogy a bennük szereplő tárgyak és egyéb javak becsült értékkel kerültek lajstromba. A legtöbb perefernumlevélben meg is nevezték azokat az asszonyokat és férfiakat, akik a becsüsi feladatokat ellátták. Az értékbecslés és az értékek feltüntetése első látásra nagy lehetőséget biztosít az életmódtörténet, a gazdaságtörténet és a legkülönbözőbb tárgytörténet kutatója számára. Valójában azonban ez a kutatási lehetőség nem olyan nagy, mint amilyen lehetne. Inkább csak elméletileg létezik. Az értékek gyakorlati

kutatását alapvetően két tényező nehezíti: 1. a megjelölt pénzek értékének ingatlansága és összehasonlíthatatlansága bizonyos korszakokban. 2. össze nem illő tárgyak, tárgycsoportok együttes értékelése.

A XIX. század közepének és második felének időtálló, átszámítható értékei nagyjából összehasonlíthatók. A XX. században azonban soha nem látott átalakulások: impériumváltások, rendszerváltások, értékválságok, inflációk következtek be a Székelyföldön. A „békebeli” korona, a két háború közötti lej, a „kicsi magyar világ” pengője, a XX. század közepe óta többször megújult lej egymáshoz viszonyított értéke nehezen határozható meg. Még nehezebb a helyzet az inflációs koronával, a harmadik impériumváltás papírkötegekben számolható pengőjével, a második világháború óta többször elértéktelenedett lejjel. Az 1910-es évek végétől a csíkszentgyörgyiek és a csíkbánkfalviak valószínűleg tisztában voltak azzal, hogy a perefernumlevelekben feltüntetett értékekkel nem sokra jutnak, de azért valamiféle megszokásból becsültették a lányaiknak, fiaiknak adott tárgyak értékét az éppen aktuális pénz, aktuális árfolyamán. Az eredmény inkább arra jó, hogy bizonyos esetekben meg lehessen állapítani a tárgyak, az állatok és az ingatlanok egymáshoz viszonyított értékét.

A közreadott perefernumlevelek sajnálatos sajátosságának tekinthető, hogy készítőik össze nem illő tárgyakat jelöltek közös értékkel. Következésképp, a tárgyak egy részének nehéz, sőt szinte lehetetlen megállapítani a valódi értékét. Néhány példa az egymástól fölöttébb távol álló tárgyak egy értékszám alatt történt értelmetlen összevonására: „*Tizenkét porcelán tányér és egy kolbász töltő*”. (31.) „*Három fali kép és egy csizma*”. (29.) „*Egy eső ernyő és egy imakönyv*”. (31.) Az efféle önkényes tárgycsoportosítások összevont értékjelzéséből nem tudja megállapítani a kutató, hogy az adott időpontban a Fiság táján mennyit ért egy kolbásztöltő, egy porcelán tányér, egy pár csizma, egy *eső ernyő* vagy egy imakönyv. Üdítő kivételnek számít ebből a szempontból a Bánkfalvára férjhez ment szentmártoni Miklós Rozália perefernumlevele, amelyben mintaszerű alapossgal, leginkább egyenként, illetve tárgyfajtanként értékelve vették számba az összeírók a hozomány tárgyait. (40.)

7.

Szinte valamennyi közreadott dokumentumból, de különösen az osztálylevelekből, a testamentumokból és az „Egyebek” között szereplő földjegyzékekből látható, hogy a családok földbirtokai föltűnően sok apró darabra tagolódtak. Ennek ellenére az osztozkodások során a XVIII–XIX. században nyakra-főre „hasították” „*róták*” az ügyis keskeny földdarabokat.

1864-ben, amikor a Tekse fiak felosztották egymás közt apai jussukat, Józsefnek jutott 7 szántó és 3 kaszáló, Andrásé lett 10 szántó és 3 kaszáló, Ignác birtokába került 9 szántó és 3 kaszáló. Összesen tehát 35 darab földet, 26 szántót és 9 kaszálót oszthattak el. Ehhez jött még két örökölt beltelek. Hét évvel később, amikor a három fiú az anyai jusst osztotta el, egy jáhorosi kaszálóról, egy zatai káposztaföldről és négy szántóföldről kellett megegyezniük. Tekse Antal és felesége tehát a két belső telken kívül összesen 41 földdarabot mondhatott magáénak. (5.)

Oláhfalvi Tankó Albert kotormányi származású felesége, András Erzsébet 1790-ben 2 „épületes” és 3 kaszálóként használt beltelket, 28 szántóföldet és 10 külső kaszálót birtokolt Kotormány közelében. (96.)

1880-ban a bánkfalvi Bene fiak olyan gazdaságot osztottak meg, amely 17 szántóval és 6 kaszálóval, összesen tehát 23 darab földdel rendelkezett. (7.)

1846-ban a széki táblabíróságot is viselő Illyés testvérek írásban foglalván apjuk, Illyés Ferenc birtokainak felosztását, osztálylevelükben a földek nagyságát is feltüntették. Következésképp, a kutató az Illyés vagyion földjeinek nemcsak a számáról, hanem nagyságáról is képet alkothat. Illyés Ferenc 13 *belsőt*, 59 szántót és 16 kaszálót mondhatott magáénak. Ez a birtok összesen 88 földdarabot jelentett. Az 59 szántóföld 89 köből és 3 véka, vagyis kerekítve körülbelül 45 hold területű volt. A 16 kaszáló évente 47 szekér szénát termelt. (4.)

8.

A XVIII–XIX. században, de gyakran még a XX. század első felében is, Szentgyörgyön és Bánkfalván a mindennapi szóhasználatban a szántóföldeket *köbölben* és *vékában* számolták. Akkora földet tekintettek *egy köblösnek*, *egy vékásnak*, régiesebben szólva: *egy köből férejének* és *egy véka férejének*, amelybe egy köbölnyi, illetve egy vékányi gabonát lehet elvetni. A perefernumlevelek tanúsága szerint a zsákokat legtöbbször *köblös* méretűre szótták és varrták. A vékában számolt gabonamennyiséget pedig *vékának* nevezett faedénnyel mérték. 1921-ben előfordult a *vékás zsák* kifejezés is. (40.)

A *véka* területmértékként körülbelül 200 négyszögölnyi földet jelentett. Négy véka tett ki egy *köblöt*, vagyis fél kataszteri holdat.

Egy 1804. évi birtoklajstrom tanulsága szerint az egy vékásnál is kisebb földcskéket *ejtelben* számolták. (97.) 1881-ben emlegettek *kupás* földet is, ami valószínűleg a korábbi *ejteles* földméretnek felelt meg (74.) Az *ejtel* vagy *kupa* gabonaürmértékként körülbelül másfél liter gabonára vonatkozott. 16 kupányi gabona tett ki egy vékát. Föltételezhető, hogy hasonló arányok jellemezték az *ejteles föld* és a *kupás föld*, valamint a *vékás*, *véka féreje* föld viszonyát is.

Ha két földdarab szélességét hasonlították össze és az egyiket kicsivel szélesebbnek találták a másiknál, a különbözetet *borozda*-számmal fejezték ki. (3.) A *vékás* mértékjelölést alkalmazták kenderföld esetében is.

9.

A kaszálót a székelyek a XVIII–XIX. században *szénafű* vagy *szénafű hely* néven emlegették. Mértékét legtöbbször a *szekér*, a *terű* és a *mérés* szavakkal fejezték ki. Ezzel arra utaltak, hogy a szóban forgó kaszálón évente a megjelölt számú *szekér*, *terű*, *mérés* széna gyűjthető.

A *szekér* természetesen magasra rakott szénásszekeret jelentett. A közreadott forrásokban soha nem utaltak arra, hogy a *szekér*, a *szekérre való* kifejezés mekkora kaszálóterületre vonatkozott. Ez némiképp érthető, hiszen egy havasi irtáskaszálónak nem a négyszögölekben meghatározható kiterjedése volt a lényeg, hanem a termőképessége. Ezt pedig a *szekér* szó, illetve latin megfelelője a *currus* kiválóan kifejezte. Ritkán, de előfordult a *portzió szekér széna* mennyiség-megjelölés is. (72.)

A csíkszentgyörgyiek és a csíkbánkfalviak kedvelték a *terű* és a *terűre való* kifejezéseket is a szénamennyiség, illetve a szénatermő terület mértékének jelölésére. (11., 27.) A *terű* föltehetőleg ugyanazt a szénamennyiséget jelentette, mint a *szekér*. Ugyancsak egy szekérnyi szénára vonatkozhatott az újabb *hozásra való* kifejezés is. Talán a „bevettre”, „szokásosra”, „szokásban levőre” kívánt utalni, aki a *törvény terű* mennyiség-meghatározást használta. (75.)

Az egy *szekérre való* szénánál kevesebbet termő kaszálóterület nagyságának, értékének meghatározására használták a *mérés*, a *mérésre való* és a *szekérderék*, *szekér derékra való* jelöléseket. (4., 7., 28., 49., 80.) A *mérés széna* valószínűleg a *szekér széna* felét jelentette. (4.) A *szekérderék*, illetve a *szekér derékra való* kifejezés annyi szénára vonatkozott, amennyi az *egészvágás szekér lajtorjás* oldalai között elfért.

Az egészen kis kaszálóterület mértékét a *buglya* (5.) és a *rend* (11.) szavak használatával fejezték ki.

Nagyon ritkán előfordult, hogy a szántóföldekhez hasonlóan, a kaszálók nagyságának bemutatására is a *vékás* kifejezést használták. Ilyen esetben kivételesen nem a kaszáló termőképességének, hanem területi nagyságának méretére utaltak. Azt igyekeztek kifejezni, hogy a kérdéses kaszáló akkora területű, vagyis körülbelül 200 négyyszögölnyi, mint az *egy véka féréje* szántóföld.

10.

Csíkszentgyörgy és Csíkbánkfalva belső határát a XVIII–XIX. században nyomáskényszerben művelték. Természetesen a nyomáskényszer a két falu külső határára, az *erdő* néven is emlegetett *havasra* nem vonatkozott. A hajdani nyomásos gazdálkodás írott dokumentumait a két közösség jegyzőkönyveiből, leveleiből remélhetné a kutató. Ezek a jegyzőkönyvek és iratok azonban elvesztek, vagy ismeretlen helyen lappanganak. A XXI. század elején nem állnak a kutatás rendelkezésére. Ráadásul a nyomásos gazdálkodás a XXI. század elején annyira „rég” agráremlékek számát, hogy néprajzi módszerekkel érdemben nem kutatható. Ezért meg kell becsülnünk azokat az aprócska szórvány adatokat, amelyek a székely családi levelesládák irataiban a hajdani „két fordulóra” vonatkozóan itt-ott föllelhetők.

A kétnyomásos gazdálkodás nagy vonalakban azt jelentette, hogy a két falu belső határa egy szántott, vetett *fordulóra*, *vetésszerre* és egy pihentetett *fordulóra*, *ugarszerre* tagolódott. Az ugarforduló a XIX. század vége és a XX. század eleje előtt a tizesek által szervezett csordák legfontosabb legelőjének számított. A földdarabok egyik évben a *vetésszer*, másik évben az *ugarforduló* részét képezték. Amikor „egy trágya idejére”, vagyis 14 évre zálogosítottak el egy szántóföldet, ideiglenes birtokosa arra számíthatott, hogy 7 évben vethetett és arathatott rajta.

A nyomásokat, vagyis a fordulókat változatos nyelvi eszközökkel, de leginkább az *alsó* és a *felső* jelző alkalmazásával különböztették meg.

Mindkét nyomáson belül állandóképpen elkülönültek az őszi és tavaszi maggal bevethető területek. Föltételezhető, hogy az *őszföld* (4., 23.), *búza*föld (4., 97.) néven emlegetett birtokok síkságon, *sinkaságon*, völgyben fekvő jobb minőségű földek voltak, mint a domboldalakra, dombtetőkre is fölhúzódó *tavaszföldek*, *zabföldek*. (4., 6., 9., 11., 27., 30.)

11.

Bánkfalvánál kinyílik a Fiság hosszú szűk völgye, Orbán Balázs kifejezésével szólva: *a Fiság lokja*. A falu „belelóg” az alsíki medence *sinkaságába*, lapos tájképébe. Emiatt a település jóval kerekdedebb alaprajzú, mint a hosszan elnyúló Szentgyörgy. Földjei is jórészt körbeveszik a belterületet. Nyugatról, délről elnyúlnak a *Nagymezőn* és a *Szent János mezején*. Keletről felkapaszkodnak a tizeslegelők és a tizeserdők széléig a hegyek lankás lábain. Szentgyörgy belterülete ellenben a Fiság völgyében szorong. Keletről az *erdő* felől magas hegyek kísérik. A szélső házak és a tizeserdők, tizeslegelők között kicsi a távolság. Így a Fiság bal partján kevés szántóföldet irthattak és törhettek föl a szorgos szentgyörgyi kezek. A falu *mezei*, vagyis nyugati oldalán alacsonyabb hegyek, lekopasztott dombok kísérik a patak völgyet. A köztük tátongó és a patakok nevére emlegetett völgyeket, a teraszos művelésű domboldalakat, de még a dombtetőket is beborítják a szántóföldek és a *mezei* kaszálók. A szentgyörgyi gazdáknak volt és van részesedése a *Nagymező* értékes szántóföldjeiből is.

12.

A székely családi levelesládák XVIII–XIX. századi irataiból érzékelhető, hogy Szentgyörgy és Bánkfalva akkortájt egy laza beépítettségű település képét mutatta. A fából épített lakóházak és csűrök különösebb rendszer nélkül gyümölcsfákban bővelkedő hatalmas kertek között álltak. A nagyméretű lakótelkek folyamatosan osztódtak. A fiúgyermek sok esetben az apai telek egyik részén, a familia *ős házá*nak közelében építették fel házukat, csűrüket. A telekfelosztások (5., 22.), a nemzetségi házcsoportok létrejötte, illetve a korábbi *pusztatelkek* beépítése révén a két település fokozatosan sűrűsödött. A rendszertelenül álló házakat nemzetségi utcácskák, zegzugos kocsibejárók kötötték össze a főbb közlekedési utakkal.

A belterület *épületes* lakótelkeit és kertszerű, épület nélküli *pusztatelkeit* a *belső* szóval jelölték. A *belső* fogalmába a lakótelektől külön álló veteményes kertek, gyümölcsös kertek, káposztás kertek, kenderföldek, *pityókás* kertek, belterületi szántók és kaszálók is beletartoztak. (4., 5., 6., 11., 27.) A jól termő faluszéli *tanorokok*, *tanorokkertek* is belterületnek számítottak. (6., 9.) *Belső*nek tekintették például a *Bortanorok* kaszálóit és kis szántóit. (4.)

Természetesen a belterület fogalmát, a *belső* névvel illetett birtokok együttesének határát a XVIII–XIX. században nem felsőbb hatósági döntés határozta meg. Valószínűleg nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk, hogy a *belterület*, vagyis a *belső*nek nevezett földdarabok együttese ott végződött, ahol a nyomásokban művelt határrészek kezdődtek.

13.

Csikszentgyörgy és Csikbánkfalva családfői a megfelelő méretű „épületes beltelkeik” után részesedtek a tizesek, a faluközösségek és az egyházközség szerepű *megye* közbirtokainak hasznából. Például „épületes beltelkeik” birtoklása kellett ahhoz, hogy valaki a birtokolt beltelket magába foglaló falurész, a *tizes bébírósá*vá

válhasson, vagyis részesülhessen a *tizestilalmas* hasznából, élvezhesse a favágási és legeltetési jog előnyeit.²⁰

Néhány XIX. századi szerződésben szó esett a beltelek birtoklásából következő, *jógnak* nevezett közbirtok-haszonvételi lehetőségekről is. 1840-ben például egy beltelek zálogosítása során a szerződő felek kikötötték, hogy „*az... belsőt minden utánna járandó erdei, mezei hasznaival együtt*” adja zálogba a tulajdonosa 99 esztendőre. (52.) 1855-ben a Bene örökösök birtokeladása során a szerződés fogalmazói kitértek a beltelek után járó erdölési jog sorsára is: „*az első pont alatti belső sessio után járandó minden névvel nevezendő erdő hasznokis... örökös birtokába adatott a vevőnek*”. (72.)

14.

A belső telkek osztódása, a testvérek egymás melletti telekrésze és az apai ház közelébe telepedése következtében a falukon belül nemzetségi csoportok, nemzetségi utcácskák jöttek létre, amelyeket az ott lakó nemzetség nevének használatával emlegettek. Nemzetségi telekcsoportot jelentettek egyrészt az ún. szóvirág tizesek megnevezései, például a Laczok tize, Czikók tize, Kányák tize, Csedők tize és hasonló helymegjelölések,²¹ másrészt a főbb közlekedési utakról induló, család nevével jelzett utcácskák. Efféle nemzetségi utca-elnevezésnek tekinthető például a *Péterfiak utcája* (3.), az *Andrásfiak utcája*, az *Illyések utcája* és a *Csedők utcája* földrajzi név. (4.)

15.

A 83. számú közölt dokumentum a telek- és házbirtoklás egyik hajdani jogszokásának gyanúját ébreszti a kutatóban. A kontraktus arról szól, hogy bánkfalvi Keresztes Mihály kamrahelyet ad szomszédjának Kőncse Jánosnak, aki az adományt egy simószegei telekrésszel viszonozza. A görcsösen és elnagyoltan fogalmazott 1786. évi egyezségben kétszer is szerepel a szokatlan *csepegei* kifejezés. Csíkszentgyörgyön járva-elve tapasztalható, hogy a falu idősebb székelyei még a XXI. század elején is *csepegőnek* nevezik a ház falsíkjából kiugró tetőszél alját, magyarul az ereszalját. Bizonyára a *csepegő* szó *csepegője*, *csepegőjén* alakjai húzódnak meg a nehezen papírra vetett *csepegei*, *csepegein* kifejezések mögött. Bár az egyezség egy vagy két fontos körülmény leírásának elmulasztása miatt nehezen értelmezhető, az nyilvánvalónak látszik, hogy a *csepegő* vagyis az ereszalja földjének jogszokáson alapuló birtoklási rendje rejlik a földcsere hátterében. A megfelelő értelmezés érdekében 2013 tavaszán néprajzi gyűjtést végeztem Csíkszentgyörgyön a *csepegő* témakörében. Kiderült, hogy a ház mögötti *csepegő* keskeny földszája a XXI. század elején is különleges jogállású földnek számít, és viták, haragtartások forrása. Leegyszerűsítve a kérdéskört, azt mondhatjuk, hogy a ház háta mögött húzódó *csepegő* körülbelül 30-50 centiméter szélességű földcsíkja, a helyi szokásjog szerint, a ház tulajdonosáé, nem pedig a hátsó szomszédé, akinek udvarával szerves egységet alkot. Más szóval: a házakat legtöbbször nem a telekhatár vonalára építet-

²⁰ BÁRTH János 2007. 116–118.

²¹ BÁRTH János 2007. 54–58.

ték, hanem hátsó falukat úgy helyezték el, hogy leendő *csepegőjük* széle húzódjon a telekhatár képzeletbeli vonala fölött. E jogszokás kiváló tanúsító jelei, azok a hátsó telekkerítések, amelyek nem az épületek falsíkjának a folytatásai, hanem egy kis kiugró közbeiktatásával kezdődnek, és a csepegő szélének vonalán haladnak a telek belseje felé, jelezve a valódi telekhatárt.²²

16.

Bizonyos csíkszentgyörgyi és csíkbánkfalvi családok a XVIII–XIX. században egyes távoli földdarabokat, elsősorban kis területű havasi kaszálókat nem osztottak föl a lehetséges örökösök között, hanem a jogosult személyek évenként felváltva használták azokat. Az efféle birtoklásra a családi levelesládák dokumentumainak fogalmazói legtöbbször a *forgóslag* kifejezést használták. 1889-ben például az egyik *egy terüire való* csinódi *szénafüvet* Csedő Imre utódai Csedő Józseffel *forgóslag* birtokolták. (29.) Előfordult, hogy a fel nem osztott kaszálót a *forgós* kifejezéssel illették. A bánkfalvi Bákai Elek és a Köncse familia 1833. évi osztálylevelében olvasható az egyik égettveszi kaszálóról: „*forgós Szent Györgyi Gáll Andrásval. Ezt bírja Bákai Elek forgóslag; a Köntsékvel nem forgassa...*” (3.) 1910-ben két Czíko nevű személy nyilatkozott egy gyürkei kaszálóról, amelyet valaha *forgólag* birtokoltak. (98.) Az ilyen kaszálót néha a *fordul* kifejezéssel jellemezték. (96.) 1880-ban például egy osztálylevelben a következő mondatot vetették papírra: „*Kitsi Égettvészbe egy szekér derekra való Péter Antal szomszédságában, e fordul minden 3-dik évbe.*” (7.)

Egy 1871. évi osztálylevelél tanúsága szerint zabföld esetében is volt példa *forgós* birtoklásra. A Gálok osztozkodása során egy bekefejei zabföld azért maradt osztatlan, mert megállapították róla, hogy „*Gál Ignátzval forgóslag jár*”. (6.)

A *forgóslag* kifejezést „birtoklási mód” jelentéssel a XXI. század elején is ismerik a csíkszentgyörgyiek. Ez a körülmény a további kutatások szükségességére figyelmeztet. Különösen azt kellene vizsgálni, hogy a népi jogszokásokban gyökerező *forgós* birtoklást a XX. században miként lehetett összeegyeztetni az állami földnyilvántartás rendre törekvő szabályaival.

17.

Csíkszentgyörgy és Csíkbánkfalva havasi határrészein a XVIII–XIX–XX. században a közösségi birtoklású erdőket, legelőket magánbirtoklású irtott kaszálók tarkították. E sorok írója többször sajnálkozott már afölött, hogy ezeknek az irtott kaszálóknak a kialakítása, létrehozása Csíkszentgyörgy táján a múlt kódébe vész.²³ Mire az írott források a XVIII. században megszorodtak, a közösségi erdők közé ékelődő magánbirtoklású irtáskaszálók rendszere a földbirtoklás és az agrártermelés bevett adottságaként létezett. Sőt a XVIII. század végén és a XIX. század első felében a közösségek tilalmak sokaságával próbálták fékezni az irtást, a féktelen erdőpusztítást. Az erdőirtó munka, amely évszázadokon át a csíki székely társadalomban a legdicséretesebb erények és igyekezetek egyikének számított, büntetendő cseleke-

²² Ezúton köszönöm Czíko Gergely és felesége Hodor Mária háromtizesi lakosok tanulságos magyarázatait, amelyek talán egy leendő népi jogéleti tanulmány elindítói gyanánt hatottak.

²³ Vö.: BÁRTH János 2007. 195., BÁRTH János 2011. 89., 2012. 146–147.

detté vált. Következésképp, a kutató jobbára csak ábrándozik arról, hogy egyszer föltárhajta az erdei irtáskaszálók keletkezésének és hajdani birtoklásának útjait, módjait.

A székely családi levelesládák dokumentumai között akad néhány, amely a XIX. század első feléből, tehát az irtás közösségi tiltásainak korából származik ugyan, de még életközben mutatja az erdőirtó tevékenységet. Ezek a dokumentumok azt sejtetik, hogy a szentgyörgyi és a Bánkfalvi havasok világában léteztek olyan közösségi területek, ahol még a XIX. század első felében is lehetőség adódott új magánbirtoklású kaszálók irtására, illetve a meglévő kaszálók bővítésére. Az új legális *irtások*, *orotások* föltehetőleg többnyire olyan területeken jöhettek létre, amelyek nem tartoztak a *tízesek* és az egyházközség szerepű *megye* birtokai közé, hiszen ezek a szerveződések a XIX. században már védelmezték havasi erdőségeiket az erdőpusztító foglalóktól. Föltételezhető, hogy a két falu nem adta át valamennyi havasát a megyének,²⁴ hanem maradtak kisebb havasi területek a faluközösségek kezelésében is. Talán ezek a kevésbé értékes erdők rejlenek a *falu szabad erdeje* megnevezés alatt, és talán ezekben a faluközösségi erdőkben lehetett még a XIX. század első felében is a faluközösség engedélyével büntetlenül irtásokat létrehozni.

Mivel Szentgyörgy és Bánkfalva XVIII–XIX. századi faluközösségi jegyzőkönyvei, iratai elvesztek vagy ismeretlen helyeken lappanganak, esetleges és valószínűtlen előkerülésükig a fenti feltevések jobbára igazolatlanok maradnak. Ezért különösen megérdemli figyelmünket az a néhány adat, amely a családi levelesládák dokumentumaiban olvasható XIX. századi *irtások*, *orotások* születéséről és nem túl régi létezéséről.

1847-ben Erdély Antal örökösen eladta a *Szopos sorkán* található szántóföldjét, amelyről szinte dicsekedve állította: „*a’ Falu Szabad Erdejéből tulajdon két kezemmel kőtől, fától, irtottam és foglaltam.*” (70.) A vicinusok felsorolásából látható, hogy az áruba bocsátott szántóföldet más szántóföldek határolták, amelyek bizonyára szintén irtással keletkeztek, mégpedig belátható időn belül.

1868-ban Gáll Lajos eladott egy ástuti kaszálót, amelyet apjától örökölt, mint „*kis darabotska orotásos helyet.*” (79.) 1843-ban egy földcsere során Ambrus Ignác és Ambrus Lázár egy gyürkei *új orotásuktól* váltak meg. (88.)

Némely irtástulajdonos bizonyára ismeretlen egyedi ok miatt magáénak tartotta az irtáskaszálója mellett húzódó erdő keskeny sávját is. 1832-ben menasági Lőrinc Antal a további irtás lehetőségével adta zálogba szentgyörgyi Kasza Mihálynak 28 esztendőre egerszéki irtott kaszálóját. Az egyező felek kikötötték, hogy a kaszáló majdani kiváltásakor a zálogösszegezen kívül a további *orotás* becsült értékét is meg kell fizetnie a zálogba adónak vagy örököseinek. (47.) 1854-ben Bánkfalvi Báka András örökösen eladott testvérének, Báka Gábornak egy „*Égettészebéli széna fű helyet orotásostól, erdőstől.*” (71.)

²⁴ Vö.: BÁRTH János 2007. 191., BÁRTH János 2012. 139–140.

II.

DOKUMENTUMOK

A közölt archív szövegek iratfajták szerinti megoszlása

- 1 – 13. Osztálylevelek, vagyonmegosztó egyezségek
- 14 – 23. Testamentumok, végrendeletek, adományozó levelek
- 24 – 43. Perefernumlevelek, hozománylevelek
- 44 – 67. Földzálogosító levelek
- 68 – 81. Örökös földeladások egyezséglevelei
- 82 – 94. Földcserék egyezséglevelei
- 95 – 99. Egyebek

1.

Fogadott bírák rendelkezése néhai bánkfalvi Györgyfi Mihály vagyonának sorsáról, megosztásáról, különös tekintettel Christóf György és Mihály György részesedésére (1677)

Mű, Csedő András Szent Györgyi, Karacsi György Szent Györgyi alias Bánkfalvi nemes Személyek és alsó Csík Széknek hűtös assessorai, Szabó György Nobilis és Gergely István primipilus Szent Györgyiek alias Bánkfalviak, minyáján alsó Csík Székben és az meg írt falukban Lakók kik vagyunk,

Adgyuk tuttára mindeneknek, az kiknek illik az mű jelen való Levelünknek általla, quod in Anno praesenti 1677 die vero 11 mensis Novembris, mikor volnank az egyikünk hazánál, úgy mint fen meg írt alsó Csík Széki Szent Györgyi alias Bánkfalvi Gergely István Lófő nemes Személy hazánál, jövenek mű előnkben egy részről Christóf György feleségivel Thamas Anna Aszonyal együt Lófő nemes Személyek, más részről kissebbik Mihaly György primipilus, Danél István pedes pixidarius feleségivel Mihály Katalin aszonyal együtt, úgy mint Mihaly György primipilus egy testvér atyafiával, minyáján alsó Csík Székben Szent Györgyön alias Bánkfalvában Lakók, az minemű állapottal ennek elotte való üdőkben az fen meg írt Christóf Györgyöt és feleségit az nehai Györgyfi Mihály, kiis ugyan azon alsó Csík Széki Szent Györgyi alias Bánkfalvi Nemes Személy volt, hadta volt édes anyjának, ezen meg írt Széki Szent Györgyi alias Bánkfalvi néhai Ferencz György relictájának tartására és gondgya viselésére jószágában és egyszer s mind maga édes gyermekinek Györgyfi Barabásnak fel nevelésére és tartására /:maga Deaki tudományak tanolására el menvén:/, szolgálatjának jutalma pedig annuatim volt floreni 9, idest kilencz magyar forintok és három véka árpa vetés, mostan Istennek latogatásából meg írt Györgyfi Barabás ki szolttatván az árnyék világbol sine semine, mind pedig magais Györgyfi Mihály Pap Uram, így azért egy testvér lévén eő kegyelmivel néhai ezen alsó Csík Széki Szent Györgyi alias Bánkfalvi Ferencz Mihályné Ersébet primipilla,

úgy mint az Mihály György és Danél Istvánné édes anyja, kevánván Mihály György mü előttünk, hogy Christóf György üres lenne az Györgyfi Barabás jószágától, mivel ők vérek már az jószághoz, azonban Christóf Györgyis kéváná aszt, hogy ab Anno 1657 szolgálatyokat deponállják Mihály György és Danél Istvánné, egyszer s mind valami épületek az jószágon vagyon, azoknakis aestimatioját, mivel in Anno 1665 minden elebi épületek elégtek, romlottak volt és az egész Csík is pogányok mian, mindeneket Christóf György az után építet feleségivel együt, Györgyfi Barabás is dispositiojában nekik hatta volt, úgy mint Christóf Györgynek és feleséginek. Mü azért közikben szólván, hozók ilyen meg masolhatatlan alkalomra, mint hogy Mihály Györgynek felesége és gyermekei decedáltak, fogadak bé Christóf György és felesége minden javoknak hason felibe, úgy hogy együt lakjanak, túrjenek, szenvedgyenek, egy mást érezték, az hadi szolgálatot Mihály György supportállya, Christóf György pedig minden javaira szorgalmatos gondot viseljen, sőt az mostani állapotjában egy akarattal szerezzenek egy alkalmatos embert házas társul Mihály Györgynek, hogy ha Isten eő felsége jó szerencsét ad Mihály Györgynek mindenebben Christóf Györgyöt és feleségét tarcsák, nagyobnak illendő becsületeket megh adgyák, mint édes attyoknak és anyoknak szokták meg adni. Christóf Györgyék is nem külömben mint édes fiukot szokták tartani, úgy tarcsák Mihály Györgyöt és minden nemű javok mind egyiknek és másiknak közönségesek legyenek, Mihály György pedig ados levén másoknak cum flo. 6, azt is közönségesből adgyák meg, melyhez képest Christóf György szabados légyen usque ad florenos husz az Communisbol kit hova akar légálni, Mihály György is abban ellen tartó ne légyen, hogy ha pedig magtalan Mihály György meg tanálna halni eléb Christóf Györgynél és feleséginél, minden res mobilis Christóf Györgyre és feleségire maradgyanak, ha pedig Christóf György és felesége eléb tanálnának halni meg, mindenek Mihály Györgyre maradgyanak, excepto az husz forintigh erő dispositiokon küül az mük lesznek azok maradgyanak Mihály Györgyre és posteritasira, ha pedig Mihály Györgynek az Isten magzatot ad, s maga medio tempore decedálna, maradváinak Christóf György visellye gondgyát, aztis hatra nem hagyván, ha álkhatatlanság történnék közöttök és osztozodnának feliben mind külsőnek, belsőnek, akar hol legyenek pacifica possessiojában légyen éltiig Christóf György és felesége földeknek és füeknekis, egy szóval mindenüt, az házban pedig, melyben most laknak, benne maradgyon Christóf György és felesége, mivel ugyan magok építették az jóságnak az felső felin lévő csűrrel és az kapunál való istalóval együt, az alsó felin való Istáló és Csűr maradgyon Mihály Györgynek, és illendő házat együt epicsenek alól néki az jószág alsó részin, az Compositioban jelen levén Danél István és felesége mindenebben consentiala vélek és bírála, úgy mind azon által, hogy az eő részével eőtis masut contentályák illendő képen, az belső fundusát Christóf György és felesége, eledig az fen megírt belső fundus vagyon ezen alsó Csík Székben Szent Györgyön alias Bánkfalvában, vicinussa ab una alol az egyikünk, ugymint Gergely István, ab alia felső Csík Széki Csicsai Kosa Miklós né Gergely Magdolna Nobilis fundussa. Ezen dolognak megh állására patvartis assumálnak magokra, hogy valamelyik fél ez compositiot violálná toties quoties patvaron maradgyon vel in toto vel in parte, melyet vigore praesentium exequvalhassanak az meg nem álló félén. Ez Compositio in vigore ... perpetualiter, melynek két része légyen az bíraké, harmada az laesa parte, kiről minköt mindenik

fél szemben lévén magok szabad jó akaratyok szerént kezek bé adásával meg bírálván, Mü is adgyuk az mü Levelünköt fide nostra mediante szokot pecsétünkkel és kezünk írásávalis meg erősítvén. Anno die, loco, sedequé notatis.

Csedő András

Karacsi György

Jegyzet

Csikszentgyörgy, alias Bánkfalva, 1677. november 11.

CSSZM. LGY. 745.

XVII. századi egyezséglevél bánkfalvi Kovács Tamás alcsíki assessor által 1774. január 29-én készített másolata.

Vö.: (14.)

2.

Kotormányi Keresztes Ferenc, valamint kotormányi Sándor Pál és taploccai Lajos Imre örökösök megosztoznak néhai kotormányi Szász János jószágain.
(1804)

Mü alább írt Személyek adgyuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, mostaniaknak és jövendőbélieknek ez levelünknek rendiben, quod in Anno praesenti 1804. die 26-a juny, midőn volnánk Alcsík Székben Kotormányban, jövének mü előnkbe két részről való osztozó atyafiak az néhai Nemes Alcsík széki Bánkfalvi, alias Kotormányi nagyobb Szász János belső jószágai aránt, és münköt alább specifikált Személyeket az két osztozó atyafiak, úgy mint: az egyik részről Kotormányi lófő Keresztes Ferentz ökegyelme, a más részről pedig ugyan Kotormányi Lófő Sándor Pál és Csík Taploczai Lajos Imre ökegyelmek magok egyenlő egyezésekből és jó akaratyokból kéz bé adással meg bírálván, mü előttünk alkuvának szép atyafiságoson és osztozának örökösön meg másolhatatlanul eképpen.

1. *A Belsőkből jutott fennebb említett Keresztes Ferentz ökegyelmének a meg írt Székben Bánkfalvában, alias Kotormányban azon belső, a melyen most lakik, a melynekis vicinussa alol, úgy mint délről Kotormányi András Kelemen, nap nyugutrol az néhai András Mihály posteritási.*

2. *Ezen jószágért a más részről való atyafiaknak, úgy mint Sándor Pál és Lajos, Imre ökegyelmeknek jutott két darab belső, egyik vagyon Fel Csík Székben Csobotfalvában, melynek vicinussa délről oda való Salamon János ökegyelme, nap nyugutrol Taplotzai Tekintetes Lázár Ferentz Úr, a' más belső vagyon Alcsík Székben Kotormányban, melynek vicinussa délről András Kelemen, nap nyugutrol a Kotormányi Sándorok.*

3. *A külsőköt pedig az ezen belső jószágokra tartozandókat, mind erdőn, mind mezőn, a mint ennek előtte egymás között a fenn írt atyafiak egyenlő akaratból el osztották volt, irgy mostis mind helyben hagyák, magok önként való jó akaratyokból de örökösön irrevocabiliter nem hagyák, hanem ebben szabad ennek utánnais atyafiságoson változtatni.*

Mely osztozkodást mü előttünk aláb subscribált Személyek előtt e szerént vitték végbe a fenn írt atyafiak, és örökösön megis kötötték fiúrol fiúra, maradvájrol maradvájra, irrevocabiliter irtuk meg mü is a mü igaz hitünk szerént, Anno dieque

*supra notatis Alcsik Székben Kotormányban az egyik atyafiú Keresztes Ferentz há-
zánál.*

*Correcta per nos Kotormányi Lófő Albert Joseph
Albert Péter és Benedek Joseph Lófő Személyek*

Jegyzet:

Kotormány, 1804. június 26.

CSSZM. LGY. 96.

Eredeti osztálylevél, eredeti aláírásokkal.

3.

Bákai Elek és a népes Köntse familia kétfelé osztja a homályos múltú „Köntse juss”
és „Györfi juss” birtokait, amelyek hosszú ideig per tárgyát képezték.
(1833)

*Mi, kik ez ide alább meg írandó dologban kézen fogott köz bírák vagyunk,
adgyuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, mostani jelen lévőeknek és következő
születendőeknek, hogy a folyó 1833-dik esztendő július holnapja 23-dik napján Csík
Bánkfalvi gyalog katona Bákaj Elek számos huzamos esztendőig perelvén a felesé-
ge, Keresztes Trésia után járandó György János jussán lévő jószágaiért az irt falusi
gyalog katonák Köntse Famíliákkal, Köntse János, ötse István, Kelemen és néhai
Köntse István árvája, Köntse Anna a mostani árva tutorság alol fel szabadult és
férhez ment Csík Szent Imrere gyalog katona Gáll István eő kegyelméhez, mind ezen
fenn irt Atyafiak javaslásából Csíki Mojzes Fő Hadnagy Procurator Úrnak
javaslásából barátságos békességre lépének mü előttünk, oly feltétel mellett, hogy
lehagyván mindenik osztozó atyafiak eddig való perlekedő költségeiket, kezek bé
adásával meg bírálának bennünköt, hogy tennénk eő kegyelmek között egy örökre
állandó osztályjokot s úgy örökös Divisiót mind belső, külső szántó földeikről s úgy
kaszáló helyeikről, oly feltételek mellett, hogy a mit vér atyafiak az eddig keziken
lévő György just bírák és most az osztálybol el tagadnák s ez után ki tudódnék, mint
vér tagadó, jussa, jószága nélkül maradgyon, és a többi vérség között fel osztassék,
amelyek így következnek, hogy két felé osztottak minden jószágaikból.*

[Következnek a belső sessiók]

*1. Vagyon egy belső sessio Simó szege Tizesében, akin most lakik Bákai Elek
eő kegyelme. Szomszédgya északrol gyalog katona Bánkfalvi Bene György, délről az
osztozó Köntse vér atyafiú Kelemen. E jutott Bákainak.*

*2. Vagyon ugyan Simó szege Tizesében egy belső sessio, akin most lakik Ke-
lemen. Ennek szomszédgya délről a gyalog katona Bánkfalvi Gergely fiak, északrol
az osztozó vér Bákai Elek. E maradt Kelemennek.*

*3. Vagyon egy belső sessio All Tizesben, akin most lakik Köntse János és Ist-
ván. Ennek fele jutott Bákai Eleknek. Szomszédgya északrol Bánkfalvi gyalog katona
Rátz János, délről az osztozó atyafiak.*

4. Vagyon ugyan All Tizesben egy puszta sessio. Ennekis fele juta nap nyugatrol Bákai Eleknek. Szomszédgya nap keletről az osztozó Köntsék, nap nyugatrol Tekintetes Nemes Cziko Antal Úr cselédgye Colonus Kosa (?) János, más fele Köntse familiáké.

5. Vagyon egy belső sessio All Tizesbe. Ennekis fele jutott Bákai Eleknek északrol, ugyan északrol vicinussa a Péter fiak utzája, délről a Köntsék, a más fele a Köntséké.

6. Ugyan Patakfalva Tizessébe ugyan egy belső sessio. Ennekis fele délről jutott Bákainak. Szomszédgya délről a feljövő reá rugando földek, északrol az Köntsék.

7. Vagyon All Tizesbe egy belső sessio, annakis fele északrol jutott Bákai Eleknek. Szomszédgya északrol Rátz János, keletről a víz árka, délről a Köntse familiák.

8. Vagyon Simó szege Tizessében egy belső sessio, ennekis fele jutott Bákai Eleknek hasítva délről. Szomszédgya ugyan délről Ványolós István és Bene György, északrol a Köntse familiák.

9. Vagyon Kotormányba egy belső sessio. Ennekis fele jutott hasítva Bákai Eleknek nap nyugatrol. Ugyan napnyugatrol vicinussa Bánkfalvi gyalog katona Dánél familiák, keletről a Köntse familiák.

Következnek a szántóföldek a nagy mezőre fordulóban

1. Vagyon Sáss farkon egy 3 köblös föld. Ennek vicinusa napkeletről Bánkfalvi gyalog katona András familiák, nyugatrol a bejövő reá rugandó földek. Ennek fele küjvel hasítva nyugatrol jutott Bákai Eleknek, 3 borozdával több, mivel károsabb, hogy üdüllő, napkeletről a Köntse familiáknak.

2. Vagyon Boroz lik alatt 4 vékás. Ennek vicinusa délről Bánkfalvi lovas katona Keresztes Daniel, északrol Szent Györgyi gyalog katona Márton Imre. Ennek fele jutott északrol Bákai Eleknek, a más fele a Köntse familiájé.

3. Ugyan Halasztosban 2 vékás. Vicinusa napkeletről gyalog katona Bánkfalvi Danél György, napnyugatrol Szent Györgyi Bálint János. Ennek fele róva északrol a Bákai Eleké, a más fele a Köntse familiáké.

4. Ugyan Víz között 3 vékás. Ennek vicinusa délről gyalog katona Péter Josef, északrol Köntse János a felesége jussán. Ennek fele délről Bákai Eleké, hasítva, a más fele az úton küjvel a Köntse familiáké.

5. Ugyan két út között 6 vékás. Ennek vicinusa északrol Tamás Péter, délről György András. Ennek fele északrol jutott Bákai Eleknek, a más fele a Köntse familiáké.

6. Ugyan feljebb a két út között a vízre menőben 9 vékás. Ennek vicinusa délről gyalog katona Balla Mátyás, északrol Bálint János. Ennek fele alol jutott Bákai Eleknek, a más fele fejül a Köntse familiáké.

7. Vagyon az Uros nevű lábba két köblös. Ennek vicinusa délről a Gyergyai jus, északrol a Bánkfalvi gyalog katona Gergely fiak. Ennek fele hasítva délről a Bákai Eleké, északrol a Köntse familiáké.

8. Ugyan a fenn írt lábba két köblös. Ennek szomszédgya délről gyalog katona Bánkfalvi Máté Mihály, északról a Bánkfalvi gyalog katona Kongsag familiák. Ennek fele délről jutott Bákai Eleknek, a más fele északról a Köntse familiáké.

9. Ugyan az Urosnak végében hét köblös. Ennek vicinusa Kováts Mihály délről, északról protestatur. Ennek fele jutott Bákai Eleknek, a más fele a Köntséké.

10. Ugyan az Uros végében az Ugar szeri ki menőben. Ennek vicinusa huszár Bene Dávid délről, északról Szent Mártoni Tekintetes Nemes Botskor Ferentz Úr. Ennek fele jutott észak oldalról Bákai Eleknek, délről a Köntse familiáké.

11. Ugyan az Hargas nevezetű lábba egy köblös. Ennek vicinusa északról Bánkfalvi Tamás Péter m, délről lovas katona Tobi Ferentz. Ennek fele jutott hasítva északról Bákai Eleknek, délről a Köntse familiának.

12. Ugyan a vízre menőben 4 vékás. Ennek vicinusa délről a Bánkfalvi gyalog katona Gergely fiak, északról Kováts Samu. Ennek fele északról jutott Bákai Eleknek, délről a Köntse familiáké.

13. Ugyan a Kis mezőn Tó között két vékás. Ennek vicinusa délről Huszár Gáll fő Hadnagy úr, északról gyalog katona Bánkfalvi Keresztes György. Ennek fele jutott Bákai Eleknek napkeletről róva, nyugatról a Köntse familiáké.

14. Ugyan a Mindszenti határnál 2 vékás. Ennek vicinusa délről Menasági Péter Josef, északról Protestatur. Ennek fele jutott napnyugatról róva Bákai Eleknek, a másik fele a Köntséké.

15. Ugyan Ábránba hat vékás. Ennek vicinusa délről lovas katona Balás István, északról gyalog katona Bálint Antal. Ennek fele jutott nap nyugatról róva Bákai Eleknek, a más fele a Köntse familiáké.

16. Ugyan Mál farkán három vékás. Vicinusa napnyugatról Tekintetes Nemes Betze Gábor Úr, napkeletről a Czirjások. Ennek fele jutott nap nyugatról Bákai Eleknek hasítva, a más fele a Köntse familiáké.

17. A Szent János kápolnáján alol a Sárnál 1 vékás. Ennek vicinusa délről a Gyergyai jus, északról a Kovátsoké. Ez jutott Bákai Eleknek egészen.

18. E helyett jutott a Köntse Familiának a kápolna előtt 1 vékás. Ennek vicinusa északról Kováts György, keletről huszár Bene Ferentz.

19. Ugyan alább a Közep útra jövő lábba 7 vékás. Ennek vicinusa északról gyalog katona Mihály Josef, délről Szent Györgyi colonus Gyűjtő Albertné. Ennek fele jutott északról Bákai Eleknek, délről a Köntse familiáknak.

20. Ugyan a víz között a kertre jövőben egy köből féréje. Ennek vicinusa északról Péter Imre, délről gyalog katona Ványolós Ignátz. Ennek fele jutott a kert felől Bákai Eleknek róva, a más fele a Köntse familiáké.

21. Ugyan alább két vékás. Ennek vicinusa északról Domokos Antal a felesége jussán, délről Csekefalvában szállott gyalog katona Péter Ignátz. Ennek fele délről Bákai Eleké, északról a Köntse familiáké.

22. Ugyan alább 7 vékás. Ennek vicinusa huszár Balás Josef délről, északról Nemes néhai Bors Ádám Úr. Ennek fele jutott délről Bákai Eleknek, északról a Köntse familiáké.

23. Még ugyan aláb a kertre menőben egy köblös. Ennek vicinusa északról Szent Györgyi Gáll familia. Ennek fele jutott Bákai Eleknek északról, délről Köntse familiáké.

24. A Botskor kertin fejül 2 köblös. Ennek vicinusa a gyalog katona Balás familiák délről, északról gyalog katona Bene familiák. Ennek fele jutott délről Bákai Eleknek, északról a Köntse familiáké.

25. A Botskorok kertin küjtel 2 vékás. Ennek vicinusa délről a Dánél familia, északról Tamás István. Ennek fele jutott délről Bákai Eleknek, északon a Köntseké.

26. A Botskorok kertin fejel az útra jövőben 3 vékás. Ennek vicinusa északról Méltóságos Balási Josef Tabulare Assessor Úr, délről Protestatur. Ennek fele jutott délről hasítva Bákai Eleknek, északról a Köntse familiáké.

27. Ebhát farába 3 vékás. Ennek vicinusa északról Santo János, délről protestatur. Ennek fele róva napnyugatról a Köntseké, keletről a Bákai Eleké.

28. A Kiti hídon fejel 3 vékás. Ennek vicinusa délről gyalog katona Málnási Imre, északról Méltóságos Balási Úr Tabuláre Assessor Úr. Ennek fele hasítva délről a Köntseké, északról Bákai Eleké.

29. Beze tövin 6 vékás. Ennek vicinusa napkeletről gyalog katona Dánélok, napnyugatról gyalog katona Gergely Imre. Ennek fele jutott keletről Bákai Eleknek, nyugatról a Köntseké.

30. Málna oldalán 5 vékás. Vicinusa napkeletről lovas katona Botár István, napnyugatról Kováts János m. Ennek fele jutott napkeletről Bákai Eleknek, napnyugatról a Köntseké.

31. A Csere alatt belől 6 vékás. Ennek vicinusa napnyugatról gyalog katona Dánél familiák, keletről protestatur. Küjtel jutott Bákai Eleknek, belől a Köntseknek.

32. Ugyan küjebb 6 vékás. Ennek vicinusa napkeletről Nemes Botskor Elek, nyugatról gyalog katona Péter István. Ennek fele napnyugatról Bákai Eleké, keletről a Köntseké.

33. Málna Pallagja mellett 8 vékás. Ennek vicinusa Nemes Kováts Mihály Úr, nyugatról Protestatur. Fele keletről a Bákaié, nyugatról a Köntseké.

34. Málna oldalán 3 vékás. Vicinusa napnyugatról Bálint Péterné, keletről lovas katona Keresztes Mátyás. Ennek fele jutott belől Bákai Eleknek, küjtel a Köntseknek.

35. Vízette fein 3 vékás. Vicinusa délről a reá jövő földek, északról gyalog katona Péter Josef. Ennek fele róva jutott a külső fele Bákai Eleknek, belől a Köntseké.

36. A Farkazóra menő lábba 6 vékás. Ennek vicinusa napkeletről gyalog katona vidua Gergely Istvánné, nyugatról gyalog katona Bene György. Ennek fele jutott küjtel Bákai Eleknek, belől a Köntse familiáké.

37. A Felmenőben 1 köből féreje. Ennek vicinusa napkeletről Menasági gyalog katona Péter Josef, nyugatról gyalog katona Bálint Ferentz m. Ennek fele napkeletről Bákai Eleké, nyugatról a Köntse familiáké.

Következnek a széna füvek

1. Vagyon Györgyöt szegiben 4 terűre való. Vicinusa napkeletről Péter József, nyugatról Gáspár Josef. Ennek fele fejül Bákai Eleké, a más fele a Köntseké.

2. Úz mellett 4 terűre való. Ennek vicinusa délről Kováts Sámuel, alol Antal György. Ennek fele fejül jutott Bákai Eleknek, alol a Köntse familiáké.

3. Aklos Bértzin 4 terű. Vicinusa északrol a Szent Györgyi gyalog katona Fülöpöké, délről a Kováts familiáké. Ennek fele délről hasítva Bákai Eleké, északrol a Köntse familiáké.

4. Ugyan Aklos bértzin 2 terű. Vicinusa Lovas katona Botárok nyugatrol, Dánél János m. Ennek fele jutott belől Bákai Eleknek, a más fele küjel a Köntse familiáké.

5. Ugyan Aklos bértze homlokában 1 terű. Vicinusa nyugatrol Szent Mártoni Borbát Gabris, napkeletről Kongsag Josef. Ennek fele jutott Bákai Eleknek délről, a más fele a Köntséké.

6. Nagy Égett vészben 6 terűre való. Vicinusa északrol lovas katona Bene Dávid, délről Kongsag Imre. Ennek fele északrol a Bákai Eleké hasítva, a más fele a Köntse familiáké.

7. Úzahorgyában 6 terűre való. Vicinusa északrol Bánkfalvi lovas katona Keresztes Márton, délről a Gyergyai jus. Ennek fele északrol Bákai Eleké, a más fele délről a Köntséké.

8. Ugyan Külső Égett vészben forgós Szent Györgyi Gáll Andrásval 2 terű. Ezt bírja Bákai Elek forgóslag, a Köntsékvel nem forgassa, mindaddig a míg a kit Gáll András bír [arról ki nem] világosodik, hogy a Köntsék eleik atáke el vagy az öreg Keresztes István, ha együtt az öregek aták, akkor tartozik Bákai Elek felit vissza adni a Köntse familiáknak és az el adottat együtt ki keresni, akit Gáll András bír.

9. Hurogatóban 2 mérés. Ennek fele Bákai Eleké, a más a Köntséké. Ehez Csécsenben 1 terű. Ennek vicinusa északrol Péter Imre, délről gyalog katona Bene Ignázt. Ennekis fele a Bákai Eleké, a más a Köntse familiáké.

10. Radovánba 2 terű. Vicinusa északrol gyalog katona Dánél György, délről Szent Györgyi Colonus Fazokas familiák. Ennek fele a Bákai Eleké, a más fele a Köntséké.

Ezen osztozó atyafiak tőnek egymás között oly egyezséget, hogy ha ide hátrább valamik vér olyan levelet kapna kezéhez, hogy a Köntse jus Györffi jus gyanánt el osztódott volna, akkor minden törvény nélkül tartozik Bákai Elek eő kegyelme vissza adni vagy maradvája a Köntséknek vagy azoknak maradvájiknak, nem különben arrol is úgy egyesültek, hogy ha a Györffi jus jószágokbol a Köntséknél még tanáltatik, aztis minden törvény nélkül tartoznak a Köntsék Bákai Eleknek vagy maradékinak vissza adni.

Mely fenn meg irt osztálos dívisiot irtuk meg mües az osztozó atyafiaknek szembe létikben a mü igaz hitünk és Lelkünk üsmereti szerént jövendőbéli bizonság okán, nevünk all írásával, akik írni tudunk, akik nem tudunk fel íratásával igaz hitünk szerént bizonyítunk a fenn irt Esztendő és napon, és szokott petsétünkkel is meg erősíttyük.

Péter Antal bíró

Keresztes Ferentz eskütt

Balás Gáll eskütt

Tamás Ferentz notarius

Jegyzet:

Csíkbankfalva, 1833. július 23.

CSSZM. LGY. 642.

Eredeti osztálylevél, eredeti aláírásokkal, néviratásokkal és gyűrűs pecsétekkel.

A szöveg hajdani leírója különösen mostohán bánt az ékezetekkel. Ezeket a közlés során a legfontosabb helyeken kiraktam. A legalább ötféle módon írt Bákai családnevet, az ékezetek helyes használatával, a népi szóhasználatnak megfelelően *Bákai*-ként egységesítettem. Különös, hogy a jegyző a *familia* szót legtöbbször olyankor is többes számban használta, amikor az egyes számbeli használata talán helyesebb lett volna.

4.

Csík-szentgyörgyi Illyés János és Illyés István primipilus testvérek megosztóznak néhai apjuk vagyonán, illetve három évtizedes késéssel írásba foglaltatják 1814. évi vagyonmegosztó egyezségük tartalmát
(1846)

Mi, ezide alább meg irandó dologban kézen fogott Köz Birák, adgyuk tuttára és értésére azoknak, a' kiket ezen dolog most vagy jövendőbenis illethet, hogy a' folyó 1846-dik évi mártius hold 13-dik napján, midőn volnánk itten Nemes All-Csík Székben Szent Györgyön az Illyés János Tábla Biró Úr lakó házánál, jelen lévén a' fenn tisztelt Tábla biró úr egy részről, ugyan Szent Györgyi Illyés István eő Kegyelme más részről, mindketten primipillusok és egy testvér atyafiak, kikis a' mint még a' régen enyészett 1814-dik évben minden örökös belső, külső szántó és erdőn lévő kaszáló széna helyeiket két egyenlő részekre egy más között fel osztván békességesen birtokolták, a' szerént jelenis műelőttünk helyben hagyák, s mivel pedig érintett Osztályaikrol mind eddiglen iromány nem volt, annak az eddigi birtok szerénti megírására münköt meg Birálván, a' következendőkben írásba foglaltuk.

<i>A' Belső Jóságok</i>	
<i>1.</i>	<i>Itten Jenőfalva Tizessében egy darab, a' melyen laknak, a' napkeleti részén lévő közös malom házzal, s ahoz tartozó egy egykövű forgó malom, ványoló és olajtörő kerekkel, s minden azokhoz tartozandó eszközökkel, úgy a' malomra az ősfisák vize árkan által /:a' Gáloknak az András fiak uttájukon aloli pusztá belső helyeik napnyugatti része felé:/ kötött gátyokkal s a malomra alá folyó víz árok helyeikkel, s ezen belsőnek a' déli szélyétől kezdve mindenütt füzelés vagyon az ősfisák vize árka napnyugati része felől fel az ősgátra, ezen fenn megnevezett örökös jószágoknak szomszédgya napkeletről az ős Fisák vize, nyugatrol a' Falu úttya, délről Csík Szent Simoni gyalog katona Tompos János maradváji pusztá belső helyek, északrol Nemzetes Tompos György Úr pusztá helye, eztet az osztozó vér atyafiak annyi külömbséggel oszták el, kétfelé hasítván, hogy a Tompos György úrral együtti uttzán kívül még felső felihéz egy német öllel több marada azért, mivel a' közös malomra való úthely ezen a' részen vagyon, a' déli része az Istváné, az északi a' Jánosé.</i>

2.	Ugyan alább a' megnevezett Tizesbe egy darab puszta tel[e]k, szomszédgya keletről a malmokra aláfoló Fisák vize, nyugatrol Felcsiki Ráduly Joseff maradváji, puszta kitsin telkek, délről a' Domokos familia, északrol az osztozó vérek uttájok a' Kontsagokkal és Fejérekkel, ez az János része, és a 3-dik szám alatti helyért juta.
3.	Ugyan azon tizben az Illyések és Csedők uttájokon fellyül lévő részen, szomszédgya: keletről Lófő Pál Dávid jubilátus strása mester lakja, délről az irt uttza, nyugatrol az huszár Csedő István jószága, északrolis tisztelt Pál Dávid lakja, ez Istvánnak a' 2-dik szám alatti helyért juta.
4.	Ugyan azon tizben egy darab, osztozó Illyés János uttáján felyül felöl, szomszédgya keletről Tekintetes Tompos András úr puszta telke, délről is a' tisztelt úr, északrol gyalog katona Gál András puszta helyye. Ezt két egyenlő részre hasitván, délről a' Jánosé, északrol az Istváné.
5.	Mégis azon tizben egy puszta belső felyebb. Szomszédgya keletről néhai gyalog katona Gál János maradvái, nyugatrol Erdővidéki Fülei örökség, mely Bánkfalvi huszár Balás Joseff zálogos birtokába vagyon, délről az uttza, északrol gyalog katona Csedő István és Frank Mihály puszta birtokok. Középett megróva a' keleti rész a' Jánosé, a nyugati az Istváné. István a részit kiváltotta és el cserélte az háza előtt lévő veteményes kertvel a Menasági Tomposokkal örökkössön”...
6.	A' Fülöpök uttájokba Jenőfalva tizebe egy kitsin pityókás belső hely. Szomszédgya keletről Menaság Pottyandi gyalog katona Bóth Andrásné László Anna Domokos jusson, nyugatrol osztozó Illyés János Tábla Bíró Úr zálog jószága, melyet Felcsiki Ráduly Joseff maradékitól birtokol. Ez a Jánosé.
7.	Ugyan azon tizbe Domokos Jánoson alólli kertben egy kitsin pityóka földnek 3-ad része Domokos Jusson a hegy felölly vége. Szomszédgya keletről az osztozó zálogos birtoka, nyugatrol a' kert, délről a' Czikók, északrol Domokos János lakja. Ez az Istváné a 6-dik positio alattiért örökösön el adódott Domokos Imre és Andrásnak.
8.	Felső Bortanorokba egy darab tanorok és kender föld. Szomszédgya keletről a' Falu Úttya, nyugatrol a' Fülöp familia, délről a' Kontsag és Kánya familiák, északrol Kasza András és Kánya János. Ez jutott Jánosnak a' 9-dik positio alatti Kaszáló és szántóért.
9.	Ugyan Bortanórokba alább egy darab tanorok és szántó kender föld. Szomszédgya keletről Illyés János, nyugatrol az hegy alatti út, délről Tit. Bálint Kapitány és János Urak, belyebb Mindszenti Jus és külyebb a' Pál fiak, az alsó részen keletről a' Simó familia, északrol a' belső részen Basa Joseff, külyebb a' Kányák. E' juta Istvánnak a 8-dik positio alatti kaszáló s szántóért.
10.	Ugyan ennek a' napkeleti részibe belyebb egy darab pityóka föld. Szomszédgyai: keletről az osztozó vérek meg hasított birtokok, délről osztozó Illyés István, nyugatrolis az irt osztozó vér, északrol Basa Joseff. Ez juta pótlásul a' 8-dik positio alatti birtok mellé Jánosnak.

11.	Ugyan Bortanorokba belyebb egy darab kender föld. Szomszédgya keletről a' Falu mellett alájáráó útt, nyugatrol osztozó Illyés János, délről a Simók, északrol Basa Joseff. Ezt két egyenlő részre hasítván, a déli rész az Istváné, az északi pedig az Jánosé.		
12.	Bánkfalvában, Simó szege Tizessében egy darab a' Bothár, Kontsag és Domokos családokkal közös utzával. Szomszédgya keletről az ezen jusbol ki osztott jószág birtokossi, Csík Szent Györgyi gyalog katona Csedő István jubilatús strása mester felesége jussán és oda való gyalog katona Frank Mihály, nyugatrol az úgy nevezett malom árok, délről Bothár, Kontsag és Domokos családoknak ezen jószágbol ki osztott birtokok, északrol Csík Szent Mártoni Nemes Botskor jus. Ezen jószágra a' fennebb említett közös utzábol a' Domokos György lakjának napkeleti részén vagyon az irt Csedő István és Frank Mihályal egy közös utza hely az együtti belsőkre s az ők részéről pedig az osztozó Illyések birtokára a' déli részen végig be. Ezt két felé róva a' keleti része juta Jánosnak, a' nyugati Istvánnak. István el cserélte Bothár Györggyvel a nyergelű oldalán lévő egy vékás földvel.		
13.	Ugyan azon tizben a' fellyebb irt 12-dik positio alatti az István részére jutott jus napnyugati vége felől, a' malom árok mellett egy darab, a' melyre Bánkfalvi huszár Bothár István reá építvén egyezés mellett bizonyos idők alatt birtokolya. Szomszédgya keletről az irt árok, nyugatrol a' Fisák vize, délről maga Bothár István, északrol Szent Mártoni Nemes Botskor jus. Ezen jószág közös az Illyés Pál maradékival Csedő Istvánné Kánya Borbárával és Frank Mihályal, úgy a' néhai Lófő Kovács Mihály familiájával, melyből ha megváltsák, két rész az osztozó véreké, a harmadik a' meg nevezett atyafiaké.		
Búza földek a' Bánkfalvi Felső Határban		Köböl	Véka
1.	Verőfény oldalban egy darab négy köblös föld. Szomszédgya délről Szent Györgyi huszár Balla István és odavaló gyalog katona Czikó György, északrol Providus Boga György földes ura jussán. Ezt el hasítván két felé, a' déli fele a' Jánosé, az északi az Istváné.	4	
2.	Ugyan jóval fellyebb nyergelűbe egy három vékás. Szomszédgya délről az útt, északrol Szent Györgyi Bálint János táblabíró úr. Ezt el hasítván, belől Istváné, küljel a' Jánosé.		3
[Búza földek] a Szent Györgyi Határban a' felső fordulón			
1.	Az Határ parlagon fellyül a' Lokban egy két vékás. Szomszédgya délről gyalog katona Cseresznyés Mihály, északrol gyalog katona Kánya Albert, ezt középbe meg róván, a' keleti része az Istváné, a Nyugati pedig a' Jánosé.		2

2.	Ugyan a' Lokba felyebb egy darab két köblös. Szomszédgya Délről Huszár Balla István, Észak néhai gyalog katona György Antal maradékai. Közepet elhasítva, az also fele a' Jánosé, a' felső Istváné.	2	
3.	Ugyan a' Lokba mindnyárt felyebb egy darab Négy vékás. Szomszédgyai: Délről Frank Mihály és Joseff vett földgyeik, Eszakrol Bánkfalvi Nemes Szabó Miklós Úr, ez juta Jánosnak.	1	
4.	Megint a' Lokba felyebb egy darab két köblös. Szomszédgya délről Lófő Pál Dávid jubilátus strása mester úr, északrol Nemes Váradi jus. Kétfelé hasítván közepet, alol a Jánosé, felyül az Istváné.	2	
5.	Ugyan a' Lokba mindnyárt felyebb egy darab három és fél vékás. Szomszédgyai: alol Bánkfalvi huszár Bene familia, fellyel Gál István. Ez a' Jánosé.		3½
6.	Ugyan felyebb a' Lokba négy és félvékás. Szomszédgyai: délről Lófő Csedő István gyalog jubilátus strása mester és gyalog katona Frank Joseff, északrol Nemes Tompos jus, huszár Csedő Péter zálogos földgye. E' jutott Jánosnak, mely ért Istvánnak a 10-dik szám alatti jutott.	1	½
7.	Ugyan a' Lokba felyebb egy darab, három s fél vékás. Szomszédgyai délről huszár Balla Antal és Újfalvi Erdél Mihály, északrol Erdővidéki jus, melyet jelen Csik Szent Királyon lakó Örmény Veress Márton bír. E' jutott Jánosnak.		3½
8.	Bortón ugyan a' Lokba egy darab hétvékás. Szomszédgya délről Kánya István, északrol gyalog katona Kánya János öröksége. Ez az István részére jutott az 5-dik és 9-dik positiok alatt lévő földek helyett.	1	3
9.	A Lokba Bozásba az alá jövőben egy darab három s fél vékás. Szomszédgya keletről gyalog katona András Péter, nyugatrol a' néhai gyalog katona Kánya Imre maradékai. E' jutott Jánosnak.		3½
10.	Ugyan a' Lokba a' hegy alatt hejászó tón egy darab öt vékás. Szomszédgyai: keletről a' reá jövő földek, nyugatrol protestatur. Ez Illyés Istvánnak juta a' 6-dik szám alatt lévő föld helyett.	1	1
11.	Alsó ájj szádában egy darab ötvékás. Szomszédgya belől az útt, kívül protestatur. Ez jutott Istvánnak.	1	3
12.	A' Bánkfalvi határban a' Szent János mezején a Nemes Füstös juson /:melyen néhai Nemes Szabó Ferencz Úr lakott:/ alol lévő lábban egy darab négy vékás. Szomszédgya délről Szent Györgyi gyalog katona Frank Mihály, északrol protestatur. Ezt közepet el		

	<i>hasítva, a' felső fele juta Istvánnak, az alsó Jánosnak, jelen zálogon birja 42 m. ft. János az egészet.</i>	1	
13.	<i>Ugyan a' Szent János mezejin a' 12-dik szám alatt lévő lábnak jön a' külső végire egy darab négy vékás. Szomszédgya északról Bánkfalvi néhai Keresztes Kapitány Úr földje, délről nem tudatik. Ez juta Istvánnak.</i>	1	
	<i>Summa</i>	22	½
	<i>Következnek a fenn írt fordulóbeli zab földek</i>	Köböl	Véka
1.	<i>Egres aszó északjában a' közép lábban az oldalba egy darab hat vékás bokros. Szomszédgya északról Bánkfalvi huszár katona Kontsag Ferencz, délről protestatur. Eztet kétfelé közepet osztva az északi rész a' Jánosé, az Istváné a' külső fele a déli része.</i>	1	2
2.	<i>Alsó új északja oldalán egy darab hét vékás. Szomszédgya belől Bánkfalvi gyalog katona Máté Mihály, kívül az útt, felyebb a' felső felin protestatur. E' juta Jánosnak a 3-dik szám alattiért.</i>	1	3
3.	<i>Ugyan új északjában belyebb egy darab hat vékás. Szomszédgya belől Lófő Frank Mihály, kívül András Mihály. Ez az Istváné, a' 2-dik szám alatt lévőért.</i>	1	2
4.	<i>Alsó új Verőfényén az oldalba egy darab négy köblös. Szomszédgya délről néhai gyalog katona Tompos Antal maradvái, kívül protestatur. Ez juta Istvánnak a' 12-dik szám alatti helyett.</i>	4	
5.	<i>Csere tetőn Czikó(t)[k] völgyében egy darab négy vékás, a' külső része bokros. Szomszédgya belől Bálint János Tábla bíró Úr, kívül Pál András és Pál Dávid jubilátus strása mester úr. Ez a' János részére jutott a' 15-dik szám alatt lévő föld helyett.</i>	1	
6.	<i>Ugyan csere oldalba egy darab három vékás. Szomszédgya belől a' Fülöp familia, kívül a' Kontsag Imre foglalása. Ez jutott Jánosnak.</i>		3
7.	<i>Ugyan Csere tetőn egy darab ötköblös. Szomszédgya keletről Lófő Pál András és Pál Dávid jubilátus strása mester Úr, alább a Fülöpök, nyugatrol Lófő Bálint Ignácz úr nyugalmazott huszár százados. Ezt megróva, a déli rész jutott Istvánnak, északrol Jánosnak.</i>	5	
8.	<i>Bor északja oldalán egy két vékás, kívül bokros. Szomszédgya belől Kánya Antal, kívül Pál Ignácz. Ez juta Jánosnak.</i>		2

9.	Borpataka északjában a' fenekbe egy darab három köblös. Szomszédgya belől a' Borpataka, kívül protestatur. Középhe megróva, a' felső fele juta István-nak, az alsó Jánosnak.	3	
10.	Kurta hegy sorkán verőfényen egy kétvékás. Szomszédgya belől Lófő Tamás András, kívül Illyés János. Ez az Istváné a' 11-dik szám alattiért. Illyés Jánossal el cseréltetett pótlásul a Kápolna pataka beli föld mellé a Kerek magyarói föld heljett.		2
11.	Ugyan ott küljebb egy kétvékás. Szomszédgya belől Illyés István, kívül Lófő Csedő István a' gyalog renden. Ez jutott Jánosnak. Kívül bokros.		2
12.	Medvés Bükke pataka feiben az oldalba egy darab négy köblös. Szomszédgya belől Lófő Haritska János üdösebb, a' felső felin, alább Lófő Kasza András, kívül Illyés István. Ez a' Jánosé a' 4-dik szám alatt valóért.	4	
13.	Ugyan küljebb mindjárt hat vékás, a' külső része bokros. Szomszédgya belől Lófő Kasza András foglalása, kívül Sándor Ferencz. Ez a' 6-dik és 8-dik positio alatti földekért Istvánnak jutott.	1	2
14.	Ugyan ennek mindnyárt a' végiben a' gödrön alol egy darab két köblös. Szomszédgya belől a' Lófő Kánya familia, kívül protestatur. Ennek a' külső fele bokros. Közepett meg róva, az alsó fele juta Jánosnak, a' felső fele, mely a' Gödörre jön véggel, Istvánnak.	2	
15.	Alább Kurta hegyen egy darab négvékás. Szomszédgya belől Pál Ignázt, kívül protestatur. Ezis a' külső részin bokros. Ez juta Istvánnak az 5-dik szám alatti földért.	1	
16.	Új kert fejibe verőfényen egy darab hat vékás. A' keleti véginek szomszédgya Kánya János, a' nyugati véginek pedig Lófő néhai Kánya Imre maradváji. Ezt bírja Zállogon Szent Györgyi gyalog katona Pál Ignázt. Ez osztatlan.	1	2
17.	A' Mindszenti határba az északi oldalba egy darab, három vékás. Szomszédgya kívül a Mindszenti Silló Imre, belől nem tudatik. Ezt elhasítván közepet, a' belső fele juta Jánosnak, a' külső Istvánnak.		3
18.	Borpataka északjában kün az oldalba egy darab kétvékás. Szomszédgya kívül néhai huszár Adorján Joseffné László Borbára maradéka Füstös Anna öröksége. Ezt bírja János.		2
Zabföld		28	½

<i>A' Nagy mezei ősz földek</i>		Köböl	Véka
1.	<i>Akó kertre menőben borozlik alatt egy darab három köblös. Szomszédgya keletről Szent Györgyi néhai gyalog katona Ványolós Antal maradvái, nyugatrol protestatur. Ez a huszár Csedő familiánál vagyon zálogba, még az néhai édes Atyok által adatott.</i>	3	
2.	<i>Alsó patakra menőben egy három vékás. Szomszédgya a' keleti véginek gyalog katona Csedő István jubilátus strása mester, a nyugatinak pedig néhai Ambrus István maradéka. Ez az Istváné.</i>		3
3.	<i>Kápolnára kihágóban egy darab ötvékás. Szomszédgya délről Menaság Újfalvi Lófő Kánya Ferencz Úr Tábla bíró, északrol Kotormányi gyalog katona Sándor Dániel. Ezt annyi külömbéggel rótták meg az osztozó vérek, hogy mivel a' kápolna felől való rész szélyesebb két térréssel a' vége felől, azért a' keleti végit hosszabban hagyták annyival. A' keleti rész a' Jánosé, az nyugati az Istváné.</i>	1	1
4.	<i>Alsó motsárba egy darab két köblös. Szomszédgya délről néhai Lófő Csedő Andrásné, északrol a' Kontsag familia földek. Közepet elhasítva délről az Istváné, északrol a' Jánosé.</i>	2	
5.	<i>Ugyan motsárba felfelé egy darab négy vékás. Szomszédgya délről Sándor István, északrol néhai Domokos Ignácz maradvái. Ez Domokos juson a' nagy Anyuk Illyés Mátyásné után bírattatik, juta Jánosnak, ezért a Szent Simoni határba Istvánnak.</i>	1	
6.	<i>Ugyan motsárba felyebb egy köblös. Szomszédgya délről Kontsag János, északrol Mindszenti jus. Ez el van hasítva, s a felső felit még a' néhai édes Atyuk, Illyés Ferencz el adta volt zálogjára az 1-ső szám alatti földel néhai huszár Csedő Péternek s mais a' maradvái által bírattatnak, a fenn érintett déli részt közepet megróva, a Kotormány felölit bírja János, a' keletit pedig István.</i>	1	
7.	<i>Patakra menőben egy darab három köblös. Szomszédgya délről néhai Bánkfalvi huszár Bene Tamás maradvái, északrol néhai gyalog katona Pál János maradvái földyök. Eztet két egyenlő részre hasítván, a' déli juta Istvánnak, az északi Jánosnak.</i>	3	
8.	<i>Ugyan fellyebb patakra menőben egy darab tíz vékás. Szomszédgya déli Lófő Ványolós Gáll és István, északrol Zatai Kánya familia jussa. E' juta Jánosnak a 2-dik és a 9-dik szám alatti földek helyett.</i>	2	2

9.	<i>Akasztófára kihágóban egy darab kétköblös. Szomszédgya keletről gyalog katona Gáll András üdösebb, nyugatrol Gál Mátyás... a 8-dik positio alattiért jutott Istvánnak.</i>	2	
10.	<i>Kotormány oldalon verőfény felől egy darab négy köblös. Szomszédgya délről Lófő Fejér István és providus Tamás János, északrol Lófő Kasza Péter. Ezt középbe el hasítván, a' déli rész juta Istvánnak, az északi Jánosnak.</i>	4	
11.	<i>Sás oldalban egy darab egy köblös. Szomszédgya a' déli büttüinek Csedő István gyalog renden jubilatús strása mester, az északinak pedig Bánkfalvi Domokos György, keletről és nyugatrol protestatur. Közepbe el hasítván, a' keleti rész juta Istvánnak, a nyugoti Jánosnak.</i>	1	
12.	<i>Ösveny által kelőben egy darab négy vékás. Szomszédgya délről gyalog katona Csedő István jubilatús strása mester Lófő Frank Mihállyal, északrol a' huszár Csedő familia. Ez osztatott a János részére.</i>	1	
13.	<i>Ugyan ösveny által kelőben egy darab tízvékás. Szomszédgya délről Simó Mihály, északrol Lófő Gáll István az Lófő András familiával. Ez juta Istvánnak a 14-dik szám alattiért.</i>	2	2
14.	<i>Kertre jövőben egy darab tízvékás. Szomszédgya keletről a' huszár Csedő István és Csedő András meg vett fölgyeik, nyugatrol Bánkfalvi gyalog katona Bákai Elek. Ez jutott Jánosnak a 13-dik szám alattiért.</i>	2	2
15.	<i>A Szent egyház mezein egy darab négy vékás. Szomszédgya belől Bánkfalvi Lófő Bálint Ferencz, kívül protestatur. E' juta Istvánnak a' 12-dik szám alattiért.</i>	1	
16.	<i>A' rétt mellett egy darab három és félvékás. Szomszédgya nyugatrol Lófő Kánya Máté, keletről a' Lófő Kontsagok. Ez az Istváné a' 20-dik szám alatti helyett.</i>		3½
17.	<i>A Szent Simoni határban egy darab négy vékás.</i>	1	
18.	<i>A Bánkfalvi határban a' Vízre menőben egy darab ötvékás. Szomszédgya délről Bánkfalvi huszár Bothárok, északrol Szent Györgyi Lófő Csedő István jubilatús strása mester a' gyalog renden. Közepet el hasítván a' déli rész juta Istvánnak, az északi Jánosnak. István el cserélte a Bánkfalvi Benékel.</i>	1	1
19.	<i>Ugyan alább azon lábba egy darabotska, kétvékás. Szomszédgya délről Szent Györgyi Frank Mihály, északrol protestatur. Kétfelé hasítván az alsó fele az</i>		2

	<i>Istváné, a' felső a' Jánosé. Ezen föld a' Szent János mezején a 13-dik szám alatt lévő földel el lévén adva zálogba. Idegentől váltotta meg János, melyről Contractusa van. Jelen mind két föld birodalmába vagyon, fele zálogját letévén István, akkor megyen mind a' két földnek fele kezére és birodalmába. Ki váltotta István a maga részit és bírja.</i>		
20.	<i>A Kis mezőn a' Bánkfalvi határban egy darab három vékás. Szomszédgya délről a' Bánkfalvi néhai huszár Kontsag János maradékai, északról Bánkfalvi providus Törökök. Ez jutott Jánosnak a' 16-dik szám alatti föld helyett.</i>		3
	[Summa]	32	
<i>A' zab földek ezen fordulóhoz tartozók</i>		Köböl	Véka
1.	<i>Orozat tetőn egy darab két köblös. Szomszédgya belől a' Kontsagok, kívül a' felső felin néhai Sepsi Ferencz maradvái, alább a' reá jövő földek. Közepet meg róva a' felső fele juta Istvánnak, az alsó Jánosnak.</i>	2	
2.	<i>Palágorba kétvékás. Szomszédgyai: belől a' Kontsagok, kívül Menasági jus. Ezt kétfelé hasítván a' belső fele a' Jánosé, a' külső az Istváné. István Jánosnak adta pótlásul a Kápolna pataka béli föld mellé, a Kerek magyarói helyett.</i>		2
3.	<i>Kerek magyaróban egy darab egy köblös. Szomszédgya belől a' Basa familia. Kívül nem tudatik. Ez a Szent Györgyi néhai gyalog katona Ambrus Márton maradékainál van zálogba. Osziatlan maradt.</i>	1	
4.	<i>Kápolna pataka mellett a Menasági határban egy darab egy köblös. Szomszédgya belől a' patak. Kívül nem tudatik. Ez is néhai Ambrus Márton maradékainál [van] zálogba.</i>	1	
5.	<i>Ugyan azon határban Kápolna bükkibe egy darab négy vékás. Szomszédgyai: belől néhai gyalog katona Kánya Ferencz maradékai, kívül protestatur. Szent Györgyi Latz Ádámnál zálogba van.</i>	1	
6.	<i>Ugyan azon határba a' Ligad tetőn két köblös len föld a' musdán belől az oldalba valóval. Szomszédgya Szent Györgyi Simó familia külyel, belől a' Menasági Közönség Tilos erdeje. A' tetőn kétfelé hasítván, a' külső fele a Jánosé, a' belső az Istváné, a musdán belől is hasonlóul el hasítván, a' belső fele a' Jánosé, a' külső az Istváné.</i>	2	
	<i>Summája a zab földeknek</i>	7	2

<i>Az Szénafü helyek a' Szent Györgyi Erdőn</i>		Sze- kér	Mé- rés
1.	<i>Fiságban az alájáró úton kívül egy darab, három szekér szénát termő. Szomszédgya délről tsatorna pataka, északról ugyan más patak. Eztet a' Sorok élen el hasítván, a' déli fele Istvánnak, az északi Jánosnak juta.</i>	3	
2.	<i>Hágó patakában egy darabotska két terű szénát termő. Szomszédgya keletről gyalog katona Gáll András, nyugatrol a' Falu Szabadgya, északrol a' Basák, délről az ottani tető. Az édes apjok által adatott zálogba néhai huszár Csedő Péternek.</i>	2	
3.	<i>A Nagy hágó fejin egy darab, három szekér szénát termő. Szomszédgya a' Nagy hágó úttya keletről, nyugatrol a' Monyasdi hágó úttya, délről néhai Szent Györgyi Gál Balás maradékai, északrol a Domokosok. Ez juta Jánosnak a 4-dik positio alattiért.</i>	3	
4.	<i>Hágófejin verőfényen egy darab, három szekerre való. Szomszédgya keletről az erdő, nyugatrol a' szénát hordó régi út, délről Csedő István gyalog jublátus strása mester, északrol Báró Henter jus. Ez juta Istvánnak a' 3-dik szám alattiért.</i>	3	
5.	<i>Ugyan felyebb egy szekér szénát termő. Szomszédgya: déli Báró Henter jus, északi Kotormányi Albert Péter. Ez az Istváné.</i>	1	
6.	<i>Ugyan hágó fein künnebb egy terű szénát termő. Szomszédgya keletről Kontsag János, nyugatrol az út, délről protestatur, északrol néhai Domokos Tamás maradváji. Ez juta Istvánnak.</i>	1	
7.	<i>Kerekdomb úttya alatt a' patak mellett két szekér szénát terem. Szomszédgya a' patak délről, északrol Gál András, keletről a' vak árok, nyugatrol Kerektom úttya. Ez a' Jánosé.</i>	[2]	
8.	<i>Ugyan felyebb Kerek dombba egy darab tizennyolcz szekér szénát termő. Szomszédgya keletről mindenütt a' Sorok élen Bálint János Assessor Úr, nyugatrol Kerekdomb úttya és Kerekdomb patakának belső része, tovább a' Mindszenti jus keleti része, délről Hosszú sorok pataka, északrol Endre pataka. Ezt a' Selymék közepinél megróva, a déli része juta Istvánnak, az alatta lévő fenyves erdővel, bé hosszú sorok patakáig, az északi pedig ugyan az alatta lévő fenyves erdővel Endre patakáig bé, Jánosnak.</i>	18	
9.	<i>Ugyan Kerekdomba hágó feje alatt egy darab négy szekér szénát termő. Szomszédgya keletről Kerekdomb pataka, nyugatrol a Kotormányi Sándor familia, délről</i>	4	

	<i>az alatta lévő fenyves erdővel hosszú sorok pataka, északrolis Kerekdomb pataka. Ez Jánosnak juta a' 11-dik szám alatt lévőért irtani való erdeivel.</i>		
10.	<i>Havasvég orrában egy darab, egy szekér szénát termő. Szomszédgya északrol az útt. Ez a körül lévő fenyves erdővel a' 8-dik szám alatt lévő, István részire jutott helynek s úgy az orotani való erdőnek póllásául jutott.</i>	1	
11.	<i>Havas végbe a' tetőről észak felé nyúló hely három szekér szénát termő. Szomszédgya keletről Gál György János és az útt, nyugatrol a' huszár Texe familia, délről Balla István és Antal, északrol protestatur. Ezen hely a' 9-dik szám alattiért vagyon osztva, az erdeivel együtt juta Jánosnak.</i>	3	
12.	<i>Havasvégbe a déli részen egy darab, négy szekér szénát termő. Szomszédgya keletről Tompos Ferencz úr, nemes személy, nyugatrol Bánkfalvi Bálint Antal, délről protestatur, északrol a' régi útt. Birja zálogba ezen helynek a keleti szomszédgya Nemes Tompos Ferencz Úr.</i>	4	
13.	<i>Ágos havasba egy darabotska, két terű szénát termő. Szomszédgya nyugatrol a' néhai Márton Ferencz maradváji, keletről a huszár Csedők. Ez a huszár Csedőknél a' fennírt kaszálóval együtt vagyon zálogba, mely a' 2-dik szám alatt iratik.</i>	2	
14.	<i>Gyürkébe egy terűre való. Szomszédgya keletről a' tető, nyugatrol és délről protestatur, északrol a gyalog katona Czikók. E' juta Jánosnak a' hatodik szám alatti helyért.</i>	1	
15.	<i>Bagjodon Kristine felől egy mérésre való. Szomszédgya délről Frank Mihály, északrol a Domokosok. Ez juta Istvánnak.</i>		1
16.	<i>Ugyan fellyebb egy mérésre való. Szomszédgyai a' Domokosok. Ez a' 15-dik szám alatt lévőért juta Jánosnak.</i>		1
	<i>Összesen</i>	[49]	

Mely osztály-levelet a fenn irtak szerint leírván, mind két osztozó testvérek előtt szórol szóra fel olvasván, helyben hagyák. Minek valóságáról igaz hitünk szerint bizonyítunk, s nevünk aláírásával és szokott pecsétünkkelis meg erősítve mind két osztályos testvéreknek az irt helyen és időben két példányban ki is adtuk.

*Csík Szent Györgyi
Bálint János
H. Tábla Bíró*

*Csík Szent Györgyi
Tompos András
Rendes Táblabíró*

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1846. március 13.

CSA. 5. 1.

Eredeti osztálylevél két választott bíró, csikszentgyörgyi Bálint János és ugyancsak csikszentgyörgyi Tompos András széki tisztségviselők gyűrűs pecsétjével, aláírásával. A szöveg hajdani leírója helyenként mintha került volna a székely nyelvi sajátosságok alkalmazását. Például nem használta a maga korában bevettnek számító *féreje*, *észokja* alakokat. Ugyanakkor egyedi színek és törekvések jellemezték helyesírását. Például a darab szót rendre két b-vel, az út szót két t-vel írta. Előbbit a közlés során egy b-re változtattam.

A kaszálók 7. tétele után a szöveg hajdani leírója a táblázat *szekér* oszlopában elfelejtette föltüntetni a 2-es számot. Következésképp, az összesítésben 49 szekérnyi kaszálóterület helyett 47 szekérnyi szerepelt.

A „Nagy mezei ősz földek” felsorolásának 5. és 6. pontjából derül ki, hogy az osztozkodó testvérek apját valószínűleg *Illyés Ferenc*nek, öregapját *Illyés Mátyás*nak hívták. Az osztálylevél tehát néhai Illyés Ferenc vagyonának felosztásáról szól.

5.

Csikszentgyörgyi Tekse János, Tekse András és Tekse Ignác testvérek megosztoznak apjuk, néhai Tekse Antal vagyonán, majd anyjuk örökégén.
(1864)

Örökös osztály

Mű az ide alább irandó dologban kézen fogott köz bírák, tudtára és örök emlékezetére adgyuk mind azoknak, kiket ezen dolog most vagy jövőendőben illethet, ezen osztály levél rendeiben aztot, hogy a' most folyó 1864-dik évi április hó 15-dik napján midőn volnánk itt Csík Szent Györgyön az egyik osztozó fél Texe András atyánkfia házánál, egy testvér atyafiak jelentek meg előttünk, úgy mint: Texe Josef, Texe András és Texe Ignác, kikis testvéri szeretet és indulatból önként való jó akarattok szerint minden felkelhető és fekvő javakból örökösön meg osztozának, melyet a' következőkben irtunk meg tudni illik:

a. A belsőkből

1. Vagyon itt Csík Szent Györgyön egy belső lak tel[e]k, melyen jelenleg Josef lakik, melynek szomszédgyai felyül Latz Simon, alol Gáll András, kívül az út, belől Csiszér Moizes. Ez marada Josefnek örökösön.

2. Vagyon ugyancsak itt Szent Györgyön egy más belső, melynek szomszédgyai felyül Texe András, alol Texe István, kívül az út, belől a' Fisák vize. Ez juta Andrásnak és Ignácznak, és pedig a' külső fele Andrásnak, a' belső Ignácznak, azzal a megjegyzéssel, hogy ezen jószágoknak a' fisák vize melletti résziből pótlásul esett Josefnek két öl 1 sing szélességű és 7 öl hosszúságú pusztá belső, mivel lak jószága annyival szűkebb.

b. A felkelhetőkből

1. *Joseff, mint ki szállott fiú, az ős háztól jutott apróságokkal meg elégedik, s minthogy háza és csüre az ős háztól épültek, noha nem egész használhatván, 210 váltó forint becsű alá bocsátta.*

2. *András az ős háznál maradván minden nemű épületeket, gyümölts fákat 375 m. forint becsű alá ereszt, és Texe Andrásához át szállott Ignáczt ötszének az új ház födelet és kutatis ide értve, tartozik fizetni 180 m. forintokat váltóban.*

3. *Mivel az András csüre Ignácznak részére jutott jószágon 2 öl szélyes és 7 öl 3 arasz hosszúságú területen fekszik, ezért ada András Ignácznak Monyasd éjszakjában a' Gáll Josef és Fejér Mihály szomszédágokban lévő 1 vékás földet, oly formán, hogy ha Ignáczt Andráson belől építene, néki az András udvarán bé szabad járása légyen, valamint Andrásnak az Ignáczt udvarán bé a' fisák vizire, s ekkor a' föld vissza marad Andrásnak.*

4. *Josef az épületek becsűibe tartozik vala Andrásnak 15 és Ignácznak 15 m. forintokat fizetni, ezért hagyá a' fenn érintett 2 öl 1 sing szélyességű és 7 öl hosszúságú pusztá belső jószágát Andrásnak és Ignácznak örökösön.*

5. *Minthogy életben lévő anyyoknak a házban 100 m. forint része van, holta után, hogy a kissebb fiú, Ignáczt ne károsodgyék, Josef fizet Ignácznak 20 m. forintokat, András pedig 30 m. forintokat, s ekkor az anyai jószágis oszlik 3 egyenlő részekre, addig pedig az anyyok él tulajdon jószágából, és pedig 3 fia közül annál lakhatik, a' kinél tettik, ide értve, hogy temetésitől hátra maradtott javai oszlnak.*

c. Mind a' két fordulóban lévő szántó és kaszálókból

Josefnek részére jutottak [szántók]

1. *Nagy mezőn ösveny által kelőben 1 vékás föld, melynek szomszédgyai Csedő István és Texe András.*

2. *A menasági határban Aranyásás oldalán 1½ vékás, kívül Gáll Josef, belől Texe Lajos szomszédok között.*

3. *A' Szent Györgyi határban Hidegség fenekiben 1 köblös zab föld, kívül Incze Dániel, belől Dánél István szomszédágokban.*

4. *Ugyan azon határban Kurta hegyen 7 vékás, kívül Texe Gergely, belől Texe István szomszédágokban.*

5. *A menasági határban, Rakottýáson 2 vékás, róva felyül, melynek szomszédgyai kívül Texe Ferentz, belül bokros parlag.*

6. *A Szent Györgyi határban Hosszú mező alatt 9 vékás, kívül Texe István, belül Texe András szomszédok között.*

7. *A menasági határban Málna völgyiben 5 vékás, kívül Erdély István, belől Texe András szomszédágokban.*

[József részére jutott] Széna fű helyek

1. *Fisákban 1 terüre való. Szomszédgya belől a' patak, kívül Texe András.*

2. Havasvégben 2 terűre való meg hasítva, a Kézdi Ignác szomszédságában.
3. Ástutba az út alatt 1 szűk terűre való, felyül András István, alól Texe András szomszédságában.

András részére jutottak [szántók]

1. Nagy mezőn 1½ vécás a' Káposztás Kerteknél, az Albert Péter és Texe István szomszédságában.
2. A Szent Györgyi határban Talabor kötön 2 vécás, kívül Csiszér Josef, belől Texe Ferentz szomszédságokban.
3. Monyasd előtt 2 vécás zab föld, kívül Csiszér Mihály, belől Texe István szomszédok között.
4. Hidegség tetein a' Szent Györgyi határban 1 köblös zab föld, kívül Texe Gergely, belől bokros parlag szomszédságokban.
5. Ugyan azon határban kurta hegyen 1 köblös, kívül Texe István, belől Texe Gergely szomszédok között.
6. Ugyan ott 3 vécás zab föld, belől Gáll Ignácznő, kívül Texe István szomszédok között.
7. Ugyan ott alább 2 vécás, szomszédgya kívül Texe István, belől Texe Ignác.
8. A' Szent Györgyi határban, Szoposon, kívül Texe Ignác, belől Texe Benedek szomszédságokban. 1 köblös.
9. Hosszú mező alatt 9 vécás, kívül Texe Josef, belől Texe Ignác szomszédságokban.
10. Haram alatt 2 vécás, kívül Czikó András árvái, belől Texe Ignác szomszédságokban.

[András részére jutott] Széna fű helyek

1. A Szent Györgyi határban Havasvégben 2 terűre való. Szomszédgyai felyül Texe Jósef, alól Texe István.
2. Ugyan azon határban Ástutban, az út alatt 1 szűk terűre való. Szomszédgyai felyül Texe Josef, alól falu rész.
3. Fisákban 1 terűre való, kívül Ferentz István, belől Texe Josef szomszédok között.

Ignác részére jutottak [szántók]

1. Nagy mezőn a' Káposztás kerteknél 1 vécás. Szomszédgyai felyül Texe István, alól nem tudatik.
2. Monyasd homlokában 1 vécás, belől Texe Gergely, kívül Texe Ferentz szomszédságokban.
3. Beke fejiben 1 vécás. Szomszédgyai kívül Intze Márton, belől a' patak.
4. Kurta hegyen 1 köblös, ennek szomszédgyai, kívül bokros parlag, belől Texe István.

5. Ugyan ott alább 2 vékás. Kívül Texe István, belől Texe Gergely szomszédok között.

6. A' Szent Györgyi határban Szoposon 1 köblös, belől Texe András, kívül Latz Ádám maradvái szomszédságokban.

7. Hosszú mező alatt 9 vékás. Kívül Texe András, belől Tompos József szomszédságokban.

8. Haram alatt 2 vékás. Kívül Texe András, belől Gáll familia szomszédok között.

9. Rakottyáson 2 vékás, vicinusa kívül Texe Ferentz, belől bokros parlag. Rótt földnek az alsó fele.

[Ignác részére jutott] Széna fű helyek

1. Hosszú sorokban 2 terűre való, felyül Texe István, alól Kánya Imre szomszédságokban.

2. Fisákban 1 terűre való és 1 bugjára valóval több mint az osztozó testvéreké, minthogy ez pótlásul adatott. Ennek szomszédgyai kívül Ferentz István, belől Texe Josef.

3. Ástutba 1 terűre való. Szomszédgyai alól Gáll Josef, felyül Texe István.

A fenn irt osztálya a' 3 testvéreknek akarattyok szerént menvén véghez, kötést tőnek, 100 forintokat osztrák értékben magokra és maradvájokra nézveis, hogy osztályokban soha egyik a másikat meg nem háborítyák, a' melyik pedig a' más háborítani kívánná, előbb tegye le a' 100 forintokat, mégis ezen osztály örökösön fiúról fiúra, maradványról maradványra sérthetetlen maradgyon, melynek valóságát jövendő bizonyosságul igaz hitünk szerént meg irtuk és jövendő bizonyásznak okáért tulajdon neveink alá írásával meg erősítettük a' fenn meg irt Faluban, időben és háznál.

Csik Szent Györgyi Erdély Antal
Kánya János eskütt
Bors Istvány eskütt

A jelen folyó 1871-dik év január hó 26-dik napján alatt irtakot meg szólíták Csik Szent Györgyi Tekse József, Tekse András és Tekse Ignác, mint testvérek, ugyan a Tekse András lakházához, hogy az egy más közötti egyezéseket írnök meg, melyet is kérésekre véghez vittük a' következő képpen.

Ezen osztály levélbe foglalt, a' felkelhető 2-dik pontya alatti egyezmények... [alapján]... 180 m. forintot... Tekse András minden hiány nélkül lefizetett Tekse Ignác öccsinek.

Az előlirt osztály levél a felkelhető javak feletti 5-dik pont[ban] [úgy rendelkezett], hogy az elhunyt édes anyok Tekse Antalnő elhalálózása után... József fizet Ignácnak 20 m. forintot, András pedig 30 m. forintot és az anyai jószág akkor oszoljék három egyenlő részre.

Az anyai jószágból... a széna fű... felett úgy egyeztek meg, hogy Tekse József és Tekse Ignác a' Jáhorosi széna füvet által engedik Tekse András öccsinek örökös

birtoklásába, minthogy édes anyokot öregségiben ápolta és gondját viselte. Ezen kívül még egy kis káposzta földcskét Zatában, az édes anyok jussát... által adták Tekse András öccsiknek örökös birtoklásába.

Ezen fenn írtakon kívül tanáztatik még az édes anyok jussa... a két forduló határban.

1. A nyír alatt lévő más fél vékás szántó föld jutott Tekse Josefnek, melynek szomszédja kívül Kézdi Ignác, belől Feér István.

2. A köz bércezen lévő más fél vékás szántó föld jutott Tekse Ignácznak, melynek szomszédja kívül Szennyes János, belől Méltóságos Balási Lajos úr.

3. A Nádason lévő egyvékás és fél szántó föld jutott Tekse Andrásnak. Szomszédja kívül Bándi István, belől Kánya János.

Ezen kívül tanáztatik a' nagy mezőn a felső hosszú [nevű helyen egy] két vékás szántó föld, [amely] osztatlan. E' felettis úgy egyeztek meg, hogy [legyen] Tekse András[é], [aki] az pótlásba fizetett Tekse Jósefnek és Ignácznak 8 osztrák értékű forintokat.

Így egymás iránti kereseteket leahagyván, amit neveik aláírása s íratásával meg erősítenek örökösön és meg másolhatatlanul.

*Osztozó felek: + Tekse Josef
Tekse András
Tekse Ignác*

*Kánya János helyettes bíró
Csiszér József községi eskütt.*

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1864. április 15. (1871. január 26-án kelt kiegészítéssel)

CSA. 4. 8.

Eredeti osztálylevél, eredeti aláírásokkal, 1871. évi eredeti kiegészítéssel. Az 1864. évi osztálylevél szokatlanul jó stílusban fogalmazott, az 1871. évi kiegészítés viszont döcögős fogalmazású szöveg.

A kiegészítés egyik sora alapján feltételezhető, hogy az apát, akinek vagyonát 1864-ben a három fiútestvér elosztotta, valószínűleg Tekse Antalnak hívták. A kiegészítés jórészt az anyai örökség elosztásáról szól.

6.

Gál Mózes, Gál Antal, illetve Petres Elekné és leánya Gál Rozália felosztják egymás közt néhai Gál Antal javait.

(1871)

A belsők

Az Sás kertben a Gál Gergely szomszédságában levő kenderföld, mely 1 vékás, két részre osztott: a déli része jutott Gál Mojzes és Antalnak, az északi része pedig Petres Elekné asszonynak és leányának Gál Rozáliának. A területe pedig szélességére nézet egyiknek úgy mint másiknak 4 öl és két arasz.

Ugyan a Latz kertben két felé hasítva, a' keleti része Petres Eleknének leányával Gál Rozáliával, az nyuguti része pedig Gál Mojzesnek és Antalnak. A' területe szélességére nézet 2 öl két arasz, a' szélyesebb vége 3 öl egy kevés héján.

Megint Zata utzája mellett kétfelé hasítva, a nyuguti fele a' Petres Eleknéjé Rozália leányával, a keleti fele pedig Gál Mojzesé Antal testvérével.

Szántók az alsó fordulón

A rét mellett egy vékás, a' Basa Antalné szomszédságában, meg irt nagy völgy árnyékába, a' Gál István szomszédságába 2 vékás. Ez jutott Petres Eleknének leányával Gál Rozáliával.

Meg irt hegyes alatt két vékás a' Gál Ignácz szomszédságába, ugyan ehhez Csoma oldalán 1 vékás zabföld a' Gál Balázs szomszédságában. Ez Gál Mojzes és Antalnak jutott osztál részül.

Haram utyánál egy vékás zabföld, a' Gál István szomszédságába, ez két felé oszlék, fele a Petres Eleknéjé a leányával Rosáliával, a' más fele pedig Gál Mojzesnek Antal testvérével.

Szántók a felső fordulón

A Lokba egy vékás a' Basa Antalné szomszédságában, elhasítva két felé, egyik fele a Petres Eleknéjé leányával Gál Rozáliával, a' más fele Gál Mojzesnek Antal testvérével.

Ugyanott két vékás a' Basa Antalné szomszédságában, ez is elhasítva, egyik fele a Petres Eleknéjé leányával Rozáliával, a más fele pedig a' Gál Mojzesé Antalval.

Kurta hegyen egy köblös, ezt róva közepet, fele a' Petres Eleknéjé leányával, a' más fele a' Gál Mojzesé Antal testvérivel.

Megint Gatalon a Bálint Antal szomszédságában egy köblös, ezt is róva, fele a' Petres Eleknéjé leányával, a' más fele Gál Mojzesé testvérivel Antalval.

Megint ott Kurta hegyen két vékás zabföld a' Gál Josef szomszédságában, újból hidegségen két vékás a Gál Ignáczné szomszédságában. Ezeket oly formán oszhasák, hogy egyik marad Petresnének leányával, a' másik Mojzesnek Antalval.

Kurta hegy észokjába 4 vékás a Kasza József szomszédságában ezt elróva oszhasák, fele Petresnéjé leányával, a' más fele Mojzesnek Antalval.

A Nyír alatt egy vékás a' Váradi család szomszédságában, megint Talabor köntön 1/2 vékás a Gál Antal szomszédságában, ezekből egyik a' Petresnéjé leányával, a' más pedig Mojzesnek Antalval.

A' szénafű helyek

Egerszéken egy terűre való szénafű a' Gál Gergely szomszédságában, ezt két felé hasítva fele a Petres Eleknéjé leányával, a' más fele Mojzesnek Antalval.

Lovászón az Aporéba négy terű szénát termő kaszáló hely a Gál Josef és Mihály szomszédságában. Ezt is két felé osztva, fele a' Petres Eleknéjé leányával, a' más fele Gál Mojzesnek Antal testvérivel.

Lovászó észokon egy fél szekér szénát termő kaszáló a Tompos István szomszédságában. Ezt is két felé osztva, fele a' Petresnéjé leányával, a más fele pedig a' Gál Mojzesé Antal testvérivel.

Azon egy vékás zabföld, az mely vagyon Bekefejibe, a Gál Lajos szomszédságában, azért nem jött jelenleg osztály alá, hogy Gál Ignátzval forgóslag jár, a' vélek való meg osztásig osztatlan marad.

Ezennel az osztály végbe ment az illető felek közt, a melyet alatt irtak igazolnak.

Csik Szent Györgyön, 1871. június 25-én

Kánya János eskütt s helyettes Bíró

Csedő István jegyző

Tekse Ignátz eskütt

Gál Joseff eskütt

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1871. június 25.

CSA. 9. 9.

Eredeti osztálylevél, eredeti aláírásokkal.

Hozzá tartozik egy 1871. június 25-én kelt árverési jegyzőkönyv, amelynek bevezetőjéből deríthető ki, hogy néhai Gál Antal javairól van szó. Az árverési jegyzőkönyv néhai Gál Antal azon ingóságait tartalmazza, amelyek elosztásáról az örökösök nem tudtak megegyezni. Ezért a tárgyak eladásából befolyt 35 forint 46 krajcárt osztották el. Az árverési lajstromban többek között szerepelt: „egy csűr és egy kis istálló”, „egy sütő ház”, egy egészvágás szekér alj”, „egy csapos fűrű”, „egy talpaló Lántz”, „egy kasza”, „két kis harang”. A csűr 20 forint 21 krajcárért, a sütőház 7 forint 60 krajcárért kelt el.

7.

Bánkfalvi Bene János, Bene József és Bene Imre testvérek osztozása szüleik vagyonán. József és a nőtlen Imre része osztatlan marad, mert családközösségben élnek.

(1880)

Egyezmény

Alol irt tanúk előtt meg jelentek Bánkfalvi Bene János s ennek testvérei Bene Josef és Bene Imre, kik egymás közt köz egyetértéssel a néhai Attyok és édes Annyok után hátra maradt fekvőséget a következőbe osztották meg. u. m:

József és Imre részére [jutottak] osztatlanul

1. Vagyon Simószegiben egy lakható belső, rajta levő kút és szükségeltető épületekkel. Ezen belsőből János ki van fizetve, néki semmi nemű követelése soha többé [nincs] ezen belsőből.

Most tehát, miután a fen nevezett belső illeti Josefet és Imrét, a két testvérek a szerént egyeztek a belső felett, hogy Imre ha legényül marad, házasságra nem vágyakozik, azon esetben haláláig lakhatik a bátyja Joseffel, hogy őt onnan senki se háborgathassa lakásába. Azon nem remélt esetben, ha mégis Josefnél nem akarna lakni

Imre, akkor fizet Imrének 100 forintokat o. é., s ezzel Josef ki elégíti az összes belsőből véglegesen Imre öcsét.

2. Következnek a Nagy mezőre forduló szántók: Kálvária oldalon egy 6 vékás szántó a Bartos Ferencz szomszédságába, a Nagy mezőn 2 vékás az altízi Bene Ferentz szomszédságában, Víz közt 2 vékás az özvegy Máté Ferenczné szomszédságába, Sásba 3 vékás a Kontsag Márton és Imre szomszédságába.

3. A Szent János mezein: A kápolnán alol a Sárnál 3 vékás az András Ignác szomszédságába, Vízette fején 1½ vékás a Bákai Gábor szomszédságába, Lopos cserefarán 1 vékás a Madár Antal szomszédságába, Édes bükke hágóba 3 vékás a Gergely Josef szomszédságába, a borvízen alol 1 vékás a Bene Dávid árvája szomszédságában, Kánya Ignáczon kívül levő ½ vékás belső Bene Gábor szomszédságában, az árvák utzája mellett alol levő ½ vékás belső Bene Gábor szomszédságában.

4. A kaszálók: A Bánkfalvi havas Szállásd fejibe 2 terűre való a piaczi Bálint Ferencz szomszédságában, Váné hágója alatt 2 terűre való a Szent Györgyi iker Kánya Imre szomszédságában, Égettvészbe lévő egész kaszálónak a déli vesz oldalán 2 egész része, Kitsi Égettvészbe egy szekér derekra való Péter Antal szomszédságában, e fordul minden 3-dik évbe.

Következnek a János részére jutottak

1. A Nagy mezőn a malom előtt a Gál György szomszédságában levő 2 vékás szántó, Víz közt a Simó szegi Bene Gábor szomszédságában levő 1 vékás szántó, Kotormányi oldalon a Szent Györgyi Bocskor István szomszédságában levő 1 vékás szántó.

2. Szent János mezein Lapos cserén a Simó szegi Bene Gábor szomszédságában lévő 2 vékás szántó, Bocskorok kertinél az Altízi Péter István szomszédságában lévő 3 vékás szántó.

3. A Bánkfalvi havason Égettvészbe az összes birtok egy harmad része az északi részen.

Hosszú mezőbe a Péter János szomszédságába levő 3 terűre való szénaság.

Ezen fenn elő írt, s a három testvér személyes jelen létebe tett osztályt oly megjegyzéssel osztották meg köz akarattal a testvérek, hogy ez örökké e szerént változhatatlanul meg marad, ezt semmi nemű törvénynek fel bontani joga ne legyen. Meg jegyeztetik, hogy ha Imre kívánná Josef bátyától az őt illető részt ki venni, azon esetben köteles a szántó és kaszáló darabokból mindenhol ki adni. Külömben ezen osztály a jelen levő tanúk és az osztozó vér atyafiak aláírása és kereszt nyomása által ezennel hitelesítettik.

Csik Bánkfalván 1880. mártzius 12-én, melyet kérésekre megírtam,

Darvas János tanú

Gál György Bíró

Péter Jósef eskütt és tanú

Bele egyeztünk:

Bene János

Bene Josef

Bene Imre

Jegyzet:

Csíkbankfalva, 1880. március 12.

CSA. 2. 4.

Eredeti osztálylevél, eredeti aláírásokkal. A szöveg végén a három testvér neve egy kéztől származó névírás, de az osztálylevél készítője az osztozók neve elé elfelejtette odahúzatni a keresztek, annak ellenére, hogy a záradékban szó esett róluk.

Vö.: (8.)

8.

Bene József és Bene Imre korábban családközösségben lakott bankfalvi testvérek megosztóznak az addig közösen használt gazdasági és háztartási eszközökről.
(1884)

Csik Bankfalvi Bene József és Bene Imre az attyoktól maradt felkelhetőkről a következőkben egyezének meg.

[Bene Imre részére]

Vagyon egy egész vágás szekér fatalpú es egy új gabona tartó kar, az Imre részére, egy régi szántó eke egy régi lapos vassal, egy sütő tekenyő, egy váslott cserge, három párna egy-egy hajjal, egy szalmazsák, egy lántz, egy ágyfa, egy kis láda fiókkal, egy kis fejsze, egy kis tálal, egy kis fűrű, egy vas kalapács, egy véső, egy kis értz lábos, egy üst értz.

Bene József részére

Egy félvágás vasas szekér, egy erdőlő szán, egy gabonatarató kar, egy rossz pad, egy asztal, egy fogas, egy kis szék, egy fejsze, egy mozsár, egy csapozó fűrű, egy kézvonó, egy kis értz lábos, egy üst értz.

Az fenn írtakat úgy oszták el barátságosan mü előttünk az két testvérek, hogy többet egymáson semmi követelések ne légyen. Ennek valóságáról bizonyágot teszünk neveink aláírásával.

Kelt Csík Bankfalván 1884. április hó 6-án.

Bene Gábor tanú

Köncse András tanú

Egyező felek: Bene József

Bene Imre

Az belső laktelek... úgy az használt minden épségek pótlásába fizetett Bene Jozsef bátyám nékem 100, az az egy száz forintot, hozzá értve az tizes Lófőrészt és tilalmas erdőt is.

Bene Imre

Bene József

Mü előttünk: Bene Gábor

Köncse András

Jegyzet:

Csikbáncfalva, 1884. április 6.

CSA. 2. 6.

Eredeti egyezség, eredeti aláírásokkal.

Betűhibák, elírások tömkelegétől hemzsegő, gondatlanul papírra vetett szöveg. Mivel kései egyezségről van szó, fölöslegesnek tűnt az elírások, betűhibák egyenkénti javításának feltüntetése. Ezért az egész szöveg írásmódját a XXI. századi köznyelvi írásmódhoz közelítettem.

Az egyezség összefügg a CSA. 2. 4. számú, négy évvel korábbi egyezséggel. (7.) Az 1880. évi egyezség szerint családközösségben maradt két Bene-fű 1884-ben újabb egyezséggel rögzítette megosztását.

Az aláírásokat követő kiegészítő megjegyzésben a tizestilalmasba való „bébírás” jogának és a simószegei gazdákat megillető *Lófőrés*-i jognak az eladásáról volt szó (Vö.: BARTH János 2007. 116-118., 179-183.), amely jogokat a Bene Józsefnek 100 forintért átadott beltelek birtoklása alapján lehetett gyakorolni.

9.

Szentgyörgyi Czikó Gergely és menaságújfalvi Rövid Mojzes megosztoznak egy őket illető hagyatékon.
(1919)

Osztályos egyesség

Mely létre jött egy részről Csik Szent Györgyi Czikó Gergely és a más részről Csik Menaságújfalvi lakos Rövid Mojzes között mint Tompos Sándor úr nő hagyatékából vásárlók között, tudni illik,

Czikó Gergeljnek örökösön mint két részesnek jutott az úgy nevezett Czikó kert Szent György között egészben.

A nevezett Czikó kert heljett Rövid Mojzesnek a nagy kertből a Czikó Gergeljt meg illető része, úgy értve az egészből 1/3 rész és Suvadás alatti kaszáló kertből 2/3 rész a melj Czikó Gergeljt illeti, születelekéből szintén 2/3 rész a melj Czikó Gergeljt illeti. Ezek a részek a Czikó kert heljett Czikó Gergeljnek pótlásul, ezekért Tós tanorokbeli kaszáló és az ottan lévő szántó föld is egészben jutottak.

Czikó Gergének a kis mezőből illetve a káponán kívül 2 föld.

Rövid Mojzesnek e fenn írt 2 föld heljett Nádas patakába a György Sándoré végébe egy 3 vékás föld egészben.

Czikó Gergének a Szent Györgyi lokban 1 tag föld egészben. E heljett a Nyír alatt 1 vékás föld a patak marton és a Nyír alatt egy darab pallag föld Rövid Mojzesnek.

Czikó Gergének Nádason a nagy zab föld, farkas vermen lévő, szoposon a hegyes oldalra jövő, 3 darab.

Rövid Mojzesnek hosszú mező alatt való 6 vékás és kánya oldala beli föld.

Gatalon lévő föld osztás alá és Zászpási földis osztás alá maradtak.

Czikó Gergének jutott a fisáki kaszáló és az endrei.

Rövid Mojzesnek a lovászi és a hevederi kaszáló, meljnek fejében Rövid Mojzes fizet Czikó Gergének 800, az az nyolcz száz koronát.

Hogy a fenn írt osztályt közös egyességgel és egymás közötti egyességből tettük örökre... a jelen tanúk előtt, el is fogadtatott és alá íratattott.

*Csik Menaságújfalun, 1919. október 13-án.
Elfogadjuk, mint osztozó felek: Czikó Gergely
Rövid Mojzes*

Előttünk mint tanúk előtt:

*Kézdi Lajos tanú
Tekse Ignác tanú
Bándi Imre tanú*

*A bennírt összeget Rövid Mojzes megfizette 1919. október 17-én. Átvettem,
Czikó Gergely*

Jegyzet:

Menaságújfalu, 1919. október 13.

CSA. 6. 2.

Eredeti egyezség, eredeti aláírásokkal.

Az irat fogalmazójának és papírra vetőjének íráskészsége mutat némi hiányosságokat. 1919-ben nem ismerte az „ly” betűt. Helyette „lj”-t írt, például a *hely* és a *Gergely* szóban. Népies kifejezései, névírásai viszont figyelemre méltók, például a „Czikó Gergének” kifejezés többszöri alkalmazása. A szokásos záróformulákat jobbra elfelejtette. Emiatt az irat végén olyan zavaros, szótévesztéses szövegrészletet produkált, amelyet a közlés során el kellett hagyni.

10.

Bánkfalvi Péter Bénéám örökösei megosztottnak apjuk gazdasági eszközein.

*A leánytestvérek egy-egy fias juhért jobbra lemondanak az eszközökről
férfitestvérük Péter Gyula javára.*

(1921)

Egyezség

Mely létrejött egyfelől Péter Gyula Csikbánkfalvi lakos, más felől Nyirő Péterné született Péter Krisztina Szentgyörgyi lakos és Bíró Antalné született Péter Katalin Csikmindszenti lakos között alábbi feltételek mellett:

1. Nevezett egyezők, mint néhai id. Péter Bénéám örökösei a hátra maradt gazdasági eszközök ú. m.: 1 hordó szekér, 1 erdőlő szekér, 2 keringő eke, 1 szántó taliga, 1 kocsi szekér, 1 szeszfordós szekér, 1 kocsi szán, 1 erdőlő szán, 2 hosszú láncz, 3 kötél, 1 három ágú vas villa, 5 fűrő, 1 keresztbe vágó és 1 kézi fűrész a megjelölt leány testvérek átengedik Péter Gyula egyedüli tulajdonába és használatába is 1-1 fijas juh ellenében, a melyek a mai napon birtokukba bocsáttatnak, ezen felül Bíró Antalné kap 1 vasas szántó taligát.

2. Péter Gyulának a megnevezett gazdasági eszközök további háboríthatatlan használatát az egyező testvérek biztosítják az ígéretével szemben.

Egyidejűleg közösen együtt létben kijelentik, hogy a nevezett hagyaték ezen részében több keresetük vagy igényük nincs.

Jelen egyezség felek előtt felolvastatott, megmagyaráztatott, és azt megértve magukévá teszik és elfogadják, s ennek jeléül tanúk előtt aláírják.

Csikbánkfalván, 1921. február hó 20-án.

Nyíró Péterné Péter Krisztina

Péter Katalin

Péter Gyula

Előttünk: Borók Ferenc tanú

Péter Borbára

Bíró Antal

Nyíró Péter

Jegyzet:

Csikbánkfalva, 1921. február 20.

CSA. 19. 2.

Eredeti egyezség, eredeti aláírásokkal.

11.

Szentgyörgyi Csedő Péter és Pál Borbála örökösei írásban is megosztottnak azon az örökségen, amelyet 1916-ban már ténylegesen elosztottak.

(1931)

Osztály egyezség

Mely létrejött az alantírtak közt idős Csedő Péter és Pál Borbála hagyatékának az elosztásáról.

Örökösök: 1. ifj. Csedő Péter utódai, Csedő Franci, ifj. Csedő Péter, 2. id. Bors Józsefné született Csedő Teréz, 3. Csedő Borbála, férjezett Márton Antalné, 4. Csedő Tamás őrnagy, 5. Csedő Róza, férjezett Fazokas Jánosné, 6. Csedő Ágnes, férjezett Basa Istvánné, 7. Csedő Ignác.

A fenti örökhagyó Pál Borbála életében az ő örökségének ½ részét gondozás címén Csedő Ignác-nak iratta, melyet a többi örökösök elismertek. Továbbá Márton Antalné született Csedő Borbála részét megvette Basa István és Csedő Ágnes, mely rész jelen egyességben a Csedő Ágnes részéhez csatoltatik. Csedő Ignác pedig megvette Fazokas Jánosné született Csedő Róza részét, mely rész a Csedő Ignác részéhez csatoltatik.

A fentiek szerint az örökség 4 részre oszlik és pedig: 1. ifj. Csedő Péter utódai, 2. id. Bors Józsefné özv., született Csedő Terézia, 3. Basa Istvánné, született Csedő Ágnes 2 részben, 4. Csedő Ignác 2 részben és a Pál Borbála után járó ½ rész.

Az összes vagyon a következő képpen osztódott el név szerint, mely részeket mindenki már régebb idő óta háborítatlan bírja, 1916 óta.

1. Ifj. Csedő Péter utódai, Péter és Tamás kapják a következő ingatlanokat: 1. Sásban a tagrész, 6 vékás, 2. Kotormány oldalában 1/3 rész, 2 vékás Basa Istvánné végében, 3. Egresaszó dűlőben Szöllő oldala, 2 vékás Basa József szomszédságában, 4. Egresaszóban Vizesvápa hegyén 2 vékás, 5. Alsó Áj fenekén gödörnél Csedő Mártonnénál, 6. Alsó Áj kis bérc verőfény, 7. Felső Áj fenekébe 4 köblös, 8. Ájkertben kaszáló ½ vékás, 9. Csere tető hijászóban 1 köblös, 10. Bika völgyében 1 köblös, 11. Felső bortanorok kaszáló 3 rend, 12. Felső lokba a szántó tagból 5 vékás, 13. Belső-

ség kert Szakácsnál ½ vékás, 14. Tekereg patakába 6 vékás, 15. Belsőség szántó és kaszáló Bálint Györgynél 5 vékás, 16. Tekereg feje 3 vékás, 17. Tekereg igyenes tetőn szántó 6 vékás, 18. Alsó Egerszék keleti oldal kaszáló 2 terü, 19. Alsó Krisztine Szócs Lázárénál 1 terü.

2. Id. Bors Józsefné született Csedő Terézia kapta: 1. Sásban 6 vékás szántó a tagból, 2. Kotormány oldalán 2 vékás, 3. Ájban 2 vékás, ugyanott 1 darab parlag föld 2 vékás, 4. A Lokban a taguton belül 5 vékás, 5. A tagúton kívül 2 vékás, 6. Hidegség fenekébe 3 köblös, 7. Bikavölgy oldalán 2 köblös, 8. Cseretető híjaszó 1 köblös, 9. Csere... tetőn 1 köblös, 10. Bükk alatt... 2 vékás, 11. Tekereg fején nagy parlag 4 köblös, 12. Tekeregben a másik parlag 2 vékás, 13. Bálint Györgynél szántó kaszáló 5 vékás, 14. Felső bortanorok 1 vékás, 15. Hágó fején és Fisak felől 5 terüre való, 16. Krisztinébe Domokos Ferencénél 4 terüre való, 17. Szöllő homlokán szántó 2 vékás.

3. Csedő Ignác kapta: 1. Sás dűlőben a pataknál levő tag 5 köblös, 2. Kotormány oldalán 3 vékás, 3. Felső Lokban a tag egészen 3 köblös, 4. Egresaszó vizes vápa 2 köblös, 5. Alsó Áj fejében zabföld 2 köblös, 6. Alsó Áj észokjában 6 vékás, 7. Alsó Áj észokja útnál 3 köblös, 8. Alsó Áj észok útra menő 3 vékás, 9. Alsó Lok a hegy alatt 1 vékás, 10. Áj kertben kaszáló 2 vékás, 11. Csere tetőn zabföld 10 vékás, 12. Csere tetőn 2 darab, egyik 6 vékás, másik 2 köblös, 13. Felső Áj Szikot gödre 2 köblös, 14. Borpatakában kisbérc oldalában 3 vékás, 15. Borpataka-Kurtahegy 4 köblös, 16. Felső bortanorokban kaszáló 1 vékás, 17. Felső kert az utcába szántó és kaszáló Csedő Márton csürin hátul belsőség, 18. Tekereg, a cseresznye fánál zabföld 2 köblös, 19. Tekereg észokjába a pataknál 2 vékás, 20. Tekereg észokjába az úton kívül 3 köblös, 21. Tekereg észokjába bokros 3 vékás, 22. Bálint bükke erdős 2 hold, 22. Jenőfalvi tilalmas rész egészben, 23. Palágorban belsőség kaszáló-szántó 10 vékás, 24. Palágorban a Nyírókőn kívül 2 vékás, 25. Bánkfalvában Borozlika alatt 2 vékás, 26. Heveder orrába 2 terü, 27. Bagjod és Krisztine 8 hold, 28. Bagjod Domokos Ferencénél 2 terü, 29. Alsó Egerszéken 6 terü.

4. Basa Istvánné született Csedő Ágnes kapta osztályrészül a következő ingatlanokat: 1. Sásbeli tagból 10 vékás, 2. Kotormány oldalán 1 vékás, 3. Szöllő homlokába 3 vékás, 4. Alsó Áj fenekébe 5 vékás, 5. Cseretető híjaszó 8 vékás, 6. Lokban 10 vékás, 7. Bika völgyében 2 köblös, 8. Bortanorok felső 4 vékás kaszáló és szántó, 9. Borpataka szádában 2 vékás, 10. Tekeregben 4 köblös 2 darab föld, 11. Zata bükkinél oldalban kaszáló részek, 12. Csinód fejében 4 terüre való, 13. Hágó fején 4 terüre való, 14. Ágos havas oldalán 2 terüre való, 15. Krisztinében 1 terüre való, 16. Egerszék keleti oldalán 3 terüre való, 17. Csedő Márton csüre hátánál (belső) 2 vékás, 18. Áj kertben 1 vékás, 19. (belső) Bálint György lakásánál 1 köblös (5 vékás).

Jelen egyezmény elolvasás és annak részletes megértése után aláíratott minden kényszerítés nélkül.

Ciucsangeorgiu, 1931. január 7-én.

Csedő Ignác

Csedő Trézia, kért néviroja Kézdi Dénes

Csedő Ágnes Basa Istvánné,

*Basa Károlyné, született Csedő Franciska örökösök
Kézdi Dénes, Gyűjtő István tanúk*

Javítás: Basa Istvánnénál a 11-dik tétel megszűnt, mivel az a Teréziáé.

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1931. január 7.

CSA. 32. 3.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

Gondatlan, elnagyolt fogalmazású szöveg.

A papír a hajtogatásoknál töredezett, némiképp hiányos.

Az egyezség valójában már 1916-ban megszületett. Tartalmát azonban csak 1931-ben foglalták írásba.

12.

Kovács testvérek megosztóznak néhai szentgyörgyi Kovács Tamás vagyonán.

Gondoskodnak anyjuk eltartásáról és leendő eltemetéséről.

(1949)

Osztály egyezség

Néhai Kovács Tamás örökösei közt az ingatlan vagyonoknak a megosztása darabonkint.

Jakabnak a következő földek jutottak

Gyűjtő Lázár mellett levő belső, Lajos lakásán felül és Szőcs Gáborén alul levő kert egészbe, alsó nádason a György Sándorén belül levő föld közepén elhasítva a belső fele, felső nádason a Bors Lajosén belül levő föld közepén elhasítva a külső fele, Kánya oldalába Csiszér Ferencén kívül levő föld egészbe, kerek magyaróba Vargyas Péterén belül egészbe, kápolna patakba a Bors Lajosén belül levő föld közepén elhasítva a külső fele, a borvíznél levő szántó közepén elhasítva a külső fele, Gatalon a Csiszer Istvánén kívül levő szántó a belső fele, közbérc verőfele a Bíró Józsefné mellett levő föld, közbérc északján Bálint Pálé mellett levő szántó egészbe, az ástuti kaszáló, melynek Szentgyörgy közbirtokossága a szomszédja, ennek egy kettő része; bagjodon levő kaszáló egy kettő része.

Gizellának

Rovákba a Bors Gergelyén kívül levő szántó egészbe, közbércen Gál Józsefné kívül levő szántó egészbe, nagy völgy árnyékába levő szántó egészbe, Menaságról Potyand felé felvezető út mellett levő belső egészbe, Daró Jánosé mellett levő belső egészbe, szoposon Váradi Péteré felett levő szántó egészbe, András utjába Gyűjtő Istváné mellett levő kaszáló egészbe.

Annának

A sás kertben a Balla Béné felett levő szántó egy kettő része, a sás kertben a Cziko József mellett levő kaszálónak egy kettő része, rovákba a Halmágyi Pálé felett levő szántónak a belső fele, a rakotyási föld közepén elhasítva a külső fele, nyórsűrűbe Lacz Gáborén kívül levő szántó közepén hasítva a külső fele, szoposon a kútnál levő földnek a belső fele, kaszáló a hágó fejin levő a György Péteré mellett, a hágó út felől való része.

Lajosnak

Az ős lakás egészbe, a lakáson kívül a borsok hegyin levő kaszáló és szántó egészen, alsó nádason a György Sándorén belül levő föld közepén elhasítva a külső fele, felső nádason a Bors Lajosén belül levő föld közepén elhasítva a belső fele, kerek magyaróba a Jakabén belül levő szántó egészen, Kápolna patakába a Bors Lajosén belül levő föld közepén elhasítva a belső fele, szoposon a Laczok kertye felett levő föld egészen, a borvíznél lévő szántó földnek a belső fele, Gatalon a Csiszer Istvánné mellett levő szántó elhasítva a külső fele, Kicsi mező mellett György Sándorén [kívül] levő szántó egészen, a nyír alatt levő szántó a Magyar Jánosé mellett egészen, az ástuti kaszáló, melynek Szentgyörgy közbirtokossága a szomszédja, ennek egy kettő része, bagjodon levő kaszáló, ennek egy kettő része.

Veronkának

Aranyásásba egy szántó, Csomán egy szántó föld, a sás kertben a Balla Béné felett levő szántó földnek egy kettő része, a sás kertben a Cziko József mellett levő kaszáló egy kettő része, rovákba a Halmágyi Pálé felett levő szántónak a külső fele, a rakotyási föld közepén elhasítva a belső fele, nyórsűrűbe a Lacz Gáborén kívül levő szántó közepén elhasítva a belső fele, szoposon a kútnál levő föld elhasítva a külső fele, kaszáló hágó[n] a György Péteré mellett a fisák felől való része.

Lujzának

A borsok hegyin levő szántó és kaszáló egészen, a Lesőd kertben Bors Gergelyé mellett levő kaszáló, farkas vermen a Vargyas Péteré mellett levő szántó egészen, mocsárba a Magyar Istváné mellett levő szántó egészen, három alatt levő szántó egészen, rovákba Bors Gergelyé végébe alol egészen, nyírvég[en] György Gáboré mellett levő szántó egészen, tompád bűtejibe levő szántó egészen, nádas patakába a felső föld egészen, gyürkébe levő kaszáló egészen. Lujza azért kapott több földet, mert a közösből nem lett perefernomozva.

Édes anyáknak

Nádas patakba a két alsó földet egészen a Szenyes Jánosé alatt és a Lacz Ignácé végibe, a nyír alatt a Tekse Zakaré végébe, zászpásba a Biró Imréné mellett levő föld, rovátkba a patak mellett levő föld.

A fenn írt ingatlan vagyonokat házasságunk vagy férjhez menetelünk megtörténte után a kezünkhöz vettük és használjuk, az említett ingatlanokba mindenhol egy gyerek része van, ezen vagyonokat mi használjuk és édes anyánkat gondozzuk, és elhalálozásakor a temetési költséget egyformán hordozzuk. Édes anyánk az ő lakásba Lajos testvérünkkel marad, az édes anyánk gondozása Lajost terheli, és azért az ő lakásról Lajosnak a javára az összes testvérek lemondanak, a meg osztott vagyonokba egyik a másikkal szembe semmi követelésünk nincs, én Kovács Tamásné az engemet illető részemet és a fenn sorolt négy darab földet elhalálozásomkor Lajos fiamnak hagyom.

Csikszentgyörgy, 1949. október 2.

Balázs Ferenc

Balázs Ferenczné

Kovács Lajos

Tanúk: Bándi Vendel

Bors Jozsef

örökhagyó Kovács Tamásné

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1949. október 2.

CSA. 14. 3.

Eredeti egyezség, eredeti aláírásokkal.

Egy tanú és egy Kovács családnevű örökös aláírása bizonytalan olvasatú, ezért a közlés során mindkettőt elhagytam.

13.

Szentgyörgyi Bors György és felesége Imre Anna megosztják vagyonukat hat gyermekük között, egyben biztosítják öregkori gondozásukat, ellátásukat, haláluk utáni „toros temetésüket”.

(1952)

Osztály egyezség

Mely létre jött Bors György idős és neje Imre Anna Csikszentgyörgyi lakosok, mint szülők és birtok tulajdonosok egy részről, más részről gyerekeik, és pedig Bors Gergelyné született Bors Mária, Cinbucá Jánosné született Bors Anna, Kovács Gergelyné született Bors Rozália, Czikó Gergelyné született Bors Berta, Bors István és Bors György ifj. Csikszentgyörgyi lakosok közt az alant írt feltételek szerint.

Szülők és gyermekeik kölcsönös megegyezés alapján a következően osztották el az ingó és ingatlan vagyonokat.

1. Mi szülők vissza tartottuk magunknak a következő ingatlanokat és azok felett szabadon rendelkezünk, ezen ingó és ingatlan vagyonok következők:

Egy cséplőgarnitúra felszereléssel, andrás útyában 2 szekérre való szénafű kaszáló. Gatal tetején 2 ½ vékás szántó föld, szopos tetején 2 vékás erdős legelő, sáskertbeli kaszálót... halálunk után adjuk István és György nevű fiunknak azon megterheléssel, hogy kötelesek egy szép síremléket állítani a szülőknek, mindkét szülőt toros temetéssel, első osztályú temetéssel [eltemetni]. Halálunkig ezen sáskerti négy szekérre való kaszálót mi használjuk.

Továbbá ezen sáskerti kaszálóért István és György fiaim kötelesek egész életünkön keresztül tűzi fával ellátni, de legkevesebb három öl száraz bükk tűzifát évente a lakásunkra be hozni.

Hágó fejin egy szekérre való kaszáló is vissza marad a szülőknek.

2. Bors Gergelyné született Bors Máriának osztály részül a férjhez menetele alkalmával már adtam következő ingatlanokat: Cseterősen 4 vékás szántó, nádason 1 vékás szántó, csomán 2 vékás szántó, ligaton 3 vékás szántó, talabor 4 vékás szántó, hosszúsarokba 4 hozásra való kaszáló.

Ezen kívül a halálunk után még adjuk a következő ingatlanokat: Borsok hegyén a 10 vékás szántó földnek 1/3-dát, alsó nádason 6 vékás szántó földnek 1/3-dát, Gatalon 2 ½ vékás szántó földet, (5 vékás föld ½ részét) Gatal oldalában 3 vékás szántót, Kánya oldalában 2 vékás szántót.

3. Cinbuca Jánosné született Bors Annuskának osztály részül férjhez menetele alkalmával már adtuk a következő ingatlanokat: András útyában 2 szekérre való kaszálót, Endrében 1 szekérre való kaszálót. Ezen kívül a mai napon átadjuk Borsok hegyén 10 vékás szántó földnek 1/3-dát, farkas vermen 4 vékás szántó földet örökre.

Ezen kívül halálunk után osztály részül átadjuk következő ingatlanokat: alsó nádasi 6 vékás földnek 1/3 részét, aranyásás oldalán 4 vékás szántó földet, talabor kötő oldalán 2 vékás szántót, falbükkön 8 vékás szántót, csomán 6 vékás szántót, sáskertben vasuton belüli... kaszálót.

4. Kovács Gergelyné született Bors Rozikának osztály részül férjhez menetele alkalmával már adtuk a következő ingatlanokat: Lokba 3 vékás szántót, Bortanorokba 2 ½ vékás kaszálót, nádason 5 vékás szántót, kurta hegyen 10 vékás szántót, hidegségben-Tompádon 5 vékás szántót.

Ezen ingatlanokon kívül halálunk után adjuk még a következő ingatlanokat: Tós kertben egy szekérre való kaszálót, szakadásban Csiszer Sándoré féle egy szekérre való szénafű kaszálót.

5. Cziko Gergelyné született Bors Bertuskának osztály részül a férjhez menetele alkalmával már adtuk a következő ingatlanokat: Haram alatt 4 vékás szántót, Tompádon 8 vékás szántót, Gatal oldalán 2 vékás szántót, farkas vermen 2 vékás szántót, nyírvégben 3 [vékás] szántót, Benesben 2 szekérre való kaszálót.

Ezekon kívül halálunk után még adjuk a következő ingatlanokat: Borviznél 4 vékás szántót, Borsok hegyin 10 vékás szántónak 1/3 részét, alsó nádason 6 vékás szántónak 1/3 részét, Gyürkei 8 szekérre való kaszálóból 1 szekérre való szénafűnek való kaszálót.

6. Bors Istvánnak osztály részül kiházásításakor már adtuk a következő ingatlanokat: András Sándor szomszédságában levő épületes belső a házzal, mellék épü-

letekkel és a kertekkel együtt, hidegségben 10 vékás szántó, Imre kerti 2 szekérre való szénafű kaszáló, az erdővel együtt.

Ezen kívül halálunk után még adjuk a következő ingatlanokat: a nagy kertben lévő 3 vékás szántó földet, Nádason... vékás földnek $\frac{1}{2}$ részét..., Haram alatt 3 vékás szántót, gyürkei 8 hozásra való kaszálónak $\frac{1}{2}$ részét, sás kerti 4 hozásra való kaszálónak vasúton kívüli résznek $\frac{1}{2}$ részét. Megterhelve a sás kerti kaszálót a síremlék, temetkezési költségek és a tűzifa ellátással a szülők haláláig.

7. Bors György ifj [nak], osztályrészül, miután megnősült átadjuk a mai nappal a következő ingatlanokat: a jeleni épületes belsőt, ahol most lakunk, átadjuk tulajdon jogilag rajta lévő kerttel és mellék épületekkel együtt, megterhelve életünk végéig haszon élvezettel $\frac{1}{2}$ részben, Gyürkei 8 hozásos kaszálónak $\frac{1}{2}$ részét, Tompádon... 14 vékás szántó földet.

Ezen kívül halálunk után még hadjuk a következő ingatlanokat: Bors kertben a kerítésen belül 3 vékás szántót, gyümölcsöst egészben, felső nádason 10 vékás földnek $\frac{1}{2}$ részét, Talaborkötő tövin 6 vékás szántónak $\frac{1}{2}$ részét, sáskerti 4 hozásos kaszálónak a vasúton kívüli résznek $\frac{1}{2}$ részét. Megterhelve a sás kerti kaszálót a síremlék, temetési költségek a tűzifa ellátással a szülők haláláig.

Az osztály egyezségben felsorolt ingatlanokat a szülők haláláig egyetlen gyermek el nem adhatja a szülők beleegyezése nélkül.

A gyermekek, illetve az örökösök megköszönik szüleiktől örökölt és öröklendő birtokokat és ígéri, hogy az öregségük alatt a szülőket a legjobb gondozásban részesítik.

Az eladásnál testvéreket illeti az elsőség az idegen által felkínált árért.

A jelenben meg lévő 1 kanca és 2 csikó az ifj Bors György tulajdona, de kötelezi magát, hogy 1952 április hónapban köteles egy jó minőségű fejős tehenet venni a szülőknek.

A halálunk után átadandó birtokokkal a kiadásra és művelésre szabadon rendelkezünk a terményekkel együtt.

Jelen egyezséget szabad elhatározásunkból kölcsönös meg egyezéssel kötöttük, és kikötöttük magunknak, hogy azt egyik fél sem bonthatja fel, egymással szemben semmiféle követelésük [nem lehet].

Felolvasás és megmagyarázás [után] aláírtuk, elfogadtuk és kötelezőnek elismerjük.

Csikszentgyörgy, 1952. január 23-án.

Bors György

Bors Györgyné Imre Anna szülők

Cinbuka Jánosné, született Bors Anna

Bors István

Bors Gergelyné Bors Mária

Kovács Gergelyné, született Bors Rozália

Bors György

Czikó Gergelyné Bors Berta örökösök

Márton Mihály

Márton Mihályné tanúk.

Jegyzet:

Csíksszentgyörgy, 1952. január 23.

CSA. 6. 14.

Eredeti egyezség, eredeti aláírásokkal.

Az iratot több helyen káros elszíneződés, tintapaca érte. A papír a hajtásoknál széttöredezett. Emiatt bizonyos kisebb szövegrészek rekonstruálhatatlanok és olvashatatlanok. A hiányzó részek és kifejezések a szöveg egészének mondanivalóját, tartalmát lényegesen nem befolyásolják.

14.

Mihály György bánkfalvi primipilus végrendeletben sorolja föl zálogként birtokolt „jóságait”. Hajdani saját örökségét csak megemlíti.

Ugy adja tovább fiainak, ahogy örökölte.

(1715)

Én Alcsík Széki Szent Györgyi alias Bánkfalvi Mihály György primipilus, Testemben beteg, de jó eszemen s elmémmel vagyok, elsőben ajánlom az én szegény bűnös Lelkemet az én teremtő s meg váltó Istenemnek keziben, az Testemet pedig az Anyának az földnek, az honnét fel vé[tet]tem, ezek után meg követtvén az én Uramot s Istenemet minden gyarló bűneimről és jrától igaz Lelki ismereti szerént való testamentarius dispositiot, az magam primipilus házamnál a' mi kevés Zálagosom vagyon, hagyom az én két fiainak, György Barabásnak és György Jánosnak primipilusoknak, mivel ő hozajok bizhatunk mind feleségemvel Szabó Annával együtt, ezen böcsületes Embereket bírálom kezünk be adásával, úgy mint Alcsík Széki Szent Györgyi mostan Bánkfalvában lakó küseb Koncsak János előtt és ugyan Bánkfalvi Béni Dávid és ugyan Bánkfalvi Balás János előtt, minnyájon nemes ló fő Személyek előtt, mely zálogosok így következnek:

Vagyon harishád fejében az mind Szent határban egy darab Szántó föld Zálogban nálam florénos 17, id est tizenhét forintoké[r]t, melynek vicinusa ab una mind Szenti Bíró János Uram földé, ab alia az falu közönséges ki járó utya, ugyan harishád fenikiben vagyon ugyan azon határban egy darab kaszalo hely kilencz magyar forintokért, melynek vicinusa mind Szenti nemes vitézlő Cziko Ferencz Uram kaszáló helje, ab alia az feljeb meg nevezet Balás János Uram primipilus kaszáló helje, ugyan harishád oldalán vagyon egy darab Szántó föld tíz magyar forintokért, melynek vicinusa... János Tamás fíaj, mind Szenti jobbágyok földi; ugyan az Szent György határban vagyon két darab föld nyergeli névű heljben tíz magyar forintokért, melynek vicinussa egyiknek Bánkfalvi István András primipilus földi, az másiknak... Bánkfalvi István Bálint primipilus földi, ugyan azon határban egres aszo névű heljben vagyon egy darab föld három magyar forintokért, melynek vicinusa az nehaj nagyobb Karacsi Mihály primipilus földé.

Az Bánkfalvi határban az küseb Keresztes Ferencz házára jövő lábán vagyon egy darab Szántó föld belső jószágyval együtt tizenkét magyar forintokért, melynek vicinusa most küseb Szabó György Szálogos földé, ab alia György Péter primipilus földé, az belső heljnek pedig ab una az feljeb meg nevezet Keresztes Ferencz jószága. Ugyan az Bánkfalvi határban Sás farkon vagyon egy darab Szántó föld az üdülöben kilencz magyar forintokért, melynek vicinusa Madár Benedek primipilus földi,

kívül az be jövő földek üdülük, ugyan az Bánkfalvi határban nagy mezőben ugar Szer névű helyben vagyon két föld egy borozdán tíz magyar forintokért, vicinusa ab una Keresztes Kelemen primipilus földi, mely két földnek az egyikét hagyom holtunk után az Leányomnak Keresztes Mátyásnének Katalinnak, úgy mint az alsó földet.

Ugyan azon határban horgas névű helyben vagyon egy hat véka fereje föld tizen két magyar forintokért, melynek vicinusa ab una parte Csedő András földé, más felől Bánkfalvi Bene Benedek primipilus Szálogos földé. Ugyan Bánkfalvában al tizesben vagyon egy darab belső jószág huszon hat magyar forintokért, melynek vicinusa ab una parte György András primipilus belső jószága, ab alia kisebb Péter Mihály primipilus belső jószága, ugyan az Bánkfalvi határban küs mezőben beze névű helyben vagyon egy darab föld nyolcz magyar forintokért, melynek vicinusa kívül Pongoracz Jánosné Katalin primipila földé, ab alia nagyob Máthé János primipilus földé, ugyan az Bánkfalvi határban az havason éget vész nevű helyben vagyon egy darab kaszáló hely tizen két magyar forintokért, melynek vicinussa küseb Péter Mihály primipilus kaszáló helje.

Ezenk[iv]ül pedig melj testamentarius dispositiot tött volt nékem néha[i] Cristo György Uram és az mint hagyot nékem ő kegyelme, az meljek ki tetszenek azon testamentarius dispositiobol én is anak tenora szerént hagyom az én fiajmnak Barabásnak és Jánosnak.

Mű is ezen feljel meg irt Szék beli és Falu beli kézen fogot bírák agyuk tudására mindeneknek, az kiknek illik ezen dispositio Levelünknek rendiben, igaz hütünk szerént, hogy mű előttünk... In Anno 1715. die 1-a Mártj, meljet hütünk szerént való szokot pecsétünkkel és kezünk írásával, kereszt vonással meg erősítünk. Datum per nos Anno et die ut supra recta Correcta fide nostra mediante.

Mihály György testamentoma.

Jegyzet:

Csík Bánkfalva, 1715. március 1.

CSSZM. LGY. 31.

Eredeti testamentum, a végrendelező aláírásával.

Papírja a hajtások helyén megkopott, elporladt, kitöredezett. Emiatt az eredeti írás néhol nehezen ismerhető fel, az utolsó bekezdés egyik sorában pedig teljesen láthatatlan.

Vö.: (1.)

15.

Bánkfalvi Keresztes István *memorial*nak nevezett testamentumban rendelkezik javai, különösen zálogos birtokai sorsáról (1767)

Anno 1767. die 12. septembris

Én, Al Csík Széki Bánkfalvi nagyob Keresztes István irattván igaz memoriálét Lelkem üsmeretem szerént, a mi zálogosim vadnak erdőn, mezőn és falu között ezen becsületes emberek előtt, úgy mint Csík Bánkfalvi Rác János, Tobi Ferencz és Bene István primipilusok előtt... így következnak, mivel Istennek súlyos fogságában, beteg ágyában jó értelmem és elmémen lévén.

1. Zálogosítottam Simószegi Szabó Jánostól egy küs belső jószágot Simó Szege között cum flor. 4, idest négy magyar forintokkal, melynek vicinusa feljeb magam vagyok, alol Gergely István és Péter.

2. Item zálogosítottam az altizesi Keresztes Mátyás öcsém részit Martonosban Keresztes János öcsémtől a háza háta mellett Cum flor. 6. idest hat magyar forintokkal. Melynek vicinusa feljel Keresztes János öcsém zálogos jószágá.

3. Item zálogosítottam az Köncse János részeket Kotormányban cum flor. 6. idest hat magyar forintokkal, melynek vicinusa feljel Patakfalvi Danél Mátyás, alol Albert Albert öcsével edgyütt, mivel ennek fele... a magamé, eztis hat forintokkal hoztam meg.

Nagy Mezőn

1. Zálogosítottam Danel Tamástól patakra jövőbe két véka féréje földet cum flor. 2, idest kettő... melynek vicinusa feljel a néhai István Marton gyermekei, alol magam.

2. Item váltottam Ugar Szerben Ambrus Mátyástól magunk örökös földünköt Cum flor. 4, denár 50, idest négy magyar forinttal, ötven pénzzel, melynek vicinusa alol Tobi Ferencz, feljel György Ferencz, melynek fele illeti Köncse János öcséméket.

3. Item váltottam Bara Balástól a vízre jövőbe egy földet három véka fereit Cum flor. 3, idest három forintokkal, melynek vicinusa feljel Mihály István, alol Bene János major, ennekis fele az öcséméket illeti, úgy mint Köncse jussokot.

4. Item váltottam Sás farkon Szabó Miklós Uramtól három véka fereit cum flor. 3, idest három forinttal, melynek vicinusa a rája jövő földek, belől Köncse Jánosék.

Felső mezőben

1. Item váltottam Abraham oldalán Gál Tamástól két köböl féréje, cum flor. 6, idest hat forintokkal. Melynek vicinusa kívül Bálint Istvánné, belől Onódi föld. Ennekis fele Köncse János öcséméket illeti.

2. Item váltottam az Csere oldalba Bíró Ferencztől egy köböl ferejit cum flor. 6, idest hat forintokkal, melynek vicinusa kívül Bíró Ferencz, ab alia protestatur.

Szent János Mezein

1. Item váltottam víz között Menasági Göte Andrástól két véka fereit cum flor. 4. idest négy forintokkal, melynek vicinusa feljebb Keresztes Mátyás, alol Péter Bertalan.

2. Item váltottam ugyan víz között a kertre jövőbe néhai Keresztes Jánostól cum flor. 4, idest négy forintokkal, melynek vicinusa feljel az Szent Györgyi Gálok, alol Kósa Márton.

3. Item váltottam magam örök földem Simó Szegi Bálint Josefftól, víz között két köböl fereit cum flor. 12, den 33, idest tizenkét forinttal, melynek vicinusa feljel Ke-

resztes Mátyás minor, alol Madár Albert. Ebben nincsen részek a Köncse öcséméknek.

4. Item zálogosítottam Simószegi Szabó Jánosnétól... patakán alol három véka féreit, cum flor 4, idest négy magyar forintokkal, melynek vicinusa feljel Bene Mihál, alol magam.

5. Ugyan vettem egy földet nagy mezőn néhai feleségem Füstös Borbára idejébe Füstös István sógoromtól, mint hogy a néhai feleségemetis úgy illete, a derékba a közép útra menyen és az vízre menőben, az meljért egy kancza lovat adtam tizenkét forintokban Rácz János és Bala Bálint uraimék előtt his tamen conditionibus, hogy ha Füstös Borbárának posteritása nem maradna, tartozék ki bocsátani Füstös István Uramnak, ha a tizenkét forintokat leteszi. Ha pedig posteritása marad Füstös Borbárának, maradgyon örökösön a posteritas[é], melynek vicinusa feljel Péter István küseb, alol Köncse János öcsémék.

Az Erdőn

1. Item zálogosítottam egy darab széna füvet Köncse János öcséméktől égett vészben cum flor. 7, idest hét forintokkal, melynek vicinusa magam vagyok.

2. Item váltottam az erdőn magam örökségemet Katorgában Péter Istvántól nagyobtol cum flor. 2, den 50., idest 2 forinttal ötven pénzzel, melynek vicinusa Köncse András.

3. Item váltottam Küső Égett vészben magam örökségemet néhai György János bátiámtól cum flor. 5, idest öt forintokkal, melynek vicinusa Köncse János öcsémék.

4. A mely jószágon lakom, minthogy azon jószágra az épületeket magam építetem, azokat hagyom Szent Mise szolgálatra, ha gyermekem meg találna halni vagy a feleségem az nevetem el hadná, úgy mint egy ház, egy csűr, egy istálló, egy sütő ház, egy sertés pajta, ezek meg becsültetvén a vérek, maradgyon az plebanusnak, a feleségem pediglen holtáig lakhasson békességesen benne.

5. A mely két ökör hon vagyon, az maradgyon az gyermeknek, a mely két ökör a csordába vagyon, ha meg talállok ha[]ni, azzal temettessenek, takaríttassanak, a mely harmad fű csitkó a csordába vagyon és egy fejős tehén borjastol azt hagyom az feleségemnek, az mely juhaim vadnak, azokat hagyom magok szükségére az gyermekkel együtt.

Ezeket a fen meg irt zalogosimot és épületeket hagyom ad votiva perpetualiter, ha az gyermekem és az feleségem meg találna halni, maradgyanak a fen meg irt mód szerént.

A György János adósságát fizettem le Henter Ádám ő Nagyságának flor. 4, ide a templomnak interest három forintokat, ezis marad ad votiva, fintanak fizettem ki buzát öt köblöt, árpát egy köblöt, a buza akkor járt öt öt susztákon vékája, az árpa három susztákon vékája.

Mely memoriale vagyis testamentum így menvén végbe mü előttünk, fen meg irt Személyek előtt, senkinek nem kényszerítéséből, hanem maga szabad jó akarattyából, jó eszin és elméin lévén, melyről müis agyuk pro futuro testimonio alább subscribált

kezünk írását, szokott pecsétünkkel Gravabrálván. Anno et die ut supra in edibus [aedibus] egroti [aegroti] Stephani Keresztes Fide Nostra Mediante.

Lecta, correcta per eosdem

Judices idem qui supra.

Csík Bánkfalvi Tobi Ferencz primipilus

Csík Bánkfalvi Rác János primipilus

Csík Bánkfalvi Bene István primipilus

Jegyzet:

Csíkbánkfalva, 1767. szeptember 12.

CSSZM. LGY. 730.

Eredeti végrendelező levél, a három választott bíró eredeti aláírásával.

Betűhibák sokaságától hemzsegő, különösen gondatlan írás. Szinte méltatlan egy végrendelet ünnepléséhez. Ezért a szöveg olvashatósága és értelmezhetősége érdekében a közlés során a betűhibák javításának többségét egyenként nem jeleztem.

16.

Csíkszentgyörgyi lófő nőtlen Ambrus Ádám és Ambrus Mártonné
Benedek Krisztina közös végrendelete az asszony gyermekei javára.
(1834)

Az Atyának, Fiúnak és Szent Lélek Istennek nevében.

Mű Csík Szent Györgyi Lófő gyalog katona Ambrus Ádám nőtelen és Ambrus Mártonné Benedek Kristina Istennek kegyes jó voltából, noha öregségre és majd tehetetlenségre jutottunk, de fekvő halálos betegségben még nem sinlődők, fenn járó öregségünkől engedett egységbe ép és józan elmével bíralkodók, ezen utolsó egy értelmünkől lett Testamentaria Dispositiónknak meg írására jobb jobb kezünk bé adásával az alatt irtakot meg bíráltuk, hogy az mű el mulásunk után az egyikünk, Ambrus Mártonné Benedek Kristinától származott három egy testvér fiak között minden elé adódó egyenlenség, értetlenség eltávoztatódván atyafiságos tsendes életet egy más között szeretetbe élhessenek.

1. Mivel hogy az menyibe emlékezőnk, Dániel az 1828-dik esztendő Pünkösöd előtt való tavaszi napokba a Szent házasságra Istennek rendeléséből lépett, és az őss házunknál feleségével együtt hat hetekig laktak. Az után külön szállottak, mind fekvő örökségünkől, mind pedig addig lelt szerzeményeinkből, úgy minden névvel nevezendő és életünkön meg tanáztatott fel kelhetőkből része szerint mindenekből bővön részesítettük és adtunk volt, most azért a Törvények értelménél fogva úgy hadgyuk és rendelyük, hogy mind kettőnknek el mulásunk után minden ingatlan örökségünk, úgy szerzeményeinkis az addigvalók, még Dániel az őss háznál vélünk és két testvéreivel lakott, azok vele és az két testvére Ignátzal és Lázárral oszolyanak egyenlő három részekre.

2. Jóllehet ugyan az, hogy az ingó javakból Dánielt mindenekből bővön részesítettük volt minden házi szükségre meg kivántatókba, mind azon által, hogy őis illetődést, valami kedvetlenséget ne érezzen, azért hadgyuk és rendelyük, hogy az mű

elhalálkozásunk után azokbais részesedvén 16, az az tizenhat magyar forint értékbe, mellyeket a két testvér etse, Ignázt és Lázár fizessenek ki Dánielnek.

3. Az Dániel atyai háztól való elmenetele után lett szerzeményeinket, mint azokban Ignázt és Lázár fiaink voltak segítségünkre és most is ők ketten az életünk fenn tartói, azokat hadgyuk nékiek ketten két egyenlő részekre halálunk után, addig pedig mind én Ambrus Adám, a ki nőtelenül atyátok helyett való nevelőtök, jó gondviselőtök voltam, mind pedig én Ambrus Mártonné édes anyátok fenn tartunk és hagyunk mind az ingatlanokból és ingó javakból egy egy részt azon tekintetből, hogy nem tudgyuk meddig életünknek kedvez a Böls Teremtő Isten, ha hányódás, vetődésre jutnánk, mellytől Isten őrizzen, legyen életünk módgya olly formán, hogy akár mellyikünk előre meg halálózzék a másikának részéhez maradgyon az meghaltak része mindenekbe, mellyet békességesen haláláig el használhasson.

4. Mint hogy Dániel az őss háztól való ki menetelekor a mü adományunkból 100, az az száz magyar forintokat el vitt volt, azért azt hadgyuk és rendellyük, hogy az kün lévő adósságokból Ignázt és Lázaris részesedgyenek egy egy száz magyar forintokba, hogy a jövendő békételesség... közöttük el távoztatódgyék.

Melly e' szerinti végső Testamentaria Dispositionak meg tétele mellett ajánljuk a mü Lelküinköt az Teremtőnek, Testünköt pedig a földnek, honnan eredetét vette.

Ezen Testamentaria Dispositiot a Testansoknak kérésekre irtuk meg müis a mü igaz hütünk szerint tulajdon nevünk aláírásával és szokott petsétünkkel meg erősítve Csík Szent Györgyön az 1834-dik esztendő július 2-dik napján.

Csík Szent Királyi

Nemes Bors Lázár

Nemes Alcsík Széknek

hütös Assessora

Csík Mindszenti

Nemes Cziko Gábor

Nemes All Csík Széknek

Hites Assessora

Jegyzet:

Csík-szentgyörgy, 1834. július 2.

CSA. 3. 2.

Eredeti testamentum a két választott bíró eredeti aláírásával és gyűrűs pecsétjével.

Föltételezhető, hogy az egyik végrendelező, Ambrus Adám nőtlen öreglegényként sógora volt a másik végrendelezőnek, Ambrus Mártonnének. Valószínűleg egy háztartásban éltek, egy gazdaságot működtettek. Ambrus Adám részt vett elhunyt testvére három fiának nevelésében.

17.

*Péter Józsefné Dobondi Rozália özvegyasszony egy zálogos szántóföldjét, vagy annak kiváltási összegét végrendeletileg leányára és vejére, bánkfalvi Kontsag Imrére és feleségére hagyja, amiért azok eltartják és gondozzák.
(1861)*

Mü, kik ez ide alább meg erősítő személyek vagyunk, elmentünk a folyó 1861-dik év februarius hó 6-dik napján kérésére Bánkfalvi kissebb Kontsag Imre eő kegyelmének tulajdon lakjába, a hol is jelen lévén Kontsag Imrenő édes anyja, Péter Josefnő született Dobondi Rozália, a ki is ép eszén és tiszta szóló nyelvén lévén és

bennünköt magához szólítván s nekünk értelmesen ezen szavait elő terjesztvén, és meg is kéré bennünköt, miszerént írásba tennők szív érzelmének szavait, tudni illik:

Mivel hogy a fent irt özvegy rég olta, hogy tehetetlenségre jutott, hogy mint beteget ápolgatni kívántatott azon gyermekeiktől a kicznél tartózkodik, ú. m. Kontsag Imre és nőjénél, ezen jótékonyaságokért meg jutalmazá egy három vékás szántó zállagos földivel, úgy annak özvegyivel, 48 magyar forintokkal, a mely föld vagyon a nagy mező fordulóba hargas nevezetű lábba, a Mihály Antal és Bothár János szomszédságaikba, oly fentétel mellett adá az irt özvegy gondviselőinek kezelése alá, hogy a midőn azon föld ki váltódnék, az irt özvegy légyen a gondviselőimé, az az Kontsag Imre vagy lányom Ventzel Ágnesé, vagy pedig, ha ki nem válthassák, békességessen birtokolhassák, mint tulajdonikot.

Mely túl irt vég hagyomány, hogy mü előttünk ment légyen véghez minden erőltetés nélkül, és a meg írást minden hozzá tétel és kihagyás nélkül az irt özvegynek fel olvastuk s helyben hagyván, és tulajdon nevünk al írásával meg erősíttyük a túl irt időben.

Bákai Gábor
Gáspár György eskütt

Látta, Madár bíró

Jegyzet:
Bánkfalva, 1861. február 6.
CSA. 2. 34.

Eredeti végrendelet bánkfalvi eljárók eredeti aláírásával. Szövege körülményesen, egyeztetési döccenőkkel fogalmazott.

18.

Mihály, alias Péter János 67 éves Bánkfalvi „féliszeg” öreglegény
József nevű öccse fiaira és Erzsébet nevű húgára hagyja minden vagyonát.
(1864)

Alatt irtak a folyó 1864-dik év szeptember 23-án elmentünk kérésére Csik Bánkfalvi Mihály Joseff eő kegyelmének [házához], hogy testvér bátya János testbéli gyengülést ösmervén maga körül, a kitis mü barátságoson felszólítottunk, hogy ha jeleni gyengülése okán halálozása történnék, mi szerént kíván rendelkezni fekvő és felkelhető vagyonaival, mi szerént nekünk azt felelé:

1. Én Mihály János 67 éves nőtelen hagyom minden fekvő és felkelhető javaimot Joseff ötsém két fiainak, Imrének és Vendelnek, azon tekintetemből, hogy édes attyok Joseff ötsém mint ez előtt egy 30 évvel, hogy féliszeg lettem, mint az olta, gyámolom volt és jó pártfogásába tartott s ruháztatott nőjével.

2. Meg nem húzom Erzsébet hugomtól az fent irt vagyonombol egy véka féréje szántó földemet, a mely vagyon a Szent János mezein a sárnál, a Kováts János és Mihály Antal szomszédságaik között örök örökire, és a fel kelhetőből pedig egy juhot.

Hogy ezen rendelkezés fel olvastatott a rendelkezőnek és helyben hagyta megmásolhatatlanul a fent irt időben, meg erősíttyük nevünk al írásával.

+Péter János rendelkező
Névírója Darvas János bíró
Darvas János bíró
Máté Ferentz
Bákai Gábor eskütt

Jegyzet:

Bánkfalva, 1864. szeptember 23.

CSA. I. 37.

Egyszerűsített szövegü eredeti végrendelet, a végrendelező eredeti névírásával és a bánkfalvi előljárok eredeti aláírásával.

A rendelkező vénlegényt Mihály Jánosnak és Péter Jánosnak egyaránt nevezték. Ezzel magyarázható a szövegben előforduló névhasználati kettősség. Öccsét, a szövegben is emlegetett Mihály Józsefet, aki a maga korában sok eladó földet fölvásárolt, ugyancsak nevezték Mihály Józsefnek és Péter Józsefnek egyaránt.

19.

Bánkfalvi Bene Józsefné Benkő Terézia községi előljárok jelenlétében megíratott végrendeletben hagyja belső és külső birtokait gyermekeire
(1878)

Véghagyomány

A folyó 1878-dik év július hava 14-én alol írtak hívatatván Bánkfalvi Bene Józsefné született Benkő Trezia asszon által, kinekis tulajdon házánál meg jelentünk, akit ugyan betegen, ágyban feküve találtunk, külömben ép ésszel és elmével, s úgy jó szóló tehetséggel, ki is mü elöttünk a következő vég rendelését kíváná általunk írásba tetetni.

Miután az Isteni gondviselés igen súlyos betegséggel kívánt meg látogatni, ha Isten ő szent felségének teczik terhes betegségemből meg vigasztalni avagy bölcs végzésénél fogva ez árnyék világból ki szólítani, minden képpen szent rendelésébe meg nyugszom, de mind azon által jövőre, hogy gyermekeim között a következhető viszályok ki kerülve legyenek, teszem a következő vég rendelkezésemet.

1. Ezen belső lak telkemet, melyen jelenleg lakunk, annak minden nemű részeit hagyom fele részbe Bene Josef fiamnak örökösön, meg másolhatatlanul, még pedig azért, hogy kilencz évtől fogva Josef fiam gondozott, szóval minden tekintetben az ő igasságos eljárása és becsületes, igasságos fáradozása után tartotta meg azon csekély vagyonunkot, ami van.

2. Az fenn ki tett belsőnek a más fele részit úgy hagyom hátra, hogy abból becs érték szerént Josef fiam Jánost és Imrét részik szerént fizesse ki, de meg jegyeztetik, hogy azon fele részbeis Josef fiam egy harmad részesnek hagyom, valamint a más elől nevezett két fiamat, így tehát osszák három egyenlő arányba a második fele részit.

3. A Bánkfalvi határ[ban a] Kálvária oldalon levő 6 vékás szántót a Szeredai Lőrincz Ferencz és Bánkfalvi Koncsag Antal szomszédok között, úgy hagyom hátra,

hogy annak egész fele része légyen Josef fiamé, a más fele pedig János és Imre fiaimé.

4. A Szent János mezein az András Ignátz szomszédságába levő 3 vékás szántót úgy hagyom Josef fiamnak, hogy azért ha halálom történnék, temetessen el a szokott szertartás szerént, s e mellett maragyon részébe oly formán, hogy egyebűn a más két fiúis kapjon annyi annyi véka féréje földet.

5. A többi birtokok felett pedig azt hagyom hátra, hogy azt osszák egy formán mindenütt igasságosan és testvéri jó szándékkal a faim.

Mely végső akarattját, hogy elől nevezett Bene Josefné született Benkő Trézia asszonynak szóról szóra meg irtuk minden hozzá adás vagy ki vétel nélkül, azt miüs mint jelen levő tanúk saját kezűleg alá írjuk és szokott községünk petsétyével meg erősíttyük a túl irt időben és háznál Csík Bánkfalván.

+Bene Josefné született Benkő Trézia hagyományozó
Meg kért név írója Darvas János

Darvas János bíró és tanú
Máté Ferentz helyettes bíró
Tobi István tanú
Tamás Antal tanú

Not.

Hátra nem hagyván fenn nevezett hagyományozó asszony aztis, hogy lányom Hozó Ferencznének hagyom részébe a Bánkfalvi határ Nagy mezőn, az úgy nevezett hargas dülőbe a Madár Josef és Máté Andrásné szomszédságában levő 2 vékás szántót örökösön, s még ezen kívül 20 forintot o. é. hosszú bundára, s ezen pénz összevet Josef fiam a közvagyonbol aggya ki leányom Hozó Ferencznének, s ezen kívül semmi követelése ne legyen a faimon.

+Bene Josefné született Benkő Trézia vég hagyományozó
Meg kért név írója Darvas János
Darvas János bíró és tanú
Máté Ferentz helyettes bíró
Tobi István eskütt és tanú
Tamás Antal tanú

Jegyzet:
Bánkfalva, 1878. július 14.
CSA. 2. 2.

Eredeti végrendelet a végrendelező eredeti név íratásaival, a bánkfalvi eljárók aláírásaival, Bánkfalva község „Csíkbánkfalva pecsétje” köriratú, Napot és Holdat ábrázoló pecsétjével, valamint két 25 krajcáros és egy 50 krajcáros okmánybélyeggel.

Bánkfalvi Kontsag Imre eltartás reményében mostohafiának, Bándi Ignácnak és feleségének Gáll Vérónak adományozza Simószege tizesben lévő lakótelkét a rajta lévő épületekkel
(1880)

Ajándék levél

Melynél fogva alol irtak kérésére Bánkfalvi Kontsag Imrének el mentünk tulajdon lakába, kiis mü előttünk tövé az alól irt ajándékozást a' folyó 1880-dik évi április 1-én, úgy mint:

1. Tekéntve arra, hogy öreg napjaiban nints más gyámola és pártfogója csak is mostoha fia, Bándi Ignácz és neje született Gáll Véro gyermekei, azért átadá örök ajándéku a' Csík Bánkfalva... helységben Simószege tizesében lévő lak telkét, rajta tanáltató dránitzás házzal, csür-istálló és sütő házzal, melynek bets értéke összesen tészén 100 ft-ot, a' lak tel[e]knek bets értéke 100 ft-ot, még pedig azon tulajdon joggal, hogy jelenleg minden további kihallgatáson kívül is, Bándi Ignácz és neje telekkönyvileg bé tábláztatni kívánnya a' fenn irt belső lak telkét, mint örök vásár után lett szerzeményét.

2. Fenn irt Bándi Ignácz és neje kötelezék mü előttünk magokat, hogy hátra lévő öreg napjaiban Kontsag Imre mostoha attyokat, valamint eddig, úgy ez után is lelki ösméretesen gondját viselik egész halálig.

Hogy a' fenn irt ajándékozás az irt módon lett, annak valóságát részint neveink alá írásainkkal, részint pedig neveink előtt tett kereszt nyomásaink által erősíttyük az irt üdőben és helyen.

+ ifi. Kontsag Imre ajándékozó

Kért név írója: Tamás Lajos

Gál György községi bíró

Botár István eskütt

Tamás Lajos helyettes bíró

Péter Josef eskütt

Jegyzet:

Bánkfalva, 1880. április 1.

CSA. 2. 47.

Eredeti ajándékozó nyilatkozat az ajándékozó néviratásával és községi előljárók aláírásával.

A simószegei beltelek meghatározására a szöveg fogalmazója az új idők hírnökeként nem vicinusokat, hanem korai telekkönyvi számokat sorolt föl. Ezeket komplikáltságuk és többszörös elavultságuk miatt a közlés során elhagytam.

Bánkfalvi Kasza Zsigmond, aki sokat dolgozott az ország határain kívül, vagyonát jórészt feleségére, Füstös Rozáliára hagyja. 100 forinttal támogatja Altizest, hogy az miséket mondathasson érte.

(1887)

Vég hagyomány!

A folyó 1887-dik évi január hó 9-dik napján alatt irtak hívatatván Bánkfalvi Kasza Zsigmond által, kinek is tulajdon lakóházánál meg jelentünk, akit ugyan beteges állapotba tanáltunk, de külömben ép ésszel és elmével s úgy jó beszélgető tehetőséggel, ki is mü előttünk a következő végrendeletét kíváná általunk írásba tételni.

Miután az isteni gondviselés igen súlyos betegséggel kívánt meg látogatni, ha Isten ő szent felségének tetszik terhes betegségemből meg vigasztalni, avagy bölcs végzésénél fogva ez árnyék világból ki szólítani, mindenképpen szent rendelésében meg nyugszom, de mind azon által jövőre nézve, hogy kedves feleségem Füstös Rozáliát meg mentsem minden kedvetlenségektől avagy történhető hurczoltatásoktól, azért hagyom a következő vagyonomat neki.

1. Miután kedves feleségem Füstös Rozáliával 14 esztendőt éltem boldog házasságban, noha szegén sorsba, mivel kül országba igen sokat szolgáltunk mind ketten, hogy csekély vagyonunkot nem el pusztítjuk, hanem ahhoz még szerezzünk s azt lehetőleg bár mi nemű szenvedélyek közt is meg tartyuk, tehát senki se volt segítségemre más, csak is feleségem, ilyen terhes de hosszas betegségembeis igen igazságosan dajkált, pártfogolt, azért nincs e világon senki, miután az isteni gondviselés magattal nem áldott meg, más rajta kívül, azért...

2. Minden nemű felkelhető fekvő telek könyvileg vagy azon kívül bár hol tanálató vagyonomnak egész felét hagyom örökösön vissza vonhatatlanul saját tetzése szerénti el bánása alá kedves feleségem Füstös Rozáliának, a más felét úgy hagyom, hogy amíg él, abbolis ő rendelkezék s az adósságot törlessze, s mikor halála történik, akkor Altizes nemes birtokosságának pénz tárába adjon 100 o. é. forintot, minden el mellőzés nélkül, miért a nemes birtokosság értünk évenként egy egy isteni szolgálatot áldozzon, ami ezen pénzen felül marad vagyon, a fele részből az maragyon Kasza Ignác testvérem kis korú leánkájának unoka hugom Verának, változhatatlanul, minden leg kisebb sértés vagy perlekedés nélkül.

Mindezek után kedves feleségem köszönöm irántam mutatott szíves jó érzelmeidet, az ég ezer áldását kívánom te reád, s az élet boldogító örömeibe az Isten részeltessen, s adgyon az Isten öregségednek terhes elviselésére segedelmet, s rolam se feledkezzél a jövő életbe leendő sorsom felől.

Mely végső akarattját Kasza Zsigmondnak szórol szóra mind ő azt el mondta és kívánta azt megirtuk, azután felolvastuk, meg magyaráztuk, melyet ő is neve előtt tett keresztét saját kezével elnyomta, s müis mind ez ügyre felkért tanúk saját neveink felírásával erősíttyük meg a túl irt időben és háznál Csík Bánkfalván.

+ Kasza Zsigmond vég hagyományozó
Meg kért név írója Darvas

Énis Kasza Zsigmondné el fogadom

Darvas János bíró és tanú
Tamás Lajos helyettes bíró és tanú
Tamás Ágoston eskütt és tanú
Bálint Josef tanú
+ Bene Ferentz idős tanú
+ Gál András tanú
per Darvas bíró

Jegyzet:

Bánkfalva, 1887. január 9.

CSA. 10. 2.

Eredeti végrendelet, eredeti néviratásokkal és aláírásokkal.

23 év múlva, 1910-ben Kasza Vérónak gondjai támadtak az örökséggel. (CSA. 10. 4.)

22.

Szentgyörgyi Csedő István és felesége Basa Borbála végrendeletben intézkednek arról, hogy miként történjen öregkori eltartásuk, és vagyonukat hogyan, milyen arányban örökölje 9 gyermekük.
(1908)

Mi alatt írtak... Csedő István (Mihályé) és neje született Basa Borbára ki érett meg fontolással, nyugodt lelki ismerettel és tiszta józan elmével az alatt írt tanúk előtt, azon esetre midőn az Úr Isten magához szólít, vagyis halálunk utánra a következőket határoztuk:

1. A 130. szám alatt levő laktelket a rajta levő összes épületekkel és a meg levő gazdasági eszközökkel és házi bútorokkal István fiunknak adjuk, és pedig aképpen, hogy a Jenő falva közlekedési utcára a déli oldalon levő egy szoba és egy oldal kamara a háta mögött egész a Kánya Álozi szomszédságában végig hátra nyúló telket János fiunkot illeti, illetőleg neki adjuk a kút közös használatával, oly közös meg egyezéssel, hogy István fiunk köteles meg engedni, hogy János fiunk a csűr mellé közvetlenül össze forasztva építhessen.

2. A Gál József és Sándor József szomszédságában levő belső telkünket Áron fiunknak adjuk.

3. Miután elöregedtünk és munka képtelenek vagyunk, gyámolításra és gondozásra van szükségünk, ezt a gyámolítást és élet fenn tartást István fiunk szeméjében határoztuk meg, és mi ezért neki megjutalmazásul adjuk az 1. pontban leírt belső telket, valamint Palágor nevű, a Kasza Péter és Basa Mihály örökösei szomszédságában levő kaszálót.

4. István fiunk köteles minket a 3. pontban leírt megjutalmazásért öreg napjainkban a meglevő birtokból gondos gazdálkodás mellett tisztességesen eddigi élet módunkhoz megfelelően eltartani és ruházni, velünk halálunk utolsó órájáig oly tisztességesen bánni, mint gyermeknek a szülők iránt illő. Köteles továbbá István

fiunk halálunk esetén minket tisztességesen el temettetni meglévő marha állományból.

5. Azon esetben ha István fiunk a 4-dik pontban foglalt feltételeknek eleget nem tenne, ... az 1-ső, valamint a 3-dik pontban körül írt belső lakhelyet és kaszálót tőle azonnal elvonhatjuk és az öröklési jogból ki zárhassuk, a birtokkal tetzésünk szerint rendelkezhetünk.

A gondos kezelésre összes gyermekeinket meghatalmazzuk.

6. Miután Áron fiunk még ez ideig a marha és juh állományból semmit sem kapott, halálunk után István fiunk Áron fiunkot ki elégíteni tartozik. Gábor, István és János fiaink miután a marha és juh részt ki kapták, erre igényt nem tarthatnak. István fiunk által magának tartott marha és juh állománya nem követelhető.

7. A jelenleg meg levő adósságot, adót, tűz biztosítási díjat és minden oly terhet, a melyet a birtok maga után von, István fiunk köteles az összes birtok jövedelméből oly képpen rendben évenként fizetni, hogy az a mai napon meg levő nagyobb összegre ne emelkedjék.

8. János fiunk köteles azon házat, a melyben jelenleg lakik, az öröklés után István fiunknak átengedni, István [fiunk] köteles János [fiunknak] ezen házért 40 korona kártérítést fizetni.

9. Gábor fiunk az 1884-dik év november hó 1-én kiállított össze írás alapján neki haszon élvezetileg át adott birtokot és Gyürkében a Domokos István és Imre szomszédságában levő kaszálót és egyéb ingóságot örözni, a miről neki már életünkben mi hamarább telekkönyvet adunk. Gábor fiunk ezek után a még meg maradó ingó és ingatlanból többet nem követelhet és az örökös többi nyolcz gyermekünket nem háborgathatja.

10. A többi még itt fel nem sorolt és telekjegyzőkönyvben nevünkön levő külső birtok Rozália, Áron, István, János, Borbára, Lina, Zsuzsa és Ágnes gyermekeink közt következendőképp osztandók meg, és pedig a leány gyermekeink férjhez menetelők alkalmával a mellékelt összeírások szerint kapott érték betudásával, illetőleg az összeíráson kitüntetett összegnek az örökségből való levonása mellett és pedig:

Rozália leányunk	197 korona	60 fillér
Borbára leányunk	648 korona	60 fillér
Zsuzsa leányunk	521 korona	20 fillér
Ágnes leányunk	651 korona	72 fillér
	2011 korona	12 fillér

összeg az örökségből levonandó és pedig azért, mivel a felsorolt és már kapott értéket a köz vagyonból kapták és nem ajándék czímen.

A fenti 1-10. pontig leírtak a tanúk jelenlétében felolvastattak és meg magyaráztattak, mit a végrendelkezők saját kéz jegyükkel azon megjegyzéssel látnak el, hogy ezen belső birtokoknak a fiúknak való adása azért történik szabad elhatározásukból és minden befolyások nélkül, hogy fiú gyermekeik a ház tartáshoz járva terheket valamennyien viselték, és Istvánnak ezután is viselni kötelessége, a szabad rendelkezés jog mindenkorra fenn tartatik.

Kelt Csík Szent Györgyön 1908. január hó 11-én.

*Csedő István (Mihályé)
végrendekező és neje
+született Basa Borbára
Kért névirója Balla*

Előttünk:

Balla Gábor, Miklós Sándor, György Antal, György Ádám tanúk

*A fenti végrendeletet kedves szülőinktől köszönettel vesszük és elfogadjuk,
Csedő Áron, Csedő Gábor, Csedő István, Csedő János*

*A 9. pontban kitüntetettekre kijelentem, hogy annak értelmében semmit nem
követelek s minden további követeléstől elálllok.*

Csedő Gábor

Előttünk:

Miklós Sándor, György Antal, György Ádám, Balla Gábor

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1908. január 11.

CSA. 4. 15.

Korabeli végrendelet-másolat.

A 9. pontban említett fiú, Csedő Gábor „hozományáról” lásd a (27.) számú dokumentumot! Végrendelete a (23.) szám alatt olvasható.

23.

Szentgyörgyi Csedő Gábor végrendeletben intézkedik vagyona felosztásáról.
(1941)

Végrendelet

Alulírott Csedő Gábor 81 éves földműves, csíkszentgyörgyi lakos, bár gyenge vagyok, ép ésszel, senki által benemfolyásolva, saját akaratomból és kezdeményezésemből kifolyólag, tudva azt, hogy az ember halandó, halálom esetére a következőben intézkedem, illetve a következő végrendeletet csinálom.

Szeretett feleségemnek tulajdonában van minden, amit közösen szereztünk, és amelyekre a neve, mint tulajdonos a vételkor beíratott. Azt kívánom és akarom, hogy ezen ingatlanokat, amik különben is saját tulajdonát képezik, feleségem, Péter Borbála halálom után is tulajdonjoggal és háborítatlanul használja.

Leányomnak, Csedő Erzsébetnek Ambrus Gáborné csíkszentgyörgyi lakosnak hagyom tulajdonjoggal a Fisákban levő 2 terüire való erdős kaszálót a László János birtoka szomszédságában, a rét mellett egy 2 köblös szántót és kaszálót. Ambrus Albert szomszédságában, Málna völgyében egy 6 vékás földet Magyar Imre szomszédságában, Aranyásás fejiben egy 6 vékás szántót szintén Magyar Imre szomszédságában, Harmadagy völgye sorkán egy 3 vékás szántót Magyar György szomszédságában, ugyanitt egy vékás szántót László János szomszédságában, Zászpásban

egy két köblös zab földet, Kurtahegy tetején egy három vékás szántót Gál Antal szomszédságában, a Bortanorokban levő belsőnek fele része Cziko Lázár mellett, azzal, hogy ezeket az ingatlanokat már a hozomány levélben használatra neki adtam volt, továbbá neki hagyom szintén tulajdonjoggal a Gyürkei felső kaszálót 2 hozattal Kasza István szomszédságában.

Leányomnak Csedő Borbárának Kézdi Ferenczné csíkszentgyörgyi lakosnak hagyom tulajdonjoggal: Radovánban 1 terűre való erdős kaszálót Antal József szomszédságában, Nagymezőn 7 vékás földemet a kotormányi dűlőben Márton György szomszédságában, Egresaszóban 3 vékás szántót Kánya Mihály szomszédságában, Szőlő alatt 2 vékás szántót Cziko György szomszédságában, Lokban a tagúton kívül egy 3 vékás szántót Pál Ignác szomszédságában, Tekereg fejében egy 6 vékás szántót Basa Dénes szomszédságában, valamint a Bortanorokban levő belső másik fele. Ezeket az ingatlanokat már a házassági levélben kiadtam volt neki használatra. Továbbá neki hagyom a Szőlő alatti jó vékás ősz földemet tulajdonjoggal és az ástuti kaszálónak felső fele része Keresztes Márton birtoka felé eső rész.

A fentieket kivéve bárhol található ingó és ingatlan vagyonomat hagyom tulajdonjoggal fiamnak, Csedő István csíkszentgyörgyi lakosnak, aki velem él, engem segített, betegségemben ápolta, azzal, hogy tisztességes eltemetésemről gondoskodjék és szeretett feleségemnek halálom után is gondját viselje menyemmel együtt.

Ez az én végrendeletem, melyet, gyermekeim jól felfogott érdekemben meggyezvén, csináltam meggyőződésem szerint, ezt felolvasás és megértés után végakaratommal mindenben megegyezőnek találtam és mint ilyet tanúk előtt saját kezűleg aláírtam.

Csedő Gábor

Csíkszentgyörgy, 1941. március 2.

Alulírottak, Ferencz Imre, Ficz Lajos, Lacz Lázár, Bándi Bálint, Tekse József, mint külön e célra felkért végrendeleti tanúk, kijelentjük és igazoljuk, hogy általunk személyesen és jól ismert Csedő Gábor csíkszentgyörgyi lakos végrendelező a mi együttes és folytonos jelenlétünkben kijelentette, hogy az általa diktált fenti végrendelet mindenben végakaratóival megegyezvén, azt felolvasás után végrendeletének nyilvánította és mint ilyet együttes és folytonos jelenlétünkben saját kezűleg aláírta.

Ferencz Imre

Ficz Lajos

Lacz Lázár

Bándi Bálint

Tekse József

Csíkszentgyörgy, 1941. március 2.

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1941. március 2.

CSA. 4. 21.

Eredeti végrendelet, eredeti aláírásokkal, 2 okmánybélyeggel.

Csedő Gábor (valószínűleg második!) feleségének, Péter Borbálának 1903. évi, valamint egyik leányának, Csedő Borbálának 1913. évi perefernumlevele a (36.) és a (38.) számon olvasható.

Jegyzék azokról a javokról, amelyeket Keresztes Erzsébet, bánkfalvi Keresztes Ádám leánya férjhezmenetele alkalmából hozományként apjától kapott.
(1842)

Inventarium

Alul írtak kérésekre Bánkfalvi gyalog katona Báka Gábor jublátus káplár ő kegyelmének, ugyan Bánkfalvában huszár katona Keresztes Ádám lakó házához elmentünk azon okból, hogy férhez menendő Leányának Erzsébetnek utána járandó minden névvel nevezendő Parafernumait fel írnök, a kik ide alább így következnek.

		Betsű ára	
		R. f.	kr.
1.	<i>Két új csergék</i>	20	
2.	<i>Két festékes és egy asztalra való szőr</i>	25	
3.	<i>Két derek alyak egy egy hajjakkal</i>	20	
4.	<i>Tíz párnák két két hajjakkal</i>	25	
5.	<i>Három varrottas lepedők és négy ágyra való lepedők</i>	12	
6.	<i>Három ágy takarók</i>	8	
7.	<i>Egy maga szőtte cserge</i>	4	30
8.	<i>Egy ágy</i>	2	
9.	<i>Asztalra való abroszok kilentz</i>	16	8
10.	<i>Ötven sing gyapot vászon és nyoltzvan sing kender vászon</i>	28	30
11.	<i>Száz sing vastag vászon</i>	12	
12.	<i>Egy nagy láda és egy kisebb, zárákkal</i>	7	
13.	<i>Két bói szoknyák és két maga szőtte</i>	16	
14.	<i>Egy selyem elő ruha</i>	5	
15.	<i>Tíz rokoják, 9 fejtősök egy kardon elő ruhájival</i>	100	15
16.	<i>Három ujjas leiblik és 4 derek láiblik, 2-tő selyem</i>	15	30
17.	<i>Három kurtik</i>	12	
18.	<i>Kilentz férfi ingek, 3 gyapot, egy bolti és hat lábra valók</i>	25	10
19.	<i>Tíz fejrénep ingek, 3 gyoltz s hat ing alyak</i>	9	17
20.	<i>Nyoltz párna hajjak</i>	8	
21.	<i>Öt hosszú és hét takaró keszkenyők</i>	6	30
22.	<i>Öt fára való és három zsebbeli és egy selyem keszkenyők</i>	25	
23.	<i>Egy hosszú bunda bolti és egy posto köpönyek</i>	50	
24.	<i>Egy pár új csizma</i>	4	30
25.	<i>Egy égettbor főző üst hozzá tartozójával, egy fél kéz üst</i>	35	
26.	<i>Egy forrozó kád és egy cseber s egy kártya</i>	1	30
27.	<i>Egy gyertya tartó, egy torma öllő és egy bádok kanna</i>	1	25
28.	<i>Egy osztováta és egy csöllő kerék</i>	5	10
29.	<i>Egy nagy süítő tekenyő és egy kisebb</i>	2	

30.	<i>Egy duhet plé kalány</i>	1	
31.	<i>Egy nagy Tehény és egy 2 esztendőös üsző tinó</i>	70	
32.	<i>Két ju, egy nagy sertés és egy süldőtske</i>	20	30
33.	<i>Egy lúd és négy tyúk</i>	1	25
34.	<i>Egy zálogos belseőtske</i>	13	80
35.	<i>Egy pár léhel</i>	1	30
36.	<i>Két szita és egy rosta</i>	1	30
37.	<i>Egy festett asztal</i>	4	
38.	<i>Egy festett kendő szeg</i>	1	
	<i>Summa</i>	566	40

Mely fenn írt specificatio hogy mindenekben a fenn meg írt mód szerint általunk véghez vitetett légyen, annak valóságos meg létéről bizonyoságot teszünk igaz hitünk szerint s meg erősítjük nevünk alá írásával.

Bánkfalvában, Keresztes Ádám lakházánál die 1-ma november 1842 évben.

Gáll Imre eskütt

Botár György notarius

Balla Bálint eskütt

Márton János káplár

Látta: Gelser (?) Kapitány

Látta: Szentkereszti fő hadnagy

Jegyzet:

Bánkfalva, 1842. november. 1.

CSSZM. LGY. 281.

Eredeti hozománylevél, eredeti aláírásokkal.

Figyelemre méltó a két katonai vezető láttamozó aláírása, mivel tükrözi a határőrkatonai szervezet ellenőrző jellegű teljes rátelepedését a katonaszékely családok mindennapjaira.

A hozománylevél hátoldalán két lista olvasható. Az egyik 12 férfinevet tartalmaz. Felirata: „A kik báránt adtak”. A másik 30 férfinevet sorakoztat föl a következő címmel: „A kik bornájért voltak”. Feltételezhető, hogy a két lista az ifjú pár ajándékozóra, támogatóira vonatkozott.

25.

Összeírása azoknak a javoknak, amelyeket menaságújfalvi Bándi Borbála hozományként vitt magával, amikor férjhez ment szentgyörgyi Tekse Józsefhez.

(1845)

Specificatio

Azon Paraphernale Bonumokrol, melyeket Csik Menaság Újfalvi Bándi Borbára Csik Szent Györgyi Huszár Texe Josefhez férjhez menetelivel magával viszen. Azokat darabonként meg betsülve írtam fel a betsüsöknek fel adások szerint a következőkben

Nro	Portékák nevei	Estimando	
		R.ft.	kr.
1.	<i>Egy nagy Láda borított zárral</i>	5	

2.	Más nagy láda fél zárral, egy kis láda zárostol	4	
3.	Egy szekrény rekeszszel és lakattal		50
4.	Egy süítő tekenyő	1	50
5.	Három cserge új, egy váslott	35	
6.	Három festékes	25	
7.	Két derekaj kotzkás hajakkal	20	
8.	Tíz vánkosok két két hajjal varottasok és szőttesek	30	
9.	Két ágyra való vékony, 1 vastagabb lepedők	5	
10.	Öt varottas lepedők	10	
11.	Nyoltz abroszok, kettőjök gyapottasok	18	
12.	6 kendőző kendő, 8 takaró keszkenyő	6	
13.	200 sing gyapottas, virágos és magos szál vászon edgyütt	40	
14.	Két bolti szoknya hozzá járandó elő ruhával	20	
15.	Egy veresses rokoja elő ruhával	8	20
16.	Más kotzkás rokoja elő ruhával edgyütt	8	
17.	Két rend szőttes tarka rokoják elő ruhával edgyütt	14	
18.	Más két rend alább való takáts rokoják elő ruhákkal és egy karton előruha	8	
19.	Két házi szőtt szoknyák	5	
20.	Két rend viselő rokoja és elő ruha	4	
21.	Négy bolti fejrénep ing, 6 viselő, 6 ing ajjakkal	14	
22.	Egy kék posztó köpönyeg	25	
23.	Tíz különböző keszkenyők	25	
24.	Két újjas, 4 melyre való különbözők	10	
25.	Három kurti, ketteje bolti	9	
26.	Két bőr bunda	2	
27.	Tizen két pléh kalának	1	
28.	Egy badik kanna, torma reszelő, gyertya tartó, tótsér	1	50
29.	Tíz darab üvegből álló kannák, pálinka tartók	1	
30.	Tíz darab cserép... és fa... tángyerok	1	
31.	Egy gereben, egy héhel	1	40
32.	Egy tehén	25	
33.	Két diszke juhót összel adnak	7	
	Summa	390	30

Ezen fenn specificalt Paraphernale bonumokat meg betsülvén, igaz hitünk szerént adtuk fel nevünk alája iratásával meg erősítve

A betsüsök nevei

Csik Menaság Újfalvi Márton Ágoston

Csik Menaság Újfalvi Márton Ágostonné Bándi Erzsébet

Csik Szent Györgyi Bándi István

Menaság Újfalvi Kováts Ágnes

Melyet irtam meg az betsűsöknek fel adásából igaz hitem szerint az folyó 1845-dik év május 18-dik napján Menaság Új faluban az Bándi Mátyás lakó házánál.

Csik Szent Györgyi Csedő Mihály falus Bíró

Csik Szent Györgyi Czíkó András eskütt

Csik Menaság Újfalvi nemes vitézlő Kánya Ferentz,

Nemes Csik Szék hütös Tábla Bírája

Látta: Végh százados

Jegyzet:

Menaságújfalu, 1845. május 18.

CSA. 4. 1.

Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírásokkal és névratásokkal.

A katonaszékely társadalom ellenőrzöttségét tükrözi az illetékes százados láttamozása a perefernum végén.

26.

Menaságújfalvi Lukáts Mártonné Varga Klára özvegyasszony „bonumai”,
amikor férjhez ment bánkfalvi Kontsag Imréhez.
(1875)

Specificatio és bonumja

Menaság újfalvi Lukáts Mártonnőnek, született Varga Klára asszonynak, a melyet férhez menetelivel viszen Csik Bánkfalvi Kontsag Imréhez, a melyek név szerént így következnek, tudni illik:

		<i>ft.</i>	<i>kr.</i>
1.	<i>Egy borjas tehén borjú nélkül</i>	50	
2.	<i>Egy hosszú bunda posztó</i>	10	
3.	<i>Két derekaly és nyoltz vánkos két két héjjal</i>	18	
4.	<i>Két cserge, egy festékes és egy pokrótz</i>	10	
5.	<i>Egy láda, egy asztal, egy pad, egy kendő szeg rajta levővel</i>	5	
6.	<i>Négy szőttes rokolya és öt surtz, két szoknya</i>	24	
7.	<i>Három flaner Kurti, egy újas, egy lájbi</i>	8	
8.	<i>Kilentz főre való ruhák</i>	8	
9.	<i>Két pár csizmák</i>	5	
10.	<i>13 fejrőnép ingek, 10 kender és 3 gyolts, 6 ing aly és egy férfi ing gyolts, öszvesen</i>	9	
11.	<i>Három lepedő és négy kendő, eöt takargató ruhák</i>	4	50
12.	<i>Két fő kötő</i>	3	
13.	<i>Egy ágy és három székek...</i>	3	60
14.	<i>Két fél kéz üst réz, 2 lábos, 1 palatsinta sütő és két pár kés, villák</i>	1	

15.	<i>Egy vas kollát, 1 lapotzka, 1 kapa, egy szűrő szita, 1 kanna, 1 tükör, négy kis képek</i>	2	
16.	<i>Két tekenyő, 1 kád, 1 etzetes hordó</i>	1	
17.	<i>Nyoltz köblös zsákok 3 kisebb zsák és négy abrosz</i>	4	
18.	<i>Egy malatz, egy lúd és egy tyúk</i>	6	
		<i>Öszvesen</i>	<i>171 10</i>

Mely túl irt Specificatiót és bonumot irtuk meg a betsűsök feladások szerént alul irt mód szerént.

Kelt Menaság újfalu június 24-dik 1875.

Gáll Gergely eskütt és tanú

Betsűsök:

+ Bándi Istvánnő, született Magyar Borbára

+ Lukáts Ignátnő, született Gáll Borbára

Megkért névirójok Gáll Gergely

Jegyzet:

Menaságújfalu, 1875. június 24.

CSA. 2. 43.

Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírással és néviratásokkal.

27.

Felsorolása azoknak a javaknak, amelyeket Csedő Gábor, Csedő István és Basa Borbála fia, szülei jóvoltából nősülése alkalmával elvitt az apai háztól, szülei gazdaságából.

(1884)

Öszve írása azon ingó és fekvő javaknak, melyeket Csedő István és neje Basa Borbára törvényes fiok Csedő Gábor nősülése alkalmával elvitt a szülői háztól.

		<i>Becsár o. é.</i>	
		<i>ft.</i>	<i>kr.</i>
1.	<i>Egy vasas egésvágás szekér felszerelve</i>	35	
2.	<i>Egy kötő lántz</i>	3	
3.	<i>Egy talpaló lántz</i>	2	
4.	<i>Egy kötő fejsze</i>	1	
5.	<i>Egy vas villa</i>		33
6.	<i>Egy ócska erdőlö szán</i>		20
7.	<i>Két négy éves tehenek</i>	100	
8.	<i>Három juhok, abbol kettő fejő számú, egy bárány</i>	13	
9.	<i>Egy éves ártány sertés</i>	13	
10.	<i>Egy lúd</i>	1	

11.	Monyasdon a' Gáll ágoston szomszédságába egy 12 vékás tavaszföld 3-mad osztályú	100	
12.	A' Bocskor István szomszédságába egy kis káposztaföld, ugyan ott a' lokba 3 vékás szántó, jelenleg bé vetve 1-ső osztályú	100	
13.	Áj szádába 2 vékás, bévetve, 1-ső osztályú	45	
14.	Nagy mezőn a' Gáll Péter szomszédságába egy két vékás szántóföld, 1-ső osztályú	50	
15.	Ugyan ott a' Csedő Ignácz szomszédságába 2 vékás 1-ső osztályú	50	
16.	Tekeregbe a' Márton Antal szomszédságába 6 vékás tavaszföld 4-ed osztályú	25	
17.	Gyürkébe a' Domokos Imre szomszédságába két terűre való kaszáló	40	
18.	Alább a Bors István szomszédságába egy mérés szénát termő kaszáló	15	
19.	A' Sás kertben egy mérés szénát termő kaszáló	40	
20.	A' Helységben a' Nyirő Adám szomszédságába egy vékás szántó belső birtok	30	
21.	Bortanorkba a' Csedő Péter szomszédságába egy vékás belső	15	
22.	Egy ekeszer taligával	8	50
		Öszvesen	686 03

Hogy a fenn és elől irt javak alatt irtak által felvétettek és meg is becsültettek Csedő István és neje született Basa Borbára kérésekre, a melynek valóságát [saját] kezüleg alá irtuk.

Csik Szent Györgyön 1884. november 1-én.

Bálint György tanú
Csedő László tanú

Miklós István becsűs
Gál István helyettes bíró és becsűs

Hogy a fenn irt javakat alolirt szülők azon megjegyzéssel adták ki Csedő Gábor fiuknak, hogy haláluk esetével a részére jutandó lakhely ki szakítandó s a fennirt javak beszámításával a hátra maradott összes vagyomból a fiak egyenlő arányba osztózhassanak.

Csik Szent György, 1884. november 1-én.

Csedő István
Neje, született + Basa Borbála
Meggért névirója Gál István

Bálint György tanú
Csedő László tanú

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1884. november 1.

CSA. 4. 13.

Eredeti hozománylevél nőtülő és a háztól elköltöző legény számára, eredeti aláírásokkal és név-
tással.

Vö.: Csedő István és Basa Borbála 1908. évi végrendeletével (22.), valamint Csedő Gábor 1941.
évi végrendeletével! (23.)

28.

Felsorolása azon javaknak, amelyeket Bánkfalvi Keresztes Trézsi kapott édesapja,
néhai Keresztes Gábor javaiból.
(1886)

Felvétel,

Mely magában foglalja Csík Bánkfalvi Keresztes Trézsinék minden hozzátartozandó ingó és ingatlan vagyonait, a mi rendre következik, nevezetesen:

		<i>ft.</i>	<i>kr.</i>
1.	<i>Két új cserge</i>	9	
2.	<i>Egy pokrócz</i>	3	
3.	<i>Két derekaly egy egy hajjal</i>	9	
4.	<i>Egy sikkatyus lepedő</i>	1	50
5.	<i>Három fejér lepedő</i>	3	
6.	<i>Egy új szalma zsák</i>		50
7.	<i>Tíz párnák</i>	15	
8.	<i>Egy takács ágy takaró</i>	1	50
9.	<i>Egy festett ágy fa</i>	1	50
10.	<i>Egy rend szőr surcz vizitka, 1 rokoja</i>	5	
11.	<i>Egy flaner szoknya surczal</i>	4	
12.	<i>Két rend tarka</i>	6	
13.	<i>Két rend tarka</i>	8	
14.	<i>Egy alsó rokoja és vizitka</i>	1	
15.	<i>Három kurtik</i>	6	
16.	<i>Hat keszkenyő főre való</i>	5	
17.	<i>Két zseb kendő</i>	1	
18.	<i>Nyolcz hosszú kendő, ebből kettő gyapot</i>	2	40
19.	<i>Tizen egy takargató ruha</i>	1	60
[szn.]	<i>Kilencz abrosz</i>	10	
20.	<i>Hét férfi ingek, ebből hat gyapot</i>	6	
21.	<i>Hat lábra való</i>	2	10
22.	<i>Tíz nő ingek</i>	4	
23.	<i>Nyolcz ing aly</i>	2	40
24.	<i>Négy zsák és egy tarisnya posztó</i>	1	70

25.	<i>Két kanapés pad és festett asztal, fogas</i>	11	
26.	<i>Egy kaszten láda</i>	4	80
27.	<i>Egy ökör tinó 2 éves</i>	20	
28.	<i>Három mérésre való széna fűhely Köves soroknál</i>	30	
29.	<i>Szentmártoni felső forduló határban egy másfél vékás föld</i>	30	
30.	<i>Ugyan a Szentmártoni alsó fordulón két vékás föld</i>	40	
		<i>Öszvesen</i>	30

A túl és fenn írt felvétel szerint én, Keresztes Trézsi néhai Keresztes Gábor édes atyámtól hátra maradt ingó és ingatlan vagyonokból most a mit kapok, azzal meg vagyok elégedve, a mit nevem eleibe tett kereszt nyomással meg erősíték + Keresztes Trézsia, (általam, Tamás Gábor)

Mely felvétel hogy előttünk történt, azt név aláírásunkkal megerősítjük Csík Bánkfalván, 1886. június 27.

*Balla Mihály eskütt
Tamás Gábor tanú*

*+ Gál Jánosnő
+ Nyirő Jánosnő
(Általam, Balla Mihály)*

Jegyzet:

Bánkfalva, 1886. június 27.

CSA. 31. 2.

Eredeti hozománylevél, eredeti aláírásokkal és néviratásokkal.

Különleges hozománylevél, amelyben nem emlegetnek férjhez menést, esküvőt. Családi osztozkodás, az elhunyt apa leányának anyagi kielégítése sejlik föl mögötte.

29.

Bánkfalvi Csedő Erzsébet hozományának összeírása férjhezmenetele alkalmából.
(1889)

Összeírása

Csik Bánkfalvi Csedő István férjhez menendő leányának Csedő Erzsébetnek minden névvel nevezendő ingó és ingatlan perefernalis javainak a folyó 1889. június 2-án

		<i>Becsérték o. é.</i>	
		<i>ft.</i>	<i>kr.</i>
1.	<i>Három csergék</i>	18	
2.	<i>Két gyapjú lepedő s egy pokrócz</i>	5	
3.	<i>Két derekaly sikatyus gyapotas héjjal</i>	12	
4.	<i>Tizenkét párnák két két hajjal</i>	18	
5.	<i>Két ágy lepedő s egy maga szőtte gyapotas ágy terítő</i>	4	

6.	Egy szalma zsák sikatyus	1	
7.	Két maga szötte gyapjú asztalterítő	3	
8.	Hat abrosz, ebből kettő gyapotas	6	
9.	Nyolcz takaró kendők, ebből négy gyapotas	2	66
10.	Kilencz hosszú kendők, ebből hat gyapotas	4	
11.	Nyolcz férfi gyapotás ing, és 1 gyapjú általvető	12	
12.	Öt lábra valók	2	50
13.	Öt női gyoics... ing	2	50
14.	Két ing alyak	3	50
15.	Kilencz főre való ruhák, 3 posztó, 3 selyem, három gázmár ruhák	8	
16.	Hat zseb kendők		96
17.	Két bolti rokokyák hozzá tartozó réklivel	5	
18.	Öt maga szötte rokokyák felseivel együtt	20	
19.	Két posztó kurtik	6	
20.	Egy posztó bunda	15	
21.	Két zsák köblösök sikatyus	2	
22.	Két gyapjú tarisznya és egy magvető	2	25
23.	Egy festett egy fióku kaszten láda	5	
24.	Két festett kanapé ládás padok és két szék	6	
25.	Egy két fedelű festett asztal és egy festett ágy	4	80
26.	Egy festett almárium	3	80
27.	Egy osztováta minden hozzá tartozandó részeivel	3	
28.	Egy sütő tekenyő, egy szapuló cseber	1	50
29.	Egy gyakor és egy gyér szita és egy rosta	1	
30.	Egy ércz üst, egy pár gereben, egy léhel	2	10
31.	Egy tölcsér forma örlő hurkatöltő és egy gyertya tartó		70
32.	Két ércz lábas, négy kés és 25 villa	1	62
33.	Egy fali tükör, hét fali képek	1	90
34.	Egy köből rozsz, egy véka búza	4	10
35.	Egy 8 éves fehér tehén, ideji 2 hónapos borjával	55	
36.	Három fejős juh, gyapjával, túrójával, egy báránnyal	21	
37.	Egy fél éves gője sertés	5	
38.	A nagy mezőn az aláb düllőben levő 2 vékás szántó a szentgyörgyi iker Kánya Imre szomszédságában	15	
39.	A szentgyörgyi lok düllőben levő két vékás szántó a szentgyörgyi Nyirő Ádám vagy utódja szomszédságában	15	
40.	Három fali kép és egy pár csizma	3	
41.	Csinódba egy terűre való széna fű, amely a Csedő Imre utódai[val] és Szent Györgyi Csedő Joseffel forgóslag bíratik	15	
42.	Szent János mezein az Antal János szomszédságában 1 vékás kender föld	15	
		Öszvesen	332 89

Hogy ezen összeírásban foglalt ingó tárgyakot, [amelyek] az alol irt becsűs asszonyok által lettek meg becsülve, kiknek fel adásaikból az irt módon irtuk össze, az ingatlan tárgyakat pedig hasonlólag alol irtak, mint erre meg bízottak becsültük a házi tulajdonos gazdával egyetértőleg, valamint a barmokot és fanemű perefernalis javokat, melyeknek valóságát részint név előtt tett kereszt nyomás által, részint pedig saját kezünk alá írásával erősítjük e folyó 1889-dik évi június 2-án Csík Bánkfalván a Csedő István tulajdon lakában.

Csedő István
Tamás Lajos tanú

Becsűs asszonyok:

- + özv. Tamás Antalné
 - + Tamás Lajosné, szül. Kánya Borbára
 - + Köncse Antalné, szül. Tamás Ágnes
- Kért név írójok Csedő István

Utóirat azokról, amelyek ki maradtak volt:

		Le hozatal	332	89
43.	Öt maga szőtte rokoja		5	
44.	Két láda takaró, egy ágy takaró és egy vas nyárs		2	30
		Fő összeg	340	19

Az illető feleknek kérésekre általam kijavítottott, azt igazolom a fenn irt év és hó 8-án.

Tamás Lajos

Jegyzet:

Bánkfalva, 1889. június 2.

CSA. 19. 1.

Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírásokkal és névátásokkal.

Zárósorai a szokottnál is körülményeskedőbb, nehezkesebb fogalmazásúak.

30.

Kimutatás szentgyörgyi Tompos Julianna hozományáról, amelyet akkor kapott, amikor férjhez ment szentgyörgyi Kováts Tamáshoz.
(1890)

Spetzificatioja

Csik Szent Györgyi Tompos Ferencz hajadon leányának minden névvel nevezendő vagyonáról, amelyeket férjesülése alkalmával ugyan Szent Györgyi lakos Kováts Tamáshoz vitt.

		Betsérték	
		ft.	kr.
1.	Egy kasztenos láda, egy kanapéjos pad	11	

2.	<i>Egy kaszten és egy díván</i>	11	
3.	<i>2 festett székek</i>	2	
4.	<i>1 festett ágy</i>	2	
5.	<i>3 derekalyak bolti hajjal</i>	24	
6.	<i>Három csergék és egy festékes</i>	23	
7.	<i>1 paplan</i>	5	
8.	<i>11 vánkosok két két hajjal</i>	21	
9.	<i>2 ágyi takarók, boltiak</i>	5	
10.	<i>9 férfi ingek</i>	13	50
11.	<i>5 lábra valók gyapatak</i>	2	
12.	<i>7 hosszú női ingek</i>	7	50
13.	<i>17 hosszú kendők, ebből 12 gyapat</i>	8	50
14.	<i>18 kisebb kendők</i>	3	80
15.	<i>12 szelvét</i>	3	60
16.	<i>11 asztali abroszok</i>	8	80
17.	<i>2 asztali takarók</i>	2	50
18.	<i>6 ágyi lepedők</i>	3	
19.	<i>70 sing zsáknak való vászon és 4 zsákok</i>	6	80
20.	<i>40 sing gyapatvászon</i>	4	
21.	<i>Egy szőr átalvető, 2 tarisnya, egy kender átalvető</i>	2	
22.	<i>1 pony[v]a</i>	1	
23.	<i>3 maga szőtte rokoják előruhástol</i>	12	
24.	<i>1 rend szőttes előruhástol</i>	2	
25.	<i>4 rend szőr előruhástol</i>	14	
26.	<i>2 rend, 1 rend szőr, 1 rend kender</i>	2	
27.	<i>1 női hosszú suba</i>	33	
28.	<i>1 köntös tartó</i>	3	
29.	<i>1 süítő tekenyő</i>	1	50
30.	<i>1 osztováta minden késéggel</i>	3	
31.	<i>1 értz üst</i>	1	
32.	<i>4 datzet kés, vela, 1 dutzet kalán papfon</i>	4	40
33.	<i>Egy réz mozsár, 3 ón tányér, 1 tártza</i>	2	50
34.	<i>8 konyha edény</i>	1	
35.	<i>20 portzelán tányér</i>	1	50
36.	<i>Egy tükör és két fali képek</i>	1	40
37.	<i>Egy lehel és egy pár gereben</i>		66
38.	<i>8 főre való keszkenyők, ebből 2 selyem</i>	11	50
39.	<i>12 zsebkendők</i>	1	
40.	<i>Egy rosta, egy szíta, egy laska siritő deszka</i>	1	
41.	<i>2 ökör, 2 és ½ éves</i>	65	
42.	<i>1 ártán sertés, 1 éves</i>	7	
43.	<i>3 juhok, ebből egy diszke bárány</i>	8	
44.	<i>2 darab kaszáló, egyik Fisák fején, és a más Gyürkében</i>	50	

45.	1 darab szántó Nyúlsűrűben 3 vékás	30	
46.	1 darab zab föld, 6 vékás Nagy völgyben	15	
47.	Szopos alatt 1 darab 18 vékás zabföld	25	
48.	Rovak fejében 1 darab 3 vékás szántó	30	
49.	Bor patakában 1½ vékás szántó	25	
50.	A Sás kertben 2 vékás kenderföld	35	
51.	Egy szántó Születelekében	30	
52.	Zászpás fejébe 16 vékás zabföld	25	
		Öszvesen	614 46

az az írva hat száz tizen négy forint, negyvenhat krajczár

Hogy ezen fennebb írt ingó és ingatlan vagyonok a betsűsök által igazságosan és lelki ismeretesen betsültettek, annak megerősítéséül neveinket aláírjuk.

Csik Szent György, 1890. augusztus 2-án.

Kovács Gizella betsűs

Varga Trézija betsűs

Csedő Trézija betsűs

Kért névírójok Erdély Imre

Előttünk: Erdély Károly tanú

Erdély Imre tanú

Mű alatt írtak ezen fennebb írt ingó és ingatlan vagyonok[kal] kielégítette...
Édes atyánk és Édes anyánk minden ingó és ingatlan vagyonairól véglegesen lemondunk a Tompos Gyula javára, amitis az jelenlévő tanúk igazolnak.

Kovács Tamás

Tompos Juliána

Előttünk: Erdély Károly tanú

Erdély Imre tanú

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1890. augusztus 2.

CSA. 14. 1.

Eredeti hozománylevél eredeti aláírásokkal és néviratásokkal.

A korábbi perefernumlevelekhez képest új színt jelent a völegény és a menyasszony aláírással hitelesített nyilatkozata arról, hogy további vagyoni követelésük nincs a menyasszony családjával szemben.

31.

Szentgyörgyi Lacz Anna hozománya, amelyet akkor kapott szüleitől,
amikor férjhez ment menaságújfavi Lukács Gáborhoz.

(1893)

Pherefernális specifikáció

Mely fel vétetett Csik Szent Györgyi Lacz János Leányának, Lacz Annának minden ingó és ingatlan javai[ról], amelyeket férhez menetelivel viszen Csik Menaság új falvi lakos Lukács Gábor ifjú legényhez, amelyek alább így következnek.

		<i>ft.</i>	<i>kr.</i>
1.	<i>Egy kasztenes záros láda és egy asztal</i>	6	80
2.	<i>Két kanapés pad és egy pár szék</i>	10	60
3.	<i>Egy festett ágy</i>	1	50
4.	<i>Egy szalma zsák, két derek aljak két hajjal</i>	14	70
5.	<i>Két csergék és egy festékes</i>	17	
6.	<i>Két ágy takarók, boltiak</i>	3	
7.	<i>Három ágy takarók, közülök egy bolti</i>	4	50
8.	<i>Egy varrottas lepedő</i>	2	
9.	<i>Tíz vánkosok két két hajjal</i>	20	
10.	<i>Egy hosszú bunda és két posztó kurtik</i>	24	
11.	<i>Két szoknyák boltiak</i>	11	
12.	<i>Két szőttes rokolyák két surczokkal</i>	6	50
13.	<i>Két szőr rokolyák surccal együtt</i>	7	80
14.	<i>Három bolti rokolyák és egy surc</i>	4	40
15.	<i>Kilencz vizikák</i>	10	50
16.	<i>Tizen egy főre való ruhák</i>	9	80
17.	<i>Tizen három kis ruhák</i>	2	72
18.	<i>Hat abroszok és hat szelvétek...</i>	7	60
19.	<i>Egy pár írha kesztyű, egy szőr abrosz és egy tarisznya</i>	2	40
20.	<i>Egy eső ernyő és egy ima könyv</i>	1	50
21.	<i>Nyolcz hosszú kendők és 14 kis kendők</i>	5	50
22.	<i>Kilencz férfi ingek és három lábra valók</i>	10	50
23.	<i>Tizen egy nő ingek és három ing alyak</i>	7	
24.	<i>Öt zsákok és egy magvető</i>	2	50
25.	<i>Egy nagy tükör és három fali képek</i>	2	50
26.	<i>Két borda és két porond, 1 rosta, 2 vetéllő</i>		80
27.	<i>Tizenkét porcelán tányér és 1 kolbász tőtő</i>	2	55
28.	<i>Hat kés és hat villák, 1 tucet plé kalán</i>	1	80
29.	<i>1 reszelő, 1 szűrő, 1 leves merő, 1 kanna, 1 tőcsér</i>		70
30.	<i>Öt gyertya tartó, 1 réz, egy üveg kancsó, üveg kanna</i>	1	60
31.	<i>Hat üveg, hat üvegpohár, 1 sótartó</i>		80
32.	<i>Egy réz kanna, egy kefe, 1 üveg lámpa</i>	1	
33.	<i>Egy pár csizma, egy hékeny, érc lábas</i>	3	60
34.	<i>Egy süttő tekenyő, még egy kisebb</i>	1	20
35.	<i>Egy érc üst, egy pár gereben, egy léhel</i>	2	
36.	<i>Két kas, egy dagasztó szék láb</i>		70
37.	<i>A szolgálati bérből kötelezvény alatt van készpénz</i>	80	
	<i>Summa, összesen</i>	293	7

Mely fenn és elől irt Pherefernalis javakat az alol irt becsúsök fel adások szerint meg irtuk és jövendő bizonságul neveink alá írásával és iratásávalis meg erősíttyük, Csik Szent Györgyön a Lacz János lakó házánál 1893. február hó 5-én.

Gál Gergely tanú

Tekse Ignác tanú

Betsűsök:

+ *Lukács Istvánnő, született Gál Erzsébet*

+ *Tekse Ignácnő, született Tekse Rózália*

Megkért névirójok Tekse Ignác

Miután Anna leányom férhez menetelevel birtokot nem kapott volt, s most miután Borbára és Mária férhez menetelekkel kaptak, hogy egyellítve legyen, a köz vagyonból azért a Szent Györgyi határon Nyíralja nevezetű helyen egy darab zab föld a Kovács Tamás és a Szócs Péter szomszédságok közöttit egészbe átadjuk mint perefernum pótlást. Értéke 25 forint.

+ *Lacz János (Kért névirója Ambrus Márton)*

Elfogadom: Lacz Anna

Előttem: Ambrus Márton.

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1893. február 5.

CSA. 3. 20.

Eredeti perefernumlevel eredeti aláírásokkal és néviratásokkal.

Sajnos az apa utólagos adományozó nyilatkozatát elfelejtették datálni. Így nem tudható, hogy a perefernum mikor egészült ki a nyíraljai zabfölddel.

32.

Kimutatás azokról a javokról, amelyeket szentgyörgyi Fejér Cecília kapott szüleitől, amikor férjhez ment Kánya Zakarhoz.

(1896)

Leltár

Mely felvétellett Csík Szent Györgyi Fejér Czéczi minden ingó és ingatlan vagyonairól, a melyeket férhez menetelekor elvitt édes atya és anyja házáatol ide való Kánya Zakarhoz, nevezetesen

		<i>Ft.</i>	<i>kr.</i>
1.	<i>Két festett padok és két szék és egy láda</i>	10	
2.	<i>Egy üveges kaszten, egy asztal és egy ágy</i>	18	
3.	<i>Egy itató cseber és két tekenyő</i>	3	
4.	<i>Egy szalma zsák</i>	1	
5.	<i>Két ágyi derekaly két héjjal</i>	16	
6.	<i>Két ágyi cserge, egy festékes, egy pokrócz</i>	20	
7.	<i>Tizenkét ágyi párna és egy kisebb , mind két héjjal</i>	24	
8.	<i>Két ágyi tarka takaró és kettő fejér, egy ágy terítő gyolcs és egy sikatyus</i>	9	

9.	Tíz asztali abrosz, ebből kettő kender, a többi gyapot, egy kasztenra való	12	50
10.	Tizen három hosszú kendő, ebből 11 hímes, 2 kender	6	
11.	Tíz tarka kendő gyapotok	2	50
12.	Két asztalra való, 1 maga szőtte, 1 bóti, 3 szervét kendő	5	10
13.	Tíz nagy zsák, kettő kicsi, 1 magvető, 1 átalvető, 1 hosszú ponyva	8	
14.	Tíz németes ing	10	50
15.	Öt lábra való gyapotok	2	50
16.	Kilencz női ing és 9 ing aly	9	
17.	Négy szőttes rokoja, házi	8	
18.	Három rend rokoják, ebből 2 szőttes, 1 vadman és két surtz	12	
19.	Két rokoja és három rékli	6	
20.	Egy rend szőr, új	7	
21.	Négy téli kendő, ebből 2 hárász, 2 posztó	4	30
22.	Két főre való selyem kendő	5	
23.	Három szőr rojtos kendő	4	20
24.	Öt fejre való kendő	2	90
25.	Két posztó kurti	7	80
26.	Három alsó rokoják és 7 zseb ruha, egy fehér rékli	4	48
27.	Két posztó tarisnya és egy inas tarisnya	2	
28.	Egy hosszú bunda	18	
29.	Egy ércz üst, 2 szita, 1 resta	3	55
30.	Egy pár papucs, egy pár gyertyatartó, 5 nagy pohár	4	30
31.	Két sőtartó és egy téglázó réz, 12 evőkalán és egy levesmerő	1	34
32.	Egy gyertya öntő, egy reszelő, egy ércz mozsár, 10 villa, 5 kés	2	
33.	Egy tükör	1	
34.	A nagy mezőn Akasztófára hágóba 3 vékás föld	75	
35.	Egres aszó dűlőben 1 köblös föld	30	
36.	A lok dűlőbe 1 és fél vékás föld	40	
37.	Egy sertés	12	
38.	2 diszke tehén 2 évesek	85	
39.	Két juh	6	
Összesen		504	97

Hogy ezen leltár az érdekelt felek közt önként jó akaratú történt, és belé egyezéssel íratott meg, a nevezett tárgyak két becsüs által darabról darabra meg becsültettek írtak szerint, minek hitelére alá írtuk, vagyis neveink elibe tett keresztnyomással hitelesítjük.

Kelt Csík Szent György 1896. június 13-án.

+ Fejér András és nőm, született + Pál Rozália

Fejér Czéci

Kánya Zakar

*Kánya Imrenő, született + Bened Maria
Kánya Jánosnő, született Imre Katalin
Nyírő Imrenő, született + Nyírő Zsuzsánna
Meg kért név írójok Kánya János tanú.*

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1896. június 13.
CSA. 8. 3.
Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírásokkal és néviratásokkal.
Vö.: (39.)

33.

Kimutatás azokról a javakról, amelyeket bankfalvi Pongrácz Bénéiam apjától,
Pongrácz Pétertől kapott.
(1899)

Összeírás

Bánkfalvi Pongrácz Bénéiam [a]mit az édes atyától örököl

		<i>ft.</i>	<i>kr.</i>
1.	<i>A Szent János Mezein Lapos csere oldalán Péter Vendel szomszédságában egy négy vékás szántó bétetve</i>		
2.	<i>A Nagy mezőn a Nagy útnál Csedő László és Baka József szomszédok között 3 vékás szántó</i>		
3.	<i>Balla kertben Famás Ferencz és Gáll Józsefnée között levő belsőnek fele, róva</i>		
4.	<i>Katirésze tetein egy darab szénafű hely, vicinusa Min-czenti Tamás Ignác</i>		
5.	<i>Két tehenek egyik borjúzó, a másik meddő</i>	100	
6.	<i>Egy fél vágás szekér vasas talpú</i>	25	
7.	<i>Egy vas eke taigával együtt, vasas taliga</i>	11	50
8.	<i>Egy járom vonó szíjával</i>		50
9.	<i>Két lánczok, egy hosszú és egy rövid</i>	1	40
10.	<i>Egy kötő fűssze</i>		70
11.	<i>Egy nagy karcsa fűrés</i>	2	
12.	<i>Egy köből rozs és 1 véka tiszta árpa ..., 2 véka zab</i>	6	70
13.	<i>Egy itató cseber</i>		30
14.	<i>Hat ingek, kettő gyócs, 4 gyapat, 3 lábra való</i>	4	
15.	<i>Egy zeke, 2 újas, egyik új, más viseltes</i>	15	
16.	<i>Egy nyári újas, 3 lójbi</i>	5	
17.	<i>Két új harisnya szíjával, 2 sapka, 1 kalap</i>	8	
18.	<i>Egy bunda újassal, 2 pár csizma</i>	10	
19.	<i>Egy szekér széna, egy ércz üst</i>	5	30

20.	<i>Egy kasza nyelestől, hozzá tartozandó kalapáccsal</i>	1	
	Összesen	196	40

Ezen túl és innen felírt ingó és ingatlan javakat, hogy Pongrácz Péter Bénéiam fiának elő számlálván és velünk összeíratván, nevünk alá írásával meg erősítünk. Kelt Csík Bánkfalván a Pongrácz Péter házánál 1899. január 23. napján.
Tamás Gábor
Antal János

Jegyzet:
 Bánkfalva, 1899. január 23.
 CSA. 2. 17.
 Eredeti lajstrom, eredeti aláírásokkal.
 Gyengén fogalmazott, íráshibákban különösen bővelkedő szöveg. Az íráshibákat, nagy számokra való tekintettel, külön jelzés nélkül javítottam.
 Sajnálatos módon, a szöveg fogalmazója nem tért ki arra, hogy a fiú mikor kapta apjától a felsorolt javakat: házasságkötéskor, a családközösségből való kiváláskor, vagy egyéb alkalommal.

34.

Kimutatás azokról a javokról, amelyeket szentgyörgyi Szennyes István kapott szüleitől, amikor feleségül vette Czáka Annát, és amelyeket magával vitt, amikor vőként Czáka Balázs házához költözött.
 (1902)

Leltár
Azon javaknak összeírása, amely ingó vagyonokot Szennyes István házassága alkalmával hozott el szülei házából a Czáka Balázs házához, nevezetesen,

		<i>ft.</i>
1.	<i>Egy félvágás szekér</i>	15
2.	<i>Egy két éves ökör tinó</i>	30
3.	<i>Négy fiazó számbeli juh</i>	20
4.	<i>Juhravaló tőrő</i>	3
5.	<i>Kész pénz negyven öt forint</i>	45
	Összesen	113

Ezen fenn írt leltárt, mint tanúk és becsűsök, neveink aláírásával megerősítjük a jelen írt időben és napon.
Kelt Csík Szent Györgyön a Czáka Balázs házánál 1902. január 25.
Márton Imre tanú és becsűs *Magyar Ignác tanú és becsűs*

Jegyzet:
 Csíkszentgyörgy, 1902. január 25.
 CSA. 20. 2.
 Eredeti hozománylevél, eredeti aláírásokkal.
 Vö.: 35.

Kimutatás azokról a javakról, amelyeket szentgyörgyi Czáka Anna hozományként akkor kapott szüleitől, amikor férjhez ment Szennyes Istvánhoz.
(1902)

Perefernalis levél

Azon javaknak össze írása, amelyeket Czáka Anna férhez menetele alkalmával adnak a szülői háztól, nevezetesen

		<i>ft.</i>	<i>kr.</i>
1.	<i>Egy cserge és egy pokrócz gyapjú</i>	8	
2.	<i>Egy derekaj hajastol</i>	6	
3.	<i>Kilencz párnák egy héjjal</i>	13	50
4.	<i>Négy lepedők, ágyra valók, ezekből kettő sikkatyus, kettő gyapot</i>	5	
5.	<i>Egy szalma zsák</i>		80
6.	<i>Három maga szőttes rokoják felseikkel</i>	7	50
7.	<i>Egy rend szőr rokoja felseivel</i>	4	
8.	<i>Egy rend szatin rokoja</i>	1	50
9.	<i>Két maga szőttes fehér rokoják</i>	1	50
10.	<i>Két szőrruha, egy hárasz</i>	3	
11.	<i>Egy nagy posztó ruha</i>	1	50
12.	<i>Egy nagy posztó kurti és egy kisebb</i>	5	
13.	<i>Hat abroszok hímesek, gyapotosok</i>	4	
14.	<i>Nyolcz hosszú kendők</i>	2	40
15.	<i>Két férfi ingek, gyolcsok</i>	1	20
16.	<i>Egy kasztenos láda festett</i>	2	
17.	<i>Egy festett ágy</i>	2	
18.	<i>Egy két éves üsző tehen</i>	25	
<i>Ezen fenn írtak összesen</i>		93	90

Hogy a túl írt tárgyakot lélek ösméretesen becsültük, az[t] nevünk alá írása vagy nevünk elébe tett kereszt vonással meg erősítsük.

Márton Imrenő, született + András Anna becsűs

Név írója Magyar Ignác

Márton Imre becsűs

Magyar Ignác becsűs és tanú

Ezen túl írt ingó vagyonokat köszönettel fogadjuk, és ajáljuk magunkot, hogy gondjikat fogjuk viselni a szülőknek.

Szennyes István

Czáka Anna

Jegyzet:
 [Csíkszentgyörgy, 1902. január 25.]
 CSA. 20. 1.
 Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírásokkal és névítással.
 Datálatlan, de a vőlegény, Szennyes István perefernumlevelével datálható. A két irat egy időben keletkezett. Vö.: (34.)

36.

Azon javak felsorolása, amelyeket szentgyörgyi Péter Borbála kapott szüleitől, amikor férjhez ment szentgyörgyi Csedő Gáborhoz.
 (1903)

Inventárium!

Azon javaknak felvétele, amelyeket Csík Szent Györgyi Péter Borbára férhez menetelével viszen a szülői háztól ugyan Szent Györgyi Csedő Gáborhoz, melyek alább így következnek.

	<i>Ft.</i>	<i>kr.</i>
1. <i>Két derekajak héjjastól</i>	15	
2. <i>Két cseregék, 1 gyapjú lepedő, 1 festékes</i>	21	
3. <i>Tizen két vánkösök két két hajjal</i>	24	
4. <i>Négy ágyi lepedők, kettő bolti, kettő maga szőtte</i>	8	
5. <i>Öt ágyi lepedők maga szőttek</i>	5	
6. <i>Egy ponyva és egy szalmazsák</i>	2	
7. <i>Tizenhárom férfi ingek</i>	13	
8. <i>Tizenöt női ingek ajastól</i>	15	
9. <i>Hat lábra valók</i>	3	
10. <i>Tizenhat abroszok, közülök négy bolti</i>	16	
11. <i>Tizenhat hosszú kendők</i>	8	
12. <i>Tizenhét takargató kendők, közülök három bóti</i>	3	
13. <i>Tizenkét köblös zsákok, 4 kisebb zsákok</i>	7	
14. <i>Egy gyapjú tarisnya, egy átal vető és egy mag vető</i>	1	50
15. <i>Egy hosszú bunda</i>	23	
16. <i>Öt magaszöttes rokoják felseikkel együtt</i>	15	
17. <i>Kilencz rokoják, bótiak felseikkel együtt, a kilencz közül kettő posztó</i>	28	
18. <i>Négy alsó rokoják és hat surtzok</i>	6	50
19. <i>Két téli kurtik, boltiak</i>	7	
20. <i>Két fehér réklik</i>	1	
21. <i>Tizennégy főre való keszkenyők, ezekből kettő hárász</i>	14	50
22. <i>Egy nagy főre való keszkenyő</i>	2	
23. <i>Húsz zsebkendők</i>	2	

24.	Egy eső ernyő	1	40
25.	Nagy tükör és négy fali kép	3	50
26.	Egy masina téglázó, 1 leveses tál	2	
27.	Tüczet pléhkalán, 1 hurkatöltő, 1 békén, 1 torma örlő	2	20
28.	Nagy kés és egy fél tüczet kés s vella boltiak	2	30
29.	Réz gyertyatartó, 1 drót szita, 3 leves merő, 1 kanna, 1 tőcsér	1	50
30.	18 porcellán tángyér és 1 lámpás	2	60
31.	1 pár gereben, 1 léhel, 2 rosta, 2 szita	1	80
32.	1 laskadeszka, 1 siritő, 1 szóró lapát, 1 lapító	1	
33.	1 pár tűz hej széek, 1 tiló, 1 lugzó kád, 1 cseber	3	50
34.	1 osztovata, csöllő kerekkel együtt	4	
35.	1 üveges kaszten, egy sifoner, egy dufla asztal, egy ágy, egy pad, egy láda, két egyes széek festettek összesen	40	50
36.	Két 3 éves tehenek	95	
37.	1 göje sertés egy éves	15	
38.	A nagy mezőn a felső hosszú dülőben Márton Ferencz és Huszár Péter Józsefé között három és fél vékás szántó	75	
39.	A Szent Györgyi Lok dülőben 1 és fél vékás szántó a Péter János és Kánya Gergejé között	20	
40.	Ugyan a Bánkfalvi Radovánba egy terüire való kaszáló Péter Ferencz Keresztes József szomszédságába	20	
		Összesen	531 80
		Az korona értékben 1063 korona 66 fillér	

Hogy ezen elől felírt ingó és ingatlan vagyonok, mint ahhoz értő becsűs nőszemélyek által hitelesen és igazságosan meg becsültettek, jövődöbeli bizonyáságu aláírásunk és kereszt elnyomással meg erősítjük.

Kelt Csík Szent Györgyön a Péter István lakházánál 1903. február hó 7-dikén.
 Tekse Ignácnő, született + Tekse Rózália becsűs
 Márton Imrenő, született + András Anna becsűs
 Megkért névirójok Márton Imre becsűs

Megjegyzendő azis, hogy ezen ingó és ingatlan vagyonokkal meg vannak elégedve és sem egyszer sem másszor semmi követelésik nem leszen a testvérektől, aminekis saját kezüleg aláírunk
 Csedő Gábor elfogadom
 Csedő Gábornő született Péter Borbára elfogadom.

Péter István mint szülők belé egyeztünk.
 Tekse Ignác tanú
 Márton Imre tanú

Jegyzet:
 Csíkszentgyörgy, 1903. február 7.
 CSA. 4. 14.
 Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírásokkal, sok íráshibával. Írója a 17. tételnél eltévesztette a sorszámozást. Ezért a közlés során a sorszámozást módosítani kellett.
 Vö.: (23.)

37.

Kimutatás azokról a javokról, amelyeket Menaság–pottyondi Csiszér Borbála kapott szüleitől, amikor férjhez ment szentgyörgyi Gál Antalhoz.

(1904)

Leltár

Azon ingó és ingatlan javaknak felvétele, amelyeket Csík Menaság Potyandi Csiszér Borbára férjhez menetelével viszen a szülői háztól ugyan Szent Györgyi Gál Antalhoz, amelyek alább rend szerént és becsű szerént felíratnak, hogy tudni illik, nevezetesen.

		Kor.	fil.
1.	<i>Egy festett ágy és egy kis festett záros láda</i>	7	
2.	<i>Két kanapés padok és egy dufla asztal</i>	24	
3.	<i>Egy üveges kaszten, 1 nagy záros láda</i>	30	
4.	<i>1 osztováta minden hozzá tartozóival együtt</i>	10	
5.	<i>Egy pár gereben, 1 léhel, egy festett egyes szék</i>	3	
6.	<i>1 kendő szeg és egy tilu...</i>	2	10
7.	<i>Egy szalmazsák és egy ponyva</i>	1	80
8.	<i>2 derék alyak egy egy héjjal, egy ágy terítő</i>	36	
9.	<i>3 csergék, egy pokrócz</i>	68	
10.	<i>15 vánkosok két két héjjal</i>	30	
11.	<i>2 ágy takarók maga szőttesek és ezen kívül egy bóti</i>	12	
12.	<i>2 ágyi lepedők, 100 sing gyapot és 100 sing kendervászon</i>	40	
13.	<i>1 női hosszú bunda és egy posztó kurti bolti</i>	46	
14.	<i>1 muszuj kurti és egy női derék bunda</i>	9	
15.	<i>9 szőttes rokolyák és 1 bolti szoknya</i>	60	
16.	<i>Öt bolti rokolyák és ezen kívül 10 rékli</i>	48	
17.	<i>10 főre való ruhák kisebb és nagyobb</i>	14	
18.	<i>1 nagy posztó ruha és még két gyoics...</i>	8	
19.	<i>10 férfi ingek, közülök 6 gyoics, 4 gyapot és 8 lábra való</i>	28	
20.	<i>12 női ingek és 12 ing alyak</i>	14	40
21.	<i>10 abroszok, ezek közül egy bolti</i>	17	80
22.	<i>20 kendők, 10 törölköző, 10 takargató</i>	10	
23.	<i>15 zsákok, ezekből 10 köblös és két tarisnyák</i>	14	
24.	<i>1 pár női csizma és egy pár cipő</i>	10	

25.	1 szita resta, 2 tekenyő, kisebb és nagyobb	3	
26.	1 lugzó üst, 1 ércz lábas, 1 ivó kanna, 1 tőcsér	2	40
27.	1 szűrő szita, leves merő, egy tuczet kés és villa	2	40
28.	1 tuczet plé kalán, torma reszelő, 1 gyertya tartó	1	
29.	1 nagy tükör és 1 eső ernyő	4	
30.	Két három éves tulkok	200	
31.	20 anya juhok, egy nyőstény bárán és 1 kecske olló	50	
32.	1 südő sertés göje	20	
33.	1 véka búza, 2 véka árpa, 1 köből vegyes árpa, 1 köből pityóka	11	90
34.	1 véka kender mag, egy raj méh, 2 kalangya kender	12	
35.	1 anya lúd	2	

1.	A Csík Szent Györgyi határ részben Tompád feje nevezetű helyen 10 vékás zab termő földet, a Szent Györgyi Bors Ferencz és Menasági Mihály Imre szomszédságaik között	40	
2.	Megint a Menasági határrész Töréspadgya nevezetű helyén 2 vékás ős termő föld, Menasági János József és János Istvánnő szomszédságokba	50	
3.	A Menasági határrész Csobányos hegyesse nevezetű helyén 2 terű szénára való kaszáló hely, Szent Györgyi Bors Ferencz és Menasági János Istvánnő szomszédságaik közt,	100	

Ezen fenn és elől írt vagyonoknak az összes becs értéke 1041 korona és 80 fillér.

A három[-as] szám alatti széna fű helyet meg cserélve az Törvén sorkabeli meg vett széna fűnek fele át íratott, és mikor a Telek könyveztetés lesz, Borbára leányára át telekkönyveztetik, általam meg cserélve meg cseréltetik.

+ Csiszér János és neje

Tekse Ignác

+ Sipos Juliánna, meg író Tekse Ignác

Hogy ezen ingó és ingatlan vagyonok fel irattak és ahoz értő fejjérnépek által megis becsültettek, annak jövendőbeli bizonyosságul aláírunk és kereszt elnyomással meg erősítjük.

Kelt 1904. január hó 16-án Csík Menaság Potyandon Csiszér János lak házánál.

Szent Györgyi Tekse Ignácznő, született + Tekse Rozália becsűs

Menasági Dánél Péternő, született + Szilágyi Trézia becsűs

Szent Györgyi ifjabb Csiszér Józsefnő, született + Gál Márczella becsűs

az írás tudatlan részikről kért név írójok Tekse Ignác

Gál Antal el fogadom

Gál Antalné született + Csiszér Borbára el fogadom

megkért névirója Dénes József

*Előttünk: Tekse Ignác becsűs
Dénes József becsűs*

Jegyzet:

Menaság – Pottyond, 1904. január 16.

CSA. 18. 2.

Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírásokkal és névírásokkal.

38.

Kimutatás azokról a javokról, amelyeket szentgyörgyi Csedő Erzsébet, Csedő Gábor és néhai Tekse Borbála leánya menyasszonyi hozományként apjától kapott Ambrus Gáborhoz való férjhezmenetele alkalmával.
(1913)

Leltár felvétel

Vagyis össze írása mindazon vagyonoknak, ingó és ingatlanoknak, a meljeket Csík Szentgyörgyi Csedő Erzsébet a Csedő Gábor és el hunt Tekse Borbára szülőknek hajdon leányok ugyan helybéli Ambrus Gáborhoz férhez menetelével viszen a szülői háztól, mint menyasszonyi hozománt, mely az becsűsök fel adása szerént alol irt módon alapszik.

		Kor.	fil.
1.	<i>Egy asztal, két pad, egy kasztenos láda, egy üveges kaszten, egy sifon, két ágy, egy pár szék, mind festettek</i>	216	
2.	<i>Két borjú, 1 évesek, egyik ökör, másik tehén</i>	120	
3.	<i>Két szalma zsák, egy gabona szárító lepedő</i>	6	40
4.	<i>Egy pár derekalj, három csergék</i>	114	
5.	<i>Egy pokrócz, két ágy takaró és egy fali</i>	26	
6.	<i>Egy festékes</i>	36	
7.	<i>Öt ágyi lepedők, abból egy gyołcs</i>	15	
8.	<i>Három ágy takaró</i>	20	
9.	<i>Tizen három párnák, abból egy kicsike</i>	120	
10.	<i>Tizenegy abroszok gyapot és vett</i>	51	
11.	<i>Hét kender abroszok</i>	14	
12.	<i>Huszonkettő hosszú kendők</i>	44	
13.	<i>Huszonnégy takargató kendők</i>	19	20
14.	<i>Két szalvéta, tizenhárom férfi ingek</i>	42	
15.	<i>Hat lábravalók</i>	6	
16.	<i>Kilencz női hosszú ingek</i>	27	
17.	<i>Húsz nagy zsák és négy kisebb</i>	44	
18.	<i>Két posztóbol való tarisznya és egy kisebb</i>	6	
19.	<i>Négy szöttes rokoják, nyolcz bolti rokoják derékkal együtt</i>	92	
20.	<i>Öt alsó rokoják</i>	10	

21.	Három hárász kendők	15	
22.	Tizenöt főre való kendők	32	
23.	Egy téli kabát, egy kisebb kabát	33	
24.	Hat fali kép és két tükör	10	20
25.	Két sütő tekenyők, két rosta, egy szita	22	40
26.	Egy kártya, egy mosdó, egy nagy ércz üst, egy lapiczka	8	
27.	Két laska csináló deszka	1	40
28.	Egy pár laska siritő, egy kovászkeverő kanál	1	20
29.	Több cső, orsó és fa kanálok	1	
30.	Több pléh edények	4	
31.	Több fali edények	16	40
32.	Egy nagy és három kisebb kas	3	20
33.	Két leveses és egy sültes tál, tizen két porcellán tányér, hat kisebb tányér	8	
34.	Több üveg és poharak	4	36
35.	Egy tuczat kés, egy tuczat villa, egy tuczat kalán, fél tuczat kicsi kalán és egy gyertyatartó	12	40
36.	Tizenhárom sing rongy vászon	3	12
37.	Egy szövőszék, minden szerelvényével együtt	18	
38.	Egy vetőfa és tiló	2	
39.	Egy léhel, egy pár gereben	2	
40.	Két ülő szék	2	
41.	Két juh, egy göje süldő, a leltár befejezése után lett beírva és meg becsülve	36	

Az ingóság értéke, a mit a szülői háztól el vittem 1228 korona 28 fillér.

Csedő Erzsi

Előttünk: Márton Zakarné

Ambrus Albertné

+ Bors Józsefné Csedő Terézia

+ Magyar Ignáczné Gál Zsuzsánna

Az ingatlanokból a részt:

1. A menasági határ Aranyásás fejibe, a Magyar Imre és Gál István szomszédsága között egészen, azzal a meg jegyzéssel, hogy ha a mostani termést lesegítik aratni, a fele termést átadja és azután nem követel semmit.

2. Megint a Menasági határban Mána völgyében, kívül Magyar János és belül Gál István (Lajos) szomszédsága között.

3. A Szentgyörgyi határba Nádas dülőbe Bors Sándor és a Bándi István szomszédságába, ennek egy harmad részét kihalítva.

4. Zászpásba a Szentgyörgyi határba a Gál Péter és a Karácson Mihály szomszédságába, megróva a külső fele.

5. A Szentgyörgyi határba Kurta hegy nevű dűlőbe a Gál Sándor és Gál György (dobos) szomszédsága között, azzal a megjegyzéssel, hogy a jelen évi termés vissza marad a szülőknek.

6. A Szentgyörgyi határban Fisák nevű dűlőben a Tekse Andrástól cserébe jött részt, a Bándiak és a Csedő Gábor szomszédságába.

A fenn írt ingatlanokat most oly megjegyzéssel vette kezére, hogy sem most sem az édes apja halála után, sem a hagyatéki tárgyaláson úgy a Szent Györgyi mint a Menasági határba lévő ingatlanokból semmi követelése nem lehet.

Melyet elismerek és nevem aláírásával ennek biztosítására megerősítek.

Elfogadom, Csedő Erzsébet

Elfogadom, Ambrus Gábor

Kelt Csík Szentgyörgyön a Csedő Gábor lakházánál 1913. május hó 18-dikán

Előttünk: Magyar Ignác tanú

Bors Gergely tanú

Az elől írt ingatlanoknak a becsértéke összesen 730 korona. Az ingatlan becsűs: Márton Zakariás.

Az elől írt ingóság, hogy igazságosan becsülődött, nagyobb biztosításául mint becsűsök aláírunk 1913. május 18-dikán.

Magyar Ignácznő, született + Gál Zsuzsanna. Névírója: Magyar Ignác

Bors Józsefnő, született + Csedő Trészi. Névírója: Magyar Ignác

Ambrus Albertné

Márton Zakarné

Jegyzet:

Csík-szentgyörgy, 1913. május 18.

CSA. 4. 16. (CSA. 3. 22.)

Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírásokkal és névátásokkal.

Két családi levelesládában is fennmaradt: Csedő Etus (CSA. 4. 16.) és Ványolós Gábor (CSA. 3. 22.) megőrzésében. A két változat más-más kéz írása. Következésképp, szavakban, ragokban eltérnek egymástól. A közlés során a CSA. 4. 16. változatot vettem alapul, amelyet a CSA. 3. 22. alapján néhol, például a zárósorok esetében kiegészítettem.

39.

Kimutatás azokról a javakról, amelyeket szentgyörgyi Kánya Rozália,
Kánya Zakar és Fejér Cecília leánya szüleitől kapott hozományként,
amikor férjhez ment Albert Bélához.

(1920)

Hozománylevél

Azon ingó és ingatlan javakról, melyeket ifj. Kánya Zakar és neje leányuknak,
Kánya Rozáliának férjhez menetele alkalmával nász hozományul adtak.

	<i>A tárgy megnevezése</i>	<i>A tárgy értéke</i>	
		<i>Egyenként</i>	<i>Összesen</i>
		<i>Korona</i>	<i>Korona</i>
1.	<i>Kettő ágy</i>	500	1000
2.	<i>Egy asztal</i>	500	500
3.	<i>Egy üveges szekrény</i>	1000	1000
4.	<i>Egy ruha szekrény</i>	1000	1000
5.	<i>Négy szék</i>	150	600
6.	<i>Egy díván</i>	50	100
7.	<i>Kettő szalma zsák</i>	50	100
8.	<i>Kettő derekaj huzattal</i>	500	1000
9.	<i>Kettő cserge</i>	500	1000
10.	<i>Egy paplan</i>	500	500
11.	<i>Kilencz párna két huzattal</i>	400	3600
12.	<i>Öt ágy terítő</i>	500	2500
13.	<i>Hat alsó lepedő</i>	200	1200
14.	<i>Kettő fali szőnyeg</i>	50	100
15.	<i>Tizenkettő abrosz</i>	100	1200
16.	<i>Nyolcz asztal kendő</i>	50	400
17.	<i>Nyolcz kézi munka</i>	50	400
18.	<i>Négy férfi ing</i>	190	760
19.	<i>Négy alsó nadrág</i>	50	200
20.	<i>Tíz női ing</i>	100	1000
21.	<i>Tizennyolcz törülköző</i>	100	1800
22.	<i>Nyolcz takaró ruha</i>	50	400
23.	<i>Hat tányér törő</i>	50	300
24.	<i>Tizennégy zsák</i>	50	700
25.	<i>Egy ponyva</i>	100	100
26.	<i>Kettő átalvető, két szőrtarisnya</i>	50	200
27.	<i>Tizenkét sing szőnyeg</i>	20	240
28.	<i>Négy téli és tavaszi kabát</i>	600	2400
29.	<i>Egy rend esküvő ruha</i>	1450	1450
30.	<i>Hat rend ruha</i>	500	3000
31.	<i>Hat kötény</i>	100	600
32.	<i>Egy nagy és két hárász kendő</i>	300	900
33.	<i>Hat főre való kendő</i>	100	600
34.	<i>Tizenkét zsebkendő</i>	20	240
35.	<i>Több porcellán edények</i>		500
36.	<i>Több üveg nemű</i>		500
37.	<i>Egy asztali lámpa</i>	160	160
38.	<i>Konyha edények</i>		1000
39.	<i>Evő készlet tíz személyhez</i>	200	200
40.	<i>Három fali kép</i>		60

41.	<i>Kettő pár cipő</i>	500	1000
42.	<i>Egy osztováta</i>	250	250
43.	<i>Kettő tiló</i>	25	50
44.	<i>Léhel és gereben</i>		100
45.	<i>Többféle faedények</i>		250
46.	<i>Két egy éves ökör tinó</i>	2400	4800
47.	<i>Kettő fejős, kettő diszke[juh], 2 bárány</i>		3000
48.	<i>Egy 6 hetes malacz</i>	300	300
49.	<i>A kotormányi közép láb[ban] 1 darab 7 vékás szántó [1 véka féréje 1000 koronával számolva]</i>		7000
50.	<i>A nagy mezei tagból négy véka féréje [1 véka féréje 1000 koronával számolva]</i>		4000
51.	<i>Sásba két vékás ősz föld [1 véka féréje 500 koronával számolva]</i>		1000
52.	<i>Gyűrkébe három szekérre való kaszáló [1 szekérre való 700 koronával számolva]</i>		2100
	<i>Összesen</i>		58460

A fenti hozomány levelet az adományozó szülők a házasulandó menyasszony és vőlegény, valamint a jelen lévő tanúk és becsűsök együttes jelen létében Ötvennyolczezer négyszázhatvan koronában megállapítottuk, azt helyben hagyva aláírtuk.

Kelt Csíkszentgyörgyön, 1920. április 22-én.

Kánya Zakar

Albert Béla

Kánya Róza

Tanúk: ifj. Basa István, Füstös Sándor, Csiszér Gábor, Füstös Sándorné, Basa Istvánné

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1920. április 22.

CSA. 8. 14.

Eredeti hozománylevél, eredeti aláírásokkal.

Vö.: (32.) és CSA. 8. 19.

40.

Felsorolása azoknak a javaknak, amelyeket szentmártoni Miklós Rozália kapott özvegy édesanyjától, Miklós Ferencné Keresztes Teréziától, amikor férjhez ment Bánkfalvára, Mátyás Pálhoz
(1921)

Perefernális levél

Az alább fel sorolt ingóságok és ingatlanokról, a melyeket Miklós Rózália férjhez menetele alkalmával szülei háztól özv. Miklós Ferencznétől hozomány kép el visz, becsérték szerint, úgy mint következik, édesanyja neki ad.

		<i>Lei</i>
1.	<i>2 kékre festett karos padok</i>	100
2.	<i>1 egy födelű kékre festett asztal</i>	50
3.	<i>1 dió színre festett ki húzós kaszten</i>	50
4.	<i>1 kékre festett kis láda és 6 kis ülő székek</i>	30
5.	<i>1 dió színre festett fa ágy</i>	20
6.	<i>1 ruha tartó fogas, 1 edény tartó fogas, 1 tészta gyúró deszka, 1 laskasírtó, 1 vizes kártya vas abroncsos</i>	30
7.	<i>1 lábon álló ércz kályha</i>	20
8.	<i>2 tekenyő régi</i>	10
9.	<i>9 tolu párna sikkatyus huzatokkal</i>	135
10.	<i>1 tolu derekaj gyolcs huzattal</i>	50
11.	<i>1 piros stráfós új cserge</i>	100
12.	<i>2 szalma zsák</i>	40
13.	<i>1 rongyból szőtt pokrócz, használatlan új</i>	15
14.	<i>2 zöldre festett ágy terítő</i>	40
15.	<i>1 koczkás takács lepedő</i>	15
16.	<i>2 vastag lepedő, újak</i>	30
17.	<i>1 sikkatyus lepedő</i>	20
18.	<i>1 zöldre festett abrosz</i>	20
19.	<i>1 piros rojtos abrosz</i>	20
20.	<i>3 fehér, kerek, hímés, rojtos abroszok</i>	50
21.	<i>5 fehér új abroszok</i>	100
22.	<i>6 kenderből készült törülköző</i>	40
23.	<i>3 fehér törülköző újak</i>	20
24.	<i>5 piros stráfós gyolcs törülközők</i>	40
25.	<i>9 fehér szelvét, abból 3 gyolcs, 3 gyapot</i>	45
26.	<i>1 fehér fal védő</i>	5
27.	<i>1 magvető és 1 vékás zsák</i>	10
28.	<i>6 női ingek</i>	60
29.	<i>1 gyolcs férfi ing</i>	39
30.	<i>1 zöld női ruha, egy rend esküvő</i>	100
31.	<i>1 rend pepita szövet</i>	30
32.	<i>1 fekete blott női köntös</i>	20
33.	<i>1 tarka női szoknya, 1 páros rékli</i>	30
34.	<i>1 piros tarka szoknya</i>	15
35.	<i>1 fehér alsó szoknya</i>	10
36.	<i>3 fehérés és 1 fekete ünnepi fejkendő</i>	60
37.	<i>1 női nagy kendő</i>	15
38.	<i>1 hárász kendő</i>	15
39.	<i>1 női nagykabát, fekete</i>	40
40.	<i>1 esső ernyő</i>	15
41.	<i>5 leveses és 3 kisebb tányérok</i>	16

42.	9 ivó csésze porcelán, fehérek, festett	27
43.	4 kávé csésze	8
44.	2 gyufa tartó	5
45.	8 boros pohár és 3 kisebb poharak	33
46.	1 só tartó és 1 cukor tartó, üveg	10
47.	6 evő kanalak, vastag	6
48.	6 kávé kanalak és hat villa	12
49.	1 tészta szedő	10
50.	1 szűrő szita plé	5
51.	1 reszelő	10
52.	1 ércz fazék	20
53.	3 kék fődő	15
54.	1 leveses tál és 1 kanál	20
55.	5 plé tányérok	25
56.	1 tepsi plé	8
57.	1 kávé tartó plé doboz	5
58.	1 gyertya tartó	15
59.	1 tárcza	2
60.	1 vasaló	15
61.	1 lugzó üst	5
62.	1 kis cseber 1 sétár	10
63.	1 szita és 1 rosta	15
64.	1 porcelán cukor törő	5
65.	2 lámpa, 1 fali és 1 asztali	15
66.	1 plé fazék	5
67.	1 vizes plé veder	15
68.	Halmon 3 vékás szántó	1000
69.	A bánkfalvi határon aklos bérczin 1 terüire való kaszáló	300
Összesen		3221

Hogy a fent írt ingóságok és ingatlanok előttünk lettek meg becsülve, igazoljuk és hogy minden darab tárgy meg van. Felolvastatott és meg magyaráztatott. Csíkszentmárton, 1921. évi július hó 24-én.

Miklós Rozália

Előttünk: Bocskor János tanú
+ Kánya Veronika becsűs (Bocskor János által)

Jegyzet:

Csíkszentmárton, 1921. július 24.

CSA. 31. 6.

Eredeti perefernumlevél, eredeti aláírással és névratással.

Miklós Ferencné Keresztes Terézia csíkszentmártoni lakos 1925. május 3-án kelt végrendeletéből (CSA. 31. 7.) látható, hogy leánya Miklós Rozália Mátyás Pál feleségeként Bánkfalván lakott.

Feltételezhető, hogy az anya Bánkfalváról került Csíkszentmártonba feleségnek. Erre utal a Keresztes családnév, a bánkfalvi birtok léte és leánya házassági iránya.

Kimutatás azokról a javakról, amelyeket szentgyörgyi Gál Julianna kapott szüleitől,
Gál Ignácól és Koncsag Rozáliától, amikor férjhez ment szentgyörgyi
Dobondi Ignáchoz.
(1928)

Penefernom levél

Mely felvétellett Csík Szent György községében, Gál Ignác és neje Koncsag Rozalia házánál, [azon] ingó és ingatlan javak[ról, amelyeket] törvényes gyermekük Gál Julianna férjhez menetele alkalmával ki adtak, és [amelyeket a leány] csík szent györgyi lakos, Dobondi Ignácához vitt.

		Leu
1.	Egy sifon, egy kihúzó asztal, két pad, egy ágy, két szék, festettek, egy üveges szekrény	6000
2.	Két derekaj, egy bolti és egy házi szövettű huzattal	1800
3.	Kilencz nagy párna és két kis párna, négy darab két huzattal házi szőtt, öt darab egy huzattal, három darab bóti hajjal és két darab házi szőtt hajjal	3350
4.	Két szalma zsák hímes szövettű	300
5.	Két cserge	1800
6.	Két festékes	600
7.	Egy csipkés gyołcs lepedő, négy alsó lepedő	1200
8.	Nyolcz férfi ing, gyołcs	1600
9.	Hat lábra való	300
10.	Tizenegy női gyołcs ing	1650
11.	Tizenhárom abrosz, tizennyolcz takargató szelvét	3140
12.	Huszonegy törülköző kendő, hímes	1660
13.	Tizenhat hosszú zsák, kettő kisebb, egy mag vető, egy átalvető, egy ponyva	1090
14.	Egy posztó tarisnya	100
15.	Hat rend ruha ünnepi, ebből három rend szőr és három rend szőttes	4200
16.	Egy téli és egy tavaszi kabát	1500
17.	Egy hárász és egy sál kendők	700
18.	Hat szőr fejkendő és két karaon	1270
19.	Két mejes kötény és nyolcz zseb kendő	400
20.	Egy cinfazék tíz literes, egy kalács sütő cserép tál, egy sültés és egy leveses tál porcelán, kilencz tánygyér porcelán, tizenegy kalán, hat villa, négy csésze porcelán, hét boros pohár, hat pálinkás pohár, hét vizes pohár, üvegek, egy sótartó üveg, két vizes kancsó üveg, egy kisebb és egy nagyobb, egy fél literes mecet üveg, egy tükör	1250

21.	Egy süítő tekenyő, két tekenyő kisebb, két szóró lapát, egy fa kanál	305
22.	Egy törzsölő cseber, egy fa mosdó edény	250
23.	Egy vasaló masina	200
24.	Egy eső ernyő	300
25.	Lovászón egy hozásra való szénafű kaszáló	1500
26.	Két fejő számbeli juh	1000
27.	Egy két éves üsző borjú	3000

A túloldalon meg nevezett ingó és ingatlan vagyonok[at] mint becsűsök tanúk jelen létében személyesen és lélek ösmeretesen becsültük, szükség esetén hitünkkel is bizonyítsuk.

Én mint Gál Julianna, szüleimnek hálás köszönetet mondok.

A túloldalon [felsorolt javak] 39865, az az harminczkilenczezer nyolczszázhatvanöt leu értékűek. Azokat elismerem énis, Dobondi Ignác, ... és jelen létemben köszönetet mondok és elfogadom.

Én Gál Julianna kezem írását adom, hogy marha rész és juh részből többé nem követelek.

Dobondi Ignác

Gáll Jula

Tanúk: Dobondi Gábor

György Ádám

Bodó Borbára becsűs

Tulit Anna becsűs

Fölvétetett 1928. január 29-én.

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1928. január 29.

CSA. 30. 1.

Eredeti pereferenumlevél, eredeti aláírásokkal, főleg bevezetőjében és záró részében sok szókihi-
gyással, íráshibával.

42.

Kimutatás Kézdi Lajos szentgyörgyi legény hozományáról, amit akkor kapott szülei-
től, amikor vőnek ment Czíkó István házához, más szóval: amikor „reá szállott”

Czíkó István és Péterfi Julianna leányára, Annára.

(1950)

Hozomány levél

Amely, köttetett Kézdi Lajos házassága kötése alkalmával, és leltárba foglalta-
tik a mit Kézdi Jakab és neje született Tekse Linna adtak ingó és ingatlan
vagyonokat az alatt írt számok alatt, nevezetesen

		lei
1.	1 kalap	770
2.	1 sapka	1500

3.	3 férfi ing	2100
4.	2 lábravaló	800
5.	1 rend posztó kabát mellénnyel	2500
6.	1 újjas bunda	2000
7.	1 téli nagy kabát	4000
8.	1 posztó újjos lájbi mellénnyel	2500
9.	1 ünnepi nyári kabát mellénnyel	3000
10.	1 posztó harisnya vagyis nadrág	5000
11.	1 pár bakancs	3000
12.	1 pár ünnepi csizma	5000
13.	1 pár viselő csizma	4000
14.	1 csontvágó fűrész	500
15.	2 húsvágó bárd	800
16.	1 aczél	1200
17.	2 kés	300
18.	1 félvágás szekér	18.000
19.	1 hordó szekér	25.000
20.	1 kerengő eke	3500
21.	1 váltó eke	3600
22.	1 borna	3500
23.	1 tajiga	3500
24.	1 járom	1000
25.	1 nagy kötél	1000
26.	1 elő kötél	500
27.	3 nagy kötő láncz	2700
28.	1 kötő fejsze	250
29.	1 czapina, vagyis fa húzó csákány	1000
30.	2 kis láncz	250
31.	1 négy ágú vas villa	54
32.	1 itató cseber	1000
33.	1 pating	1000
34.	1 bicsak	400

35.	<i>faragott épület fenyőfa, 20 köbméter fa</i>	38000
36.	<i>három köbméter fenyő fűrészelt deszka</i>	9000
37.	<i>két öl kő</i>	3000
38.	<i>négy anya juh</i>	3000
39.	<i>Két öt éves ökör</i>	40.000
40.	<i>Tizen nyolcz kiló sajt</i>	1800

Ingatlan vagyonok

41.	<i>Csik Szentgyörgyi határ részen úgynevezett Sáskert nevű helyen két és egykettő véka féréje kaszáló</i>	42000
42.	<i>Ugyan a Csik Szentgyörgyi határban szántó kurta hegyen 4 véka féréje</i>	8000
43.	<i>Ugyan a Csik Szentgyörgyi határ részen monyasd északján 4 véka féréje</i>	6000
44.	<i>Ugyan Csik Szentgyörgyi határ részen úgy nevezett K[G]atalon két véka féréje</i>	4000
45.	<i>Ugyan Csik Szentgyörgyi határon benestőn 4 véka féréje</i>	24000
46.	<i>Ugyan Csik Szentgyörgyi határ részen Szopos nevű részen 4 véka féréje</i>	3000
47.	<i>Dettó a Szentgyörgyi... Születelke részen 2 véka féréje</i>	10000
48.	<i>Kaszáló ugyan Csik Szentgyörgyi határ részen, erdei kaszáló havasvég nevű, öt hozásra való</i>	40000
49.	<i>Ugyan a Csik Szentgyörgyi határon mint erdei kaszáló fisák részen a felső, 2 hozásra való, a menaság újfálvi Bándi Lajosé mellett</i>	25000
<i>Vég összeg</i>		362024

A túl oldalakon fel vett ingó és ingatlan vagyonokat jelen tanúk előtt jeleni értékekben vettük fel, minek hiteléül mint alatt irt tanúk mindég hitünkkel is be bizonyítjuk.

Alol irt szülők, Kézdi Jakab és neje Tekse Lina ön el határozásikból adták egy akarattal Lajos fijknak házasság kötés alkalmával, mely vagyonokat a Csik Szentgyörgyi lakos Cziko István és Péterfi Juliánna szülők gyermekivel köttetett házasság alkalmával adták.

A túl oldalakon adományozott ingó és ingatlan vagyonokat én Kézdi Lajos a szülőknek meg köszönöm, annak hiteléül el fogadom és alá írom tanúk előtt. Csik Szentgyörgy, 1950. június 18-án.

Elfogadom: Kézdi Lajos

Szülők: Kézdi Jakab

Tekse Lina

Cziko István

Cziko Istvánné

Tanúk: *Keresztes János*
Kézdi Ferencz
Bors Lajos

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1950. június 18.

CSA. 7. 14.

Völegénynek adott eredeti perefernumlevél, eredeti aláírásokkal.

A közlés során a 40. sorszám után új sorszámozást kellett alkalmazni.

Vö.: (43.)

43.

Kimutatás azokról a javokról, amelyeket szentgyörgyi Czikó Anna kapott szüleitől, akkor, amikor férjhez ment a „reá szálló”, vagyis „vőnek menő” Kézdi Lajoshoz.
 (1950)

Hozomán levél

A mely fel vétetett Csikszentgyörgyi lakos Czikó István házánál, az Anna nevű lánya férjhez menetele alkalmával, annak ingó és ingatlan vagyonai, a meljeket Csik Szentgyörgyi lakos Kézdi Lajoshoz viszen, a meljek becs érték szerint következnek sor rendbe.

		lei
1.	2 ágy, 1 ruha szekrén, 1 üveges szekrén, 1 asztal, 4 nagy szék, 2 pad, 2 éjjeli szekrén, 2 láda, 2 függöny tartó	16.000
2.	2 szalmazsák, 2 derekaj huzattal, 2 cserge, 6 párna két huzattal, 2 gyapjú ágyterítő, 1 falvédő gyapjú, 4 alsó lepedő	53.000
3.	4 ablak függöny, 9 abrosz, 10 törülköző	21.900
4.	11 takargató szelvét, 2 gyolcs ing, 6 gyapotos férfi ingek, 5 lábra való, 9 női ingek	15.000
5.	10 rend női ruha, 1 nagy kabát, 1 tavaszi kabát, 1 bunda, ... 4 fejkendő, 14 zsebkendő	23.600
6.	12 nagyobb zsák, 1 posztó tarisznya, 1 pár női csizma, 1 pár női bakancs	15.000
7.	Az összes konyha edények	30.000
8.	1 osztováta fel szerelve, 1 kád, 1 cseber, 1 mosdó és egy törzsölő cseber, 1 véka, 1 két juhra való dézsa túróval	7 000
9.	20 sing szőnyeg	2 000
10.	3 anya juh és 1 bárán, 1 hat éves tehén	22.800
11.	A Csík Szentgyörgyi határ[ban] Kerek magyaró nevű dűlőn három vékás szántó. Ugyan Csík Szentgyörgyi határ[ban] borpataka közbére[en] 4 vékás szántó. Ugyan abban a határban a Tompád dűlőn 7 véka féréje. Ugyan a Szentgyörgyi részen Bortanorokba ½ véka féréje	37.000

12.	<i>Erdei kaszáló a Csík Szentgyörgyi határban az úgy nevezett Emre nevű dűlőn, egy harmada</i>	10.000
13.	<i>Csík Szentgyörgy községben ... a lakás, amely áll a Magyar Lajos és Ambrus Antal szomszédságokban. Annak fele részét adja Anna lánya és Kézdi Lajosnak mint fogadott fiának örökre és vissza vonhatatlanul</i>	150000
<i>A vég összeg összesen</i>		403300

írva, az az négyszázháromezer háromszáz lei.

És hogy... jeleni értékekben becsültük, amit bár mikor, mint alul írt tanúk hitünkkel is be bizonyítunk.

A túl írt ifjak azon felírt ingó és ingatlan vagyonokat ... tanúk és becsűsök előtt el fogagyák.

A fent és túl írt ingó és ingatlan vagyonokat a fiatalok a szülőknek meg köszönik és alá írják.

El fogagyuk, Czíkó Anna

Kézdi Lajos

Becslők:Kézdi Ferencné

Tekse Anna

Bors Lajosné

Basa Sándorné

Tanúk:Keresztes János

Bors Lajos

Kézdi Ferenc

Csík Szentgyörgy, 1950. június 25-én.

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1950. június 25.

CSA. 7. 14.

Eredeti hozománylevél, eredeti aláírásokkal.

Figyelemre méltó, hogy a menyasszony apja, Czíkó István, akit csak leánygyermekkel áldott meg a sors, a perefernumlevél szövegében fogadott fiának nevezi a családi gazdaság továbbvitelére kiszemelt vőt, Kézdi Lajost.

Vö.: (42.)

44.

*Csíkszentgyörgyi nemes Tompos Ferenc „egy trágya eltöltéig”,
vagyis 14 esztendeig elzalogosítja csíkszentimrei szántóföldjét
és belső telkét csíkszentimrei Bálint Jánosnak.*

(1788)

Mű, kik ez ide alább meg írt dologban kézen fogott köz bírák vagyunk, adgyuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik quod in hoc Anno praesenti 1788. die 17-dik április, midőn volnánk Nemes Udvarhely vármegyében Csík Szent Györgyön az de

eadem Tompos Ferencz Úr Nemes Személy házánál, jövének mű előnkbe két részről való Személyek, tudni illik, parte ab una Csík Szent Györgyi Nemes és Nemzetes Tompos Ferencz Uram, parte vero ab alia ugyan Csík Szent Imrei Bálint János gyalog katona, és eő kegyelmek magok szabad jó akarattyokból tőnek ilyen compositiót, hogy lévén az fenn írt Tompos Ferencz Úrnak egy darab szántó föld a Csík Szent Imrei határban közepső nagy mezőben, hosszú nevezetű lábban in vicinitate délről Baró Henter Antal Úr, északrol Doberdán István Szent Imrei gyalog katona, ugyan ezen Szent Imrei határon Pál szege nevezetű helyben az Falu között egy kis Belső hely, melynek fele Csík Szent Györgyi Nobilis Tompos Antal és György Uraméké, fele pedig fenn írt Tompos Ferencz Uramé, melynek vicinussa ab una Bálint János, ab alia a Salamon familia, mely fenn vicinált szántó földet és írt s vicinált széna fűnek felit, az az a maga részit Tompos Ferencz Úr adá fenn írt Bálint János Uramnak pro flo. Hung. 50., id est ötven magyar forintokért egy trágya eltöltéig, idest 14 esztendeig, bételvén a tizennégy esztendő, az 50 magyar forintokat le tévén Tompos Ferencz Uram vagy posteritássa írt Bálint János Uramnak vagy posteritássának, tartozzanak minden Törvény nélkül ki botsátani. Ezen vicinált szántó földet és belső helyet kintelenítetett el adni az sokszor említett Tompos Ferencz Úr testvére Tompos János uram adósságáért. Evictiotis válala Tompos Ferencz Uram magára, hogy azon 14 esztendő folyása alatt meg menti minden háborgatóktól. Mely fennebb nevezett Tompos János Uram adósságáért el foglalván Csík Szent Györgyön lévő Jóságát Maros Vásárhelyi Demeter Marton kereskedő, és hogy meg menthesse azon elfoglalt jószágot, az okon adta zálog titulus alá ezen vicinált jószágokat 50 m. forintokért.

Mely dolog és alkalom mű előttünk a fenn írt mód szerént ment végben, melyet műis írtunk meg a mű igaz Hitünk szerént jövőendőbéli bizonyásnak okáért, tulajdon kezünk írásával, subscriptiónkkal és szokott petsétünkkel meg erősítettünk.

*Csík Szent Györgyi
Páll Antal primipilus
Notarius pagi*

*Csík Csekefalvi, mostan
Csík Szent György Nemes Megyéjének
Tanító Mestere, vagyis harangozója
Vitos Ferencz primipilus*

Csík Szent Királyi Lestyán Péter nobilis kiváltá Csík Szent Imrei Bálint Joseff eő kegyelmétől a Közepső mezőn hosszú lábban egy 3, idest három köből fereje földet és Páll szegben egy darabotska belső széna fű helyet. 50 forintoknak két részit meg adá Bálint Joseff eő kegyelmének, az harmadik részit pedig vivé a' Szent Imrei Plebánus Úrhoz. Anno 1802. die 20. április fide mediante

Csík Szent Imrei Jakab István

E folyó esztendő 1840. április 24-én a benn írt 50 m. forint zálog summát Te-kintetes Tompos Ferencz és János sógor Urak le tették Nemes Lestyán Péterné Tompos Trésia Asszonynak, és az ben vicinált jószágokat mint örökségeket kibocsátotta, én előttem, bizonyítom.

Bernárd Sándor nyugod. Hadnagy

Hogy ezen másolatbéli Contractust szóról szóra a maga eredeti[jé]ből minden változtatás nélkül ki irtuk légyen, arról igaz hittel bizonyítunk Csík Szent Györgyön Május 2-án 1840-be.

A folyó 1840-dik esztendő május 2-án Csík Szent Györgyi Tekintetes Tompos András Úr atyánkfia le tévén az irt zálog summa fele részét, az az 25, huszonöt darab ezüst huszasokat [és ezért a contractusban] körül szomszédolt jószágok fele része kezére botsáttatott.

*Tompos János
Tompos Ferencz*

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1788. április 17.

CSSZM. LGY. 73.

1840-ben készített másolat. Hátlapján követhető a zálogba adott birtokok sorsa 1788-tól 1840-ig.

A kontraktus elején szerepeltetett „Udvarhely vármegye” kifejezés II. József császár rövidletű erdélyi közigazgatási reformjával kapcsolatos.

45.

Kotormányi Keresztes Mihály lófő zálogbirtokként 90 esztendőre megvesz több részbirtokostól egy kotormányi beltelket.
(1809)

Mü ide alább irt Személyek adgyuk ezen bizonyság tevő levelünköt, mind mostaniaknak, mind pedig jövendőbélieknek, a' kiknek illik, quod in hoc Anno praesenti 809 die vero 21-a martii jövének mü előnkbe iljen betsületes Személyek, úgy mint All Csík Széki Szent Györgyi Lófő Sándor János, Lófő Kasza Joseff, kiknekis lévén itten Kotormánba edgyütt egy kis belső fundusok in vicinitatibus nap keletről én magam Keresztes Mihály, nyugotrol néhai György Deák maradvái, melly vicinált fundusért ada Kotormányi Lófő Keresztes Mihály eő kegyelme paratis et numeratis 15, idest tizen ött magyar forintokot 90, idest kilentzven esztendeig.

Úgy hasonló képp azon fundusban participans Atyafiaktól is e szerént vásárlá meg nevezett Keresztes Mihály eő kegyelme, különösön az ide való András István részét 15, idest tizen ött magyar forintokkal, melly fundusnak vicinussa a' fennebb irt mód szerént találatik. Ezen vér atyafiúis adá 90, idest kilentzven esztendeig.

Lévén még ezen fundushoz tartózkodó All Csík Széki Csató Szegi Lófő Karatsi Joseff, kiis azon vicinált jushoz része szerént részesedvén, mellyet bizonyító levelével erősíti, hogy 15, idest tizen ött magyar forintokért adta légyen 90 esztendőig maga rátáját Keresztes Mihálynak.

Ezen fenn irt atyafiak evictiotis fogadának mü előttünk egy más között, hogy ha az emptor eő kegyelmét idő előtt idegen vagy a' vérek közül háborgatnák, az venditorok minden legitimus impeditoroktól tartozzanak meg menteni.

Az emptor eő kegyelmeis a fenn irt idő eltelésekor, [ha a venditorok vagy maradváik] letévén a zálog summáját ki ki a maga rata portiojéért, [adja ki nekik a telekbéli részüket].

Patvart is tőnek az felek egymás között, hogy a' melyik ezen contractust violálná, elsőbben tegyen le 200 magyar forintokat, mégis ezen Contractus in vigore meg maradgyon.

Melly dolog mü előttünk és általunk ment légyen végbe a Lófő Keresztes Mihály lakó házánál Kotormánba, mellyet mü is irtunk meg fide nostra mediante és tulajdon kezünk alázza írásával meg erősítvén szokott petsétünkkelis meg petsételtünk.

Actum Anno et locoque ut Supra.

Csik Csató Szegi

Bors Antal hütös

Lófő Személy

Csik Bánkfalvi Lófő

Texe János eskütt

Csik Kotormányi lófő

Benedek Tamás

Jegyzet:

Kotormány, 1809. március 21.

CSSZM. LGY. 105.

Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal és gyűrűs pecsétekkel.

46.

Bánkfalvi Bene József 40 forintot ad kölcsön szentmártoni Tompos Józsefnek, aki intereszfizetés helyett zálogba adja a szentgyörgyi Nagymezőn lévő szántóföldjét.

A föld visszaváltása 37 év múlva, 1855-ben történt meg.

(1818)

A folyó 1818-dik esztendő februariusnak 25-dikén Csik Szent Mártoni gyalog katona Tompos Jozseff fontos szükségében kölcsönöze Bánkfalvi lovas katona senior Bene Jozseff eőkegyelmétől 40, az az negyven Rhenes forintokat, mely summának interessére Tompos Jozseff ada a Creditor eőkegyelmének egy három vékás földet a Nagy mezőn a Szent Györgyi határban Mocsárban, vicinusa alol Kotormányi vidua András Péterné biradalma, felyül protestatur. Mely föld mint hogy mostan vető seriessben találtatik, s más képpen mint hogy a földet Tompos Jozseff cserében bírja, az okon azon földet oly véggel leválá a Creditor eőkegyelme, hogy ezen vető üdön használván a pénzének interessére, mikor nyomásban fordul, ha azon kölcsönzött summát deponálja, a Creditor eő kegyelme kész remittálni, ha pedig azon summát le nem teheti, a földet trágya alá hadgya a Creditor eő kegyelmének, s e felett evictiot is fogad, hogy a cserének változása idejénis az ebből követkehető fogyatkozásnak ura lészzen. A pénz summáról is fenn hagyák jövendőre, hogy ezen summa scallara ne szályon, hanem intacte deponáltassék.

Mely egyezést irtam meg a Contractans feleknek feladása szerint a Creditor Bene Jozseff eő kegyelme lakó házánál és azoknak a Consensusok szerint, Anno die loko quod ut supra.

Lófő Kovacs János

Mely Contractus, hogy általam alatt irt által egy originálisbol által iratott légyen, arról bizonyítok Csik Szent Györgyön 1855 április 27-én.

Basa Ignác

Bizonyítvány

Arrol, hogy Csík Szent Györgyi Ványolós Gál atyánk fiától még az 1853-dik év április holnapjába vérség jussán váltottam vissza egy négy vékás szántó földet a Nagy Mezőn közep hosszú lábba 72 magyar forintokkal.

Amelyet igazolok igaz hűtellel a most folytába lévő 1855-dik év április 28-dikán.

Csík Csekefalvi Latz János

Bizonyítván

Arrol, hogy Csík Szent Mártoni Tompos János meg váltott 40 R. forintokkal egy három vékás szántó földet, mely vagyon Nagy mezőn Szent Györgyi határban, Mocsár nevű lábban. Mely váltás történt a' Császári Királyi Törvény Szék előtt Ványolós Gáltól. A folyó 1855. év április 27-dikén.

Csík Szent Mártoni Tompos János

Jegyzet:

Bánkfalva, 1818. február 25.

CSA. 13. 1.

1855. évi másolatban fennmaradt 1818. évi kontraktus, a föld sorsát követő kiegészítésekkel.

47.

Menasági Lőrincz Antal 28 évre zálogba adja a csíkszentgyörgyi havason, Egerszéken lévő kaszálóját irtási lehetőséggel szentgyörgyi Kasza Mihálynak.
(1832)

Mü, kik nevünköt ide alatt írtuk, mint kézen fogott köz bírák, ezen Contractualis Levelünknek rendiben adgyuk tudtára mindeneknek, akiknek illik, mostaniaknak és következőknek, hogy e folyó 1832-dik esztendő május 4-dik napján, midőn volnánk itten Nemes Al Csík Székben Szent Györgyön Lófő gyalog katona Ványolós Josef lakó házánál, jövének előnkbe két részen lévő egyező Felek, úgy mint: egy részről Csík Menasági huszár Lőrincz Antal, más részről Csík Szent Györgyi Lófő gyalog katona Kasza Mihály feleségével Csiszér Klára Asszonnyal és mostoha fiával huszár Balla Antallal, kikis egy más közt illy vásáros egyezésre lépének tudni illik:

Lévén huszár Lőrincz Antal eő kegyelmének a Csík Szent Györgyi havasson az úgy nevezett Eger széken egy ött terüire való kaszáló helye, melynek szomszédgya napkeletről az Eger széken feljáró út, délről maga az irt Lőrincz Antal, nyugotról és északról az erdő, ezen szomszédolt kaszáló helyet Lőrincz Antal adá Kasza Mihály eő kegyelmének feleségével és fiával együtt 28, az az huszon nyoltz esztendőig 200, az az Két száz darab ezüst huszasokért, oly feltétel mellett, hogy ha a vevő Felek örökség jussán az ottan lévő erdőből irtanának s tisztítanak, tehát azon irtásnak betsű szerént kölcségét, fáradságát a kiváltáskor köteles lészen Lőrincz Antal vagy maradvája lefizetni, különben az irtást, ha a mostani állapottyában lévő kaszáló ki váltódnékis, addig ne használhassa, míg az orotás betsű summája lenem fizetődik. Továbbá az irt két száz darab ezüst huszasok a vevő Felektől in paratis et numeratis előttünk Lőrincz Antalnak által adatván, a vevő Felek az el adó féllal úgy egyezének, hogy a Contractus ideje ki telése után hasonló ezüst huszasokkal váltódgýék ki azon kaszáló hely. Addig az ideig pedig Lőrincz Antal evictiot fogada s válola, hogy az irt

vevő Feleket minden legitimus impetitorok ellen védelmezni fogja, s kötést is tövének 100 ezüst huszasokban, hogy a meg nem álló Félen, az egyezés mellett álló Fél minden törvényes lépések ki rekesztésével fel vehessen s vétethessen, mégis ezen Contractus a maga erejében meg maradgyon.

Mely fenn írt vásáros egyezés, hogy mü előttünk mindenekben a fenn írtak szerént ment legyen véghez, arról müis a mü igaz Hitünk szerént nevünk al irásával és szokott petsétünkkel meg erősítve bizonyítottunk. Kiis adtuk mind két Feleknek kérésekre jövendőbéli bizonyíttásul a fenn írt helyen, napon és esztendőben.

Csik Szent Györgyi
Nemes Bálint János
Nemes All Csik Szék
hütös assessora

Csik Szent Györgyi
Nemes Tompos András
Nemes Al Csik Szék
hites Assessora

A' benn írt Contractusban szomszédolt széna fű helyet Kasza Mihály ő kegyelmétől vérségre ki válták Kotormányi gyalog katona Keresztes Ignácz és Antal ő kegyelmek több testvéreikkel együtt az írt 200 darab ezüst huszasokkal, az mellette lévő irtásért pedig egyesség szerént fizetének 40 darab ezüst huszasokat, melyeket egy átaljában mind Kasza Mihály ő kegyelme tön el, állítván, hogy noha Balla Antal mostoha Fiának a' contractusban benne áll a' neve, ezen summákban része nintsen, mivel az osztozás üdein ezen kaszáló helyett Balla Antalnak más jutott, melynek valóságát, mivel én előttem ment véghez, jövendőbéli bizonyiságnak okáért irtam meg Hitem szerént Csik Bánkfalvában 9-dik juny 1845-ben.

Nemes Erdély Antal

Jelen voltam én is,
Albert Josef káplár

A fenn írt 240 m. forint summát a' contractusban írt kaszálóért hogy kész pénzben által vettem, meg ösmérem, a' fenn is írt időben és helyen.

Kasza Mihály

A kaszálón tanáltató esztana ház egy ezüst huszasba maradt a' Keresztes atyafiaknak.

Ezen Zállogos Contractusban írt kaszáló helyet Csik Kotormányi Nemes Vitézlő Keresztes Ignácz és Antal Csik Szent Györgyi Nemes Vitézlő Kasza Mihálytól és neje Csiszér Klára Asszonytól vérség jogán kiváltván, mái napon, április 16-dik napján e' folyó 1848-dik évben alol írt előtt az említett kaszáló helyre a' nevezett Keresztes fiaktól superlevála Csik Menasági Nemes Vitézlő Lőrincz Péter, a' Lőrincz Antal fia, ön nyilatkozata szerint fenn nevezett atya és testvére Josef köz meg egyezésekből 60, azaz hatvan darab Császári ezüst huszasokat. Mely öszszeget hogy előttem le számítva nevezett Lőrincz Péter kezéhez vette legyen, arról igaz Hitem szerint bizonyítok nevem alírásával es szokott pecsétemmel meg erősítve, mind két Felek Contractusára írva. Csik Szent Györgyön lak házomnál a' fenn írt időben kiis adtam.

*Csík Szent Györgyi
Nemes Tompos András
Nemes Csík Szék Rendes Táblabírája*

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1832. május 4.

CSSZM. LGY. 641.

Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal és gyűrűs pecsétekkel. Hátlapján 1848-ig követhető a zálogba adott havasi kaszáló sorsa.

48.

Tankó István Szentegyházaselőfaluban lakó primipilus, azokat a csíkszentgyörgyi és csíkbánkfalvi birtokait, amelyekhez kotormányi öreganyja, András Erzsébet révén jutott, 99 esztendőre zálogba adja kotormányi Keresztes Mihálynak.

(1833)

Mű alatt írtak adgyuk tudtára mindeneknek a kiknek illik, mostaniaknak és következendőknek aztot, hogy a folyó 1833-dik esztendő május 1-ső napján, midőn volnánk itten Nemes Allcsík Székben Szent Györgyön az edgyikünk, úgy mint Nemes Tompos András lakó házánál, jelenének meg mű előttünk egy részről Szent egyházas Oláhfalvi Primipilus Tankó István, más részről Csík Kotormányi Lófő gyalog katoná Keresztes Mihály, kik is bennünköt kezek bé adásával meg bírálván, mű előttünk tellyes akarattól a következendő meg másolhatatlan contractusra lépének, tudni illik.

Lévén a fenn nevezett Tankó István eő kegyelmének nagy anyja Tankó Albert-né Csík Kotormányi András Ersébeth jussán a Csík Szent Györgyi és Bánkfalvi határon belső jószágai, szántó földjei és kaszáló helyjei, mellyek az 1790-dik Esztendőben költ conscriptionalis levélből világosan ki tetzednek, azon belső és külső jószágait, mint hogy távul léte miatt a leg jobb móddal nem használhassa, és a jószágon lévő katonai szolgálatnak terheit is nem kívánna supportálni, tehát ezen okokból belső és külső eő kegyelmét illető jószágait tellyes akarattól adá és engedé birtokolni Keresztes Mihály eő Kegeyelmének 99 esztendőkig 282, az az két száz nyoltzvan két darab ezüst huszasokért és 25 krajczárokért, olly formán, hogy eltelvén az írt kilentzven kilentz esztendők, azon jószágok az írt Tankó István maradvája által hasonló ezüst huszasokkal váltódgyanak meg. Melly contractus nagyobb állandósága s erőssége végett kötést is tőnek sub poena decretalis Calumniae, hogy tudni illik: a melyik Fél ezen contractust az írt kilentzven kilentz esztendők alatt vagy pedig maradvája is háborítani s erőtleníteni kívánná, az az írt calumnia büntetésén marasztassék, s mégis ezen contractus a maga eredeti erejében meg maradjon. Továbbá evictiot fogada Tankó István eő kegyelme, hogy a vevő Felet vagy maga vagy maradvája által minden Legitimus Impetitorok ellen az írt jószágok birtokába védelmezni fogja.

Melly Zállogos Contractus, hogy mindenekben a fenn írtak szerént az írt Felek által mű előttünk ment légyen véghez, arról mű is a mű igaz hitünk szerént nevünk al

írásával és szokott petsétünkkel meg erősítve bizonyítottunk, mind két Feleknek jövődéli bizonyítás végett a fenn írt üdőben és helyen ki is adtuk.

*Csik Szent Györgyi
Nemes Bálint János
Nemes All Csík Szék
Hütös Assessora*

*Csik Szent Györgyi
Nemes Tompos András
Nemes Al Csík szék
Hütös Assessora*

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1833. május 1.

CSSZM. LGY. 217.

Eredeti zálogos kontraktus, eredeti aláírásokkal és gyűrűs pecsétekkel.

Kotormányi András Erzsébet javainak szövegben emlegetett 1790. évi összeírása: (96.), Vö.: (97.)

49.

A csikszentimrei Márkók 50 esztendőre zálogba adják csikszentgyörgyi kaszálójukat és szántóföldjüket a csikszentgyörgyi Ambrusoknak
(1837)

Alatt irtak e folyó 1837-dik esztendő április holnapja 23-án, midőn lettünk volna Nemes All Csík Székben Szent Györgyön az egyikünk Bálint János lakó házánál, jövőnek mű előnkben két részen lévő edgyező felek, úgy mint egy részről Nemes All Csík Széki Szent Imrei gyalog katona Márkó Ferentz, gyalog katona Kováts József felesége Márkó Éva, gyalog katona Timár Józsefné Veress Trésia, közlakos Gáll Jánosné Veress Kata, kikis jobb jobb kezek bé adása mellett, leválának a más részről előttünk lévő Csik Szent Györgyi Nemes néhai Ambrus Márton özvegyétől Benedek Kristinától és fiaitól: Ignátz és Lázártól 55, az az ötven ött m. forintokat, vagy is annyi darab ezüst huszasokat, melly fenn írt summáért az interesbe le is köték zálogjára 50, az az ötven esztendőig a Szent Györgyi határban Hosszú mező alatt egy mérésre való széna fű helyeket és ugyan ott a Csigolyán alol egy két véka féréje földgyököt a venditorok az emptor eő kegyelmeknek. Kötelezékis magokat, hogy minden háborgatóktól meg mentik a venditorok az emptor eő kegyelmeket. Vinculumot is kötének egy más között 25, az az huszon ött darab ezüst huszasokba, hogy a meg álló fél a meg nem álló félen fel vehessen, vétethessen, még is ez az egyezmény meg maradgyon toties quoties a maga erejében.

Melly fenn írt zálogos egyesség, hogy az írt módon ment, arról adgyuk ezen tulajdon nevünk alája írásával és szokott petsétünkkel meg erősített levelünket, a mű igaz Hütünk szerint, Csik Szent Györgyön az írt napon, esztendőben és háznál.

*Csik Szent Királyi
Szent Mártonon resideáló
Nemes Bors Gábor
Nemes Al Csík Széknek
Hütös Assessora*

*Csik Szent Györgyi
Nemes Bálint János
Nemes All Csík Szék
Hütös Assessora*

Jegyzet:

Csikszentgyörgyön, 1837. április 23.

CSA. 3. 5.

Eredeti zálogos kontraktus, eredeti aláírásokkal és gyűrűs pecsétekkel.

50.

Both Mihály és Erdély József menasági lófők szorult anyagi helyzetükben egy kaszáló kertet zálogosítanak el 90 esztendőre a csikszentgyörgyi Ambrus testvéreknek.

(1837)

Mű kik neveinket alább írjuk, adjuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, mostaniaknak és jövődöbélieknek ezen levelünknek rendében, hogy a folyó 1837-dik esztendő november 10-dik napján, a midőn lettünk volna Nemes Al Csík Székben Szent Györgyön az egyikünk Tompos Ferentz lakó házánál, jövőnek mű előnkben két részen lévő egygyező felek és pedig, egy részről Menasági Both Mihály Lófő személy Fiaival: Josef, András, Ferentz és Ignátzal, nem külömben Leányival: Rosáliával és Tréziával, úgy Lófő Erdély Josef ő kegyelme, más részről Csík Szent Györgyi Lófő Ambrus Ignátz és Ambrus Lázár édes egy testvérek, a kik is jobb jobb kezek bé adásával bennünket meg bírálván, a következő képpen egygyezének.

El kerülhetetlen szükségek lévén irt Both Mihály ő kegyelmének Gyermekeivel együtt, úgy Erdély Josef ő kegyelmének is, egymás között való meg egyezésből kölcsönözének, s kész ezüst huszasokba le olvasva előttünk fel is vevének említett Ambrus Ignátz és Lázár ő kegyelmektől 50, az az ötven darab ezüst huszasokot, vagyis annyi váltó czédola béli m. forintokot, mely summáért adák és le kötéek zálogba azon egy terűre való s kertben tartani szokott közös kerteket, s ezen közös kerten kívül a Both Mihályt illető 4 láb vetés kertet is 90, az az kilentzven egymás után folyó esztendőig, úgy hogy a ki tett időig békességesen használhassák az irt Ambrusok vagy pedig törvényes maradékok. El telvén pedig a 90 esztendő... a letéendő summa le tétele mellett tartozzanak az Ambrusok vagy pedig törvényes maradékok, vagy az eladó Both fiaknak s Erdély Josefnek vagy pedig törvényes maradékoknak minden leg kisebb per mozdtás nélkül ki botsáttani. Ezen zálogba le kötött kert vagyon a Szent Györgyi Miklós Fiak feljüli és Lófő Márton István alloli szomszedságok között Szent Györgyön. Ezen szénafű helyel minden közel lévő vér atyafi meg kínáltatván, senki fel nem tartotta. Evictiot vállalának az eladó Both Mihály Fiaival egygyütt és Erdély József, hogy minden háborgatóktól meg mentik a terminussul tett idő alatt, úgy egygyezének tovább, hogy mivel hosszas időig van le kötve, tehát hogy erősebb légyen ezen egyezés, 50, az az ötven ezüst forint vinculumot kötének, hogy a meg álló fél fel vehessen s vétethessen toties quoties a meg nem álló félén, mégis ezen contractus a maga valóságos erejében meg maradjon a ki tett időig.

Mely fenn irt egyezmény mindenekben a fenn meg irt mód és rend szerént menvén véghez, mi is a szerént ezen egyezménynek bizonyosabb és állandóbb voltárol irtuk és a Felek előtt fel olvasva adtuk ezen tulajdon neveink alatt költ és szokott

petsétünkkel meg erősített kötelező levelünket jövődöbéli bizonyágul a mü igaz hitünk szerént a meg irt napon, esztendöben és helyen.

*Csik Szent Györgyi
ifj. Nemes Tompos Ferentz
Al Csik Széknek
Rend Szerénti Tábla Bírája*

*Csik Szent Györgyi
Nemes Illyés János
Nemes Al Csik Széknek
hütös Tábla Bírája*

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1837. november 10.
CSA. 3. 6.
Eredeti zálogos kontraktus, eredeti aláírásokkal.

51.

Imre József 14 esztendöre zálogba adja egyik bankfalvi földjét Köntse Antalnak.
(1838)

Ezen folyó 1838-dik esztendöben áprilisnak 4-dik napján, midön lettünk volna Nemes All Csik Székben Bankfalvában a Szabad Bíró Pongrátz Antal eö kegyelme lakó házánál, jelennek meg mü elööttünk két részről való betsületes Személyek, úgy mint, egy részről Bankfalvi gyalog katona Köntse Antal eö kegyelme, más részről ugyan Bankfalvi gyalog katona Imre Josef eö kegyelme, kikis jobb jobb kezek beadásával münköt meg bírálván, tőnek mü elööttünk ilyen zálogos vásárt, hogy lévén említett Imre Josef eö kegyelmének a Bankfalvi határban Hargas nevezetü lábban 3 véka féreje földgye, [amelyet] ada zálogjára 48, az az negyven nyolc ezüst huszasokért Köntse Antal eö kegyelmének 14 esztendeig, oly conditióval, hogy senki 14 esztendeig ki ne válthassa. Minthogy a vér atyafiak törvényesen megis kénáltattak gyalog katona Szabó János Hütös Polgár által, senki fel nem tartotta, mint hogy pedig mostan az adósság le fizetése miatt kéntelen volt ezt tenni és senki nem boldogította a tisztelt Emptor eö kegyelmén kívül. Ezen fenn irt szántó földnek szomszédgya fejel Miháj Antal gyalog katona, alul huszár Bothár János. Aztis hátra nem hagyván, hogy eltelvén a tizen négy esztendö, akkor tartozik Köntse Antal eö kegyeleme ezen fenn irt summa pénzekért Imre Josefnek vagy posteritásának [a nevezett szántó földet] kezire botsátani.

*Mely dolog mü elööttünk mindenekben a fenn meg irt mód és rend szerént men-
vén véghez, müis a szerént ezen dolognak bizonyosabb és állandóbb voltyárol irtuk
és adtuk ezen kezünk írása alatt költ contractuális levelünköt, jövődöbéli
bizonyágul kiis adtuk mind a két félnek két exemplárban. Költ a fenn meg irt eszten-
döben, napon és helyen.*

Pongrátz Antal bíró Madár Sámuel eskütt Kontsag Jósefnótárius

Jegyzet:
Csíkbánkfalva, 1838. április 4.
CSA. 2. 27.
Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal.

Ványolós Ferenc és sógorai egyezséget kötnek Mihály Józseffel egy bánkfalvi, altizesi beltelek 99 esztendőre szóló zálogos eladásáról.

(1840)

Mü alol irtak, adjuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, mostaniaknak és következendőknek ezen egyezmény levelünknek rendében azt, hogy a folyó 1846-dik esztendő április 21-dik napján, a midőn volnánk Nemes Al Csík Szent Györgyön az egyikünk Tompos Ferencz Curialis lakó házánál, jelenének meg mü előttünk két részen lévő egyező személyek, ú. m. egy részről Csík Bánkfalvi gyalog katona Mihály Josef s kedves felesége Bene Regina, más részről Csekefalvi de Kászon Jakabfalvában lakozó Ványolós Ferencz, gyalog katona Jánosi István Ványolós Annának és gyalog katona László Ferencz Ványolós Máriának Férjeik s törvényes plenipotentiariussaik, a kakis bennünket az alább írandó egyezéseiknek meg írására kezeik bé adása által meg bírálván, előttünk a következendő egyezésre lépének. Tudni illik.

Fennebb irt Ványolós Ferencznek magának, Jánosi István és László Ferencznek nőik után bizonyos rész jószágok lévén itten Csík Bánkfalva Al Tizessébe, napkeletről fennebb irt Mihály József, délről nemes Szabó Gergely maradvái, nyugatrol Csekefalvi gyalog katona Ványolós János, északrol a patak szomszédságába, melynek szélessége 5 német öl és három fertály, hosszúsága 20 német öl és egy fertály, mely belső rész jószágotskát egy felől, mivel távolsága mián czélszerűen nem használhatják, más felől mivel az ezért adandó pénzzel közelébb bizonyos el zálogosított külső jószágokat szándékoztak meg hozni, eladóvá tették, s a vérek meg kínálása után, mivel azok közül egys, a mint állítatik, név szerént pedig előttünk meg jelent Szent Györgyi gyalog katona Ványolós István az alább írandó áron fel nem tartották, elis adák fennebb irt Mihály Josefnek s lehető maradváinak 99 esztendőkig zállog czim alatt, mely körül szomszédolt belsőért Mihály Josefis szép ezüst huszasokba leolvasva ada előttünk 140, száz negyven R. forintot váltóba. Adák pedig az irt belsőt minden utánna járandó erdei, mezei hasznaival együtt szabad akaradjok szerént 200 ezüst forint kötés alatt, azon fel tétellel, hogy ha az adó Ványolós Ferencz, Jánosi István, vagy László Ferencz, avagy ezeknek maradváik a vevő Mihály Josefet a kitűzött határ üdö el telése előtt az irt jószágért háborgatni kezdenék, úgy szintén gyermekeítés, mindenek előtt a túl irt 200 ezüst forint kötést, mint tiszta adósságot az articulus értelme szerént minden lehető törvényes menedékeket kirekesztve fel vehessenek vétethessenek s mégis ezen kötlevel a maga valóság erejében maradjon. Eltelve pedig a ki szabott határ idő, a le teendő summa le tétele mellett, tartozik Mihály Josef vagy maradvái az irt belsőt a véreknek meg eresztetni, addigis evictiot váolnak magokra s gyermekeikre nézveis az el adó Felek minden törvényes háborgatók ellen.

Mely fenn irt egyezés a fenn irtak szerént előttünk menvén véghez, mü is a szerént ezen egyezésnek bizonyosabb és állandóbb voltáért irtuk, a Felek előtt fel olvasva s általokis helyben hagyva, adtuk ezen tulajdon neveink alatt költ és

petsétünkkel meg erősített köt levelünket jövődő biznyságul a mü igaz hitünk szerént a fennis írt napon, esztendőben és helyen.

*Csík Szent Györgyi
Nemes Tompos Ferencz
Nemes Csík Szék
Rendes Székező Birája*

*Csík Bánkfalvi
Nemes Vitézlő Tamás Ferentz
Nemes Csík Szék
Táblabirája*

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1840. április 21.
CSA. 1. 1.

„Kézen fogott bírák” által írt eredeti szerződés, a két választott bíró eredeti aláírásával és gyűrűs pecsétjével.

53.

Gál Ábel csíkszentgyörgyi lófő káposztaföldet és
szántóföldet ad zálogba 14 esztendőre Ambrus Ignác lófőnek.
(1840)

*Alatt írtak adgyuk tudtára mindeneknek a kiknek illik ezen Contractualis Leve-
lünk által aztot, hogy a folyó 1840-dik esztendő october holnap 16-dik napján, mi-
dön volnánk itten Nemes All Csík Székben Szent Györgyön az egyikünk Tompos
István lakó házánál, jelenének meg mü előttünk két részről való egyező Személyek,
egy részről Csík Szent Györgyi Lófő Ambrus Ignátz eő kegyelme, más részről ugyan
oda való Lófő Gáll Ábel eő kegyelme, kikis minket a következő egyezmények meg
írására meg bírálának, t. i.*

*Lévén írt Gáll Ábel eő kegyelmének itten Csík Szent György mellett az úgy ne-
vezett Sás kertben egy darabotska káposzta földgye, melynek napkeleti szomszédgya
az Intze familia, déli Czíkó jus, nyuguti és északi a Gálok, és két véka férő szántó
földgye a Menasági határban harmadagy nevezetű helyen mostan rozzsal bévetve,
belül az Erdélyek és a patak, kívül a Gáll Imre szomszédsgaika között. Mely káposz-
ta földet és külső szántó földet adá Gál Ábel eő kegyelme elkerülhetetlen szükségítől
kényszerítettvén mostani termésével együtt írt Ambrus Ignátz eő kegyelmének
Zálogba 55 magyar forintokért, vagyis annyi darab ezüst huszasokért, oly formán,
hogy a midön módgya leend Gáll Ábel eő kegyelmének, hogy tulajdon pénzével ki
válthassa, ki vévén Ambrus eő kegyelme a termést a szomszédolt földekből, ön
akaratyából ajánlá kezére botsátani az írt 55 darab ezüst huszasok le fizetésével. Ha
pedig magának Gáll Ábel eő kegyelmének tehetsége nem lenne a kiváltásra, az atya-
fiakra való nézet Evictiot válala, hogy 14 esztendőig minden törvényes háborgatók
ellen védelmezni fogja Ambrus Ignátz eő kegyelmét és békességes birtokába meg
tartya, akkor tartozik Ambrus Ignátz eő kegyelmeis az írt jószágokot az atyafiaknakis
a meg nevezett zálog summáért kezekre botsátani.*

Mely ebéli vásárokat a Feleknek kérésekre irtuk meg müis a mü igaz hitünk szerént tulajdon nevünk all írásával meg erősítve, mind két Feleknek jövődő bizonságul kiis adtuk a fenn irt időben és helyen.

*Csik Szent Györgyi
Gáll Joachim eskütt*

*Csik Szent Györgyi
Tompos István
Nemes All Csik Széknek hites Tábla Birója*

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1840. október 16.
CSA. 3. 12.
Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal.

54.

A kotormányi Keresztes testvérek 99 évre zálogba adják egy szentgyörgyi beltelküket szentgyörgyi Cziko György lófőnek.
(1841)

Alól irtak, adgyuk tudásul mindeneknek, a kiknek illik, mostaniaknak és következendőknek aztot, hogy a folyó 1841-dik évi június 24-dik napján, midőn volnánk itten Nemes Al Csik Székben Szent Györgyön az egyikünk Tompos András lakó házánál, jelenének meg mü előttünk egy részről Csik Szent Györgyi Nemes Lófő Cziko György, más részről Csik Kotormányi Nemes Lófő Keresztes János, Ignátz és István édes testvérek, Mihály, Antal s Lajos testvéreik képekben is, kikis münköt kéz fogás mellett meg bírálván, mü előttünk a következendő zállogos contractusra állának.

Lévén a fenn meg nevezett Keresztes édes testvéreknek Csik Szent Györgyön bor utzán felyül az úgy nevezett Bor-tanorokban, napkeletről Csik Szent Györgyi Lófő Tamás András, délről az úgy nevezett bor utzája, nyugotról Kotormányi néhai András Péter maradvái szomszédságok között egy pusza belső jószágok, mely belső jószágokat távul létele miatt a leg jobb móddal nem használhatván, s közelébb való jószágot meg vásárolni szándékozván, adák zállogos czimzet mellett kilentzven kilentz egy más után lefolyandó esztendőkig nevezett Cziko György eő kegyelmének, s Cziko György is ada a meg szomszédolt belső jószágért az irt Keresztes atyafiaknak kész pénzben 300, három száz darab császári ezüst huszasokot, melyeket hármával számítva tesznek száz R. forintokot ezüst pénzben, és a melyeket a fenn nevezett Keresztes atyafiak kész pénzben mü előttünk kezekhez vévén, evictiot válolának, hogy mint magok, mint pedig maradvájok Cziko Györgyöt és maradváit minden törvényes háborgatók ellen a ki tűzött kilentzven kilentz esztendőkig azon belső jószág birodalmába védni fogják. Ki telvén pedig a ki kötött idő, és a Keresztes atyafiak vagy maradvájok le fizetvén Cziko Györgynek vagy maradváinak a zállog summat hasonló ezüst huszasokban, tartozik minden ellen mondás nélkül ki botsítani. Addig pedig ha valamelyik fél ezen zállogos kötést fél törni kívánná, patvarral büntetődgyék, s mégis ezen kötés a ' maga valóságos erejében meg maradgyon.

Mely zálogos contractus hogy mindenekben a fenn irtak szerént a meg nevezett felek által köttetett légyen, arról igaz Hitünk szerént bizonyítunk, s neveink al írásával és szokott petséteinkkelis meg erősítve mind két feleknek a fenn irt helyen és időben kiis adtuk.

*Csik Szent Györgyi
Nemes Tompos András
Nemes Csik Szék
Rendszerénti Székező Bírója*

*Csik Szent Györgyi
Nemes Bálint János
Nemes All Csik Szék
Hütös Assessora*

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1841. június 24.

CSSZM. LGY. 279.

Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal és gyűrűs pecsétekkel.

Az átlagosnál jobb színvonalon, körültekintő gondossággal fogalmazott szöveg.

55.

Bánkfalvi Nemes Kovács Mihályné tekintetes asszony 60 magyar forintért zálogba adja 12 évre egy három köblös szántóföldjét Mihály József gyalogkatonának.
(1844)

Alatt irt, midőn volnék itten Nemes All Csik Székben Bánkfalvában a folyó 1844-dik év május 8-dik napján Tekéntetes özvegy Kováts Mihályné asszony kúriális nemes lakó házánál, jövének én előmben egy részről Tekéntetes Kováts Mihályné asszony, más részről gyalog katona Mihály Josef, mindt két felek jobb jobb kezeik bé adásaik mellett meg bírálának mi után lépének e következő egyezményre, t. i. költsönözvén Tekéntetes Kováts Mihályné asszony Mihály Josef eő kegyelmétől 60 m. ft., az az hatvan ezüst huszasokot ház építés szükségére, a melynek interessére által adá a Szent János mezein a Tekerület alatt 3 köblös szántó földit, szomszédgya keletről Kontsag Ferentz, más felől az út, ezen szomszédoltatott szántó földet adá által említett tekéntetes asszony egy más után folyó 12 esztendőkig. El telvén az idő (változik) [tartozik] a fenn irt summával. Tekéntetes asszony kötelezé is magát, hogy az idő ki telése alatt meg menti Mihály Josefet minden háborgatóktól.

Mely fenn irtam egyezmény mind a pénz által adás és által vétel én előttem történt, erről igaz hitem szerént subscribálok a fenn irt évben, napon és nemes háznál.

*Csik Bánkfalvi nemes Tamás Ferentz
Nemes Csik Szék Hütös Tábla Bírája*

Jegyzet:

Csikbánkfalva, 1844. május 8.

CSA. 1. 3.

Eredeti egyezséglevél, eredeti aláírásokkal.

Az elzalogosított birtok miatt nemes Kovács Mihályné leánya, Molnár Károlyné Kovács Katalin az 1870-es évek elején pereskedett Mihály Józseffel. 1872. június 27-én „béke egyezményt” kötöttek. Mihály József fizetett még 20 forintot, és „örökre” birtokában maradt a Tekerület alatti föld. (CSA. 1. 52.)

Bánkfalvi nemes Füstös József 30 forintot kölcsön vesz bánkfalvi Mihály Józseftől.
A pénz visszafizetéséig zálogba adja egyik szántóföldjét a kölcsönzőnek.
(1847)

A folyó 1847-dik esztendő április 13-án kérésére Csík Bánkfalvi Nemes Füstös Josef és felesége Bene Klára asszonynak elmentünk Bánkfalvába gyalog katona Mihály Josef eő kegyelme házához, a holis irt Nemes Füstös Josef nőjével együtt költsönözének 30 m. ft., vagyis annyi darab ezüst huszasokat, melynek az interesére át adának Mihály Josef és nője Bene Regina eő kegyelmeknek a Szent János mezein a kús hídnál felyebb egy 3 vékás szántó földet, az melynek szomszédgya északrol Gyergyai Bartalis Ignázt, délről protestatur, ezen szomszédolt szántó földet adák az jelen való esztendőn előre való interesére, mely 30 m. ft.-[ot], ha meg nem tudná adni Füstös Josef s nője Bene Klara asszony Szent Mihály napjára, mely történik e jelen év szeptember holnapja 29-én, újbol egy vető időre meg marad és így mindenkor ha nem tudna telyesíteni, az irt módon fog maradni. Evictiot is válala Füstös Josef és Bene Klara asszony, hogy meg mentik minden törvényes háborgatók ellen mind addig, míg kezeken maradand a föld Mihály Josefet és nőjét.

Melynek valóságáról bizonytságot teszünk s meg erősítsük nevünk all írásával az irt időben

*Texe András
esküött*

*Balla Bálint
jegyző*

Jegyzet:

Bánkfalva, 1847. április 13.

CSA. 1. 5.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

Az Antal János bánkfalvi esküdt által fölöttébb gyengén fogalmazott tíz évvel későbbi kiegészítések szerint Füstös József 1857. február 15-én végleg, örökösen eladta a földet a Péter Józsefként is emlegetett Mihály Józsefnek. Sőt 1858. június 29-én a föld „kúsó vége” is a hajdani hitelező, Péter alias Mihály József tulajdona lett.

Sándor János „két trágya eltöltéig”, 28 esztendeig zálogba adja monyasdi szántóföldjét a csíkszentgyörgyi Ambrus atyafiaknak.
(1850)

Mü kézen fogott köz bírák agyuk tudtára mindeneknek akiknek illik, mostaniaknak vagy jövendőbelieknek aszt, hogy a folyó 1850-dik esztendő januarius hold 26-dik napján meg jelenének mü előttünk Csík Szent Györgyi Ambrus Daniel, Ignázt és Lázár eő kegyelmek, más részről ugyan odavaló Sándor János, akikis jobb jobb kezeik beadásik mellett meg bírálának ezen ideig tartó vásárok meg írására, tudni illik.

Lévén fenn írt Sándor János eő kegyelmének Monyasd verő felin egy két vékás szántó földgye, amelynek szomszédgya kívül Szent Györgyi Márton Imre, belől gyalog katona Gál András m, ezen szomszédozott szántót adá Sándor János a fenn írt Ambrus atyafiaknak két trágya eltöltéig, az az huszonnyoltz egymás után folyó esztendőkig zállogjára 30, az az harmintz rénes forintok interesére. Evictiotis fogada az adó, hogy minden háborgatóktól meg menti. A vövök is tartoznak üdő kitelése után zállog summa lefizetésével az adónak vagy maradváinak ki botsátani.

Mely ideig tartó vásárt írtuk meg müis jövendő beli bizonyásznak okáért neveink all írásával meg erősítve... a fenn írt esztendőben, napon és az egyikünk Gáll Joachim lakó házánál, ki adtuk két példányban.

*Csik Szent Királyi
Bors István eskütt*

*Csik Szent Györgyi
Gáll Joachim jubilátus kapitány*

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1850. január 26.
CSA. 3. 15.
Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

58.

Bánkfalvi Bálint József kölcsönt vesz föl bánkfalvi Mihály Józseftől. Kamatfizetés helyett zálogként átad a kölcsönadónak egy szántóföldet, amelyet tulajdonosa csak a saját pénzével és csak tavasszal válthat vissza.

(1850)

A folyó 1850-dik év augusztus 18-án megjelenék én előttem Bánkfalvi Bálint Josef, a ki több ízben szerenséltlenségben esvén kéntelenittete kölcsönözni, ugyan Bánkfalvi Mihály Josefől 40 m. ft., az az negyven magyar ezüst huszasokot, a melynek az évenkénti kamatyára át adá Bálint Josef Mihály Josef eő kegyelmének a Szent János mezein Lapos Cserén 2 véka fëreje szántó földit, melynek szomszédgya délről Keresztes György, északról György István, mely föld aránt így egyezének a fenn írt atyafiak, hogy senki pénzivel kine válthassa, csupán csak a tulajdon maga pénzivel, s akkor is csak tavasszal Szent György napján, ha észreveheti, hogy más pénzivel váltotta ki, mindenkor Mihály Josef el veheti, vetetheti törvény utyanis, addigis evictiot válala Bálint Josef Mihály Josefnek, hogy meg menti minden háborgatók ellen, a míg a kezin lesz a föld.

Melyről ezennel bizonyítok a fenn írt időben

Balla Bálint

Mü kik ez ide alább meg írandó dologban kézen fogott bírák vagyunk, adgyuk tuttura mind azoknak, akiknek illik, ...[hogy]...a folyó 1859-dik év április 26-án meg jelenének mü előttiünk Bánkfalvi Bálint Josef, a kiis több szükségeitől kénszerítve eladá örökösön a Szent János mezein Lapos Cserén 2 vékás szántóföldit, melynek szomszédgya délről Keresztes György maradvái, északról György István, ezen meg

szomszédolt szántó földet adá irt Bálint Josef Bánkfalvi Mihály Josefnek s maradváinak 23 R. f. pp. és 20 kr. pp., az az huszon három pengő forintokért és húsz ezüst krajzárókért örök örökire fiúról fiúra megmásolhatatlanul.

Melynek valóságáról ezennel bizonytságot teszünk az irt időben és helyen.

Máthé Antal tanú

Megkért név írója: Balla Bálint eskütt

Jegyzet:

Bánkfalva, 1850. augusztus 18.

CSA. 1. 6.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal és névratással. 1859-ben kiegészítették egy pótszerződéssel, amely a zálogba került föld örökös eladásáról szól.

59.

Menaságújfalvi Márton Ágoston 7 évre zálogba adja szentgyörgyi Tekse Józsefnek a Szentgyörgy falu közelében fekvő kenderföldjét.

(1851)

Alatt irtak előtt az 1851-dik évi április hó 11-dik napján Csík Szent Györgyi Texe Josef és Menaság újfalvi Márton Ágoston ő kegyelmek ön jó akarattokból és kéz be adás mellett ilyen ideig való vásárt csinálának, tudni illik.

Lévén Márton Ágoston ő kegyelmének Bor tanorokban 1 vékás kender föld, felyül a Kontsagok, alól Györfi Mihály szomszédságaik között, eztet adá zálog titulus alatt 7 egymás után folyó évekig 10 m. forint, az az tíz magyar forintoknak az interessébe, evictiot vállalván minden törvényes háborgatók ellen. El telvén pedig a 7 évek, a' fenn érintett 7 m. forint zálog summa le tételével tartozik Texe Josef ő kegyelmeis a' vicinált földet ki bocsátani. Mely e' béli vásárát a Feleknek kérésekre jövendőbéli bizonytságul igaz Hitünk szerént meg irtuk, és tulajdon neveink alá írásával meg erősítettük. Csík Szent Györgyön a fenn irt időben és Texe Josef ő kegyelme lakó házánál.

Gáll András

Csík Szent Györgyi Erdély Antal

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1851. április 11.

CSA. 4. 2.

Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal.

60.

Bánkfalvi Bene Mihály pénzt vesz kölcsön Mihály Józseftől, és interes fejében 14 évre átad a hitelezőnek használatra egy „10 kupás” szántóföldet.

(1853)

Alatt irt bírák előtt a folyó 1853-dik év mártzius 29-én Csík Bánkfalvi Bene Mihály és nője Hideg Borbára bizonyos elkerülhetetlen szükségekben költsönözének

ugyan Csík Bánkfalvi Mihály Joseff eő kegyelmétől 20 m. ft, azaz húsz magyar forintot, melynek az interessére által ada egy 10 kupás szántóföldet a nagymezőre forduló határba a Kis pallagra menő lábba, melynek szomszédgya délről Madár Sámuel, északról altizesi Bene Joseff, ezen vicinált szántó földet adá irt Bene Mihály eő kegyelme nevezett Mihály Joseff eő kegyelmének egy trágya eltöltéig, az az 14 esztendeig, eltelvén az irt idő, tartozik Mihály Joseff eő kegyelme vagy maradvája, a fent irt öszveg letételével, Bene Mihály eő kegyelmének vagy maradvájának kibotsátani.

Mely egyezmény és vásár mü előttünk történt légyen, arról bizonytságot teszünk nevünk alá írásával a fent irt időben, napon és helyen.

Botár György eskütt

Bákai Gábor jegyző

Tamás Lajos eskütt

Jegyzet:

Csíkbankfalva, 1853. március 29.

CSA. 1. 8.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

61.

Menaságújfalvi Tompos András, annak érdekében, hogy csüre felépítéséhez pénzre tehessen szert, 14 évre zálogba adja egyik földjét csikszentgyörgyi Márton Andrásnak.
(1855)

Alatt irtak tudtára adgyuk mindeneknek, kiket ezen dolog most vagy jövedőbenis illethet ezen egyezmény levelünknek rendiben aztot, hogy a' folyó 1855-dik évi martius 11-dikén, midőn volnánk Csík Szent Györgyön az egyikünk Erdély Antal benn lakó házánál, meg jelenének előttünk egy részről Csík Szent Györgyi Marton András ő kegyelme nőjével Demes Susanna Asszonnyal, más részről Csík Menaság újfalvi Tompos András ő kegyelme nőjével János Trésia Asszonnyal, kikis jobb jobb kezeik bé adásával lett megbíráltatásunk után illyen ideig tartó vásárt csinálnak, tudni illik.

Nevezett Tompos András ő kegyelme csüre fel építhetése tekintetéből levála és kész pénzben kezéhez is veve Marton András ő kegyelmétől 50, az az ötven váltó magyar forintot, mely öszvegnek évenkénti kamattvába ada a' Menasági Határban Harmadág völgye sorkán 1 köből fereje földet 14 egymás után folyó évekig, mely szántónak szomszédgyai kívül Bándi István, belől a' rá jövő üdüllő földek. Evictiót is válala Tompos András ő kegyelme 50 Rhenes forint vincularis büntetés terhe alatt, hogy a' vevő Marton András ő kegyelmét minden követkehető törvényes vagy törvénytelen háborgatók ellen meg oltalmazza, és az irt időszakig a' földet békességes birtokolásában meg tartya, abban az esetben pedig, ha meg oltalmazni nem tudná, hasonló érdemű jószággal ki fogja elégiteni.

El telvén a' praefigált idő, a' meg irt Zállog summa le tételével tartozik Marton András ő kegyelmeis a' zállogba kötött földet minden Törvény nélkül ki bocsátani.

Mely e' béli önkéntes egyezményt a' Feleknek kívánságára igaz hitünk szerint meg írtuk, és a' Felek előtt fel olvasván, midőn annak tartalmát minden pontokban helyben hagyták, tulajdon neveink alá írásával meg erősítettük, a' fenn írt Faluban, időben és Háznál, mind két Feleknek kiisadtuk.

Csík Szent Györgyi Erdély Antal

+ Gáll István eskütt

+ Texe György Polgár

Nevek alá írója Erdély Antal

Jegyzet:

Csík-szentgyörgyi, 1855. március 11.

CSA. 4. 3.

Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal és névratásokkal.

62.

Szentgyörgyi Kézdi Tulit József szorult anyagi helyzetben lévén, 33 forint 33 krajcárt kölcsön vesz a kovásznai születésű Ugron Ferentől. Kamatfizetés helyett a kölcsönadó rendelkezésére bocsátja havasi kaszálóját.

(1866)

Ideiglenes szerződés

Alatt írt előtt, a' folyó 1866-dik év február hava 2-dik napján Csík Szent Györgyi Kézdi Tulit Josef és nője, született Domokos Judith asszony egy részről, más részről Háromszéki Kovásznai születésű Ugron Ferentz és nője a' következők egységre léptek, hogy tudni illik

Lévén fenn írt Tulit Josef és nőjének elkerülhetetlen szükségük, melyek miatt kénytelenítettének nevezett Ugron Ferentz és nőjétől költsönözni 33 ft. 33 kr., írva harmintz három forintot és harmintz három krajczárokat osztrák értékben, mely summa pénznek évenkénti kamatya kiszolgáltatása végett át adja a' Csík Bánkfalvi havason az úgy nevezett Lenespatak tövin három terűre való szénát termő kaszáló helyét egy felől a Bánkfalva község, más felől Péter Josef szomszédságaik között, azon feltételek mellett, hogy a most folyó évi termését fenn írt Ugron Ferentz elhasználja s az után pedig mikor módjok leend nevezett Tulit Josef és nőjének vagy maradvájának, az írt summa pinzek lefizetése után vissza válthassák, azon megjegyzéssel, hogy a kiváltás ideje május havába történjen.

Mely egyezményünknek valóságára tulajdon neveinket alá írjuk és írassuk.

Ugron Ferentz vevő fél

Tulit Josef és nője, született Domokos Judith eladó felek

Mind kettőjöknek meg kért névírója: Kánya György jegyző

Hogy a fenn írt szerződés a' felek által, hogy mindenkiben a fenn írtak szerint történt, arról bizonyosságot teszek. Csík Szent Györgyön a fenn írt időben.

Kánya György jegyző

Fejér István tanú

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1866. február 2.
CSA. 1. 39.
Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal és névátításokkal.

63.

Szentgyörgyi Gál Ignác kevés kölcsönzött pénzért zálogba adja Bándi Ignácnak két belterületi kertecskéjét, amelyet a termés betakarítása után, őszi időszakban válthat vissza.

(1867)

Ideiglenes szerződés!

A folyó 1867-dik év április hó 29-én jövének egybe két részen lévő meg egyező vásáros felek, egy részről Csík Szent Györgyi Gál Ignátz, más részről ugyan Szent Györgyi Bándi Imre atyafiak, a kik is tövének egy más között ideiglenes vásárt, hogy tudni illik,

Lévén Szent Györgyi Gál Ignátznak Szent György között az úgy nevezett Okos kertben egy kis belső sessioja, melynek szomszédgya egy felől Gál Josef, más felől Gál Anna és Erzsébet, ezen meg szomszédolt küs telket adá fenn irt Gál Ignátz maga és felesége képében fennebb irt Bándi Imrének 3, az az három egy más után folyó évekig 2, az az két új forint 33 krajczárért osztrák pénzben, el telvén az irt idő, maga vagy maradványa le tévén az irt summát, a vevő atyafi tartozik ki bocsátani.

Ugyan vagyon a Gálok tizesse között egy belső telke fenn irt Gál Ignátznak, eztet is adá Bándi Imre atyánkfjának 3, az az három új forintokért osztrák értékben, ennek szomszédgya keletről a' Fisák folyó, nyugatrol a malomba járó utza, eztet oly formán adá irt Gál Ignátz, hogy mikor a termés kijön belőle, ősszel mindenkor, mikor módgya lészen, kiválthassa, azt is oda tévén, hogy a gyümölcs termést két felé osszák a vevő az adó féllal. Kötelezé magát az adó fél, hogy az irt időkig a vevő felet minden akadályoktól meg menti.

Mely ideiglenes vásárt irtam meg a két feleknek kérésekre és szembe létebben a János Ferentz tulajdon házánál.

Meg írója János Ferentz

*Eladó Gál Ignátz
Vevő Bándi Imre*

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1867. április 29.
CSA. 9. 6.
Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal. A két belterületi kert visszaváltása az irat hátsó oldalára irt megjegyzések szerint 1872. február 5-én történt meg.

Bánkfalvi néhai Kontsag Imre utódai pénzt vesznek kölcsön Mihály Józseftől,
amelynek kamatai fejében határozatlan időre átadják a hitelezőnek
zálogbirtokként egy altizesi „puszta belső telküket”.
(1876)

Kötelezvény

Mely szerént alol írt tanúk előtt Csik Bánkfalvi lakosok, Balla Imre és Ferentz, Kontsag János, Joseff és Trézia, Kánya László, mint néhai Kontsag Imre utódai, költsönözének Bánkfalvi Mihály Josef és nőjétől 110 forintokat, írva egy száz tíz osztrák értékű forintokat, azon köz meg egyezés mellett, hogy a' fenn írt öszvegnak kamatjába által adák azon puszta belső telket, mely vagyon Altizes birtokos községébe, mely fekszik egy felől a' hitelező Mihály Joseff, más felől Kontsag Ferentz szomszédságaik közt. Meg jegyeztetik, hogy ezen birtok az fenn írt családoknak a' Simószegi Bene Gábor ajándékából lett örökös birtokik, mert végrendelet útyán ő lett a' néhai Kontsag Imre birtokának örökösse.

Azon fel tétel mellett botsáták írt Mihály Joseff és neje birtokába, hogy az át adott belsőnek az évi adóját hordozni köteles, mind addig míg a fenn írt öszveget mint költsönt, vissza fogják fizetni.

A fenn írt költsönözésnek valóságáról, részint neveink alá írásainkkal, részint pedig neveink előtt tett keresztvonásainkkal tészünk bizonytságot a' folyó 1876-dik évi június 26-án Csik Bánkfalván az Mihály Joseff tulajdon lakában, valamint müis mint tanúk neveink alá írásainkkal erősítjük meg a' fenn irtaknak valóságát az írt időben és helyen.

+ + Mihály Joseff és neje hitelezők

+ Kontsag János	}	költsönözők, név írójok Tamás Lajos
+ Kontsag Joseff		
+ Kontsag Terézia		
+ Balla Ferentz		

Balla Imre	}	költsönözők
Kánya László		

Tamás Lajos tanú

Jegyzet:

Csikbánkfalva, 1876. június 26.

CSA. 1. 56.

Eredeti egyezséglevél, eredeti aláírásokkal és névratásokkal.

Bánkfalvi Bene Zsigmondné 99 esztendőre zálogba adja csíkszentgyörgyi szántó-földjét Bándi Ignácnak, hogy a vételárból kifizethesse a szentgyörgyi templomtorony építésével kapcsolatos „köztartozását”.

(1880)

Ideiglenes szerződés

Melynél fogva Csík Bánkfalvi Bándi Ignácz és nője, született Gáll Veronika és ugyan Bánkfalvi özvegy Bene Sigmondnő, született Morza Rozália gyerekeivel u.m. László, Lajos, Imre és Sigmondal egyetemben meg jelenvén alat írt előtt és tőnek ily ideiglenes vásárt, hogy t. i.

Bene Sigmondnő s nevezett gyerekei a torony gabona tartozásáért fel lévén szólítva a meg fizetésre, miután nem lévén az írtaknak más módjok a meg fizetésre, eladák a Szent Györgyi nagy mező forduló határon sás elé menő düllőbe egy köből féréje szántó földiket, melynek szomszédja nyugutrol Bánkfalvi Tekse Ferentz. Adá ezen szomszédolt szántót írt Bene Sigmondnő fent írt fiaival együtt 99 évekig 57 forintért... osztrák értékbe Bándi Ignácznak és írt nőjének minden utánna járó terhivel és adójával. Eltelvén az írt idő, tartoznak a vevők az eladónak vagy maradváinak az írt öszveg le fizetése után kibotsátani.

Kelt Csík Bánkfalván, 1880 mártzius 7-én.

+ Bene Zsigmondnő }
+ Bene László } eladók

A többi testvérei képében

Név írójok Bákai Gábor

Bándi Ignácz és nőm Gáll Veronika

Bákai Gábor }
Bákai Dénes } tanúk
Kontsag Imre }

Jegyzet:

Csíkbankfalva, 1880. március 7.

CSA. 2. 46.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal és névratásokkal.

Czikó György és Czikó András testvérek 99 évre zálogba adnak Czikó Józsefnek egy szentgyörgyi szántóföldet, amelyet apjuk 1845-ben vásárolt Háromtizestől.
(1881)

Örökös szerződvény

Mely egy részről Csík Szent Györgyi Czikó József és nője Gál Juliánna, más részről is ide való Czikó ifjú György és András, akikis egymás között a következő örökös szerződésre lépnek, hogy t. i.

Lévén nekünk Czikó György és Czikó András testvéreknek a Szent Györgyi határ részben az úgy nevezett Kánya oldalában egy darab közös osztatlan szántó földünk, melyet elhunyt édes atyánk még 1845-dik évi október hó 21-dik napján ezen contractusnak az 1-ső lapján a' Nemes három tizestől meg vásárolt[a] vala, most jelenleg által udtuk Czikó András és Czikó György testvérek, Czikó József és nője Gál Juliannának... kilenczven kilencz évekig 16 forintokért... osztrák értékben,... kívül az út belül Gál Márton és Gál Sándor szomszédságaik között. Kötéstitis tövének egymás között, hogy ha valamelyik fél ezen szerződést valami részben sérteni vagy meg másolni akarná, tartozik 50 forintot le fizetni, mégis ezen örökös szerződés a maga erejében sérthetetlenül meg maradjon.

Kelt Csík Szent Györgyön, 1881-ik évi januar hó 17-dik napján.

Czikó József

+ Czikó András

+ Czikó György

Név alá írójok Csiszér József

Csiszér József Tizes jegyzője

Gáll Joachim tanú

Kánya János tanú

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1881. január 17.

CSA. 7. 1.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal és névírásokkal.

A tizesjegyző vetette papírra fogalmazási gyarlóságokkal. Mellette megtalálható az 1845. október 21-én fogalmazott földvásárlási szerződés is.

Bánkfalvi Bene Zsigmondné és gyermekei 99 esztendőre zálogba adják aklosbérci havasi kaszálójukat Bándi Ignácnak.
(1881)

Ideiglenes szerződés

Melynél fogva Csík Bánkfalvi Bándi Ignátz és nője, született Gál Veronika és ugyan Bánkfalvi özvegy Bene Sigmondnő, született Morza Rozália s úgy gyermekei,

ú. m. Imre, László, Lajos és Sigmondal egyetemben meg jelenvén alát irt előtt s tőnek ily ideiglenes vásárt, hogy t. i. Bene Sigmondnő s gyerekei elkerülhetetlen szükségekben felvőnek Bándi Ignáztól s irt nőjétől 47 ft., az az negyvenhét forintot osztrák értékbe, melynek évenkénti kamatjába által adák a Bánkfalvi havason Aklosbércze nevezetű düllőbe két terűre való szénafűhelyiket, melynek szomszédja délről az árok, északról Csekefalvi Gergely Péter, ezen fen irt és szomszédolt kaszállót adák többször irt nő és testvérek kilentzven kilentz évekig megmácsolhatatlanul minden utánna járandó adójával s terhével együtt. Eltelvén az irt idő, tartoznak a vevők az eladóknak vagy maradváiknak kibocsátani az irt összeg letétele után.

Kelt Csík Bánkfalván, 1881. május 15-én

Bándi Ignácز vövő

+ Bándi Ignáznő született Gál Veronika vevő

Kért névírója Bákaž Gábor

Bene Imre

+ Bene Siganő

+ Bene László

+ Bene Lajos

+ Bene Sigmond

} eladók

Kért névírójok Bákaž Gábor

Bákaž Gábor tanú

+Kontsag Imre tanú

Kért névírója Bákaž Gábor

Jegyzet:

Csíkbankfalva, 1881. május 15.

CSA. 2. 48.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal és névátásokkal.

68.

Füstös István bankfalvi primipilus 25 forintért és két véka búzáért elad egy monyasdi kaszállót Ambrus Ádám szentgyörgyi primipilusnak.
(1802)

1802. esztendő böjt elő hava 18-dik napján Csík Szent György Bánkfalvi primipilus Füstös István [és] ugyan Szent Györgyi primipilus Ambrus Ádám eő kegyelme, fenn irt Füstös Istvánnál én előttem alább subscriált Személy előtt, tőn ily alkalmat, vásárt.

Ada Füstös István Ambrus Ádám eő kegyelmének a Csík Szent Györgyi határban Monasd nevezetű helyen egy darab kaszálló széna füvet 25, idest huszon öt R. forintokért, mely pénzeket én előttem, fenn irt Füstös István kezéhez vett, úgy nem különbben két véka tiszta buzátis hat m. forintokban levála azon irt széna fűre, ily fel tétel mellett, hogy az meg vásárlott széna füvet ha kertbe[n] veszik irt Ambrus Ádám eő kegyelmek, a mikor változni fog a széna fű hely, akkor a kertet Ambrus eő ke-

gyelmek el vihessék mellőle, a fenn írt széna fűnek vicinusa nap keletről az emptor Ambrus Ádám eő kegyelme, nap nyugutrol Csík Mindszenti Mánási fiak.

Melly fenn meg írt vásár, hogy én előttem ment végben, irtam meg én is ezen igaz hütöm szerént a fenn írt esztendőben és napon az Emptor lakó házánál.

Csík Szent Györgyi

Most Menasági Újfaluban resideáló

Tompos György

Nemes Csík Széknek hütös Assessora

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy-Bánkfalva, 1802. február 18.

CSA. 3. 1.

Eredeti kontraktus Tompos György széki assessor, felkért „bíró” eredeti aláírásával.

69.

Menaságújfalvi Márton György az apjától örökölt adósságai fejében átad a szentgyörgyi Ambrusoknak egy havasi kaszálót. Mivel a kaszáló többet ér, mint az adósság összege, a hitelező Ambrusok adnak a törlesztő Márton Györgynek egy lovászói kaszálót és 112 forintot.

(1833)

Mü alatt irtak ezen Contractualis Levelünknek rendében adgyuk tudtára mindeneknek a kiknek illik, mostaniaknak és következendőknek aztot, hogy a kezdetét vett 1833-dik esztendő januarius 6-dik napján, midőn volnánk itten Nemes Al Csík Székben Szent Györgyön a Lófő gyalog katona Ambrus Ádám eő kegyelme és néhai Lófő gyalog katona Ambrus Márton özvegye Benedek Kristina Asszony lakó házánál, jelenének meg mü előttünk két részen lévő egyező felek, úgy mint egy részről Csík Szent Györgyi Lófő gyalog katona Ambrus Ádám, néhai Ambrus Márton özvegye Benedek Kristina Asszony eő kegyelme Dániel, Ignátz és Lázár fiakkal, más részről Csík Menaság Újfalvi huszár Márton György eő kegyelme feleségével Bors Ágnes Asszonnyal, kikis bennünköt ezen Contractualis Levélnek meg írására kezek bé adása mellett meg bírálván, mü előttünk a következendő örökös egyezésre állának, tudni illik:

Lófő huszár Márton Györgynek igen feles számú adósságok maradván néhai édes Attyáról Márton Györgyről, melyeket még életében Ambrus Ádám és néhai Ambrus Márton özvegye Benedek Kristina Asszonytól eő kegyelmektől több versben költsönözött volt, mely tartozó adósság aránt mindkét felektől meg tanálatván előre mind a Nemes Székely Huszár Ezred Kormány, mint a Nemes Első Gyalog Székely Regiment Commandó és mind két Főbb Hivataloknál meg határozatott az, hogy a Debitor Márton György néhai Attyáról reája szállott adósságokat meg fizesse a Creditor Ambrus Ádám és Ambrus Mártonné Benedek Kristina Asszony eő kegyelmeknek, s mint hogy ez tartozó adósságok igen sok volta okán kész pénzben lévő ki fizetésére nem lévén módgya a Debitor Márton György eő kegyelmének, a Szent Györgyi Fisák nevezetű havason azon szénát termő kaszáló helyet, melynek felyül

vicinussa Méltóságos Tab. Reg. Assessor Balási Joseff úr, alol Menaság Újfalvi Lófő gyalog katona Fitz András, adá a Debitor Márton György feleségével Bors Ágnes Asszonnyal egy értelemből a többször irt Creditor Ambrus Ádám és Ambrus Mártonné Benedek Kristina Asszonynak, fiainak Ambrus Dániel, Ignátz és Lázár eő kegyelmeknek örökösön, mint hogy pedig ezen vicinált széna fű hely az tartozó adósság mennyiségénél örökire többet érő, a Creditor Ambrus eő kegyelmekis a Szent Györgyi havason, Lovászon, azon szénafű helyeket, mely napkeletről Simon Mihály, nyugutrol Kánya Albert, Kánya István és északrol Csiszér Mihály szomszédságaik között vagyon és még e' mellé száz tizen két ezüst huszas magyar forintokat annak pótlásába adának örökösön a Debitor Márton György eő kegyelmének és feleségének Bors Ágnes Asszonynak meg hihatalanul, hogy sem az egyik sem a másik egyező felek semmi just az egyik a másikának adatott javakhoz ne formálhassanak magok Személyekbe, sem akár melly névvel nevezendő következőikben, annyivalis inkább, hogy a Debitor Márton György eő kegyelme részéről minden vérek törvényesen előre meg kínáltattak ezen fenn vicinált és adósságba adott széna fűnek az adósság mennyiségét érő Terh letétele mellett leendő birtokolhatásával. A 112, az az száz tizen két ezüst huszas magyar forintokat pedig mü előttünk kezekhezis vevék a Debitor Márton György feleségével Bors Ágnes Asszonnyal együtt. Evictiotis válalának mind két Felek mind magok Személyére, mind következőikre, hogy minden törvényes háborgatóktól egyik a másikat meg mentik 500 ezüst forintok vinculum terhe alatt, hogy ha valamelyik Fél ezen egyezést tsak legkissebb részbenis meg akarná változtatni, minden törvényes menedékek ki rekesztése mellett a másik Fél azon fel vehesse, vagy vétethesse, s mégis ezen egyező levél a maga erejében meg maradjon.

Mely örökös egyezés, hogy mü előttünk a fenn meg irt mód szerént ment légyen végbe, irtuk meg müis a mü igaz hitünk szerént tulajdon nevünk alírása és szokott petsétünk meg erősítése alatt, mind két Feleknek jövendő bizonyságul kiis adtuk a fenn irt esztendőben, napon és háznál.

*Csik Szent Királyi
Bors Lázár
Nemes Al Csik Széknek
hütös Assessora*

*Csik Szent Györgyi
Tompos István
Nemes Al Csik Széknek
Hütös Assessora*

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1833. január 6.
CSA. 3. 3.

Eredeti kontraktus, a két közreműködő fogadott bíró, széki tisztségviselő eredeti aláírásával és gyűrűs pecsétjével.

70.

Erdély Antal eladja örökösen Ambrus Ignácnak egyik szántóföldje felét,
amelyet a szentgyörgyi „Szopos sorkán” maga irtott.
(1847)

Én, ki nevemet alatt írtam a' jelen való 1847-dik évi augusztus 22-dik napján a' Szent Györgyi határban Szopos sorkán, belől Nemes Tompos Joseff, kívül gyalog katoná László István szomszédságokban tanáltató szántó földemnek hason felit a' felső végin el róva, melyet a' Falu Szabad Erdejéből tulajdon két kezemmel kötől, fától irtottam és foglaltam, mostantól fogva örökösön fiúrol fiúra, leányról leányra adtam Csík Szent Györgyi Nemes Ambrus Ignázt ő kegyelmének az alatt irt bíróság előtt 32, az az harminz két darab ezüst huszasokért, 100 Rhenens forint vinculum terhe alatt, melyről adom ezen Contractualis Levelemet igaz hitem szerént, tulajdon nevem alá írásával meg erősítve Csík Szent Györgyön a' fenn irt időben és Nemes Gáll Joáchim házánál.

Erdély Antal

K: Contrás

Kánya István eskütt

Csík Szent Györgyi Gáll Joachim jubilatus káplár

Not.

Úgy egyeznek fenn irt Erdély Antal és Ambrus Ignázt eő kegyelemek, hogy az alsó végiben [a] Kertet együtt tartsák örökre azon föld bütüninél, a' mely Erdély Antal kezín marad.

Melyről bizonyítunk a fenn irtak.

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1847. augusztus 22.

CSA. 3. 14.

Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal. Az eladó, aki vámtisztviselő volt, maga fogalmazta és írta a szerződést.

71.

Bánkfalvi Bákai András kölcsönöket vesz föl testvérétől, Bákai Gábortól, ezért a kölcsönök fejében átadja testvérenek örökösen égettveszi havasi kaszálóját.
(1854)

Alatt irtak előtt meg jelenének Csík Bánkfalvi Bákai Gábor és testvére Bákai András, a kikis a következőben egyezének meg, hogy tudni illik.

Lévén irt Bákai András eő kegyelmének a Szent Györgyi határban Égettvesz nevezetű helyen egy darabotska szénafű helye, mint egy két szekeretske szénára való, melyet ez előttis irt Bákai Gábor bírt Zállog cím alatt, s most szüksége lévén egy kevés pénzre, Bákai Gábor is ada András bátyának annyi[t], hogy öszvesen ment 60, hatvan mostan folyó magyar forintokra, mely summa pénzért át adá Bákai And-

rás ötsének, Báakai Gábornak az írt Égettvészebéli széna fű helyet orotásostol, erdős-től örök örökre meg másolhatatlanul, melynek szomszédgya délről Szabó András, északrol a vevő Báakai Gábor, oly formán adá Báakai András, hogy soha többet semmi jussát ezen kaszáló helyhez nem tartsa.

Mely fenn írt egyezményt müis írtuk meg a mü igaz hitünk szerint a folyó 1854-dik év december 15-én.

Gáspár György eskütt

Balla Bálint eskütt

Not. a fenn írt szénafű helyet nőmmel, Keresztes Ersébettel szerzettem.

Jegyzet:

Csíkbankfalva, 1854. december 15.

CSSZM. LGY. 664.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

72.

Csikmadarasi Barta Józsefné Bene Zsuzsanna és madéfalvi Szentes Ferencné
Bene Borbála eladják szentgyörgyi és bankfalvi örökölt birtokaikat
bankfalvi Mihály Józsefnek.
(1855)

Alol irottak adgyuk tudokra az illetőknek és örök emlékekre, hogy a folyó 1855-dik esztendő december holnap 30-dik napján Csík Madarasi Barta Josefné született Bene Zsuzsanna részesével Madéfalvi Szentes Ferentzné Bene Borbára asszonnyal azon All Csík Szent György és Bankfalva határában fekvő jószágaiikat, melyek nevezett szerént vannak:

1. Szent György falva között Körösményfalva Tizessében napkeletről szomszédgya Fazakas István uttájaja, nyugotrol Ványolós Lórintz, délről Tompos György, és északrol Szabó Hadnagy úr egy pusztja belső telke.

2. A Szent Györgyi határban a Nagy mezőn úgy nevezett Borozlik alatt, északrol a Czikó János, délről Domokos Antal vicinitásában szántó föld, 4 vékás.

3. A Bankfalvi határban, a Nagy mezőn a Keresztfánál, északrol a Madár Jakabné, délről a Tóbi Ferentz szomszédsgaik között szántó föld, 2 vékás.

4. Ugyan azon a mezőn Fisákra menőben, szomszédgya északrol Karatsi István maradvái, délről nem tudatik, 2 vékás.

5. A Szent János mezejére fordulóban Botskor kertin felyül, délről Bene Imre szomszédgya, északrol nem tudatik, 3 vékás.

6. Ugyan a Nagy mezőn Ugar szer nevezetű lábban, északról a Köntse János és délről a részes atyafiak szomszédsgában, 2 vékás.

7. A Szent János mezején ugyan, szomszédgya északrol Gergely Imre és délről a részes atyafiak, 1 vékás.

8. Széna fű hely a havason Égettvész nevezetű helyen a Bankfalvi határon, egyik felől a három tizes része, más felől Tompos Ferentz, 2 portzió szekér szénát termő kaszáló, ennek két része a leányoké és egy harmadik része a fiaké.

Mely 8 pont alatt meg nevezett fekvő jószágokat fennis írt Bene Susanna s részesse Bene Borbára asszony All Csík Bánkfalvi Mihály József eő kegyelminek és törvényes örökösseinek 300, az az háromszáz ezüst forintokért, három ezüst huszast egy forintra számítva örökösön és meg másolhatatlanul el adták /:ide járulván az első pont alatti belső sessio után járandó minden névvel nevezendő erdő haszonokis, ezis örökös birtokába adatott a vevőnek:/, miután pedig a nevezett vevő Mihály Josef a fennis írt 300 ezüst forintokat, mint vételárt az adóknak már le fizette s azt az adók Bene Zsuzsanna s részesse Bene Borbára asszony minden hiány nélkül készpénzben kezeikhezis vevék, annál fogva ezen örök eladási szerződés ereje folytán a nevezett adó felek a vevő birtokosnak és utódainak az általok birt joggal törvényes szavatosság bé vallása mellett örökös, békés és valóságos birtokában botsáták.

Mely örök eladásról ezen saját neveik alá írásával el látott és meg erősítettett örök eladást bizonyító örökös szerződő levelünköt a vevő jogai igazolásául ki adtuk Csík Madéfalván a fenn írt időben.

György József

Szentes Józseff
Miklós Péter
Szentes Gergely
Barta Bálint

Tanúk

Jegyzet:
Madéfalva, 1855. december 30.
CSA. 1. 16.
Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

73.

Csíkszentimrei Tankó örökösök eladják a szentgyörgyi határban
fekvő szántóföldjüket bánkfalvi Kontsag Imrénnek.
(1859)

Örökös kötlevél

A Méltóságos Grof Betlehen Domokos volt úrbéresse Tulit Josef és Kontsag Imre szomszédságaik között a Szent Györgyi határban a kő kertre menő lábban lévő tulajdon 4, négy véka férejú szántó földünköt, alol írtak áltol adtuk egyik szomszédnak kiirt Kontsag Imre atyánkfiának 40, negyven pengő Rénens forintokért mái naptól kezdve örökösön minden utánna járó és járandó adó és bár mi nemű terhekkal együtt. Mentséget vállalván minden lehető törvényes háborgatók ellen az örökös birtoklásban.

*Költ Csík Szent Imrén, máius 8-án 1859.
Tankó Lajos eladó
Tankó Albert eladó
Tankó István eladó meg bízottja: Tankó Albert*

Jegyzet:
Csíkszentimre, 1859. május 8.
CSA. 2. 31.
Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal, 15 krajcáros okmánybélyeggel.

74.

Bánkfalvi Mihály Antal adófizetési szükséghelyzetben eladja a lakótelke egy részét szomszédjának, Mihály Józsefnek
(1861)

Mü, kik ez ide alább meg irandó dologban kézen fogott bírák vagyunk, adgyuk tuttára mindeneknek, akiknek illik, mostaniaknak és jövendőbélieknek: a folyó 1861-dik év szeptember 29-én meg jelenék mü előttiünk két részen lévő személyek, úgy mint egy részről Bánkfalvi Mihály Antal nőjével, született Szabó Klára asszonnyal, akiknekis oly nagy szükségik lévén, hogy az adóért a katona a háziktól el nem ment, míg meg nem atták, más módgyik nem lévén, hanem az Mihály Josef Csúrin hátol egy küs belsőt el adának 12, az az tizen két forintokért o. é. Mihály Józsefnek, szomszédgya keletről vevő, délről Tamás Lajos, nyugutrol Kontsag Imre nagyobb, északrolis a vevő fél. Adák ezen küs belső 3 kupás földetskét örök örökire, fiúrol fiúra, maradvárol maradvára.

Mely örökös szerződésről ezennel bizonyítunk az irt üdőben.

Balla Bálint jegyző

Bene Gábor bíró

Jegyzet:
Csíkbánkfalva, 1861. szeptember 29.
CSA. 1. 32.
Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

75.

A kozmási Máté testvérek, azért hogy jobbágyi birtokuk megváltásához pénzre tegyenek szert, eladják a bánkfalvi havasi határban, az Úz mellett fekvő kaszálójukat Péter József bánkfalvi lakosnak.
(1861)

Csik Kozmási Máté György, Máté Tamás és Máté Antalnő, mint három testvér részes atyafiak, a' miatt, hogy Tekéntetes Endes József úrtol meg váltották a' cseléd jószágokat, hogy a' hátra lévő summátis nékie ki fizessék, kénytelenítettének, a' Bánk falvi erdő határban az úgy nevezett Úz mellett a' Köves sorok alyán 4 törvény terű szénát termő kaszáló széna fű helyeket az Úz vize és a' lemenő út szomszédsgaik között örök üdőre el adák Csik Bánkfalvi Péter József eő kegyelmének s úgy nőének született Bene Regyina asszonynak 400, az az négyszáz váltó Rénes forinto-kért, mint tiszta le olvasott kész pénzért, fiúrol fiúra, nemzetségről nemzetségre ki válthatatlanul. Mi aránt örökösön fel mentő tehetséget válalának az el adó Máté

atyafiai..., hogy meg mentik a' vevő Péter Josef atyánkfiát minden következhető törvényes háborgatóktól.

A' mely örökös szerződvényt meg irtuk a' két szerződő felek ön akarattok szerént, a' mitis örök emlékül hiteles név alá írásunkkal meg erősítünk.

Csik Kozmásan november 3-án 1861-dik esztendőben.

Kemény Sándor községi jegyző

Kemény Ignátz bíró

Domokos István eskütt

Szántó Joseff eskütt

Darvas Ignátz eskütt

Jegyzet:

Csíkkozmás, 1861. november 3.

CSA. I. 33.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

A vásárló, Péter József azonos a Mihály József néven abban az időben sok földet fölvásárló bányfalvi gazdával.

76.

Bányfalvi György János örökösen eladja egyik szántóföldjét
Koncsag Imréné Vencel Ágnesnek
(1863)

Örökös szerződvény

Mü alatt irt kontraktuális bírák, adgyuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, mostaniaknak és jövendőbélieknek örök emlékezetül, hogy a folyó 1863-dik esztendő januarius hó 26-dik napján, amidőn volnánk Csik Bányfalvában a közönség házánál, jövének előnkbe két részen lévő örökös vásárló szeméjlek, u. m: egy részről Csik Bányfalvi György János, más részről ugyan Bányfalvi Kongsag Imrenő született Ventzel Ágnis asszony, akikis meg egyezének a következőkben, hogy t. i.

Lévén irt György János őkegyelmének a nagy mező határban a Bányfalvi részen, az úgy nevezett Fisákra menő lábban másfél vékás szántó földgye, meljnek szomszédgya délről Balás Ignátz, északrol nem tudatik, ezen meg szomszédoltatott szántó földet el adá irt György János, mint bizonyos szabadon levő örökségit említett Kongsag Imrenő asszonynak 39, írva harmintz kilentz magyar forintokért örökére, meg másolhatatlanul és visszahíhatatlanul.

Mely örökös szerződvény hogy mü előttünk történt légyen, arról müis igaz hitünk szerént nevünk aláírásával meg erősítve bizonytságot teszünk az irt üdőben és heljen.

Gáspár György eskütt

Balás Joachim bíró

Balla Bálint jegyző

Jegyzet:
Csíkbánkfalva, 1863. január 26.
CSA. 2. 36.
Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

77.

Szentgyörgyi Kézdi Tulit József, pénzsűkében lévén, eladja havasi kaszálóját
bánkfalvi Péter Józsefnek
(1866)

Örökös szerződés

Alatt irtak előtt a folyó 1866-dik év április 23-dik napján Csík Szent Györgyi Kézdi Tulit Joseff és nője született Domokos Judith asszony egy részről, más részről Bánkfalvi Péter Joseff és nője született Bene Régina asszony, akikis a következő egyezményre lépének, hogy tudni illik:

Lévén fenn irt Tulit Joseffnek és nőjének elkerülhetetlen szükségeik, mellyek miatt kéntelenítették Bánkfalvi Péter Joseffnek és nőjének eladni a Bánkfalvi havason egy darab kaszáló helyet, 3 terűre valót, a melynek vicinusa keletről Bánkfalvában három tizes által birtoklo[tt] lófőrész, nyugutrol a patak és a vevő fél, Péter Joseff. Ezen fenn meg vicinált kaszáló helyet által adá irt Kézdi Tulit Joseff és nője 56 ft. és 33 kr., az az írva ötven három forintok és harmintz három krajtzárokért osztrák értékbe örök örökösön Péter Joseffnek és nőjének született Bene Regina asszonynak, oly feltételek mellett, hogy az eladó fél semmi just nem hagyja fenn magának azon birtokból, hanem által atta örök örökre meg másolhatatlan szabad birtokába maradvárol maradvára.

Hogy ezen fenn irt egyezmény és vásár, hogy mű előttiünk mindenekben a fenn irtak szerént történtek, arról igaz hitünk szerént teszünk bizonságot, és mind két vásárló felek által meg erősíttyük nevünk aláírásával vagy nevünk előtt tett kereszt vonásunkkal.

*+Péter Joseff és nője vevő fél
+ Tulit Joseff és nője adó fél
+ Gergely János tanú*

Meg kért név irojok: Antall János

Antall János eskütt

Jegyzet:
Csíkbánkfalva, 1866. április 23.
CSA. 1. 41.
Eredeti szerződés, eredeti aláírással és néviratásokkal.
A vásárló Péter József azonos a Mihály József néven abban az időben sok földet fölvásárló bánkfalvi gazdával. Vö.: (18.)

78.

Bánkfalvi Miklós József „kenyérbéli szükségben” eladja örökösen
3 kis szántóföldjét Bákai Gábornak
(1867)

Örökös szerződés

Alatt irt falusi előljáráóság előtt meg jelenvén két vásáros felek, egy részről Bánkfalvi Miklós Joseff, a ki is kenyérbéli szükségben lévén, kénytelenítettvén hogy el adja a nagy mező forduló határba 3 darabotska szántó földit örökösön ugyan Bánkfalvi Bákai Gábornak és nőjének Keresztes Ersébet asszonynak 50, az az ötven forintokért osztrák értékbe, mely földnek egyike a fel lábba 2½ vékás, az altizesi Bothár István és néhai Madár Sámuel ivadékai szomszédsgaik között fekszik, a második a gödrös úton, túl a Szent Györgyi határba 2½ vékás, melynek szomszédja keletről a néhai Dobalyi Ferentz ivadékai, nyugutrol Szent Györgyi György András, a harmadik ugyan a Szent Györgyi határba sás kihágó lábujába 1½ vékás, melynek szomszédja délről a rá jövő üdüllő földek és Szent Györgyi Frank család, északrol Bánkfalvi Balla Péter. Kötelezé magát az adó fél, hogy a vevőt minden háborgatóktól meg menti.

Mely örökös szerződés hogy mü előttünk történt, arrol bizonyítunk tulajdon nevünk al irásával. Csík Bánkfalván, februárius 10-dik napján 1867-dik évben.

*Keresztes János Bíró
Darvas János jegyző*

Jegyzet:

Csíkbankfalva, 1867. február 10.

CSSZM. LGY. 635.

Eredeti szerződés Bánkfalva *falusbírójának* és jegyzőjének eredeti aláírásával.

79.

Szentgyörgyi Gáll Lajos „maister” eladja havasi irtásos kaszálóját Tekse Józsefnek
(1868)

Örökös szerződés

Alatt irtak előtt a' jeleni folyó 1868-dik év január 23-án Csík Szent Györgyi ifjabb Gáll Lajos Maister úr és ugyan ide való Tekse Josef őkegyelme, egy más között a következő örökös vásárra lépének, hogy t. i.

Fenn irt Gáll Lajos úrnak lévén a' Szent Györgyi erdőn, az úgy nevezett Ástutban egy terüire való irtásos helye, a' melyetis az édes Attya Gáll Albert adta vala irt Gáll Lajos fiának, a' melynek szomszédja délről Szóts Mihály György, keletről a vevő Tekse Josef, ezen kis darabocska orotásos helyet által adá Gáll Lajos Tekse Josef őkegyelmének örökös birtoklásába 6, az az írva hat forintokért osztrák értékben utánna járandó terhével, az az a Császári Királyi adójával együtt, mely

fenn írt summát, az az a' 6 forintokat kezéhez is vevé Gáll Lajos őkegyelme minden hiány nélkül mi előttünk Tekse Joseftől.

Mely fenn írt örökös vásárokat az fentebb írt feleknek kérésekre meg egyezések után, hogy véghez vittük, aztot tulajdon nevünk all írásunkkal meg erősítve ki adtuk Csík Szent Györgyön a' fentebb írt időben és a' Csiszér Josef lak házánál.

Csiszér Josef eskütt

Gáll Balás eskütt

Bors István eskütt

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1868. január 23.

CSA. 4. 11.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

80.

Szentgyörgyi Nyíró János elad Ambrus Ignácnak egy kis kaszálót
„Tompád patakában”
(1871)

Mű, kik nevünket alol írjuk, adgyuk tudtára mindeneknek, akiknek illik, mostaniaknak vagy jövendőbélieknek azt, hogy a folyó 1871-dik esztendő februarius hold napja 6-dik napján jövének mű előnkbe két részen lévő atyafiak, tudni illik egy részről Csík Szent Györgyi Nyíró János, más [részről] ugyan Szent Györgyi Ambrus Ignátz eő kegyelme, akikis jobb jobb kezeik be adása mellett meg bírálának ezen örökös vásár... meg írására, tudni illik.

Lévén fenn írt Nyíró János eő kegyelmének a Szent Györgyi határon Tompád patakában egy szekér derékra való kaszáló széna fű helye, a melynek szomszédgya keletről a vevő Ambrus Ignátz, délről Tompádon lemenő út, ezen szomszédozott kaszálóját adá örök örökre fenn írt Ambrus Ignátz eő kegyelmének 2 forint és 33 kr., az az két forint és harmincz három krajczárokért osztrák értékben.

Mely örökös vásárt írtunk meg müis jövendőbéli bizonyóságul a fenn írt üdőben, napon és az egyikünk, Gáll Joachim lakó házánál, kiis adtuk két exemplárban.

Csík Szent Györgyi Gáll Joachim

+ az adó Nyíró János

+ a vevő Ambrus Ignátz

Meg kért név aláírójok Gáll Joachim

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1871. február 6.

CSA. 3. 18.

Eredeti egyezséglevél, eredeti aláírással és az érdekelt felek eredeti névíratásával.

Egyszerűsített, elnagyolt fogalmazású szöveg.

Szentgyörgyi Frank József, azért, hogy kifizethesse két éves kepetartozását, eladja az osztatlan családi gazdasága egyik szántóföldjét Kánya Jánosnak (1871)

Örökös szerződvény

Melynél fogva Csík Szent Györgyi ifjabb Frank József s ugyan Szent Györgyi kisebb Kánya János és nője között kötötett, ugyan is.

Lévén fenn írt ifjabb Frank Josefnek itten Csík Szent Györgyi határban Nagy mező nevezetű helyen az ösveny által kelőben... egy véka féréje szántó földgye..., mely fekszik egy felől a vövő kisebb Kánya János, más felől ugyan Szent Györgyi Tekse Gergely szomszédságában, ezen meg nevezett és meg szomszédosított szántó földgyét... az Frank Josef az atyja és testvérei hon nem léteben, két évi pap bér hátrányáért kéntelenítettik örök áron eladni kisebb Kánya János és nőjének 16 ft. 66 kr, írva tizenhat forint hatvanhat krajtzárokért osztrák értékben. Kötelezettséget is vállala az adó fél, hogy a vevő feleket az adott birtok békés használatában minden törvényes háborgatók ellen meg védi, aztis hátra nem hagyák, hogy a közös birtokból kellett az említett adósságot lefizetni, az osztály után is mind osztály részét örök-re meg másolhatatlanul fiúrol fiúra, maradványrol maradvára békés birtokába adta a fent írt vevő félnek.

Mely ebbéli szerződésünkre mü mint szerződő felek jövődöbeli bizonyágul tulajdon neveinket alá írjuk és mü mint írás tudatlanok neveink elejébe húzott kereszt vonásunk meg nyomásával hitelesítjük.

Az 1871-dik évben március hava 26-dik napján

Eladó: + Frank Josef. Meg kért név írója Kánya István

Vevő: Kánya János, nőm: János Rozália

Hogy a fenn írt örökös szerződvény a' felek között mindenekben mü előttünk történt, azt neveink alá írásával meg erősítjük. Csík Szent Györgyön a fenn írt időben.

Kánya István tanú

Kánya János eskütt

Jegyzet:

Csíkszentgyörgy, 1871. március 26.

CSA. 8. 2.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal és névratásokkal.

Bánkfalvi Pongrácz Péterné Keresztes Katalin lemond bátyja, Keresztes István javára közös anyai örökségük ráeső részéről, ezért Keresztes Istvántól 33 forintot és egy kis földdarabot kap. (1746)

Mü aláb meg írt dologban kézen fogott bírák kik vagyunk, adgyuk tudtára mindeneknek az kiknek illik, mostaniaknak és jövődöbélieknek pro futuro testimonio.

Jövének mü előnkben egy testvér atyafiak Al Csík Székben Bánkfalvában a' Pongrácz Péter primipilus házánál Keresztes István közepső édes hugával Pongrácz Peternével Keresztes Katalinnal. Mint hogy az Anyai jus néhaj György Katalinrol, mint édes anyjokrol reájok maradt jus egy aránt illeti mindeniket, adá Keresztes Katalin a maga részit az édes bátyának Keresztes Istvánnak örökösön pro flo. Hung. 33, idest harmincz három magyar forintokért külseivel és belseivel együtt. Keresztes István is adá a hugának Pongrácz Péternének Keresztes Katalinnak egy véka féréje földét ezen Contractusnak meg örökösítésére a' Kápolna mezein Beze nevű helyben in vicinitatibus ab una Péter Kelemen primipilus ab alia Dánél János pixidarius.

Ezen vásárlás lón mü előttünk kéz bé adással, melyről mü is adgyuk ezen kezünk írását pro futuro testimonio szokott pecsétünkkel meg erősítvén fide nostra mediante Anno 1746 die 23 martj.

*Paulus Füstös nobilis
Domokos Tamás primipilus
Dánél András primipilus
Mind hárman csík Bánkfalviak*

Jegyzet:
Bánkfalva, 1746. március 23.
CSSZM. LGY. 40.
Eredeti kontraktus a három „kézen fogott bíró” eredeti aláírásával.

83.

Bánkfalvi Keresztes Mihály kamrahelyet ad Köncse Jánosnak, aki az adományt egy simószegei telekrésszel viszonozza.
(1786)

Mü ide aláb subscribált Személlyek adgyuk tudtára mindeneknek, mind mostaniaknak és jövendőbelieknek az[t] tudni illik, hogy ez jelen való 1786-dik esztendőben 31. martj jövének mü előnkbe két részről való Személlyek, midőn volnánk Csík Bánkfalvában a... Keresztes Mihály primipilus házánál: úgy mint egy részről Csík Bánkfalvi Köncse János fiaival Jánossal és Istvánnal, más részről ugyan Csík Bánkfalvi Keresztes Mihály feleségével Kasza Judith Asszonnyal, és tőnek mi előttünk illy meg másolhatatlan cserét, tudni illik.

Vagyon itt Bánkfalvában Keresztes Mihálynak egy belső jószága, mellyben most lakik, ebből excindála írt Keresztes Mihály Uram fenneb írt Köncse János és fiainak egy kamara helyet Csepegein kívül, mivel az ház Csepegei az írt Köncse Jánosé volt, máss hasonló helyen, úgy mint Simon Szege tizessébe maga Keresztes Mihály háza végibe ada írt Köncse János Uram fiaival együtt kötéllel ki mérvén annyit.

Mely örökös cserét müis mint kézen fogot Köz Bírák sub vinculo calumniae írtuk meg, mellyet magok közöt tettek önként való jó akarattokból és más jövedőbeli

bizonságnak okáért, vagyis örökös meg maradásnak attuk ki igaz hitünk szerint tulajdon kezünk írásával és pecsétünknek erejével meg erősítvén.

Actum Anno, Locoque ut supra.

Judices

Csik Bánkfalvi Kasza Mátyás primipilus

+ de eadem Balás Ferencz primipilus

Bánkfalvi Bákai Josef primipilus

Jegyzet:

Csikbánkfalva, 1786. március 31.

CSSZM. LGY. 738.

Eredeti kontraktus, eredeti aláírásokkal.

84.

Csomafalvi Tőke Ferenc és Tőke Terézia átadják menasági, menaságújfalvi belső birtokaikat és csikszentgyörgyi kaszálójukat a csikszentgyörgyi Ambrus testvéreknek, akik cserébe egy szántót adnak az értékkülönbözöt pénzbeli kifizetésével (1837)

Mű alatt írtak ezen Contractualis Levelünknek rendiben adgyuk tudtára azoknak, a kiknek illik, jelenkoriaknak és következőknek azt, hogy a folyó 1837-dik esztendő december holnapja 7-dik napján, a midőn volnánk Nemes All Csik Székben Szent Györgyön az egyikünk, nemes Illyés János lakó házánál, jelenének meg mű előttünk két részen lévő Egyező Felek, úgymind egy részről Nemes Gyergyó Széki Csomafalvi Nemes Lófő Tőke Ferencz és oda való Bartalis Ambrus Nemes Lófő Személy, ez ugyan Csomafalvi Tőke Trésianak Személyében, más részről Csik Szent Györgyi Nemes Lófő Ambrus Dániel, Ignátz és Lázár édes egy testvérek, kikis bennünket kézfogás mellett a következő csere vásároknak írására meg bírálván, hogy tudni illik.

Lévén fennebbis említett Tőke Ferentznek és Therésianak, mint osztozó véreknek, itten Nemes All Csik Székben két darabotska pusza belső jószágok, a melynek egyike vagyon Menaságon timában, szomszédgya ennek Lófő Márton Joseff maradváji uttájok napkeleti, nyugati Groff Mikes jus, a másika ugyan csak Menaság Újfaluban a huszár Márton György déli és néhai Tit. Csedő Dávid Úr posteritássa északi szomszédásaikban, és egy darabotska kaszáló szénafű helyek a Csik Szent Györgyi határban Fisák nevezetű helységben hív árok mellett napkeletről az ottan lévő erdő és nyugatról az írt árok szomszédásaik között, ezen megnevezett és szomszédozott jószágait a többszöris érintett Tőke Ferencz és Tőke Therésia Személjessé örök cserében adák Ambrus Dániel, Ignátz és Lázár eő kegyelmeknek, fiúról fiúra, leányról leányra meghihatalanul, mely jószágokért Ambrus eő kegyelmekis adának itten a Szent Györgyi határban Monyasd északjában egy két vékás szántó földet, melynek szomszédgya küljel Nemes Tompos Jóseff, belől a cserélő Ambrus eő kegyelmek, örök cserébe Tőke Ferenc és Therésia eő kegyelmeknek fiúról fiúra, leányról leányra meg hihatalanul. Mivel pedig a Tőke eő kegyelmektől

Ambrus eő kegyelmeknek cserében adatott jószágok, mind többségekre, mint pedig érdemeikre nézett felyül haladgyák az Ambrus eő kegyelmektől Tőke eő kegyelmeknek adatott szántó földet, tehát annak meg egyesítésére Ambrus Dániel, Ignátz és Lázár eő kegyelmek Tőke Ferencz eő kegyelmének és a Tőke Therésia megírt Személjessének még mü előttünk adának 160, az az száz hatvan darab ezüst huszasokot, melyeket meg olvasván, a többszöris emlegetett Tőke Ferencz s Bartalis Ambrus eő kegyelmek kezeikhezis vevének. Evictiot válalván mindkét felek magokra és maradványaikra, hogy az elcserélt javaiknak örökös birtoklásában egyik a másikat védelmezni fogják minden törvényes háborítók ellen. Végre kötétis tőnek 200, az az kétszáz ezüst magyar forintokban, hogy a mellyik Fél ezen Contractust háborítani akarná, az az írt büntetésen marasztassék, s mégis ezen Contractus a maga valódi erejében meg maradgyon.

*Mely dolog mü előttünk mindenekben a fenn meg írt mód és rend szerént men-
vén végben, mi is a szerént ezen dolognak bizonyossabb és állandóbb voltárol írtuk
és adtuk ezen kezünk írása és szokott petsétünk alatt költ Contractualis levelünköt a
mü igaz hitünk szerént jövendő bizonyosságul két exemplárban a Feleknek kiis adtuk
az írt üdőben és helylyen.*

*Csik Szent Györgyi
Ifj. Nemes Tompos Ferentz
Nemes Csik Szék
Ordinárius Assessora*

*Csik Szent Györgyi
Nemes Illyés János
Nemes Al Csik Széknek
hütös Assessora*

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1837. december 7.

CSA. 3. 7.

Eredeti kontraktus a két széki tisztségviselő eredeti aláírásával és gyűrűs pecsétjével.

Hátlapjára a következő szöveg került: „Örökös csere Contractus Gyergyó Csomafalvi Tőke Ferencz s részeseivel, mely költ 1837-ben, december 7-dik napján”.

Az átlagosnál jóval gondosabb fogalmazású, szép kézírással papírra vetett egyezség.

Illyés János hütös assessora lásd: (4.)

85.

Felcsíki katonarendű székelyek elcserélik Ambrus jussból származó menasági és szentgyörgyi birtokaikat a szentgyörgyi Ambrusokkal egy menasági kaszálóért és 626 ezüst huszasért.
(1837)

Mü az ide alább meg írt dologban kézen fogott Köz Birák adgyuk értésére és tudtára azoknak, a kiknek illik ez írásunk által, mostaniaknak és következendőknek, hogy a folyó 1837-dik esztendő december holnapja 30-dik napján, midőn volnánk Nemes Alcsík Székben Szent Györgyön az egyikünk Nemes Illyés János lakó házánál, jelen lévén mü előttünk egy részről Nemes Felcsík Széki Madarasi huszár katona Bálint István, gyalog katona idősb Bíró András és testvére Bíró Ferencz, ugyan azon Széki Rákosi gyalog katona Tsutak György, testvérének Tsutak Péternek képébenis,

más részről Csík Szent Györgyi gyalog katona Ambrus Dániel, Ignácz és Lázár édes egy testvérek, a kikis mind a két részről tőnek egymás között mü előttiünk ilyen örökös cserét, tudni illik.

Lévén a fennebb írt s megis nevezett Felcsíki osztozó vér atyafiaknak itten Nemes Alcsík Székben Szent Györgyön két darab pusza belső jószágok s azok után járandó egy vékás külső szántó földgyök és kaszáló helyeik, valamint a Menasági határbanis szántó földgyeik, melyek mind öszvesen az Ambrus jusbol leány ágon oszoltanak ki, mely meg nevezett belső hely egyikének szomszédgya napkeletről néhai Nemes Váradi Jóseff Úr maradványai, délről a Falu úttya, nyugutrol a cserélő Ambrus eő kegyelmek, északról pedig Menasági osztozó huszár János familia pusza belső helye, a másikanakis ugyancsak az említett János familia keletről, nyugutrol pedig nemes Bors Kelemen Úr lakó helje, a' szántó földek egyike pedig:

1. Vagyon a' Szent Györgyi határban Farkas vermin 1 vékás, a Nagy Kászon Impéri Méltóságos Balási Joseff Úr szomszédsgái között, a' másika:

2. A menasági határban 3 vékás, egy felől az úgy nevezett Fisák vize, más felől az útt szomszédsgaikban, végre:

3. Ugyan csak a' Menasági határban Tompád tetein a' harmadik, mely 5 vékás, belől Menasági gyalog katona Intze Joseff, kívül Pottyondi gyalog katona Botth Mihály szomszédsgaikban, mind két darabotska kaszáló helyeik pedig:

4. A Szent Györgyi határban Monyasdon a cserélő Ambrus eő kegyelmek vicinitásokban esnek, a meg szomszédozott javakhoz tartozik azon egy láb vetés kertis, a melyet a Regestrom fel világosít, hogy hol vagyon.

Mind ezen fenn meg nevezett és szomszédozott jószágaitok az érintett vetéskerttel többször emlegetett Bálint István, Bíró András, Bíró Ferencz és Tsutak György a' Tsutak Péter neve alattis adák Ambrus Dániel, Ignácz és Lázár eő kegyelmeknek örök cserébe fiúról fiúra, leányról leányra meg hihatalanul, a melyekért most emlegetett és írt Ambrus eő kegyelmekis adának a többször érintett s megis nevezett Felcsíki Bálint István, Bíró András, Bíró Ferencz és Tsutak György eő kegyelmeknek /:ide értve a személyesen meg nem jelent Tsutak Pétertis:/ két véka ferejű szántó földet örök cserébe a' Menasági határban Közbértzen, a Nagy Kászon Impéri Méltóságos Balási Joseff Úr szomszédsgában fiúról fiúra, leányról leányra, meg hihatalanul, s még a cserének meg egyesítésére mü előttiünk 626, hatszáz huszonhat darab ezüst huszasokatis leolvassván Ambrus eő kegyelmek készpénzüil, mellyeket a' sokszor meg nevezett Felcsíki cserélő felek meg olvasván, kezekhezis vevének. Megegyezének a' Felek abbanis, hogy a Nemes Váradi Jóseff maradványai szomszédsgokban lévő belső józágon, ha a' menasági osztozó János familia kívánni fogja, ki hoszszan uttza heljet Ambrus eő kegyelmek tartozzanak adni a' már meg cserélt tulajdonokból hasonló és annyi belső jószágért. Evictiot is válalának mind két Felek magokra s maradványaikra, hogy a birtoklásban egyik a másikat meg fogják védelmezni örökre minden törvényes háborgatók ellen. Végre Decretális Columniát válalának magokra s maradványaikra, hogy a melyik Fél ezen csere Contractust háborítani törekednék, az az írt büntetésen marasztasson, s mégis ezen Egyezmény a maga erejében változhatatlanul örökre meg maradjon.

Mely dolog mü előttiünk mindenkben a fenn meg írt mód és rend szerént menvén végben, müis a' szerént ezen dolognak bizonyosabb és állandóbb voltárol írtuk

és adtuk ezen kezünk all írása és szokott petsétünk alatt költ Contractualis Levelünköt a' mü igaz Hitünk szerént két exemplárban a ' Feleknek a fenn meg irt üdőben és Hellyen.

*Csík Szent Györgyi
ifj. Nemes Tompos Ferentz
Nemes All Csík Szék
Rendes Tábla Birája*

*Csík Szent Györgyi
Nemes Illyés János
Nemes Al Csík Széknek
hütös Tábla Birája*

Jegyzet:

Csík-szentgyörgy, 1837. december 30.

CSA. 3. 8.

Eredeti kontraktus a két csíki tisztségviselő eredeti aláírásával és gyűrűs pecsétjével.

Hátlapjára a következő szöveg került: „Örökös csere Contractus a Felcsíki, Madarasi és Rákosiakkal, mely költ 1837-ben december 30-án”.

Az átlagosnál jóval gondosabb fogalmazású, szép kézírással papírra vetett egyezség.

Illyés János „közbírói” működésére: (84.), birtokaira: (4.)

86.

Szentgyörgyi Gáll Joachim és Gáll Gergely megtartanak maguknak egy birtokot, amely Márton juss, és az örökségre szintén jogosult leánytestvérüknek, Ambrus Ignácné Gáll Borbálának kárptólásul átadnak egy zatai kenderföldet a Gáll jussból.
(1840)

A folyó 1840-dik esztendő Szent György hava második napján én előttem, alatt irt előtt meg jelenvén egy részről Csík Szent Györgyi Nemes Lófő Gáll Joachim effectivus gyalog káplár eő kegyelme, testvérel Gáll Gergellyel, más részről ugyan Csík Szent Györgyi Nemes Lófő Ambrus Ignátz eő kegyelme, kik is kéz bé adás mellett engemet meg bírálván, egy más között ilyen értelmű meg másolhatatlan örökös egyezményt szerzének.

Fenn nevezett Gáll Joachim és Gergely eő kegyelmeknek oly jószágok lévén a Márton jusson, ami leány testvéreiket, Gáll Borbárátis, Ambrus Ignátz feleségit szint úgy illeti, mint a fenn nevezett fiú testvéreket, de mivel ezen Márton jus igen kevés lévén, három felé osztva mindeniknek haszon vehetetlen, önként való atyafiságos akarattól azon egyezének meg, hogy a Márton jus meg maradván a fenn érintett Gáll Joachim és Gergely fiú testvér atyafiaknak, és leány testvéreknek e helyett, mivel a kender föld nagyobb szükséges, a Gáll jusból szakasztának két véka féréjít. Mi szerént azon kender földnek róva felső végiből, mely vagyon Zataban, az úgy nevezett kenderes kertben, nap keletről a huszár Gáll István, nyugutrol a gyalog katona Gáll Ignátz szomszédságaik között, adának két véka féréjét fenn nevezett Ambrus Ignátzné testvéreknek örökre fiúról fiúra, leányról leányra, semmi jussokat hozzá többé nem tartván, fenn sem hagyák sem magok sem pedig semmi névvel nevezendő maradványok részéről. Úgy hasonlólág fenn érintett Ambrus Ignátz eő kegyelmeis, mint feleségének, Gáll Borbárának törvényes plenipotentiariussa min-

den további Márton jusbol lévő keresetéről le mondván, melyre mind két felek 200 forint terh fizetés mellett kötelezék magokat.

Mely atyafiságos egyezés, hogy mindenek a fenn meg írt mód szerént a Felek által vitetett véghez, írtam meg énis igaz hitem szerént, és minek utánna a Felek személyes jelen létek[ben] meg olvastam volna, mindenik Fél helyben hagyásával, tulajdon nevem alírásávalis meg erősítve jövendő bizonyságul, a fenn írt időben a magam lakó házamnál küis adtam.

Csik Szent Györgyi Nemes Tompos István

Nemes All Csik Szék hites Tábla Bírája

Ezen egyezésünköt magunkénak ösmervén tulajdon nevünk alírásával minyájon meg erősítjük a fenn írt időben.

Gáll Joachim Káplár

Gáll Gergely

Ambrus Ignátz

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1840. április 2.

CSA. 3. 11.

Eredeti egyezséglevél a széki táblabíró és a három érdekelt fél eredeti aláírásával.

87.

Bánkfalvi Bálint András és Imre József megegyeznek egy altizesi beltelek és egy határbeli szántó föld 99 évre szóló zálogos cseréjéről
(1840)

Mű kik neveinket alább írjuk, adjuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, mostaniaknak és jövendőbélieknek ezen levelünknek rendében azt, hogy a folyó 1840-dik esztendő április 24-dik napján, midőn lettünk volna Nemes Al Csik Szent Györgyön az egyikünk Tompos Ferentz Curiális házánál, jövének mű előnkbe két részen lévő egygyező személjek, ú.m. egy részről Csik Bánkfalvi gyalog katona nagyobb Bálint András, fíjával Bálint Joseffel együtt, más részről ugyan Bánkfalvi gyalog katona Imre Josef ő kegyelmek, a kikis bennünket az alább írandó egyezés meg írására jobb kezeik bé adásával meg bírálván, előttiünk a következő egygyezményre lépének, tudni illik.

Imre Josef ő kegyelmének itten Csik Bánkfalvába Al Tizesbe, napkeletről eféle jus, délről az erdőre kijáró út, napnyugutrol gyalog katona Imre Zsigmond, északrol az Imre János szomszédai között lévén egy 22, azaz huszonkét öl hosszúságú és 9½, azaz kilentz és fél öl szélességű belső sessiotskája. Ezen körül szomszédolt s öl szám szerént is fél mért belső telket adá Imre József ő kegyelme fenntebb írt nagyobb Bálint András ő kegyelmének s minden törvényes gyermekeinek 99, az az kilentzven kilentz egymás után folyó esztendőkig csere titulus alatt, úgy hogy a már körül szomszédolt helyet írt Bálint András ő kegyelme s maradvájiis szabad tetzések szerént használhasssák a ki tett idő pontig. Oda akár mi nével nevezendő épületeket tehesen, tétethessen, ide értve mind után járandó hasznaitis a fenn írt és szomszédozott

belső teleknek. Melyért fenn irt Bálint András ő kegyelmeis Fijával együtt Imre József ő kegyelmének adá a Bánkfalvi határban Lapos csere oldalán azon két vékás szántó földit, melynek szomszédja napkeletről kisebb Bálint András, délről kisebb Bálint Ferentz, hasonlóképpen 99 egymás után folyó esztendőig úgy, hogy a szomszédolt szántó földet Imre Josef s maradváiis a kitett idő pontig békeségesen használhassák minden leg kisebb háborgatás nélkül. A cserének egyenlősítésére ada még Bálint András ő kegyelme Imre József ő kegyelmének 100, azaz száz darab ezüst huszasokat, melyeket előttünk szép ezüst huszasokba leolvastva Imre Josef ő kegyelme el töve. Etléven a 99 esztendő, Imre Józsefnek maradvái a fennebb irt száz darab ezüst huszasokat le téven a Bálint András ő kegyelme maradváinak, tartoznak a belsőt vissza botsátani minden per nélkül, valamint Imre Josefis a 2 vékás szántó földet. Addig pedig mind két fél evictiot válol magára, hogy egy mást minden törvényes háborgatóktól meg mentik. Ezen cserének bizonyosabb és állandóbb voltáért vinculumotis tövének egy más között 50, azaz ötven R. forintokat, hogy a melyik fél háborgatná a másikat az mind annyiszor fizessen és mégis ezen egygyezmény a ma valóságos erejében maradjon.

Mely csere egyezmény a fenn irtak szerént mü előttünk menvén véghez, müis a szerént ezen egyezésnek bizonyosabb és állandóbb voltárol irtuk és a Felek előtt fel olvasva s általuk minden részeiben helyben hagyva adtuk ezen tulajdon neveink all írásával és szokott petsétünkkel meg erősített kötelező levelünket jövendő bizonyságul a mü igaz hitünk szerént a fenn irt napon, esztendőben és helyen.

Csik Szent Györgyi
Nemes Tompos Ferentz
Nemes Csik Széknek
Rendes Tábla Birája

Bánkfalvi Nemes Lófő Huszár
Botár György
az irt falunak
hüitös Notariussa

Márton István
eskütt

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1840. április 24.

CSA. 1. 2.

Eredeti szerződés, három választott bíró eredeti aláírásával és pecsétjével.

88.

Szentgyörgyi Ambrus Dániel elcseréli lovászói kaszálóját két testvérével,
Ambrus Ignáccal és Ambrus Lázárral azok gyürkei új irtású kaszálójáért.
(1843)

Mü, ez ide alább meg irt dologban kézen fogott köz bírák, adgyuk értésére és tudtára azoknak, akiknek illik, mostaniaknak és következendőknek, hogy a folyó 1843-dik esztendő június hold napja 21-dik napján, midőn volnánk Nemes All Csik Székben Szent Györgyön az egyikünk, gyalog katona Gáll Joachim lakó házánál, jelenének meg mü előttünk Csik Szent Györgyi gyalog katona Ambrus Dániel, Ignátz

és Lázár eő kegyelmek, mind testvérek tőnek egymás között ilyen örökös csere vásárt, tudni illik.

Lévén Ambrus Dániel eő kegyelmének a Szent Györgyi havasson, Lovászon egy darabotska kaszálló széna fű helye, szomszédgya keletről Ambrus Ignátz és Lázár, nyugutrol az menaság újfalvi Kányák, ezen szomszédozott kaszálló széna fű helyit adá fenn irt Ambrus Dániel eő kegyelme cserébe örökössön. Ambrus Ignátz és Lázár eő kegyelmekis ezért adának ugyan a Szent Györgyi havasson Gyüirkében az új orotás részeket, melynek szomszédgya délről, keletről az Patak, alias az em[p]torok. Evictiotis fogadának mind a két vásálló felek, hogy ha valamelyik fél fel akarná bontani ezen fenn irt örökös cseréjeket, mindenkor, valahányszor, mind annyiszor tartozzék 100 pengő forintokat le fizetni, mégis ezen vásárok örökre meg maradgyon fiúról fiúra.

Mely örökös cseréjeket a feleknek irtuk meg müis a mü igaz hitünk szerént, és nevünk all írássunkkal vagy íratásunkkal meg erőssítsük a fenn irt esztendőben, napon és háznál.

Csedő Dániel bíró
Basa János eskütt
Czikó András eskütt

Gáll Joachim jedző

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1843. június 21.
CSA. 3.13.
Eredeti egyezség, eredeti aláírásokkal.

89.

Menaságújfalvi Bálint Emre cserébe adja menaságújfalvi Fülöp Klára asszonynak egy szentgyörgyi (zatai) beltelek egy részét, amiért az asszonytól egy bánkfalvi (simószegei) belső területet kap.
(1845)

Alatt irtak adgyuk tudtára mindeneknek, mostaniaknak és jövendőbélieknek ezen Contractualis Levelünknek rendgyében akiket ezen dolog most vagy jövendőben illethet azt, hogy az 1845-dik év Bőjtelő hold 9-dik napján, amidőn volnánk itten Nemes Al Csík Székben Menaság újfaluban az edgyikünk, úgy mint az Kánya Ferentz lakó házánál, jelenének meg mü előttünk két részről lévő cserélő felek, úgy mint egy részről Csík Menaság Új falvi Nemes Lófő Bálint Emre, más részről ugyan Menaság Új falvi Nemes Lófő Keresztes Istvánné Fülöp Klára Asszony, a kikis jobb jobb kezek bé adásával meg bírálván bennünköt, tőnek ilyen meg másolhatatlan örökös csere vásárt, tudni illik.

Lévén fenn nevezett Bálint Emre eő kegyelmének Csík Szent Györgyön Zata tizessében egy belső telke, melyből ki szakasztván két öl szélességűt nap keletről és délről az maga, nyugutrol gyalog katona Simó András, északrol az Zata Tizesse között kijáró út szomszédásaik között, eztet adá fenn irt Keresztes Istvánné Fülöp

Klára Asszonyinak örök cserébe, Fülöp Klára Asszonyis ada érette hasonló cserébe Csik Bánkfalvába Simó szege Tizessében fél véka férő belsőt, melynek szomszédgya napkeletről a Tizes úttya, délről gyalog katona Fülöp István, nyugutrol Bánkfalvi gyalog katona Bákai Elek, északrol Kozmási Kömény Istvánné Fülöp Susanna Asszony jussa. Ezen cserét pedig olyan tekintetből tevék, hogy mindenik az maga jussát közelébb és használhatóbbá tehessék, mely el cserélt jussokrol mindenik fél örökre lemondanak, hogy többé hozzá jussokot nem tartják, sőt evictiot vállalának mind két felek, mint magokra, mint következőikre, hogy edgyik a másikat meg mentik minden törvényes háborgatóktól, kötést is tőnek egymás között 100 ezüst forintokat, hogy a melyik fél ezen cserét vagy maradványa fel akarná bontani, az meg álló fél a meg nem állón minden törvényes menedéket ki rekesztve fel vehessen, mégis ezen csere örökösön, meg hihatalanul, fiúrol fiúra, maradványról maradványra meg marad.

Mely örökös cseréjeket a feleknek írtuk meg jövőendő bizonyságul a mü igaz hitünk szerént, tulajdon nevünk aláírásával és szokott petsétünkkel meg erősítve, a fenn írt üdőben és helyen ki adtuk mindenik félnek edgyenlő képpen.

*Csik Szent Györgyi
Nemes Tompos Gábor
Nemes All Csik Szék
Hütös Tábla Birája*

*Csik Menaság Új falvi
Nemes vitézlő Kánya Ferentz
Nemes Csik Széknek
hütös Tábla Birája*

Jegyzet:

Menaságújfalu, 1845. február 9.

CSA. 11. 1.

Eredeti kontraktus, két széki tisztségviselő eredeti aláírásával és gyűrűs pecsétjével.

90.

Szentgyörgyi Tekse József a Nagy mezőn lévő szántóföldjét elcseréli
Miklós János loki szántóföldjéért
(1855)

Alatt írtak tudtára adgyuk mindenkinek, mostaniaknak és következőbélieknek, hogy a folyó 1855-dik esztendő mártzius hó 13-án egy örökös és megmásolhatatlan cserét tőnk.

Mint hogy Szent Györgyi Texe Josefnek lévén a nagy mezőn az ösveny által ke-lőben a Csedő István és a Texe András szomszédsgaik között egy vékás szántó földgye, amelyet a távulsága mián te czése szerint nem használhatván, ennél fogva örök cserébe adá Miklós Jánosnak, amelyért hasonlóképpen ada Miklós János eő kegyelmeis az úgy nevezett Lokon, amelynek szomszédgya belől Kánya Péter, kívül az Ambrusok, fiúrol fiúra, maradvánról maradványra sérthetetlenül meg maradgyon.

Mely örökös csere vásár hogy magunk ön akaratunkbol ment légyen végben, arrol igaz hittal bizonyítunk mind két vásáros felek.

*Miklós János
+ Texe József*

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1855. március 13.

CSA. 4. 4.

Eredeti szerződés, eredeti aláírással és névratással. A megállapodást nem fogadott bírák vetették papírra. Valószínűleg az egyik cserélő fél, Miklós János fogalmazta és írta. Leegyszerűsített, célratörő szöveg.

91.

Szentgyörgyi Tekse József elcseréli egy „fűrészbeli” jogát
Simon Imrével egy kaszálóért.
(1856)

Alatt írtak adgyuk tudtára és örök emlékezetére mind azoknak, kiket ezen dolog most vagy jövődöbenis illethet, ezen egyezmény levél rendiben aztot, hogy midőn volnánk itt Csík Szent Györgyön az egyikünk, Bors István idősebb házánál a' folyó 1856-dik évi martius 25-dik napján, meg jelenének előttünk egy részről Csík Szent Györgyi lovag rendű Texe Josef ő kegyelme, más részről ugyan Szent Györgyi ifiabb Simon Imre ő kegyelme, kikis önkéntes jó akarattyokból kezek bé adások mellett lett meg bíraltatásunk után, ilyen örökös és meg másolhatatlan csere vásárt csinálának, tudni illik.

Lévén fenn nevezett Texe Josef ő KeGYelmének az úgy nevezett Csobányos vizén a' Szent Györgyi Határban több részesseivel együtt egy deszka metző fűrész malma, melyben 10-ed részes, ennek ő kegyelmit illető fele részit minden a' fűrész malomhoz tartozó fa és vas eszközökkel, úgy illő használhatásával adá Simon Imre ő kegyelmének 35 magyar forint pénzbéli toldással, melyért ada Simon Imre ő kegyelmeis Texe ő kegyelmének a' Szent Györgyi határban Fisákban az úgy nevezett Nagyré hídgyán kívül 2 terűre való szénafű helyet, melynek szomszédgya fellyül Monyasdi hágó pataka, kívül maga Texe Josef, alol a' Bándi család, belől a' Fisák vize. Adák pedig egyik a' másíknak örök cserébe fiúról fiúra, maradványrol maradványra meg hihatatlanul.

Mely önkéntes örökös csere vásárát a' Feleknek kívánságára igaz hitünk szerént meg írtuk, és előttök fel olvasván, minek utánna foganattyát minden pontokban helyben hagyták, tulajdon neveink alá írásával meg erősítettük és mind két Feleknek kiis adtuk a' fenn ki tűzött faluban, időben és háznál.

Csik Szent Györgyi Erdély Antal

Csik Szent Györgyi üdösb Bors István

Jegyzet:

Csikszentgyörgy, 1856. március 25.

CSA. 4. 5.

Eredeti szerződés, a két fogadott bíró eredeti aláírásával.

Az átlagosnál gördülékenyebben fogalmazott szöveg.

Bánkfalvi Kongsag Imre és Sass József elcserélik egymással
Simószege tizesben fekvő beltelkeiket épületeikkel együtt.
(1866)

Örökös csere

Mű alatt írt községi előjáróság adgyuk tudtára mindenkinek, valakiket ezen tárgy illethetne, mind mostaniaknak, mind pedig következőknek emlékeztetére, hogy a' jelen 1866-dik évi február hó 11-dik napján, a' midőn volnánk Csík Bánkfalvában a' Kongsag Imre eő kegyelme házánál, jövének mű előnkbe két részen lévő egyező személyek, egy részről maga Kongsag Imre és nője, született Wentzel Ágnis asszony eő kegyelme, más részről pedig Bánkfalvi Sass József és nője, született Madár Anna asszony eő kegyelme, kik is a' következő egyezményre lépének, hogy tudni illik.

Fenn írt Kongsag Imre nőjével együtt azon lakrész belső telkét, mely vagyon Bánkfalvában Simószege tizesse közt és fekszik keletről a' le jövő víz árka, északról a' falu úttya, délről a' Fülöp család szomszédok közt, melynek területe tézsen körös körül mérve 30 német öleket, ezen meg szomszédolt telkét, rajta lévő lakható házzal együtt, melyen jó használható ajtó, ablak [van]... rendes tüzelővel fel szerelve által adák örökös cserébe Kongsag Imre és nője eő kegyelmek fenn érintett Sass Józseff és nője eő kegyelmeknek egy más belső telkért, mely vagyon Bánkfalvában Simószege tizesében, szomszédgya keletről a' le jövő árok, északról Madár Antal úr birtoka, nyugutrol is Madár Antal úr, délről Kongsag Imre, melynek területe körös körül mérve tézsen 50 német öleket, ezen meg szomszédolt belső telkiket, a rajta lévő házzal együtt, ajtó, ablakok és csempékkel használhatóvá fel szerelve, a' hogy jelenleg találtaték, által adák a fenn írt belsőért és rajta lévő házáért örökös cserébe meg másolhatatlanul.

Minthogy pedig a' Sass Joseffé nagyobb, mint a' Kongsag Imréjé, annak pótlásul adának még Kongsag Imre és nője eő kegyelmek 50, írva ötven magyar forintokat Sass Jozsef és nője Madár Anna asszony eő kegyelmeknek.

Fel téteték az is, hogy a' ház alsó padlását Sass Joseff el hozhassa, hasonlólul Kongsag Imre is a' platent el viheti.

Hogy ezen túl és fenn írt örökös csere szerződés hogy a' meg írt módon lett mindenkben, s mind két felek szembe léteben kérésekre meg írtuk s jövendő bizonyság okán tulajdon nevünk all írásával és szokott falusi petsétünkkel meg erősítve teszünk bizonyságot, s valamint az egyező felek is helyben hagyások után nevek előtt tett kereszt vonásikkal erősítik előttünk a' túl írt üdőben és háznál.

+ Kongsag Imre és nője
+ Wentzel Agnes
+ Sass Joseff és nője
+ Madár Anna

Kért név alá írójok Tamás jegyző

Tamás Lajos jegyző
Darvas János Bíró
Péter János eskütt
Névírója Darvas Bíró

Jegyzet:

Bánkfalva, 1866. február 11.

CSA. 2. 37.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal és keresztek meghúzása révén hitelesített néviratásokkal, valamint Csikbánkfalva község pecsétjével. Utóbbiban a köriraton belül a Nap és a Hold látható.

A megállapodásnál nem fogadott bírák, hanem Csikbánkfalva község elöljárói voltak jelen. A szerződést is a községi jegyző fogalmazta és írta.

93.

A menasági Intze testvérek és a szentgyörgyi Tekse József szántó földet cserélnek
(1866)

Szerződvény

Melynél fogva... február 22-dik napján 1866-dik évben jövének előnkbe két részen lévő atyafiak, a' kik is tevének egymás között önkéntesen ily örökös csere vásárt, hogy tudni illik.

Lévén Csik Menasági Intze János és Intze Ferencz ő kegyelmeknek a' Csik Szent Györgyi határban Kurta hegy nevezetű helyen 1 két köblös nagyságú szántó földjök, melyet által adának Csik Szent Györgyi Tekse Józsefnek, mely fenn írt birtoknak vicinumja kívül az ott el járó út, belől a' Bánkfalvi Füstös jus, Tekse József pedig adá a' fenn írt Intze János és Ferencz ő kegyelmeknek Rakotyás északi oldalán lévő szántóját, [amely] hason érdemű, nagysága 4 vékát foglal, ezen fenn írt birtokot oly formálag cserélték el egymással, hogy az Intze ő kegyelmek birtoka nagyobb, de az érdeme a' Tekse ő kegyelme birtokával hasonló, egymás között el ösmervén, egyik a' másol semmi pótléket nem kívánnak, mely fenn írt Tekse ő kegyelme birtokának vicinumja kívül Tekse Ferencz, belől Menasági János István, mely fenn írt és meg nevezett birtokot adák egymásnak oly formálag által, hogy az utánna járandó terheket a' birtokkal, melyeket egyik a' másol által vettek, tartoznak fizetni.

Mely fenn írt vásár, hogy mü előttünk ment véghez, arról igaz hitünk szerént bizonyítunk.

Melyet meg irtunk a' fenn írt önkéntes vásáros felek jelenlétekbe és kérésekre.

Csik Menaságon a fenn írt hó, napon és évben, a fenn is írt Intze János ben lakó házánál.

Adorján István

Tompos István
bíró

Erdély Károly
jegyző

Jegyzet:

Menaság, 1866. február 22.

CSA. 4. 9.

Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

Szótévesztésekkel tarkított, gyenge fogalmazású szöveg. A „föld érdeme” kifejezés előfordulása miatt válogattam be a közlendő szerződések közé.

Szentgyörgyi Ambrus Ignác és Csedő Páll Ignác szántóföldet cserélnek
(1867)

Mü, kik neveinket alol írjuk, agyuk tudtára mindeneknek, akiknek illik, mostaniaknak vagy jövődöbélieknek aszt, hogy a folyó 1867-dik esztendő februarius holdnapja 11-dik napján jövének mü előnkbe két részen lévő vásárló atyafiak, tudni illik egy részről Csík Szent Györgyi Ambrus Ignátz eő kegyelme, más [részről] ugyan Szent Györgyi Csedő Páll Ignátz eő kegyelme, akikis jobb jobb kezeik bé adásik mellett meg bírálának ezen örökös csere vásárok meg írására, tudni illik.

Lévén fenn írt Ambrus Ignátz eő kegyelmének a Szent Györgyi határon bortön északrol 2 vékás szántó földgye, amelynek szomszédgya kívül Gáll András, belől Csedő Ignátz. Ezen szomszédozott szántóját adá örökre fenn említett Csedő Ignátznak, az melyért Csedő Páll Ignátzis által adá Gatal alatt 2 vékás szántó földit, a melynek szomszédgya kívül Gáll András, belől a rejá jövő Ambrus Ignátz házas belseik.

Mely örökös csere vásárt írtuk meg müis jövődöbéli bizonyságul a fenn írt esztendőben, napon és az egyikünk Gáll Joachim lakó házánál, küis adtuk egyformán.

*Csík Szent Györgyi Gáll Joachim tizes bíró
Gáll Gergely tanú
Gál Zsigmond tanú*

Jegyzet:
Csíkszentgyörgy, 1867. február 11.
CSA. 3. 17.
Eredeti szerződés, eredeti aláírásokkal.

Bánkfalvi György János „kézen fogott bírák” közreműködésével megosztozik vejével Finta Györggyel, akivel az előző években egy háztartásban élt, de a vő felesége, György János leánya és annak gyermeke meghalt.
(1755)

Anno 1755 die 7-ma julij

Hivatván münköt, aláb meg írt Szemelyeket Bánkfalvi György János Primipilus és felesége Katalin és ugyan hozzájuk vagy eő kegyelmekhez recipiált Vejek Kápolnás Oláhfalvi Finta György Privilegiatus ex eo, hogy mivel György János Uram Leányát Ersébetet per legitimum Matrimonium el vette volt feleségül, melytől születet volt egy küis fiatska, kiis Keresztséget érvén Josefnek kereszteltetet, az édes Anyya in Parturio Isten eő Szent Felsége decretumából ki szólittatván ez világból, élt az küis ártatlan gyermek még hatodfél holnapig, az után ki mult ez árnyék világból, meg maradván az Attya, mint hogy successorio jure a' jószágba nem lehetet meg maradásá, osztozásra indulván mü előttünk ezen punctumok alatt.

1. *Pretendálya az Specificált Finta György, hogy a' mint maga jószágát el adta és annak az árrával vett volt egy lovat flo. 12. és egy borjus tehenet, és a' tehennek egy borját el adták flo. 3. és ezen tizen ött forintot itt költötték el adóba és ház szükségére, hoc addito, hogy a' tizen két forintból vett volt két borjút flo. 4., mely két borjukot havasba adván csordába, egygyik kárba menvén, jött be a' kárba ment tinóból flo. 2., de az is el kelvén az adóba, ház szükségére, a' más pedig a' háznál fel nevedvén a' defuncta Menyecskének temetésére... által adatott a' Pátereknek, melynek egy borja maradván most actu meg vagyon. Objicialya az Ipa és az mostoha Anyja, hogy ha el adta hazul hozott barmait s el költötte Finta György, maga kezén fordult meg az árok, tegye bizonyossá, hogy adóba adta és ház szükségére költötte el mind, hoc ratione György János uram és felesége refundályák, az temetésre által adott barmot egy aránt szenvedgyék. A Tőke Tehén szőrin, lábán Finta Györgyé, a' meg maradtott tavalyi borjú oszollyék ad duas partes, fele György János uramé, fele Finta Györgyé.*

2. *Praetendálya Finta György Uram eő Kegyelme, hogy ifiu legénységében kereset gabonát hozott volna a' György János Uram házához őszt Cub. 10. és két köből árpát, mely facit in Summa Cub. 12., de in Contrarium az Ipa György János... objiciálya azt, hogy rostálatlan lőtt volna, és így pro interpositionem... refundályon György János Uram a Prétendensnek 6 köből ősz gabonát jó kenyérnek valót és két köből árpát, ebben meg alkuvának.*

3. *A mint producal az pretendens Finta György, mint pénz és kenyérnek való gabonabéli keresetiből maga irattatásában... in natura Cub. 17 és egy véka, praetendálván azt, hogy György János Uram refundálná, mivel azon sok keresetivel az házat tartotta és adóba is ment, bene[m] láttatik lenni, hogy a' jószágot... oltalmazta, minek előtte tőlünk deliberatiot vettek volna, szép intésünkre alkuvának meg e szerént: hogy a szerző fél is inconsolati ne maradgyon és a ház is oeconomiaiban ne csökkennyen így irt György János feleségével együtt a' két fordulóra három köből fereje földet alternatim, hogy Finta György uram bé vethesse és fructussát el is vihesse, mely földek vannak a' Csík Bánkfalvi határookban, egyik nagy mezőn derék nevű lábban, melynek vicinussa ab una Bánkfalvi Máthé Mihály, ab alia Szent Györgyi Fülöp Tamás, a másik Szent János kápolnája mezején víz között, vicinussa ab una Balás András, ab alia Váradi Mihályné Bors Margit Asszony. Mely földeknek annualis fructussát el vivén a' praetendens, tartozik remittálni, de úgy hogy György János uramtól vetésiben és fructus el viteliben ne impediáltassék.*

4. *A mely jegy ruba ládával együtt maradtott az defuncta menyetskétől és gyermekétől, a' melyekről Specificatio vagyon a' praetendens Finta György uramtól, noha a' Specificatio szerént mind jelen nintsenek, de a' kiket in specie fel találhatni, azok ellen semmi contentio nem lőn, tartoznak az öregek által adni a' praetendensnek.*

5. *Az ősz vetésen végig lévén a' defuncta az Urával együtt, és György János Uram is feleségével együtt oeconomizálván, oszák ad duas aquales partes. A tavasz vetésen pedig hárman oeconomizáltak praetendálván Finta György, hogy a mag néhai feleségével együtt kerestetett, abból több assignáltasék néki harmadánál, de mivel egy hajadon leányotska lévén az háznál, harmadánál több nem assignáltatik, hanem a' leány consolatiojára oszlik ad tres partes.*

6. Lévén szaporodás marha két tinó, edgyik tavallyi, az másik harmadfű és egy kancza csitkó harmadfű, ezekből alkuvának meg így: a' két tinó marada Finta Györgynek, a kancza csitkó György Jánosnak. Praetendálya vala György Jánosné Asszonyom, Katalin, hogy a' csöcsömös gyermekhez eő kegyelme szorgalmatossan gondot viselt és tisztán tartotta, a melyet a gyermek édes Attya is agnoscal, volna ugyan Finta György Uramnakis némely el adott juhoknak árrából praetensioja, de mind hogy mind eddig nagyobbára eő kegyelmek között való divisio amicabile composio által ment végbe, úgy most is az Asszony eő kegyelme praetensioját és az édes Attya praetensioját egybe vetvén még ahoz a' meg holt ifiú Asszonynak egy alaton bundáját által adván az öreg Asszonynak, meg alkuvának.

Mely dolog mü előttünk és mü általunk így menvén végbe, münköt subscribálandó személyeket kezek bé adásával magok szabad jó akarattyokból meg bírálának. Vinculumot is assumálának magokra flo. 12, hogy ha valamelyik féll absque juris remedio vel in toto, vel in parte ezen divisionális vagyis compassionalis levelet violálná, a' meg álló fél a' meg nem álló félen a mü erejünk által meg vehesse, két része a' Bíraké, harmada a meg álló félé. Interim facultatnak mind a' két részről ha akarják promoteálni Tekintetes Nemes Király Bíró Uram eleibe ad alteriorum revisionem.

Bánkfalvi Füstös Páll

Csik Szent Királyi Bors János nobilis
Nemes All Csik Szék hütös assessora
Keresztes György, Keresztes Sigmond, Tobi Ferencz
Mind hárman primipilusok, Csik Bánkfalviak
et de eadem Antal Balás

Jegyzet:
Csikbánkfalva, 1755. július 7.
CSSZM. LGY. 724.
Eredeti megállapodás, eredeti aláírásokkal.

96.

Oláhfalvi Tankó Albert összeírhatja felesége, kotormányi András Erzsébet örökölt kotormányi és Kotormány tájékán fekvő birtokait
(1790)

Requirálnván engem Oláhfalvi Tankó Albert, hogy felesége Kotormányi András Erzsébet itten Kotormányban levő jószágát Conscribálnám, melynek eleget tenni kívánván, ezen folyó 1790. esztendőben... nevezett Kotormányi András Kelement és Sándor Pált primipilusokot /:az első 58, a másik 35 esztendőök:/ Kotormányi házamhoz hívatván, hol ott hütök letétele után a nevezett jószágot adák és nevezék ki a következő mód szerént.

[Belsőök]

1. Vagyon egy belső az András Kelemen és Szász János vicinitásában, melyen egy ház kamarával... van. Másik... Keresztes Ferentz és a Sándorok utzája szomszédságában, és ezen vagyon az istálló, kettős, és ez anyai... jusson való.

2. Harmadik vagy második /:respective:/ belső András Kelemen és a szántóföldek vicinitásában, circiter egy bugja szénára való.

3. Szent Simoni Endes János Úré mellett, más felől az én vicinitásomban, circiter egy bugjára való.

4. Vetés kapunál a Falu úttya és Benedek Mihály vicinitásában, Szilvás Kert, és egy bugja széna termő.

Szántó földek [az alsó mezőn]

		Köböl	Véka
1.	Rövid lábban, vicinusa András Kelemen és a vetés kert		2
2.	Vad almánál Albert György és Szent Györgyi... Daro Antal vicinitásában		2
3.	Mocsárban András Kelemen és Sándor Péter vicinitásában		2½
4.	Orfarkon határ parlag és Bánkfalvi Kasza István vicinitásában, anyai jus		3
5.	Ugyan ott Daró Antal és Benedek Mihály vicinitásában		2
6.	Kápolnán túl János Ferentz és Bodó János a Szent Györgyi és Kászoni vicinitásában. Ez is anyai jus.		3
7.	Hosszúban rótt föld Szabó András és András Kelemen vicinitásában, zálogos.		2
8.	Kertre menőben Méltóságos Báró Henter Antal Úr és a Szászok vicinitásában. Anyai jus.	1	
9.	Ugyan ott Szent Györgyi Kánya Josef és Kasza Mihály vicinitásában.	1	1
10.	Borozlik tetőn András Péter és György, Ferentz György Szent Imrei vicinitásában, anyai jus.		1
11.	Kertre menő. Rótt. Albert Péter vicinitásában.		2
12.	Hosszúban Benedek Tamás, Albert György vicinitásában.		3
13.	Kertre menő, vetés kert és Kasza István vicinitásában. Anyai jus.		2
	[Summa]	8	1½

Felső mezőn [szántók]

		Köböl	Véka
1.	Árnyékban Bálint András és Daro Antal Szent Györgyi vicinitásában	1	
2.	Árnyék tetőn András Kelemen és Daro Antal vicinitásában	1	

3.	<i>Ugyan ott Méltóságos Báró Henter Antal Úr és András Kelemen vicinitásában.</i>		2
4.	<i>Ösveny mellett Karatsi Ambrus és András Kelemen vicinitásában.</i>		3
5.	<i>Kis völgyben mindenik felől András Kelemen vicinitásában.</i>	1	2
6.	<i>Nagy völgy oldalán András Kelemen és Albert Péter vicinitásában.</i>	2	
7.	<i>Csonkod farkán Albert Péter és Daro Antal vicinitásában.</i>		2
8.	<i>Csonkod pataka mellett, más felől az üdüllők vicinitásában.</i>		3
9.	<i>Csonkod árnyékában Daro Antal és a földek végei vicinitásában.</i>	1	
10.	<i>Ugyan ott Szabó András és Benedek Tamás vicinitásában.</i>		2
11.	<i>Kövesen néhai Mihályfi maradvái és Keresztes Ferentz vicinitásában.</i>		2
12.	<i>Keskenybe Márton Josef és Albert György vicinitásában. Anyai jus.</i>		3
13.	<i>Külyebb Albert Péter és Szabó András vicinitásában. Anyai jusson.</i>		3
14.	<i>Bodóban András György és Szabó András vicinitásában.</i>		1
15.	<i>Ösveny mellett Karatsi Ambrus és a falu úttya vicinitásában. Zállogos.</i>	1	
		<i>Summa</i>	12
		<i>Az alsó mezőn való kis ide véve</i>	8
		<i>[Szántók összesen]</i>	[21]
			3
			1½
			[½]

Ezen jószágához tartozandó Szent Györgyön lévő Kaszálók

		<i>Currus</i>
1.	<i>Bortanorokban Daro Antal, más felől út vicinitásában.</i>	¼
2.	<i>Feljebb Hegy alatt Daro Antal és András Kelemen vicinitásában</i>	¼
3.	<i>Szent Imrén a Vizek és Adorjánok vicinitásában, minden harmadik esztendőben fordul.</i>	½
4.	<i>Szent Simonon Kotormányi székben. Ez vetés üdején kaszálható</i>	½
5.	<i>Mind Szentén Czíkó Rafael Úr és Menasági Péter János fiai vicinitásában.</i>	¼
6.	<i>Szent Györgyi havason Egerszékben. Vicinusa Bálint Josef és Péter Antal.</i>	3
7.	<i>Hosszú sorokban András Kelemen és Kánya Josef vicinitásában.</i>	½
8.	<i>Bánkfalvi havason Demeter vésziben András Kelemen és Benedek Mihály vicinitásában.</i>	2

9.	<i>Ugyan ott, vicinusa Albert Albert és Szent Mártoni Szabó Antal Úr maradvái. Anyai jus.</i>	1
10.	<i>Szakadátban. Vicinusa András Kelemen és Albert György.</i>	¼
	<i>Summa</i>	8½

Melj Conscriptio én előttem és általam mindenekben a fen írt mód szerint menvén végben, irtam meg én is igaz hűtöm szerint jövendőbeli bizonságul, szokott petsétemmel megerősítvén, tulajdon subscriptiom alatt ki adtam a fen írt napon, heljen és esztendőben.

*Bankfalvi Kovács Ferentz
Nemes Személj
Nemes All Csíki Hütös Notarius*

Jegyzet:

Kotormány, 1790.

CSSZM. LGY. 77.

Másodpéldány, eredeti aláírással és gyűrűs pecséttel.

A bevezető „1790 esztendőben napján” csonka kifejezése arra utal, hogy a másoló a hónapot és a napot kifejejtette. Valószínűleg másolási hiba terheli a [Belsők] lajstromát és a szántók összesítését is. Utóbbi javítottam: Vö.: (97.)

97.

A székely határörkatonai szervezet parancsnoksága, a „Nemes Regiment” összeírta Oláhfalvi Tankó Antal kotormányi és Kotormány tájékán fekvő „részjóságait”.
(1804)

Anno 1804. die 18-a Máji

Alább irtak el mentünk az Nemes Regiment parancsolatlyából Csík Bánkfalvában, alias Kotormányban az Lófő Keresztes Mihály lakó házához a' végett, hogy a' parancsolat szerint az Oláfalvi Tankó Antal része jószágot, mind belsőköt s' mind külsőköt in specie meg becsülhessük, az mellyeknek mennyiségire elsőbbenis az Tankó Antal leány véreit erős hűttel meg eskettük, és le tett hütök és fel adások szerint, következendő képpen ki járásunk után az helyek színire, következnek e' szerint.

A belsők Kotormányban

		<i>Ft.</i>	<i>den</i>
1.	<i>Vagyon az Keresztes Mihály vicinitásában egy lak hely, ennek 4-ed része az Tankó Antalé. Böcsültetett</i>	6	
2.	<i>Ugyan ott közel, az hol egy ház el fér, az András Kelemen vicinitásában, ennek 4-ed [része], aestimatio mediante</i>	3	

A belső kaszálók

1.	<i>Az András Kelemen vicinitásában a' Tankó Antalé 4-ed része</i>	3	50
2.	<i>Ismét az András Kelemen és az falu úttya vicinitásában</i>	3	
3.	<i>Tsak ugyan az András Kelemen és a Tekintetes Kováts Ferencz úr vicinitásában, ennek 4-ed része Tankó Antalé</i>	3	50
4.	<i>Szent Györgyön az Nemes Lőrincz János vicinitásában, a 4-ed része</i>		60
5.	<i>Ugyan ott Szent Györgyön vagyon egy kender föld, az Schuhard (?) hadnagy úr vicinitásában, ennek 4-ed része Tankó Antalé, 8 ejtel</i>	1	

Következnek a Nagy Mező fordulóbani [szántók]

1.	<i>Vagyon az Káposztás kertnél egy, ennek 4-ed része, 12 ejtel</i>	3	
2.	<i>Az vadalma fánál egy föld, ennekis 4-ed része Tankó Antalé, 8 ejtel, aestimatione mediante</i>	3	
3.	<i>Vagyon az külső Or farkon egy szántó föld, ennek 4-ed része, 8 ejtel</i>	1	50
4.	<i>Ugyan ott az Orfarkon 4-ed része, 10 ejtel buza föld</i>	3	
5.	<i>A Kápolnán belől, ennek 4-ed része, 12 ejtel zab föld</i>	2	50
6.	<i>A hosszúba a' rótt földnek 4-ed része 8 ejtel zab föld</i>	1	
7.	<i>A kertre menőben belől, 4-ed része, 1 véka 4 ejtel zab föld</i>	3	50
8.	<i>Ugyan ott a Kertre menőben küjjel 4-ed rész, 1 véka 4 ejtel zab föld</i>	3	
9.	<i>Ugyan mégis ott 4-ed rész, 8 ejtel zab föld</i>		40
10.	<i>Ugyan a' Kert mellett, 4-ed része, 6 ejtel zab föld</i>		30
11.	<i>Rövid lábban a Kert mellett, 4-ed része, 12 ejtel zab föld</i>		14
12.	<i>Borok lik tetőn, 4-ed része, 2 ejtel zab föld</i>		14
	<i>Summa</i>	42	8
	<i>Vagyon még egy föld zálogon Bordi Mihálynál, 2 vékás, ft. 5 a', mellynek 4-ed része Tankó Antalé pénze után.</i>		

A felső fordulóban következnek a' szántók

1.	<i>Árnyékba vagyon egy föld, ennek 4-ed része Tankó Antalé</i>	1	
2.	<i>Árnyék tetőn vagyon egy, ennek 4-ed része, 8 ejtel zab föld</i>		
3.	<i>Ugyan ott, ennek 4-ed része, 2 véka 8 ejtel</i>	6	
4.	<i>Ugyan ott, ennek 4-ed része, 8 ejtel zab föld</i>	1	50
5.	<i>Nagy völgybe vagyon egy, 4-ed része, 1 véka 12 ejtel</i>	5	
6.	<i>Küis Völgybe vagyon egy, 1 véka 8 ejtel zab föld</i>	4	
7.	<i>Csonkod farkán egy 4-ed része, 8 ejtel buza föld</i>	3	
8.	<i>Csonkod pataka mellett, 4-ed része, 12 ejtel zab föld</i>	1	50
9.	<i>Csonkod árnyékába egy rossz, 4-ed része, 6 ejtel zab föld</i>		50

10.	<i>Ugyan Csonkod árnyékába egy, 8 ejtel, 4-ed része, zab föld</i>		28
11.	<i>Kövesen egy rossz, 4-ed része, 4 ejtel zab föld</i>		20
12.	<i>Keskenyben a' belső, ennek 4-ed része, 14 ejtel zab föld</i>	1	
13.	<i>Ugyan Keskenyben küjjebb, 4-ed része, 10 ejtel</i>		28
14.	<i>Bodóba egy kender föld, 4-ed része, 2 ejtel</i>		20
15.	<i>Ugyan árnyék tetőn, 4-ed része, 12 ejtel zab föld</i>	1	
<i>A szántó földeknek böcsű szerint való summája</i>		67	54

Következnek a Szent Györgyi, Szent Simoni és Mindszerten lévő kaszálók

Mind hogy ezeket három nap sem járhattuk volna fel, tehát a' mint hütők le tétéle után fel adták, a' szerént müis mint hogy más falusi erdőkön és határokon vannak, a' fel adások szerént böcsüllöttük meg a' következő mód szerént.

1.	<i>A Szent Györgyi havason Egerszéken kaszáló, ennek 4-ed része Tankó Antalé, aestimatione mediante</i>	2	
2.	<i>A Szent Simoni határon Kotormányi szék nevű helyben lévő kaszálóinak 4-ed része</i>	2	
3.	<i>Mindszerten annyi, hogy a' Tankó Antal része kaszáló</i>		24
	<i>Vagyon ugyan még zállagon ezen jószághoz tartozandó három szekérre való kaszáló a' Bánkfalvi havason Demeter vésze nevezetű helyen, most Keresztes Mihály bírja Zállog titulus [alatt] 10 m. forintokért. Ennek 4-ed része Tankó Antalé pénze le tétéle után.</i>		
<i>A kaszálók summája</i>		4	24
<i>Summa Summarum</i>		71	78

E mellé a' böcsű mellé vétettek a' Tankó Antal része [utáni] vetés kertekis.

Coram per nos

Csik Mindszenti Lófő János Antal eskütt

Csik Mindszenti Lófő Danél István notarius

Csik Szent Léleki Lófő Karsay Ádám notarius

Csik Szent Györgyi Lófő Kánya Ferencz eskütt

Kánya Mátyás eskütt

Czikó Ferencz eskütt

Páll Antal notarius

Vidi Ficsekzi (?) Kapitány

Jegyzet:

Kotormány, 1804. május 18.

CSSZM. LGY. 95.

Eredeti birtokkimutatás, eredeti aláírásokkal.

Vö.: (96.)

Csikszentgyörgyi Czíkó leszármazottak bizonyító vallomása egy hajdani gyürkei havasi kaszálóról, amelyet három Czíkó „forgólag” használt.
(1910)

Bizonyítvány

Alulírott lelkiismeretesen bizonyítom, miszerint a csikszentgyörgyi erdőn, Gyürke sorkán, keletről a Basa Mihály, délről Kasza Imre, nyugotról a szentgyörgyi gör. cath. lelkész és északról a szentgyörgyi Czíkó Ferencz szomszédságaik között, volt családunknak egy közös kaszálója, melyet két évenként én, továbbá Czíkó Sándor testvérem és Czíkó Ferencz nagybátyánk forgólag bírtunk, s a mely később osztályrészbe Czíkó Sándornak jutván, általa eladatott menasági Lacz Ignácznak, vagy talán Lacz Gábornak.

E kaszálónak kivált észak és nyugot felől erdő határa volt, még pedig nyugot felül fenyves, észak felül pedig fiatal bikkes, a melyen kívül mi soha sem kaszáltunk, illetve nem kaszáltattunk, mivel az azon kívül eső terület szentgyörgyi Czíkó Ferencz vagy talán Czíkó György tulajdona volt.

Csikszereda, 1910. augusztus 19-én

*Előttünk: Lajos Sándor tanú
Bodó József tanú*

*Czíkó János pénztárnok
Czíkó Sándor*

Jegyzet:
Csikszereda, 1910. augusztus 19.
CSA. 7. 3.
Eredeti nyilatkozat, eredeti aláírásokkal.

Szentgyörgyi Ambrus Ignác és családja békességet köt Miklós Ignácnéval, aki előzőleg meggondolatlanul kendermagjának ellopásával vádolta.
(1851)

Alatt írtak előtt a' folyó 1851-dik év november hó 12-dik napján Miklós Ignácné, minekutánna Kézdi Fülöpnő és Marton Györgynő bizonyítások szerént Ambrus Ignác ő kegyelmét és házi családgyait kender magja orozlóinak gyanítva ki beszélte s magát beszédgyében fedezni nem tudta, meg követé nevezett Ambrus ő Kegyelmét és családgyait minden hitvány beszédeitől, oly maga kötelezése mellett, hogy ez után száját meg zabolázza és több ily szerű beszédekkel motkolni meg szűnik, fel téve aztis, hogy ha leg kisebb részbenis ez után hibázna, a' mostani békesség fel bomlik és a' mostani ügy ahoz kaptsolva törvény úttján lesz igazulandó, mely békesség hogy előttünk így történt légyen, írtuk meg müis jövendő bizonyáságnak okáért, s tulajdon neveink alá írása vagy iratásával meg erősítettük Csík Szent Györgyön a' fenn ki tűzött időben.

*Czikó András + eskütt
Lacz Simon + eskütt
Tompos Josef + hites polgár*

*Erdély Antal
rá kért jegyző*

Jegyzet:

Csikószentgyörgy, 1851. november 12.

CSA. 3. 16.

Eredeti „béke egyezmény”, eredeti aláírással és névírásokkal.

Családi levelesláda becsukva a Bánkfalva 348. számú házban.
(Bárth János felvétele 2008.)

A Jolyo 1847-^{ik} Esztendő Aprilis 13-án Értesere
Csás Bányfalvi Nő Füstös Josef es felesége Bence Klara
asornyal elmentünk Bányfalvaba Gy. Mikály Josef
es Képpelme házába a holis ist nő Füstös Josef nője
vel együtt. Eölsönöréné 30 m^{ft} vagyis anyi darab
erüskhusiasolat, mely nek ar intereseire átt adának
Mikály Josef es nője Bence Regina es kímélet a
Szent János merün a Lús hidnál felejtett egy Doidás
Szent János földet ar melynek siomsidgya Eniatrol Gergai
Barlatis Ignáti delról protz eren siomsidote Szent János
adár ar jelen valo Esztendőtelöre valo intereseire mely
30 m^{ft} ha meg nem tudna adni Füstös Josef nője Bence
Klara asorny Szent Mikály napjára mely történi es jelen
ev September holnapja 24-én ujj bol egy vető időre
meg marad es így mindendör ha nem tudna helyesíteni
ar ist modon fog maradni. Eöclivt is valóla Füstös
Josef es Bence Klara asorny hogy megmenlik minden
kővenyes háborgatol elen mindadig mig tudsen ma
radand a föld. Mikály Josef es nőjét

Melynek valóságát bizonyoságot lássunk es meg erősít.
Asü rövünt all irásával ar ist időben

Tele Andráis Eszt

Balla Bálint Dező.

III.

MUTATÓK ÉS TÁJÉKOZTATÓK

SZÓMUTATÓ, SZÓMAGYARÁZAT, TÁRGYMUTATÓ

A mutató a könyvben közölt, kurzívan szedett 99 dokumentum archív szövegeire vonatkozik. Nem utal a szerző által megfogalmazott tanulmányra.

A szómagyarázat székely tájszavai, régies terminológiái, magyar ragokkal ellátott latin kifejezései, többször előforduló egyéb latin megfogalmazásai szócikkek gyanánt kurzívált (dőlt) betűkkel szerepelnek. A tárgymutató XXI. századi köznyelvi kifejezései, ha előfordulnak az archív szövegek jelzett helyein, ugyancsak kurzívan, ha nem fordulnak elő, normál betűkkel íródtak.

A szómutató „=” jellel bevezetve tartalmazza a tájszavak, a régies magyar szavak, a magyarul ragozott latin kifejezések és néhány egyéb latin kifejezés rövid magyarázatát.

A szócikkek, tárgyszavak után zárójelben álló arab számok nem a könyv oldalaira, hanem az érintett dokumentumok kötetbeli számára utalnak.

A mutató megvalósítása során hasznosítottam saját korábbi tapasztalataimat. (BÁRTH János 1997., 2011., 2012.)

A

ab alia = másrésről (1., 14., 15., 82., 95.)

abrosz = terítő (25., 26., 28., 31., 39., 41., 43.)

-, asztalra való (24., 30., 32.)

-, kasztenra való (32.)

-, bolti (vett), (36., 37., 38.)

-, fehér (40.)

-, gyapot, gyapotas (29., 32., 35., 38.)

-, hímes (35., 40.)

-, kender (32., 38.)

-, kerek (40.)

-, piros (40.)

-, rojtos (40.)

-, szőr (31.)

-, zöldre festett (40.)

ablak (92.)

ab una = egyrésről (1., 14., 82., 95.)

acél, aczél (42.)

adósság 1.

-, apai, mint földeladás, földdel törlesztés oka (69.)

adósság 2. = itt: a kölcsönadó számára a saját követelése, (16.). Vö.: BÁRTH János 2012. 230.

ad duas/tres partes = két/három részre (95.)
ad votiva perpetualiter = örökös fogadalomra (15.)
adó (64., 65., 67., 73., 79., 95.)
 -, beszédese erőszakos katona által (74.)
aestimatio = becslés, felbecsülés (1.)
aestimatio mediante = becslés által (97.)
agnoscál = elismer (95.)
ajándékozás
 -, községi vezetők jelenlétében (20.)
ajándék levél (20.)
ajándékba kapott birtok (64.)
ajtó (92.)
alírás, all írás = aláírás (47., 48., 54., 56., 57., 78., 79., 85., 86., 87., 88., 89., 92.)
alj = ingalj, pöndöl (36.)
alkalom = itt: egyezés (1.)
almárium = fiókos, üveges, festett tárolóbútor (29.)
alsó lepedő (39., 41., 43.)
alsónadrág (férfi), (39.)
alsó padlás = vsz. a ház padlója
 -, a ház régi gazdája elviheti (92.)
alsó rokoja = szoknyaféle (28., 32., 36., 38.)
alsószoknya (40.)
alternatim = váltakozva, felváltva (95.)
Altizes birtokos közössége = Altizes „bébírós” székely családfői együtt. A XX. századi tizesközirtokosság előképe. (64.)
amicabilis compositio = barátságos egyezés (95.)
anya eltartása, gondozása (5., 11., 12.)
anyai juss, anyai jószág
 -, szántó föld (96.)
 -, épületes beltelek (96.)
 -, felosztása örökösök között (5., 82.)
annualis fructus = évi jövedelem (95.)
annuatim = évenként (1.)
arasz = hossz mérték, kb. 15 cm. (6.)
aratás (38.)
aránt = iránt (58., 69., 75.)
articulus = itt: törvény, rendelkezés, szabályzat (52.)
assignál = itt: juttat (95.)
assumál = felvállal, magára vállal, elfogad (1., 95.)
asszony
 -, földvásárló (76.)
asztal (8., 26., 31., 32., 38., 39., 43.)
 -, dufla (36., 37.)
 -, egy fedelű (40.)
 -, festett (24., 28., 29.)

- , kékre festett (40.)
- , két fedelű (29.)
- , kihúzás (41.)
- asztalkendő* (39.)
- asztalterítő*
- , gyapjú, maga szötte (29.)

Á

- ágy*
- , perefernumban (24., 26., 29., 30., 31., 32., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 43.)
- ágyfa* (8., 28.)
- ágytakaró* (24., 28., 29., 30., 31., 32., 37., 38.)
- ágyterítő* (29., 32., 37., 39., 40., 43.)
- állatok*
- , férfi perefernumában, örökségében (27., 33., 34., 42.)
- , nő perefernumában (24., 28., 29., 30., 32., 35., 36., 37., 38., 39., 41., 43.)
- Álozi* = Alajos (22.)
- árnyékvilág* = a földi élet (1., 19., 95.)
- árpa* (15., 33., 37., 95.)
- árpavetés* = árpával bevetett terület
- , szolgálat jutalma (1.)
- ártány* = herélt kan sertés (27.)
- átalvető* = kettős tarisznya (29., 30., 32., 36., 39., 41.)

B

- badik* = bádóg (25.)
- barmai* = itt: állatai (95.)
- bakancs* (férfi, női), (42., 43.)
- bárány* (29., 30., 37., 39., 43.)
- , adományozása ifjú párnak (24.)
- becslés*
- , birtokok értékéé (97.)
- becsűs*
- közreműködése örökségek, perefernalis javak összeírásakor (25., 26., 27., 29., 30., 31., 32., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 43.)
- belső* = beltelek, a falu belterületén fekvő földdarab (2., 4., 5., 6., 7., 12., 13., 23., 27., 29., 33., 44., 52., 74., 89., 96., 97.)
- belső fundus* = beltelek (1., 45.)
- belső hely* = beltelek (44.)
- belső jószág* = beltelek (2., 4., 14., 15., 48., 83., 84., 85.)
- belső sessio* = beltelek (3., 72., 87.)
- belső telek* (5., 87., 89., 92.)

beltelek

- adományozása (20.)
- épületei (4., 15.)
- fölöstása (4., 22.)
- nagysága, kiterjedése (52., 87.)
- örökül hagyása (19.)
- után járó közbirtoklási jogok, pl. erdőlési jog (8., 52., 72., 87.)
- után járó szántó és kaszáló (85.)
- , *puszta birtok* jellege (4.)

benn lakó ház = lakóház (61., 93.)

Béniám = Benjamin (10., 33.)

béke egyezmény = írásbeli megállapodás haragosok között (99.)

békén = bádog kalácsütő forma (36.)

bévetett föld

- öröklése (33.)

bicsak = bicska (42.)

bikkés = bükkös, erdőfajta (98.)

bíralkodik = birtokol, rendelkezik valami valamivel (16.)

bíró = a faluközösség választott vezetője

- , bánkfalvi (3., 7., 17., 18., 19., 20., 21., 51., 74., 76., 78., 92.)
- , kozmási (75.)
- , menasági (93.)
- , szentgyörgyi (88.)

bíróság = falusi elöljáróság (70.)

birtokjegyzék (96., 97.)

birtokosság

- , Altizesé (21.)
- , végrendelet alapján pénzhez jut, hogy abból évente misét mondasson (21.)

blott = textilfajta (40.). Valószínűleg elírás, és a Csíkszentgyörgyön *glotnak* ejtett angol eredetű *klott* szó rejlik mögötte. (Flórián Mária szíves közlése)

bokros = olyan szántóföld, amelyen már bokrok nőttek (4., 11.)

bokros parlag = elhanyagolt, gondozatlan föld (5.)

bolti, bóti = boltban vásárolt (értékjelző kifejezés!)

- abrosz (36., 37.)
- asztalra való kendő (32.)
- ágytakaró (31., 37.)
- bunda (24.)
- derékaljhuzat (41.)
- kés (36.)
- kurti (36., 37.)
- lepedő (36.)
- párnahuzat (41.)
- rokolya (31., 36., 37.)
- szoknya (37.)
- takargató kendő (36.)

- villa (evőeszköz) (36.)
bonum = javak, vagyontárgyak együttese (26., 27.)
borda = szövőeszköz (31.)
borna 1. = földművelő eszköz, borona (42.)
borna 2. = faház építőanyaga, farönk (24.)
borjú (26., 29., 38., 95.)
borozda = barázda (3., 14.)
böjtelő hava = február (69., 89.)
bugjára való = boglya szénát termő. (Kaszálómérték!), (5., 96.)
bunda = hidegtől védő, jobbára női, vastag felsőruha (93.)
 -, alacsony (95.)
 -, bolti (24.)
 -, bőr (25.)
 -, derék (37.)
 -, elhunyt menyecskéé (95.)
 -, hosszú (19., 24., 26., 31., 32., 36., 37.)
 -, posztó (26., 29.)
 -, ujjas, ujjassal, férfi (33., 42.)
 -, végrendeletben leánynak (19.)
búza (15., 29., 37., 68.)
búzafield (4., 97.)
bükk
 - tűzifajárandóság évente a szülőknek (13.)
bütűje = rövidebbik oldala, vége
 -, földterületnek (4.)

C

calumnia = patvarkodás, rágalmozás (48., 83.)
Céci (Czéczi) = Cecília (32.)
cipő (37., 39.)
circiter = körülbelül (96.)
colonus = jobbágy (3.)
communis = közös (1.)
compositio = itt: egyezés (1., 44.)
conditio = feltétel, kikötés (15.)
consentiál = egyetért (1.)
consensus = egyetértés (46.)
conscribál = összeír (96.)
conscriptio = összeírás (96.)
conscriptiális levél = összeírás (48.)
consolatio = vigasztalás, fájdalomenyhítés (95.)
contensio [tio] = vita, ellenvetés (95.)
contentál = anyagilag kielégít, kárpótol (1.)
contractans felek = szerződő felek (46.)

contractus = szerződés, egyezség (4., 44., 46., 47., 48., 66., 84.)
contractualis levél = szerződés (47., 51., 53., 69., 70., 84., 85., 89.)
contrás (kontrás) = itt: vámszedő határállomáson (70.)
coram per nos = általunk (97.)
creditor = kölcsönadó, hitelező (46., 69.)
curialis ház = kisenemesi udvarház (52., 87.)
currus = szekér (96.)
cukortartó (cukor tartó)
-, üveg (40.)
cukortörő (cukor törő)
-, porcelán (40.)
czapina = farönkök húzására használt csákány (42.)

CS

családközösség (7., 8.)
cseber = dongás faedény (24., 36., 40., 43.) → *itató cseber, szapuló cseber, törzsölő cseber*
cseléd = itt: jobbágy (3.)
cseléd jószág = itt: úrbéres birtok (75.)
csempe = itt vsz. tüzelőberendezés (92.)
csepegő = ereszalja (83.)
csereidő
-, földé, 99 év (87.)
csere contractus = földcserét rögzítő szerződés (85.)
cserevásár = földcseréről kötött egyezség (84., 88., 89., 90., 91., 93., 94.)
cserge = gyapjúból szőtt, ványolt, szőrös felületű takaró (8., 24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 43.)
-, ágyi (32.)
-, maga szőtte (24.)
-, piros stráfós (40.)
-, új (24., 28., 40.)
-, váslott (8., 25.)
csésze
-, porcelán (41.)
cséplőgarnitúra (13.)
csitkó = csikó (13., 15., 95.)
csipkés
- gyolcs lepedő (41.)
csizma
-, férfi (33.)
-, -, ünnepi (42.)
-, -, viselő (42.)
-, női (24., 26., 29., 31., 37., 43.)

csorda

- , havasi (95.)

cső (38.)

csöcsömös gyermek = csecsemő (95.)

csöllő kerék = szövőfonal előkészítéséhez használt eszköz (24., 36.)

csűr = gazdasági rendeltetésű, fából épült, nagyméretű tárolóépület, amely legtöbb-
ször istállót, ólakat is magába foglalhat. (1., 5., 11., 15., 20., 61., 74.)

D

dagasztó szék láb = teknőtartó faszerkezet (31.)

deáki tudomány = latinus műveltség (1.)

debitor = hitelfelvevő, kölcsönvevő, a *creditor* ellentéte (69.)

decedál = meghal (1.)

decretum = itt: rendelés, végzés (95.)

decretalis calumnia = törvénybeli patvarkodás, törvénybeli büntetés (85.)

defuncta menyecske = meghalt menyecske (95.)

deliberatio = végzés, határozat (95.)

deponál = letesz (pl. pénzt), (1., 46.)

derék 1. = vsz. nagyméretű, (itt: ruhafélék jelzője!)

- lajbi (leibli), (24.)

- női bunda (37.)

derék 2. = vsz. derékpánt (ami a szoknyára jellemző, a rokolya esetében ritka!), (38.)

(Vö.: U. KERÉKGYÁRTÓ Adrien 1989. 87.)

derékalj, derekalj = ágyba, derék alá fektetett, párnánál nagyobb, szalmával vagy
tollal töltött, huzattal ellátott ágynemű (24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 35.,
36., 37., 38., 39., 40., 41., 43.)

-, tollú (40.)

dézsza = cseberhez hasonló, dongás faedény

-, túrós (43.)

dió színre festett

- ágy (40.)

- kihúzó kaszten (40.)

dispositio = rendelkezés, itt: végrendelet (1.)

diszke = fiatal, egy-két éves állat, leginkább juh és kecske

-, juh (25., 30., 39.)

-, tehén (32.)

díván (dívány) = kerevet, pamlag (30., 39.)

divisio = osztozás, osztály (3., 95.)

divisionális levél = osztálylevél (95.)

dufla = dupla (36., 37.)

duhet = kocsikenőcs, degenyeg (24.)

dutzet = tucat (30.)

düllő, dülő (11., 38., 43.)

E

- ecetes (etzetes) hordó* (26.)
- effectivus gyalog káplár* = tényleges gyalog káplár (86.)
- egyesül* = egyezik (3.)
- egyenlősítés* = kiegyenlítés (cserélt értékeké!) (87.)
- egyezmény levél* (61.)
- ejtel* = ürmérték, *kupa*, kb. másfél liter, (itt: területmérték!) *ejteles* értelemben, *a köblös, vékás* rendszerébe illeszkedve, (97.)
- eke* (8., 10., 27., 32., 42.)
- , kerengő, keringő (10., 42.)
 - , régi, laposvassal (8.)
 - , taligával (27., 32.)
- ekeszer* = eke és a hozzá tartozó kiegészítő eszközök együtt (27.)
- ellentartó* = ellenző, más véleményen lévő (1.)
- előruha* = kötény (30.)
- , selyem (24.)
 - , karton (24., 25.)
- eltartás, gondozás*
- , idős szülőké (17., 19., 20., 22., 23.)
 - , jutalmazása (17., 20., 22.)
- eltemettetés*
- , kötelezettsége (22.)
- emptor* = vevő, vásárló (45., 49., 68., 88.)
- Emre* = Imre (89.)
- erdei haszon* = épületes beltelek birtoklása esetén igénybe vehető erdölési jog közösségi (pl. tizes) erdő területén (8., 52., 72., 87.)
- erdei kaszáló* = havasi kaszáló, amely leginkább irtással keletkezett (42., 43.)
- erdő 1.* = fákkal sűrűn benőtt terület (98.)
- erdő 2.* = havas (4., 15.)
- erdős* = fákkal ritkán benőtt terület (11., 23.)
- esküdt, eskütt* = választott községi elöljáró, tanácsbeli személy
- , bánkfalvi (3., 7., 17., 18., 19., 20., 21., 24., 28., 45., 51., 56., 58., 60., 71., 76., 77., 87., 92.)
 - , kozmási (75.)
 - , Mindszenti (97.)
 - , szentgyörgyi (5., 6., 53., 61., 70., 79., 81., 88., 97., 99.)
 - , szentkirályi (57.)
- esküvő ruha* = menyasszonyi ruha (39., 40.)
- esőernyő* = esernyő (31., 36., 37., 40., 41.)
- eszténa ház* = itt: magánbirtoklású havasi kaszálón álló, fából épített kis szállásépület (47.)
- evictio* = háboríthatlanság szavatolása, oltalom (44., 45., 46., 47., 48., 50., 52., 53., 54., 56., 57., 58., 59., 61., 69., 84., 85., 87., 88., 89.)
- excindál* = kihalás, kiszakítás (83.)

exemplár = példány (51., 84., 85.)
exequál = végrehajt (1.)
ezüst huszas = pénzfajta (54., 72.)

É

égetés („pogányok” pusztítása) Csikban 1665-ben (1.)
égettbor = pálinka
-, főzésére használt üst (24.)
éjjeli szekrény (43.)
élelem (túró)
-, perefernumban (43.)
építőanyagok
-, férfi perefernumában (42.)
épségek = épületek (8.)
épületek
-, beltelken (1., 5., 20., 96.)
-, építése (1., 5.)
-, ház, dránicás ház (5., 20.)
-, csűr (5., 20.)
-, sütőház (20.)
-, kút (5.)
érdem = föld minősége, értéke (84., 93.)
étkészlet, evő készlet
-, 10 személyes (39.)

F

facultáltatik = felhatalmaztatik, feljogosítatik (95.)
fakanál (38., 41.)
falusi elöljáróság = községi elöljáróság
-, bánkfalvi (78.)
falusi pecsét = községi pecsét
-, bánkfalvi (92.)
falu között = a faluban, a falu belterületén (15., 44.)
falu szabad erdeje = a faluközösség szabad, vagyis nem tilalmas erdeje
-, szentgyörgyi (70.)
falvédő (38., 39., 40., 43.)
fazék
-, pléh (40.)
-, cin (41.)
-, érc (40.)
fejkendő (40., 41., 43.)
fejérnép = nő (37.)
fejérnép ing = női ing, → *női ing*

- , bolti (25.)
- , gyolcs (24., 26.)
- , kender (26.)
- , viselő (25.)

fejő számbeli juh, fejő számú juh = fejős juh (27., 39., 41.)

fejsze, fésze = fejsze

- , kicsi (8.)
- , kötő (27., 33., 42.)

fejtős = *fejtővel*, vagyis több szálból összesodort pamutfonallal hímzett

- , rokolyához használt kötény (24.)

fejül, felyül = fellül (3., 51., 72., 84.)

fekvő, fekvőség, fekvő jószág = ingatlan (5., 7., 18., 72.)

feleség jussán birtoklás = feleség által örökölt föld birtoklása (3., 4., 52.)

feleségszerzés

- , özvegy férfi számára (1.)

feles számú = sok (69.)

felkelhető = ingó, ingóság (5., 8., 16.)

fel nem tartotta = árverésen nem licitált rá, itt: nem ígért érte semmit (50., 51., 52.)

fels = felsőtesten viselt, blúz-szerű női ruhadarab

- , rokolyához tartozó (*rokoják felseikkel*), (29., 35., 36.)

fenyődeszka

- , férfi perefernumában (42.)

fenyőfa = itt: faragott építőanyag (42.)

- , férfi perefernumában (42.)

festékes = asztalra, ágyra terített, színes gyapjúfonalakból szőtt, geometrikus mintázatú székelő szőnyeg (24., 25., 26., 30., 31., 32., 36., 38., 41.)

félkez üst = fél kézzel, vagyis egyik kézzel felemelhető bogrács (24., 26.)

félvágás szekér = szekérfajta, amely kisebb az *egészvágás szekérmél* (33., 34., 42.)

fél zár = vsz. páros ládazár egyik fele (25.)

féreje → *köböl féreje, véka féreje*

férfi ing

- , bolti (24.)
- , gyapatas, gyapot (24., 29., 33., 43.)
- , gyolcs (26., 33., 35., 40., 41.)
- , férfi perefernumában (33., 42.)
- , nő perefernumában (24., 26., 28., 29., 30., 31., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43.)

férfiruhák

- , férfi örökségében (33.)

férjesülés = férjhez menés (30.)

félszeg = csonka, nyomorék (18.)

fiazó számbeli juh = olyan korban lévő juh, amely szaporodásra képes (34.)

fiak = utódok, örökösök, pl. Pál fiak, Péter fiak, Gergely fiak (3., 4.)

fide nostra mediante = a mi hitünk szerint (1., 45., 82.)

fiúról fiúra = örökösen (58., 88.)

fiúról fiúra, leányról leányra = örökösen (70., 84., 85., 86.)
fiúról fiúra, maradványról maradványra = örökösen (81., 89., 90., 91.)
fiúról fiúra, maradváról maradvára = örökösen (74.)
fiúról fiúra, nemzetségről nemzetségre = örökösen (75.)
florenus = forint (1.)
flaner = flanel, gyári szövetfajta (26., 28.)
fogadott fiú = após kedveskedő megnevezése a vőnek ment legényre (43.)
fogas = edény- és ruhatartó bútordarab (8., 28., 40.)
foglalás = erdei, erdőszéli irtás (4.)
forduló 1. = a nyomásos gazdálkodás viszonyai között a faluhatár egyik nyomása (alsó~, felső~), (4., 5., 6., 95., 97.)
forduló 2. = földdarab elhelyezkedésére, pl. *Nagy mezőre forduló* (3., 7.)
forgóslag, forgólag = olyan földbirtoklási forma, amelynél a résztulajdonos csak bizonyos esztendőkből használhatja földjét, kaszálóját. Az efféle föl nem osztott földdarab *forgóslag jár* tulajdonosainak. (3., 6., 7., 29., 96., 98.)
födő = edény kiegészítője
 -, kék (40.)
főhadnagy = székely határőrkatonai rangfokozat (3., 24.)
főkötő (26.)
föld (szántó és kaszáló)
 -, apai adósság törlesztésére (69.)
 -, ideiglenes átadása járandóságként (95.)
 -, férfi perefernumában, örökségében (27., 33., 42.)
 -, leány perefernumában (24., 28., 29., 30., 32., 36., 37., 39., 40., 41., 43.)
földcsere (82., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91., 92., 93.)
 földeladás (örökös!), (58., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81.)
 földvásárlás
 -, sógortól, kanca lóért (15.)
főre való keszkenyő = fejre való kendő (36.)
főre való kendő = fejre való kendő (38., 39.)
főre való ruha = fejre való kendő (26., 29., 31., 37.)
 -, posztó (29.)
 -, selyem (29.)
 -, gázsmár (vsz. kasmír), (29.)
fructus = gyümölcs, termés, haszon (95.)
fundus = beltelek (1., 45.)
fűrő (8., 10.)
 -, csapozó (8.)
fűek = fűvek, kaszálók (1.)
függöny, függőnytartó (43.)
fűrész = fa darabolására használt eszköz
 -, csontvágó (42.)
 -, keresztbe vágó (10.)
 -, kézi (10.)

- , harcsa, nagy (33.)
- fűrészmalom* = deszkametsző telep (91.)
- , tulajdonosi részjogának cseréje kaszálóért (91.)
- fűzelés* = patakpart erősítése (4.)

G

- gabona* (95.)
- gabonaszárító lepedő* (38.)
- gazdasági eszközök
 - felosztása örökösök között (8., 10.)
 - , férfi örökségében (33., 42.)
- gát*
 - , vízimalomé (4.)
- gázmár* = vsz. kasmír kendőanyag (29.), (Csíkszentgyörgyön a XXI. század elején a szó *gázmír* alakban ismert!)
- gereben* = kenderfeldolgozáshoz használt *párban* számon tartott nyeles rostfésű (25., 29., 30., 31., 36., 37., 38., 39.)
- Gerge, Gergének* = Gergely, Gergelynek (9.)
- gője* = nősténysértés, anyasértés, koca (29., 36., 37., 38.)
- gravabral* = (itt: pecséttel) megerősít (15.)

GY

- gyakor* = sűrű, (szita jelzője!), (29.)
- gyalog katona* = a „katonarenden lévő” székelyek társadalmának egyik rétege 1764 és 1848 között (3., 4., 24., 44., 46., 49., 51., 52., 56., 57., 70., 85., 86., 87., 88., 89.)
- gyalog renden jubilatús strása mester* = rangfokozat a székely határőrkatonaóság szervezetében (4.)
- gyapjú* = gyapjufonalból szőtt alapanyagú
 - asztalterítő (29.)
 - ágyterítő (43.)
 - átalvető (29.)
 - cserge (35.)
 - falvédő (43.)
 - lepedő (29., 36.)
 - pokróc (35.)
 - tarisnya (29., 36.)
- gyapot, gyapatas* = pamutfonalból szövött alapanyagú
 - abrosz (25., 29., 32., 35.)
 - ágyterítő (29.)
 - derékaljhuzat (29.)
 - férfi ing (28., 29., 33., 37., 43.)
 - hosszú kendő (28., 29.)

- kendő (30.)
- lábravaló (gatya), (30., 32.)
- lepedő (35.)
- szelvét (40.)
- tarka kendő (29., 32.)

gyapotvászon = pamutfonalból szőtt, *singben* számontartott vászon (30., 37.)

gyertyaöntő (32.)

gyertyatartó (25., 29., 31., 32., 36., 37., 38., 40.)

- , réz (31., 36.)

gyér = ritka, (szita jelzője!), (29.)

gyolcs = finom szövésű, vékony, fehér vászon alapanyagú

- ágytakaró (32.)
- derekalj huzat (40.)
- férfi ing (33., 35., 37., 40., 41.)
- lepedő (38., 41.)
- női ing (29., 41., 43.)
- ruha (kendő) (37.)
- szelvét (40.)
- törölköző (40.)

gyufatartó (40.)

gyúródeszka (40.) → *laskasíró deszka*

gyümölcsfák, gyümölcsös

- , beltelken (5., 13., 63.)

gyümölcstermés sorsa

- , zálogba adott kertben (63.)

H

hadi szolgálat

- , beltelek után (1.)

hadnagy = székely határőrkatonai rang (44., 72.)

hagyatéki tárgyalás (38.)

haj = huzat

- , derekaljra való (24., 25., 28., 30., 31., 35.)
- , vánkosra, párnára való (24., 30., 31., 36., 41.)
- , bolti (30., 41.)
- , házi szőtt (41.)
- , kockás (25.)

hajadon leányocská (95.)

harangozó = segédtanító, segédkántor (44.)

harcsafűrész = hosszú fűrész, amellyel két ember fűrészelt (33.)

harisnya = székely posztó férfinadrág (33., 42.)

harmadfü = harmadik esztendő ló, szarvasmarha (95.)

hatodfél = öt és fél (95.)

hason fele = másik fele valaminek (1.)

hasít = itt: földet feloszt (38.)
hazul hozott = hazulról hozott (95.)
havas = magas hegyekkel borított terület (72., 95.)
hárász = gyapjúszövet, itt. gyapjúszövet nagykendő (32., 35., 36., 38., 39., 40.)
három tizes = (itt: nem a szentgyörgyi *Háromtizes!*), Bánkfalva alsó három tize:
 Altizes, Martonos, Simószege, mint Lófőrész birtoklói (72., 77.)
ház (1., 5., 15., 20., 83., 92., 96.)
 -, csepegei (csepegője), (83.)
 -, dránicás (20.)
házas belső = épületes beltelek (94.)
házassági levél = perefernumlevél (23.)
házasságkötés
 -, családi emlékezetben (16.)
házasulók
 -, köszönő nyilatkozata perefernumlevél végén (35., 36., 37., 41., 43.)
házépítés
 -, mint pénzkölcsönzési és föld zálogbaadási ok (55.)
házi szőtt
 - derekaljhuzat (41.)
 - párnahuzat (41.)
 - szoknya (25.)
háztartási eszközök és lakástextilek
 -, testvérek osztozkodásában (8.)
héhel → *léhel* (25.)
héj = huzat
 -, derekaljé (32., 36., 37.)
 -, párnáé (32., 35.)
 -, vánkósé (26., 37.)
helyettes bíró = falusi bíró helyettese
 -, bánkfalvi (19., 20., 31.)
 -, szentgyörgyi (5., 27.)
helység 1. = itt: belterület (27.)
helység 2. = hely, határbeli terület (84.)
hímes = hímzett vagy szőtt mintákkal díszített (32., 35., 40., 41.)
hímes szövetű (41.)
his tamen conditionibus = ilyen feltételekkel (15.)
hold, hold nap = hónap (4., 11., 57., 80., 88., 89., 94.)
hordó szekér = szalagabona és széna szállítására használt szekér (42.)
hozásra való, hozásos = kaszáló mértékegysége (13., 23., 41., 42.) → *szekér, szekér-
re való*
hozománylevél = perefernumlevél (23., 39., 43.)
hoztam meg = szereztem meg zálogbirtokként (15.)
hurkatöltő (29., 36.)
húsvágó bárd (42.)

huszár, huszár katona = itt: lovon katonáskodó székely katonarendű személy (3., 4., 24., 25., 47., 51., 69., 84., 85., 86., 87.)
huszár százados = katonai rang (4.)
huzat = haj, héj
 -, bolti (41.)
 -, derekaljra (39., 40., 41., 43.)
 -, gyolcs (40.)
 -, házi szövétű (41.)
 -, párnára (39., 40., 41., 43.)
hüt = hit (46., 49., 68., 96.)
hütök letétele után = eskütételük után (96.)
hütös assessor = felesküdtött bírósági ülnök (1.)
 -, alcsíki (47., 48., 49., 54., 69., 84., 95.)
 -, csíkszéki (68.)
 -, széki (16.)

I

ideiglenes vásár = itt: egyezség rövid vagy határozatlan idejű zálogba adásról (63.)
ideig tartó vásár = egyezség határozott időre szóló zálogba adásról (57., 59., 61.)
imakönyv (31.)
impediáltatik = akadályoztatik, háborgattatik (95.)
impetitor = háborgató (48.)
inas tarisnya = legénykének való tarisnya (32.)
inconsolati = itt: vigasztalatlan (95.)
ing → *fejérnép ing, férfî ing, női ing*
 -, németes (32.)
ingalj = vászon női alsóruha (pöndöl), (24., 25., 26., 28., 29., 31., 32., 37.)
in paratis et numeratis = készpénzben leszámolva (47.)
in parturio = szülésben (95.)
in perpetuum = örökre (1.)
interes = kamat (15., 46., 49., 55., 56., 57., 59., 60.) → *kamat*
intacte deponáltassék = itt: ne részletekben, hanem egy összegben fizetessék (46.)
inventarium = leltár, tárgyjegyzék (24., 36.)
in vicinitate, in vicinitatibus = szomszédságában (44., 45., 82.)
in vigore = érvényben (1., 45.)
ipa = apósa (95.)
írás
 -, elvégzésére megbírálás (84., 87., 94.)
irátol = haragtól (14.)
irrevocabiliter = változtathatatlanul (2.)
irtás 1. = föld megtisztítása fáktól, bokroktól (4., 47., 70.) → *orotás*
irtás 2. = irtott terület, szántó és kaszáló (47., 70., 79.)
istáló (1., 15., 96.)
itató cseber = állatok itatására használt dongás faedény (32., 33., 42.), → *cseber*

ivó csésze

- , porcelán, fehér, festett (40.) → *csésze*

ivó kanna (37.) → *kanna*

J

járom = szarvasmarha fogatolásának eszköze (33., 42.)

jegyruha = vsz. jegykendő

- , a menyecske elhunytá után a férjénél marad (95.)

jegyző = falusi, községi nótárius

- , bánkfalvi (56., 60., 74., 76., 78., 92.)

- , kozmási (75.)

- , menasági (93.)

- , szentgyörgyi (6., 62., 88.)

jobbágy

- , földje, birtoklása „földesura jussán” (4.)

- , földje, mint vicinus

- , mindszentie (14.)

- , birtoklása a bánkfalvi havason (75.)

- , kozmásié (75.)

- , földeladása (75.)

jobb jobb kezeik bé adásával münkö/bennünkö megbírálnak = kézfogással bírájukká választottak (50., 51., 55., 57., 61., 80., 87., 89., 94.)

jószág 1 = beltelek (1., 2., 4., 15.)

jószág 2 = egy-egy gazda birtokainak, földjeinek, gazdaságának összessége (1., 48., 72., 84., 95., 96.)

jubilátus kapitány = nyugállományba helyezett, leszerelt százados (57.)

jubilátus káplár = nyugállományba helyezett tizedes (24., 70.)

jubilátus strázsameter = nyugállományba helyezett őrmester (4.)

judices = bírák, itt: faluközösség vezetői (83.)

juh (10., 15., 18., 22., 24., 25., 27., 29., 30., 32., 34., 37., 38., 41., 42., 43., 95.) →
diszke

- , gyapjával adott (29.)

juhra való (mennység jelzése!)

- , túró (34., 43.)

Jula = Julianna (41.)

juss, jus = birtok, örökség, földvagyon általában, pl. *Füstös juss, Márton juss, Gáll juss, Ambrus juss, Domokos juss* stb. (3., 4., 45., 85., 86., 89., 93.)

K

kabát

- , férfi (42.)

- , -, posztó (42.)

- , -, téli, nagy (42.)

- , - , ünnepi nyári, mellénnyel (42.)
- , női (38., 39., 40., 41., 43.)
- , - , fekete (40.)
- , - , kisebb (38.)
- , - , nagy (40., 43.)
- , - , tavaszi (39., 41., 43.)
- , - , téli (38., 39., 41.)
- kalangya* = itt: kendertermés mértékegysége (37.)
- kalap* = férfi fejfedő (33., 42.)
- kalapács* (8., 33.)
- kalács süítő cseréptál* (41.)
- kamara* = kamra (83., 96.)
- kamat* (58., 61., 62., 64., 67.) → *interes*
- kanapés /kanapéjos pad* = hát- és kartámlával ellátott ládás pad (30., 31., 37.)
- kanál, kalán* = evő- és merőeszköz (24., 25., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 40., 41.)
- , pléh (24., 25., 31., 36., 37.)
- , papfon (pakfon, alpakkából való), (30.)
- kanca* = nöstény ló (13., 15.)
- kancsó*
- , üveg (31., 41.)
- kanna* (24., 25., 26., 31., 36.)
- , bádóg, badik (24., 25.)
- , réz (31.)
- , üveg (25., 31.)
- kapa* (26.)
- kapitány* = százados (24., 97.)
- kapu*
- , beltelken (1.)
- kar* = gabonatartó ácsolt láda (8.)
- karaon* = kendőfajta, (talán a *karton* elírása?), (41.)
- kardon* = textilfajta, (talán a *karton* elírása?)
- előruha (kötény), (24.)
- kas* = kétfülű kerek vesszőkosár, vagy fonott szekéroltal (31., 38.)
- kasza* (33.)
- kaszáló* (30., 39., 40., 42., 96., 97.) → *szénafű*
- , kotormányi, belterületi (96.)
- , véka féréjében mért (42.)
- kaszáló hely* = kaszáló (37., 47., 48., 62., 77., 85.)
- kaszáló szénafű hely* = kaszáló (68., 75., 80., 88.)
- kaszten, kasztenláda, kasztenos láda* = edénytároló, polcos, ajtós, esetleg üveges és fiókos szekrényszerű bútor (28., 29., 30., 31., 32., 35., 36., 37., 38., 40.) →
- üveges kaszten*
- , egyfiókú (29.)
- , kihúzó (40.)
- , dió színre festett (40.)

- , üveges (32., 36., 37., 38.)
- , záras (31.)
- kasztenterítő* (32.)
- katonai hatóság
 - beavatkozása katonarendű családok életébe adósság kifizetésére való felszólítás által (69.)
- katonai vezető
 - láttamozása, ellenjegyzése
 - - perefernumlevél végén (24., 25.)
 - - székely földtulajdonos birtoklajstromának végén (97.)
- kád* = dongás faedény (24., 26., 43.)
 - , forrozó (24.)
- kályha*
 - , lábon álló érc (40.)
- káplár* = tizedes (24., 47., 86.)
- káposztaföld* (5., 27., 83.)
- kárba megy* = elpusztul (95.)
- károsabb* = könnyebben érheti kár, (föld jellemzője!), (3.)
- kártya* = dongás, abroncsos, magas víztartó faedény (24., 38., 40.)
- kávés csésze* (40.)
- kávétartó pléhdoboz* (40.)
- kecskeolló* = kecskegida (37.)
- kefe* (31.)
- kender* 1.
 - , kalangyában számolt, szálás termény perefernumlevélben (37.)
- kender* 2. = kenderfonalból szőtt alapanyagú
 - abrosz (32., 38.)
 - hosszú kendő (32.)
- kenderföld* (4., 6., 29., 30., 59., 86., 97.)
 - , vékás (29.)
 - , zálogba adása (59.)
- kendermag*
 - , egy véka mennyiségű (37.)
 - , ellopása (99.)
- kendervászon* = kenderfonalból szőtt, *sing*-ben számontartott vászon (37.)
- kendő* (26., 37.)
 - , asztalra való (32.)
 - , bóti (32.)
 - , fejre való (32.), főre való selyem (32.)
 - , gyapot, gyapatas (28., 29., 30., 32.)
 - , hárász (32., 35., 36., 38., 39., 40., 41.) → *hárász kendő*
 - , hímes (32.)
 - , hosszú (28., 29., 30., 31., 32., 35., 36., 38.)
 - , kender (32.)
 - , kis, kisebb (30., 31.)

- , kendőző (25.), (Vsz. törölköző, Vö.: GAZDA Enikő 2007. 169-188; Menaságon: vállkendő, törölő, Vö.: U KERÉKGYÁRTÓ Adrien 1989. 151.)
- , maga szőtte (32.)
- , nagy (39., 40.)
- , posztó (32.)
- , szervét (32.)
- , szőr, rojtos (32.)
- , tarka (32.)
- , téli (32.)
- kendőszeg* = falra erősített fafogas (24., 26., 37.)
- kenyérbéli szükség*
 - , földeladás indítéka (78.)
- kepetartozás* = tartozás papnak és tanítónak járó gabonával
 - , földeladás indítéka (81.)
- kerengő eke* = kerülő eke (42.)
- kereskedő foglalása*
 - adósság fejében (44.)
- keresztelés* (95.)
- keresztnyomás* = írástudatlanok hitelesítő kereszttrajzolása említése (7., 20., 21., 28., 29., 32., 37., 81.)
- keresztvonás* = írástudatlanok hitelesítő kereszttrajzolása említése (35., 64., 77., 92.)
- keresztnévből családnév
 - apából (14.)
- kert* 1. = kerítés (50., 68., 70.)
- kert* 2. = bekerített művelt terület (50.)
- keszkenyő* = kendő (25.), → *kendő*
 - , fára való (24.)
 - , főre való (28., 30.)
 - , hosszú (24.)
 - , selyem (24., 30.)
 - , takaró (24., 25.)
 - , zsebbeli (24.)
- kesztyű*
 - , irha (31.)
- kézbéadás* = kézfogas (1., 2., 3., 14., 16., 48., 52., 59., 69., 82., 86., 91., 95.)
- kézfogas* (54., 84.)
- kékre festett*
 - karospad, asztal, láda (40.)
- kép*
 - , fali (29., 30., 31., 36., 38., 39.)
 - , kis (26.)
- képében* = valakinek a képviselőjében (63., 65., 85.)
- kés* (26., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 42.)
 - , bolti (36.)
 - , nagy (36.)

- , pár (26.)
kézen fogott közbírák = „kéz bé adással”, vagyis kézfogással felhatalmazott bírák vagyoni viták eldöntésére, osztozkodások, ajándékozások, adásvételek, zálogba adások lebonyolítására (1., 3., 4., 5., 14., 44., 47., 57., 58., 74., 82., 83., 85., 88.)
kézimunka (39.)
kézvonó = famegmunkáló eszköz (8.)
kibocsátani = itt: zálogban birtokolt földet visszaadni (50., 54., 57., 59., 60., 61., 63., 65., 67.)
királybíró = székely szék főtisztviselője (95.)
kisebb = fiatalabb (87.)
ki múlt ez árnyék világból = meghalt (95.)
ki szóllítatott ez világból = meghalt (95.)
kolbásztöltő (31.)
kollát = üsttartó állvány (26.)
kontraktuális bírák = földeladási egyezség tanúsító bírái, itt: bankfalvi községi eljárók (76.)
kovászkaverő kanál (38.)
kő = itt: építkezéshez való anyag
 -, vőnek ment férfi perefernumában (42.)
köböl = ürmérték; gabonafélék: búza, rozs, árpa mértékegysége, kb. 4 véka (29., 32., 37., 95.)
köböl féreje = területmérték; Akkora területre vonatkozott, amelybe egy köbölnyi gabonát lehetett elvetni, vagyis kb. fél kataszteri holdra. A *véka féreje* négyszere. (3., 15., 44., 61., 65., 95.)
köblös 1. = területmérték. Akkora területet, kb. fél kataszteri holdat jelentett, amelybe egy köbölnyi gabonát lehetett elvetni. A *vékásnak* mondott terület négyszere. (3., 4., 5., 6., 11., 23., 32., 55., 93.)
köblös 2. = zsákméret. Akkora zsák, amelybe egy köböl gabona fér. (26. 29., 36., 37.)
köntőstartó = (További adatok előkerüléséig jelentése nehezen tisztázható!). Lehet erősebb fogas, ruhásszekrény, fiókos asztal, ruhás rúd, padláda, fiókos kaszten stb. Vö.: SZT. VII. 361., U. KERÉKGYÁRTÓ Adrienn 1989. 95., GAZDA Enikő 2007. 166., 177.
köpönyeg = köpeny
 -, posztó (24.)
 -, kék posztó (25.)
körülmérés
 -, beltelek nagyságának meghatározása, pl. „*körös körül mérve 30 német öl*” (92.)
körülszomszédolt = olyan földdarab, amelynek szomszédait felsorolták (87.)
kötelező levél = itt: csereszerződés (87.)
kötél 1. = kötözőeszköz (10., 42.)
kötél 2. = földmérő eszköz (83.)
kötény (39.)

kötés = itt: anyagi biztosíték valamely egyezség megtartására (5., 47., 48., 52., 66., 84., 89.) → *vinculum* (a *vinculum* magyar nyelvű megfelelője!)
kötlevél = itt: egyezséglevél, kontraktus (52.)
kötőfejsze = favágó fejsze (33., 42.) → *fejsze*
kötőlánc = kerékkötőlánc (27., 42.)
közlakos = tisztséget nem viselő közember (49.)
közönség = faluközösség, község (4.)
közönség háza = községháza (76.)
közös utca = beltelkek közötti zezzugos, közös közlekedő terület (4.)
között = itt: -ban, -ben, valamely belterületen, pl. *falu között*, *Szent György között*, *Simószege tizesse között* (15., 44., 63., 72., 92.)
község = közigazgatási egység
 -, Csíkszentgyörgy (41., 43.)
községi elöljáróság, falusi elöljáróság
 -, közreműködése földeladás lebonyolításában (76., 78.) → *kontraktuális bírák*
 -, közreműködése földcsere lebonyolításában (92.)
 -, közreműködése végrendelkezésnél (18., 19., 21.)
Kristina = Krisztina (16., 49., 69.)
kupás = itt: területmérték. Akkora földdarab, amelybe egy kupányi (kb. 1,5 liter) gabona vethető. (60., 74.) → *ejtel, ejteles*
kúriális nemes lakóház = kisenemes jogállású személy lakóháza, kúriája (55.)
kurti = rövid kabátféle főleg nők számára (24., 25., 26., 28., 29., 31., 32., 35., 36., 37.)
 -, bolti (25., 36., 37.)
 -, flaner (26.)
 -, muszuj (37.)
 -, posztó (29., 31., 32., 35., 36., 37.)
 -, téli (36.)
kút = víznyerő hely
 -, ásott, udvari (5., 22.)
 -, határbeli forrás (12.)
küjjel, küül = kívül (1., 3., 84., 97.)
külországi = külföldi
 - dolgozás, vagyongyarapítás (21.)
külön szállás, kiszállás = a megházasodott fiú kiválása, elköltözése az apai háztól, gazdaságból (5., 16., 22., 27.)
külső, külső jószág = a beltelkek határbeli tartozéka, szántók és kaszálók együttese (2., 48., 82., 97.)
küs = kis, kicsi (63., 74., 95.)

L

lakat
 -, szekrényen (25.)
lakás = itt: ház (43.)

laktelek = beltelek (22.)
lapító = háztartási deszkalap (36.)
lapicka = vsz. vékony deszkalap. (A szó sokféle jelentése miatt, adatok híján funkciója nehezen határozható meg! Vö.: SZT. VII. 812-814.), (26., 38.)
laskasíró = sodrófa, nyújtófa (38., 40.)
laskasíró deszka, laskacsináló deszka, laskadeszka = gyűrődeszka, tésztanyújtó deszka (30., 36., 38.)
láb 1. = szántóföldi tábla, szántóföldek sorozata (3., 4., 14., 17.)
láb 2. = hossz mérték, vidékenként változó nagyságú, Erdélyben legtöbbször 26-31 cm., itt: *vetéskert* mértékegysége, egyben a földbirtoklással összefüggő közösségi kerítésjavítás kötelezettségének mennyiségjelző eleme. (50., 85.)
lábás, lábós = főzőedény (26.)
 -, érc (8., 29., 31., 37.)
 -, kis (8.)
lábravaló = gatyá (24., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 36., 37., 38., 41., 42., 43.)
 -, gyapot (30., 32.)
láda = itt: ruhatartó bútor (8., 24., 25., 26., 32., 36., 37., 40., 43., 95.)
 -, fiókkal (8.)
 -, zárral (24., 25., 37.)
 -, kékre festett (40.)
ládatakaró (29.)
lájbi, leibli, láibli = hátat, mellet fedő ruhadarab
 -, férfi (33., 42.)
 -, -, posztó, ujjas, mellénnyel (42.)
 -, női (24., 26.)
 -, -, ujjas (24.)
 -, -, derék (24.)
 -, -, selyem (24.)
lámpa, lámpás (31., 36., 39., 40.)
lánc (8., 10., 33., 42.)
 leányok öröklése (4., 10., 12., 14., 22., 23., 28., 72., 85., 86.)
leányvérek = női vérrokonok (97.)
legál = valakire hagy, hagyományoz, testál valamit (1.)
legitimus impetitorok = törvényes, törvénybeli perlők, háborgatók (45., 47., 48.)
lehagy = abbahagy, elhagy, (pl. pert), lemond valamiről (5.)
 lemondó nyilatkozat
 -, örökösöké, főleg nőké és élettársuké (30., 36., 38., 42., 82., 86.)
 legkisebb fiú
 -, marad az ősbén, gondozza a szüleit (5.)
lenföld (4.)
lepedő (24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 35., 36., 37., 38., 40., 41.)
 -, ágyra való, ágyi (24., 25., 29., 30., 35., 36., 37., 38.)
 -, bolti (36.)
 -, csipkés (41.)
 -, fejtér (28.)

-, gyapjú (29., 36.)
 -, gyapot (35.)
 -, gyolcs (38., 41.)
 -, kockás (40.)
 -, maga szótte (36.)
 -, sikkatyus (28., 35., 40.)
 -, takács (40.)
 -, varrottas (24., 25., 31.)
 -, vastag (25., 40.)
 -, vékony (25.)
letett hüt = eskü (97.)
levál = felvesz, átvesz, pl. pénzt (46., 49., 61., 68.)
leveses tál (36., 38., 40., 41.), → *tál*
 -, porcelán (41.)
levesmerő = merőkanál (31., 32., 36., 37.)
léhel = falpra illesztett, kenderfésülő szegrózsa (24., 29., 30., 31., 36., 37., 38., 39.),
 → *héhel*
 -, pár (24.)
Lina = Karolina (22., 42.)
ló (95.)
lőfő = a koraiújkori és az újkori székely társadalom előkelő rétegéhez tartozó személy. Rang, cím, titulus, sok esetben megfelelő gazdasági háttér és lovaskatonai szerepvállalás nélkül. (1., 2., 4., 14., 45., 46., 50., 53., 54., 84., 97.)
lőfő huszár = a székely határőrszervezetben lovas katonaként szolgáló, lőfő rangú személy (69.) → *huszár*
lőfő gyalog katona, *lőfő gyalogrenden* = olyan lőfő rangú személy, aki a székely határőrszervezetben, valószínűleg anyagi okokból, gyalogkatonaként szolgált. (4., 16., 47., 48., 69.)
lopás
 - vádja (99.)
lovag rendű = lőfő (91.)
lovas katona = a „katonarenden lévő” székelyek társadalmának egyik rétege 1764 és 1848 között (3., 46.)
lúd = liba
 -, perefernumban (24., 26., 27., 37.)
lugzó kád = nagymosásnál használt dongás faedény (36.)
lugzó üst = nagymosásnál használt fémogrács (37., 40.)

M

maga pénzivel = saját pénzével
 -, zálogföld kiváltásának feltétele (58.)
maga szótte = házilag szőtt
 -, asztalra való kendő (32.)

- , asztalterítő (29.)
- , ágyterítő, ágytakaró (29., 37.)
- , cserge (24.)
- , lepedő (36.)
- , rokolya (29., 30., 35., 36.)
- , szoknya (24.)
- magvető* = gabonavetéskor használt zsák (29., 31., 32., 36., 40., 41.)
- maister úr* = szentgyörgyi iparos titulálása (79.)
- major* = nagyobb, idősebb (személynévvel!), (15.)
- malac*
 - , perefernumban (26., 39.)
- malom*
 - , egykővű, forgó, vízi, ványolóval és olajütővel, Szentgyörgy belterületén (4.)
- maradvája, maradvái* = utóda, utódai (1., 2., 3., 4., 45., 47., 48., 52., 54., 57., 58., 60., 65., 67., 72., 77., 84., 87., 96.)
- maradvájáról maradvájra* = örökösen (2.)
- maradváról maradvára* = örökösen (77.)
- maradvány* = utód, leszármazott (63., 84., 85., 86.)
- maradványról maradványra* = örökre (5.)
- maradék* = leszármazott, utód (50.)
- marha* = szarvasmarha
 - , végrendeletben (22.)
- marharész* = állatokból való részesedés örökléskor (41.)
- mart* = itt: patakpart (9.)
- masina téglázó* = vasaló (36.) → *vasaló*
- más* = másik (30.)
- medio tempore* = időközben (1.)
- megálló fél* = a szerződés mellett kitartó fél (47., 49., 50., 89., 95.)
- megbírál* = „kéz bé adással” „fogott bíróvá” választ, feljogosít a „kézen fogott bírói” tevékenységre (1., 4., 16., 53.)
- megegyesítés* = értékkülönbséget kiegyenlítése (84., 85.)
- megegyezés*
 - , per közben/után (3.)
- meghíhatatlanul* = megmásíthatatlanul, visszavonhatatlanul (69., 84., 85., 89., 91.)
- meghoz* = itt: elzálogított földet kivált (52.)
- megkövet* = bocsánatot kér
 - , tolvaj hírébe hozásért (99.)
- meg nem álló fél* = a megállapodást felbontani akaró fél (47., 49., 50., 89., 95.)
- megosztás*
 - , atyafiak, örökösök között (2.)
 - , testvérek között (4.)
 - , özvegyé vált nővel (95.)
- megró* = elhasít
 - , földdarabot (4., 38.)

megszomszédolt, megszomszédózott = olyan föld, amelynek szomszédait felsorolták (58., 76., 81., 85., 92.)

megvicinált = olyan föld, amelynek felsorolták a viciniusait, vagyis szomszédait (77.)

megye = egyházközség
-, Szentgyörgy (44.)

melles kötény, melyre való = kötényfajta (25., 41.)

mellény
-, férfi (42.)

memoriale = emlékeztető feljegyzés, itt: testamentum (15.)

mentség = oltalom (az *evictio* magyar megfelelője!), (73.)

menyasszonyi hozomán = perefernum (38.)

menyecske
-, szülésben meghalt, temetése (95.)

méh
-, leány perefernumában (37.)

mérés, egy mérésre való = kaszáló termékenységét, méretét, értékét kifejező szénamértékegység. A szekérnyi széna fele. (3., 4., 27., 28., 49.)

minor = kisebb, fiatalabb (személynévvel!), (15.)

misemondatás
-, végrendelet révén (15., 21.)
-, tizesre hagyott pénzből a tizesé (21.)

Mojzes, Moizes = Mózes (3., 5., 6., 9.)

mozsár (8., 30., 32.)
-, érc (32.)
-, réz (30.)

mozdó = mosakodásra használt edény (38., 41., 43.)
-, cseber (43.)

muszuj = kelmefajta
-, kurti (37.)

muzsda = mezsgye, gazos, bokros földsáv szántóföldek között (4.)

mü = mi (1., 2., 3., 5., 16., 17., 20., 30., 44., 45., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 57., 58., 69., 71., 74., 76., 80., 81., 82., 83., 84., 85., 87., 88., 92., 94., 95.)

mües = mi is (3.)

müis = mi is (15., 21., 64., 69., 71., 80., 83., 85., 87., 88., 94., 97., 99.)

müinköt = minket (54., 95.)

N

nagyanyai jus = nagyanya által örökölt föld (4., 48.) → leányok öröklése

nagyobb = idősebb (személynévvel!), (87.)

nász hozomány = perefernum (39.)

nemes = nemesi címet viselő, illetve némely esetben lófő rangú személy, valamint székely közösségi intézmény, pl. falu, tizes, megye titulálása. (1., 3., 44., 47., 48., 49., 52., 55., 56. 70., 84., 85., 96.)

Nemes Első Gyalog Székely Regiment Commandó = székely határőrkatonai hatóság, parancsnokság (69.)
nemes lófő = nagy tekintélyű, előkelő székely titulusa (54., 84., 86., 89.)
nemes lófő huszár = előkelő székely lovas katona titulusa (87.)
Nemes Regiment = a székely határőrkatonai szervezet parancsnoksága (97.)
Nemes Székely Huszár Ezred Kormány = székely határőrkatonai hatóság (69.)
nemes vitézlő = katonáskodó, székely nemes férfi megtisztelő titulusa (25., 47., 52., 89.)
nobilis = nemes (1., 44., 82., 95.)
notarius, notarius pagi = jegyző, falu jegyzője → *jegyző*
 -, bánkfalvi (3., 24., 51., 87., 96.)
 -, Mindszenti (97.)
 -, Szentgyörgyi (44., 97.)
 -, Szentléleki (97.)
németes ing = férfi ingfajta (32.)
 – *nő* (asszonynév jeleként férfi keresztnévhez ragasztva, pl. Imrenő, Jánosnő, Simonnő stb.) = –né, pl. Imréné, Jánosné, Simonné stb. (5., 17., 26., 28., 32., 36., 37., 38., 65., 66., 67., 75., 76., 99.)
nő (asszony)
 -, földbirtokló vicinus (3.)
női ing = felsőtesten viselt női alsóruha (28., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 39., 40., 43.)
 -, gyolcs (29., 41.)
 -, hosszú (30., 38.)
női köntös
 -, fekete, klott (40.)
női ruha = itt: XX. századi teljes női öltözék, „rend” (40., 41., 43.)
nője, nőm = felesége, feleségem (52., 56., 60., 61., 62., 65., 66., 67., 71., 74., 75., 77., 81., 92.)
nőtelen = nőtlen, házasulatlan (16., 18.)

NY

nyárs
 -, vas (29.)
nyomás = a nyomásos gazdálkodás idején a határ nem vetett, hanem legeltetett fordulója (46.)
nyőstény = nőstény (37.)

O

objíciál = ellenébe állít (95.)
oconomia, oconomizál = gazdálkodás, gazdálkodik (95.)
olajtörő kerék = vízzel hajtott olajütő, olajsajtoló faszerkezet (4.)
orotás = irtás (47., 71., 79., 88.) → *irtás*

orozló = tolvaj (99.)
orsó (38.)
osztatlan birtok
- részének eladása örökös által (81.)
osztálos divisio = osztozás (3.)
osztály egyezés = vagyonfelosztási megállapodás örökösök között (9., 11., 13.)
osztálylevél = vagyonfelosztási egyezséget rögzítő irat (4., 5.)
osztováta = szövőszék
-, perefernumban (24., 29., 30., 36., 37., 39., 43.)
osztokodás
- örökösök, legtöbbször testvérek, *vérek* között (3., 5., 6., 7., 9., 10., 11., 12., 13., 16.)

Ö

ökör 1. = igavonásra használt felnőtt, herélt szarvasmarha (15., 30., 42.)
ökör 2. = itt: egy éves bikaborjú (38.)
ökörtinó = fiatal herélt szarvasmarha, amelyből ökör lesz
-, egy éves (39.)
-, két éves (28., 34.)
öl = hosszmérték, 1.896 méter, 6 láb (87., 89., 92.)
örök örökre = örökre (58., 80.)
örökös kötlevél = itt: örökös földeladási egyezés (73.)
örökösök
-, együttélése egy gazdaságban (1.)
-, kötelességei idős szüleikkel szemben (13.)
örökös vásár = örökös földeladás (79., 80.) → *vásár*
örökség
-, apai háztól elköltöző fiúnak (33.)
-, megvétele testvérek által (11.)
-, továbbadása (14.)
ősgát = itt: vízimalomhoz tartozó gát (4.)
ősház = apai ház, felnevelő ház (5., 16.)
őslakás = ősház, apai ház (12.)
örmény (4.)
ősz = évszak
-, zálogföld kiváltásának ideje (63.)
őszföld = őszi gabonával bevethető föld (4., 23., 37., 39.)
özvegyasszony
-, bonumai újra férjhezmenetelekor (26.)

P

pacifica possessiojában = békés birtoklásában (1.)
pad = ülőbútor (8., 26., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 40., 41., 43.)

- , kanapés, kanapé ládás (29., 30., 31., 37.)
- , karos, kékre festett (40.)
- pakfon (*papfon*) = alpakka
- , kanál (30.)
- palacsinta sütő* (26.)
- papbér* = kepe (81.)
- paplan* (30., 39.)
- papucs* (32.)
- pap* (1.)
- pharaphernale bonumok* = perefernális javak (25.)
- parafernum* = perefernum (24.)
- paratis et numeratis* = készpénzben leszámolva (45.)
- parlag, pallag* = műveletlen, „kúrálatlan” föld (9., 11.)
- participáns* = részbirtokos (45.)
- pataka* = itt: patak völgy, szántók, kaszálók előfordulási helye (4., 11., 30., 43., 80.)
- pating* = a taligát az ekével összekötő gúzs/lánc/szj (42.)
- patvar, patvaron marad, patvart tesz* = a perlekedők gonosz szándékú mesterkedésének büntetése, (itt: adatok híján nehezen tisztázható jelentésárnyalatokkal!), (1., 45., 54.) → *calumnia*
- pálinkatartó* (25.)
- pár* = együtt kezelt, összetartozó 2-2 tárgy
- , bakancs (42., 43.)
- , cipő (37., 39.)
- , csizma (37., 42., 43.)
- , gereben (31., 36., 37., 38.)
- , gyertyatartó (32.)
- , kesztyű (31.)
- , laskasírtó (38.)
- , papucs (32.)
- , szék (31., 36., 38.)
- párna* (8., 24., 28., 32., 35., 38., 39., 40., 41., 43.)
- páter* = atya, pap (95.)
- penefernom levél* = perefernumlevél (41.)
- pénz* 1. = készpénz és kötelezvénybeli pénz
- , perefernumban (31., 34.)
- pénz* 2. = dénár (15.)
- pénztárnok* (98.)
- per*
- , örökösök között (3.)
- permozdítás* = pereskedés (50.)
- pherefernális javak* = perefernumbeli javak (31.)
- pherefernális specificatio* = perefernumlevél (31.)
- perefernális javak* = perefernumként kapott hozomány (29.)
- perefernális levél* = perefernumlevél, hozománylevél (35.)

perefernomozva = perefernummal, hozománnyal ellátva (12.)
perefernum = hozomány
 -, férfi számára (27., 33., 34., 42.)
 -, nő számára (24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 43.)
perefernumpótlás = hozománypótlás (31.)
piros stráfós
 -, cserge (40.)
 -, törölköző (40.)
pityóka = krumpli
 -, perefernumban (37.)
pityókaföld = krumpliföld (4.)
pixidarius, pedes pixidarius = gyalogkatona renden lévő székely (1., 82.)
platen = vas főzőlappal ellátott újmódi tűzhely (92.)
 -, a ház régi tulajdonosa elviheti (92.)
plenipotentarius = itt: felhatalmazott (52., 86.)
pléh = bádóg (25., 36., 38., 40.)
pogány = nem keresztény, itt: török, tatár
 - pusztítás Csíkban 1665-ben (1.)
pohár (31., 32., 38., 40., 41.)
pokróc = takaró
 -perefernumban (26., 28., 29., 32., 35., 37., 38., 40.)
polgár = itt: kisbírói feladatkört ellátó, választott faluközösségi tisztségviselő
 -, bankfalvi
 -, -, a vér atyafiak megkínálója zálogba adandó földdel (51.)
 -, szentgyörgyi (61., 99.)
ponyva = kenderfonalból vastagra szőtt, leginkább gabonaszárításra használt vászonlepel
 - perefernumban (30., 32., 36., 37., 39., 41.)
porcelán
 - cukortörő (40.)
 - csésze (41.)
 - edény (39.)
 - tál (41.)
 - tányér (30., 31., 36., 38., 41.)
porció szekér széna = széna mértékegysége (Vö.: SZT. X. 821.), (72.)
porond = (vsz. a *porong* elírása!), szövéskor használt faeszköz (31.)
positio = felsorolásbeli tétel (4.)
posteritás = utód, leszármazott (1., 2., 15., 44., 51., 84.)
posztó = vastag szövet
 - kabát (42.)
 - kendő (ruha), (32., 35., 37.)
 - kurti (32., 35., 37.)
 - rokolya (36.)
 - tarisnya (32., 38., 43.)

pótlás, toldás

- , pénzbeli, földcsere alkalmával (69., 91., 92.)
- praefigált idő* = előre meghatározott, kitűzött idő (61.)
- pretendál* = követel (95.)
- pretendens* = követelő (95.)
- primipila* = a primipilus, vagyis a lófő réteghez tartozó székely nő (1., 14.)
- primipilus* = lófő, a lófő réteghez tartozó, „lófő renden lévő” székely férfi (1., 4., 14., 15., 44., 48., 68., 82., 83., 95., 96.)
- privilegiatus* = kiváltságos, (itt: a privilegizált jogállású Oláhfalva helység lakója), (95.)
- procurator* = prókátor, ügyvéd, szószóló (3.)
- producal* = bizonyít, bizonyítékot bemutat, előad (95.)
- pro futuro testimonio* = jövőbeli bizonyosságért (15., 82.)
- promoveálni* = itt: előterjeszteni (95.)
- protestatur* (földterületre vonatkoztatva!) = itt: tulajdonviszonyai vitatottak. Jelenlegi tulajdonlása ellen tiltakoztak, óvást emeltek. (3., 4., 15., 46., 56.)
- providus* = nem katonarenden lévő székely férfi (4.)
- puszta belső jószág, puszta belső telek, puszta sessio, puszta belső, puszta belső hely* = beépítetlen beltelek (3., 4., 5., 54., 64., 72., 84., 85.)

R

- raj* = itt: méhek mennyiségjelző egysége (37.)
- ráta, rata portio* = felosztott föld, telek része (45.)
- recipiál* = befogad (95.)
- refundál* = megtérít, visszafizet (95.)
- regestrum* = itt: kimutatás a vetéskert bizonyos szakaszainak gondozóiról, illetve a vetéskert-gondozási kötelezettség mértékéről (85.)
- relicta* = özvegyasszony (1.)
- remittál* = visszaad (46., 95.)
- rend 1.* = itt: lekaszált széna sora, mint széna és kaszáló mértékegysége (11.)
- rend 2.* = egy öltözetnyi ruha, ruhaegyüttes (25., 28., 30., 39., 40., 41., 42., 43.)
- resideál* = lakik (49., 68.)
- reszelő*
 - , perefernumban (31., 32., 40.)
- rékli* = felsőttesten viselt, blúzszerű női felsőruha (29., 32., 37.)
 - , fehér (32., 36.)
 - , páros (40.)
- részes* = itt: résztulajdonos egy fűrészmalomban (91.)
- részes atyafiak* = egy földterület jogos örökösei, részbirtokosai (45., 72., 75.)
- részjószág* = több örökös által birtokolt föld, beltelek részlete (52.)
- ró* = földdarabot hasítással feloszt (3., 5., 33., 70., 86.)
- rojtos*
 - kendő (32.),
 - abrosz (40.)

rokolya, rokoja = bő, ráncos, húzott derekú szoknyaféle
 -, perefernumban (24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 35., 36., 37., 38.)
 -, -, bolti (29., 31., 36., 37., 38.)
 -, -, derékkal (38.)
 -, -, előruhával (köténnyel, surccal együtt), (24., 30., 31.)
 -, -, fehér (35.)
 -, -, fejtős (24.)
 -, -, felsével (35., 36.)
 -, -, házi (32.)
 -, -, kender (30.)
 -, -, kockás (25.)
 -, -, maga szőtte (29., 30., 35., 36.)
 -, -, posztó (36.)
 -, -, szatin (35.)
 -, -, szőr (30., 31., 32., 35.)
 -, -, szőttes, szőttes tarka (25., 31., 32., 37., 38.)
 -, -, takács (alább való), (25.)
 -, -, vadman (32.)
 -, -, veresses (25.)
 -, -, viselő (25.)

rongyból szőtt
 -, pokróc (40.)

rongyvászon = rongyból szőtt pokrócanyag végben (38.)

rosta
 -, perefernumban (24., 29., 30., 31., 32., 36., 38., 40.)

rostálatlan gabona (95.)

rozs
 -, perefernumban (29., 33.)

rozsvetés = rozssal bevetett föld (53.)

rúg = itt: földterület valamerre, valameddig terjed (3.)

ruha 1. = kendő (31., 35., 37.)

ruha 2. = „rend” ruha, teljes öltözék (39.) → *női ruha, esküvői ruha*

S

sajt
 -, perefernumban (42.)

sapka (férfi)
 -, perefernumban (33., 42.)

sálkendő (női)
 -, perefernumban (41.)

scalla = lépcsőzet, itt: fizetési részlet (46.)

senior = idősebb (személynévvel!), (46.)

sértés
 -, perefernumban (24., 27., 29., 30., 32., 37.)

sertéspajta = disznóól (15.)
sétár = fejőedény (40.)
sifon, sifonér = ruhásszekrény (36., 38., 41.)
sikatyus, sikkatyus = négyüstös szövésű (Vö.: U. KERÉKGYÁRTÓ Adrien 1989. 156.), (28., 29., 32., 35., 40.)
 -, ágytakaró (32.)
 -, derekalj huzata (29.)
 -, lepedő (28., 35., 40.)
 -, párnahuzat (40.)
 -, szalmazsák (29.)
 -, zsák (29.)
sine semine = utód nélkül (1.)
sing = hossz mérték, kb. 60 cm. (24., 25., 30., 38., 39., 43.)
 -, szöttes (24.)
 -, szőtt szőnyeg (39., 43.)
 -, vászon (25., 30., 38.)
 síremlék állítása
 -, örökösök kötelessége (13.)
sirítő = sodrófa (36.) → *laskasirító*
sótartó (31., 32., 40., 41.)
specificatio = kimutatás (24., 25., 26., 30., 95.)
suba
 -, női, hosszú (30.)
subscribál = aláír (2., 15., 44., 55., 68., 83., 95., 96.)
superlevál = átvesz, felvessz, pl. pénzt (47.)
supportál = visel, pl. terhet (1., 48.)
surc, surtz = kötény
 -, perefernumban (26., 28., 31., 32., 35.)
suszták = 6 krajcár, illetve tizenkét dénár értékű pénznem (15.)
sütőház = kemencével, tűzhellyel ellátott udvari épület (15., 20.)
sütő tekenyő = a kenyértészta előkészítésére, dagasztására használt teknő (8., 24., 25., 29., 30., 31., 38., 41.)

SZ

szabad bíró = katonarenden lévő falubeliek bírójája (Vö.: BÁRTH János 2012. 83-84.)
 -, bánkfalvi (51.)
szalmazsák = kenderfonalból szőtt, szalmával töltött, ágydeszkák között fekvő zsák (8.)
 -, perefernumban (28., 29., 31., 32., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 43.)
 -, -, hímes szövetű (41.)
 -, -, sikatyus (29.)
szapuló cseber = nagymosásnál használt dongás faedény (29.) → *cseber, lugzó kád*
szatin = szatén ruhaanyag

- rokolya (35.)
száll = költözik (3.)
szán
 -, erdőlő (8., 10., 27.)
 -, kocsi (10.)
szántó = szántóföld (3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 17., 18., 19., 23., 27., 29., 30., 33., 36., 39., 40., 42., 43., 44., 46., 48., 49., 51., 53., 55., 56., 57., 58., 60., 61., 65., 66., 70., 72., 73., 76., 78., 81., 84., 85., 87., 90., 93., 94., 96., 97.)
százados = katonai rangfokozat (25.)
szekér 1. = ökör vagy lóvontatású, négykerekű közlekedési- és szállítóeszköz (8., 10., 27., 33., 34., 42.)
 -, egészvágás (8., 27.)
 -, erdőlő (10.)
 -, fatalpú (8.)
 -, félvágás (8., 33., 34., 42.)
 -, hordó (10., 42.)
 -, kocsi (10.)
 -, szeszfordós (10.)
 -, vasas (8., 27.)
 -, vasas talpú (33.)
 -, férfi perefenumában (34.)
szekér 2., *szekérre való* = széna-, illetve kaszálómérték (13., 33., 39., 71., 97.)
szekér derékra való = széna-, illetve kaszálómérték (80.)
szekrény = ruhatartó bútor (25., 39., 43.) → *üveges szekrény*
szelvét, szervét kendő, szalvéta (30., 31., 32., 38., 40.)
szembe létiben = jelenlétében (3.)
személyében = képviselésében (84.)
Szent György hava = április (86.)
Szentgyörgy közbirtokossága = csíkszentgyörgyi közbirtokosság, mint földszomszéd (12.)
Szent György napja = április 24. (58.)
Szent Mihály napja = szeptember 29.
 szerencsétlenség
 -, föld zálogba adásának indítéka (58.)
szék = ülőbútor (8., 26., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 43.)
székező bíró = bírósági ülnök
 -, Csíkszéké (52., 54.)
széna
 -, férfi perefenumában (33.)
szénafű = kaszáló (3., 15., 29., 33., 37., 49.)
szénafű hely = kaszáló (4., 5., 6., 28., 47., 50., 67., 68., 69., 71., 72., 84., 91.)
szénafű kaszáló = kaszáló (13., 41.)
szép intés = szép szóval történő figyelmeztetés (95.)
szilvákert (96.)

szita

- , perefernumban (24., 29., 30., 32., 36., 37., 38., 40.)

- , -, gyakor (29.)

- , -, gyér (29.)

- , -, drót (36.)

- , -, szita resta (37.)

szoknya = itt: derékpánttal ellátott, alsótesten viselt, bő, női ruhadarab

- , perefernumban (24., 25., 26., 28., 31., 37., 40.)

- , -, bolti (24., 25., 37.)

- , -, előruhával, surccal (25., 28.)

- , -, flaner (flanel), (28.)

- , -, házi szőtt (25.)

- , -, maga szőtte (24.)

- , -, tarka (28., 40.)

- , -, piros tarka (40.)

szomszédolt, szomszédozott = olyan föld, amelynek szomszédjait megjelölték, felsorolták (47., 52., 54., 55., 56., 57., 65., 67., 80., 88., 94.)

szórolapát = gabonatisztításkor használt lapát (36., 41.)

szőnyeg (39., 43.)

szőr = gyapjúszövet, posztó (24., 28., 30., 31., 32., 35., 39., 41.)

- , asztalra való, abrosz (24., 31.)

- , átalvető (30.)

- , kendő, ruha (kendő), (32., 35., 41.)

- , rokolya (30., 31., 32.)

- , surc (28.)

- , tarisnya (39.)

- , 3 rend női ruha (öltözet), (41.)

szőrín lábán = itt: valóságában, teljesen (pl. tehén osztozkodáskor!), (95.)

szőttes = házilag szőtt (25., 26., 30., 31., 32., 37., 38., 41.)

- , 3 rend női ünnepi ruha (41.)

- , rokolya (25., 26., 30., 31., 32., 37., 38.)

szövőszék (38.) → *osztováta*

szűrő (31.)

szűrő szita = szita alakú, kerek, pléh szűrőedény (26., 37., 40.)

T

tag, tagföld, tagrész, tagút = tagosításra utaló XX. századi kifejezések (9., 11., 23., 39.)

takargató kendő, takargató szelvét, takargató ruha = kisebb vászon háztartási takarókendő (26., 28., 29., 30., 36., 37., 38., 39., 41., 43.)

takács = takács által szőtt (25., 28., 40.)

- ágytakaró (28.)

- lepedő (40.)

- rokolya (alább való), (25.)

taliga = itt: az eke rúdjaival összekapcsolható, az eke vontatását elősegítő kétkerekű jármű (10., 27., 33., 42)

talpaló lánc = a szán talpára csavarható, fékező lánc (27.)

tanító mester = tanító, kántor (44.)

tanorok = itt: jó minőségű kerti föld a falu belterülete szélén (4.)

tarisnya = tarisznya

- , perefernumban (28., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 39., 41., 43.)
- , -, gyapjú (29. 36.)
- , -, inas (32.)
- , -, posztó (28., 32., 38., 41., 43.)
- , -, szőr (39.)

tavaszföld = tavaszi gabona vetésére használt föld (27.)

táblabíró = itt: széki bíróság, a *derékszék* és a *viceszék* bírója (4., 25., 47., 50., 52., 53., 55., 85., 86., 87., 89.) → *hütös asessor*

- , Alesíkszéké (50., 53., 85., 86., 89.)
- , Csíkszéké (25., 47., 52., 55., 87., 89.)
- , rendes, rend szerénti (47., 50., 85., 87.)
- , hütös (50., 53., 55., 85., 86., 89.)

tál (38., 41.)

tálas = edénytartó polc (8.)

tányér, tánygyér

- , perefernumban
- , -, cserép és fa (25.)
- , -, ón (30.)
- , -, porcelán (30., 31., 36., 38., 41.)
- , -, pléh (40.)

tányértörő (39.)

tárca = tálca (30., 40.)

távulság = távolság

- , föld zálogba adásának indoka (48., 52., 54.)
- , földcsere indoka (89., 90.)

tehén 1. = felnőtt nőtény szarvasmarha

- , perefernumban (24., 25., 26., 27., 29., 33., 36., 43.)
- , borjas, borjúzó (26., 33., 95.)
- , fehér (29.)
- , fejős (13.)
- , tőke (95.)

tehén 2. *diszke tehén* = fiatal nőtény szarvasmarha, üszőborjú (32., 38.)

tesz = csinál, cselekszik, pl. tüzet tesz, itt: épületet tesz, épít (87.)

tekenyő = teknő → *sütő tekenyő*

- , perefernumban (24., 25., 26., 29., 30., 31., 32., 37., 38., 40., 41.)

telekkönyveztetés = föld tulajdonviszonyainak telekkönyvi rögzítése (37.)

temetés (13., 15., 95.)

tepsi

- pléh (40.)

terh = teher (86.)
 termények (árpa, búza, rozs)
 -, perefernumban (29., 33., 37.)
 termés
 -, sorsa fiataloknak átadott földön (38.)
terű, terűre való = székényi, székérre való. Széna mennyiségét, illetve kaszáló kiterjedését, értékét jelző mértékegység. (3., 5., 6., 11., 23., 27., 29., 36., 37., 40., 47., 50., 62., 67., 75., 77., 79., 91.) → *székér 2., székérre való*
testamentarius dispositio = végrendelet (14., 16.)
testans = hagyatkozó (16.)
téglázó réz = vasaló (32.)
térés = forduló (föld kiterjedésére utaló kifejezés!), (4.)
tésztaszedő (40.)
tiló = kendertörő (36., 37., 38., 39.)
tinó = itt: fiatal herélt szarvasmarha (95.)
tíz = itt: falurész, szomszédsági közösség (4.)
tizes = önállósággal, vagyonnal rendelkező falurész (66.)
tizesbíró = tizes élén álló választott vezető (94.)
tollú = tollas (40.)
torma őrlő, torma reszelő = tormareszelő (24., 25., 36., 37.)
torony gabona = a templomtorony építése, javítása céljából a „megyetagokra” kivett köztartozás (65.)
toros temetés = temetés nagy torral (13.)
toties quoties = annyiszor, ahányszor, amennyiszor (1., 49., 50.)
többségek = nagyságuk, méretük, (pl. földeknek), (84.)
tölcser, töcsér (25., 31., 36., 37.)
tőke tehén = itt: az a tehén, amely által a szarvasmarha-szaporulat elindult (95.)
tőnek = tesznek, tettek (83., 84., 85., 87., 88., 89., 90.)
törölköző, törülköző (37., 39., 40., 41., 43.)
törvény terű = itt: vsz. szokásos, a helyi norma szerint elfogadott méretű terű (75.)
 → *terű, terűre való*
törzsölő cseber = dörzsölő, ruhamosáskor használt dongás faedény (41., 43.) →
 cseber
trágya eltölte = 14 év (44., 46., 57., 60.)
Trésia, Trézsi = Terézia (3., 11., 19., 28., 30., 49., 50., 64., 84.)
tucat, tucet, tüczet = 12 darab (30., 31., 36., 37., 38.)
tulok = fiatal ökör, herélt marha (37.)
túró = juhtúró
 -, perefernumban (34.)
 -, perefernumban adott juh azévi haszna (29.)
tüzelő = házbeli tüzelőberendezés (92.)
tűzhely szék = itt talán: valamiféle tüzelőberendezéshez tartozó két szék (36.)
tükör
 -, perefernumban (26., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 41.)

TY

tyúk

-, perefernumban (24., 26.)

U

ujjas = kiskabát

-, férfi (33.)

-, női (25., 26.)

urbéres = itt: korábban jobbágy jogállású személy (73.)

urbéres föld

- megváltása földesúrtól (75.)

utcahely, úthely = szekérbejáró

-, biztosításának kötelezettsége (85.)

-, malomhoz vezető (4.)

Ü

üdüllő = földterület (3., 14., 61., 78., 96.), (További adatok előkerüléséig jelentése nehezen határozható meg! Vö.: SZT. XIII. 862., lehet: dülő, gyöpes terület, szántó!)

üres benne = itt: mentes valamitől (1.)

üst = bogrács

-, érc (8., 29., 30., 31., 32., 33., 38.)

-, félkéz (24., 26.)

-, nagy (38.)

üsző = fiatal nőtény szarvasmarha (24., 35., 41.)

üveg = edényanyag (31., 38., 39., 41.)

üveges kaszten (32., 36., 37., 38.) → *kaszten*

üveges szekrény (39., 41., 43.)

V

vadman = rokolyaanyag (32.), (A XXI. század elején Csíkszentgyörgyön a szó ismeretlen!)

varottas = lepedő díszítési módja (24., 25., 31.)

vasaló, *vasaló masina* (40., 41.), → *masina téglázó* (36.), *téglázó réz* (32.)

vasvilla (10., 27., 42.)

változik = itt: tartozik (55.)

vánkos (25., 26., 30., 31., 36., 37.)

ványoló = gyapjú tömörítését végző szerkezet (4.)

vásár = itt: megállapodás, egyezés föld cseréjéről (88., 93.), eladásáról (68.), zálogba adásáról (57., 59., 60., 67.)

vásáros felek = itt: földet zálogosító (47., 63.), eladó (78.), cserélő (90., 93.) felek

váslott = kopott, elhasználódott
 - cserge (8., 25.)

vászon = szőtt textilanyag
 -, gyapot, gyapatas (24., 25.)
 -, kender (24.)
 -, magos (25.)
 -, vastag (24.)
 -, virágos (25.)
 -, zsáknak való (30.)

veder = vödör
 -, pléh (40.)

vel in toto, vel in parte = részben vagy egészben (1., 95.)

venditor = eladó (45., 49.)

versben = -szor, -szer, -ször, ízben, alkalommal (69.)

veteményes kert (4.)

vetéllő = szövőszekhez tartozó, csónak alakú faeszköz (31.)

vetőfa = szövés előkészítésénél használt faeszköz (38.)

vett = bolti
 - abrosz (38.)

vetéskapu = falukapu, kapu a faluból kivezető úton
 -, kotormányi (96.)

vetéskert = vetett határrészt védő, lábokban mért kerítés (50., 85., 96., 97.) → *láb* 2.
 - javításának kötelezettsége átszáll a föld zálogba vevőjére (50.)

vető idő = a föld egyszeri bevetésének előkészítésétől, a termés learatásáig terjedő időszak (46., 56.)

vető series = nyomásos gazdálkodás keretei között az az időszak, amikor a föld a vetéshatárba esik (46.)

vetőmag (95.)

végrendelkezés, végrendelet-iratás (15., 16., 18., 19., 20., 21., 22., 23.)
 -, emlegetése egy birtok forrásaként (64.)

véka 1. = szemesgabona-mérő faeszköz (43.)

véka 2. = szemesgabona űrmérték, 16 kupa, vagyis kb. 24 liter (29., 33., 37., 68., 95.)

véka féréje = akkora föld, amelybe egy vékányi magot el lehet vetni, kb. 200 négyszögöl, a *köböl féréje* negyede, a kataszteri hold nyolcada
 -, szántóföld (15., 18., 39., 42., 43., 49., 51., 53., 58., 73., 81., 82., 85., 89.)
 -, kenderföld (86.)
 -, kaszáló (vsz. a 200 négyszögöles területnagyság mechanikus átvitelével!), (42.)

vékás 1. = akkora föld, amelybe egy vékányi magot el lehet vetni (→ a *véka féréje* címszó alatt leírtakat!)
 -, szántóföld (3., 4., 5., 6., 7., 9., 11., 13., 17., 19., 23., 27., 28., 29., 30., 33., 36., 39., 40., 43., 46., 56., 57., 58., 72., 76., 78., 84., 85., 87., 90., 93., 94., 97.)
 -, árpavetés (1.)
 -, kaszáló (11.)

- , kenderföld (6., 29., 30., 59.)
vékás 2. = zsákméret, kis zsák (40.)
vér atyafi = vérrokon (3., 7., 45., 50., 51., 85.)
vér, vérek = vérrokon, vérrokonok (1., 3., 4., 15., 45., 52., 69., 84.)
vérség, vérség jussán = rokonsága, rokonsága jogán (3., 46., 47.)
vértagadó = rokoni kapcsolat megtagadója (3.)
vérek megkínálása = vérrokonoknak tett ajánlat eladandó, zálogba adandó földek megvásárlására, elővételi joggal való élésre (50., 51., 52., 69.)
Véró = Veronika (20.)
véső (8.)
vicinált = olyan föld, amelynek a szomszédait felsorolták (44., 45., 59., 60., 69.)
vicinitásában = szomszédságában (72., 85., 96., 97.)
vicinus, vicinussa = szomszéd, szomszédja (1., 2., 3., 14., 15., 44., 45., 46., 68., 69., 77., 93., 95.)
vidua = özvegyasszony (3., 46.)
villa, vella = evőeszköz
 -, perefernumban (26., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 40., 41.)
vinculum = itt: anyagi biztosíték egyezség megtartására (49., 50., 61., 69., 70., 87., 95.)
 -, felosztása a kézen fogott bírák és a megálló fél között (95.)
violál = megsért (1., 45., 95.)
viselő = naponta használt, hétköznaplós, pl. csizma, rokolya (25., 42.)
visszaváltás
 -, zálogba adott birtoké (44., 46., 47.)
 -, feltételei (58., 62.)
 -, -, saját pénzével (58.)
 -, -, csak tavasszal (58.)
 -, -, csak májusban (62.)
 -, -, csak ősszel (63.)
 -, tilalma 14 évig (51.)
vízárok
 -, malomé (4.)
vizítka = női blúzfajta (28., 31.)
vonószíj = járomhoz tartozó szíj (33.)
vő (95.)

Z

zab (33.)
zabföld = olyan föld, amelybe zabot vetettek, vagy amibe zabot szoktak vetni (4., 5., 6., 9., 11., 23., 30., 31., 37., 97.)
Zakar = Zakariás (32., 38., 39.)
zálog, zálogon levő, zálogba kötött, zálogos, zálogos jószág = zálogban lévő birtok (4., 14., 15., 17., 24., 61., 71., 97.)
 -, testamentumban (15., 17.)

- , földhalmozása (44.)
- zálogba adása*
 - , belteleknek (45., 52.)
 - , puszta belteleknek (54., 63., 64.)
 - , kenderföldnek (59.)
 - , kaszálónak (47., 50., 62., 67.)
 - , szántóföldnek (46., 51., 53., 55., 56., 57., 58., 60., 61., 65., 66.)
 - , többféle birtoknak (44., 48., 49.)
- zálogos contractus* = föld zálogba adásának szerződése (47., 48., 54.)
- zálogos egyezés, zálogos kötés* = föld zálogba adásának egyezsége, egyezséglevele (49., 54.)
- zálogos vásár* = föld zálogba adása (51.)
- zálogosítási idő*
 - , 3 év (63.)
 - , 7 év (59.)
 - , 12 év (55.)
 - , 14 év (44., 51., 53., 60.)
 - , 28 év (47., 57.)
 - , 50 év (49.)
 - , 90 év (45., 50.)
 - , 99 év (48., 52., 54., 65., 67.)
 - , határozatlan (56., 58., 62., 63.)
- zár*
 - , ládán (24., 25.)
- zeke* = szürke posztóból varrott, rövid férfi kabát (33.)
- zöldre festett*
 - ágyterítő, abrosz (40.)

ZS

- zsák*
 - , perefernumban (26., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 43.)
 - , köblös (26., 29., 36., 37.)
 - , vékás (40.)
- zsebkendő*
 - , perefernumban (28., 29., 30., 36., 39., 41., 43.)
- zsebruha* = zsebkendő
 - , perefernumban (32.)

HELYNEVEK MUTATÓJA

A mutatóban elsősorban olyan csíkszentgyörgyi és csíkbánkfalvi helynevek szerepelnek, amelyek a könyvbeli 99 történeti dokumentum dőlt betűvel szedett szövegeiben előfordulnak. Ritkán olvashatók menasági, mindszei, szentimrei, szentsimoni, szentmártoni helynevek is. Ezeket a (Men.), (Min.), (Szt. Im.), (Szt. Sim.), (Szt. Már.) rövidítésekkel jeleztem.

A csíkszentgyörgyi és a csíkbánkfalvi helynevek szétválasztására, elkülönítésére nem tettem kísérletet.

A nevek után feltüntetett, zárójelbe tett számok nem a könyv oldalszámát jelzik, hanem azoknak a közölt dokumentumoknak a sorszámát mutatják, amelyekben a helynév előfordul.

- Akasztófára kihágó* (4., 32.)
- Aklosbérc* (3., 40., 67.)
- Aklosbérce homloka* (3.)
- Akó kertre menő* [láb], (4.)
- Alsó Áj észokja* (4., 11.)
- Alsó Áj feje* (11.)
- Alsó Áj feneke* (11.)
- Alsó Áj[i] kisbérc verőfény[e]* (11.)
- Alsó Áj szád[ja]*, (*Alsó Áj szádában*), (4.)
- Alsó Áj verőfénye* (4.)
- Alsó Egerszék* (11.)
- Alsó Kristine* (11.)
- Alsó Lok* (11.)
- Alsó Mocsár* (4.)
- Alsó Nádas* (12., 13.)
- Alsó patakra menő* [láb], (4.)
- Altizes* (3., 7., 14., 15., 21., 52., 60., 64., 78., 87.)
- András fiak utcája* (4.)
- András útya* (12., 13.)
- Aporé* (6.)
- Aranyásás* (12.)
- Aranyásás feje* (23., 38.)
- Aranyásás oldala* (5.)

- Ábrahám oldala* (15.)
- Ábrán* (3.)
- Ágos havas* (4.)
- Ágos havas oldala* (11.)
- Áj*, (*Ájban*), (11.)
- Áj észokja* (4.)

Áj kert (11.)
Áj szád[ja], (*Áj szádába*), (4., 11., 27.)
Árnyék (96., 97.)
Árnyék tető (96., 97.)
Árvák utcája (7.)
Ástut (5., 12., 23., 79.)

Bagjod (4., 11., 12.)
Balla kert (33.)
Bálint bükke (11.)
Beke feje, (*Beke fejibe*), (5., 6.)
Benes (13.)
Benestő (42.)
Beze, (ejtése a XXI. század elején: *Béze*), (14., 82.)
Beze töve (3.)
Bika völgy (11.)
Bika völgy oldala (11.)
Bocskor kert[je], (*Bocskor kertin fejül*), (3., 72.)
Bocskorok kert[je], (*Bocskorok kertin küjel*), (3., 7.)
Bodó (96., 97.)
Bojzás (Lokbéli!), (4.)
Bor északja (4.)
Bor pataka (4.), (Földterület, határrész neveként: 11., 30.)
Bor pataka északja (4.)
Bor pataka közbércé (43.)
Bor pataka szád[ja], (*Bor pataka szádában*), (11.)
Bortanorok (13., 27., 43., 54., 59., 96.)
Bortanorok felső (11.)
Bortő (4., 94.)
Bor utca (54.)
Borozlik alatt (3., 4., 11., 72.)
Borozlik tető (96., 97.)
Bors kert (13.)
Borsok hegye (12., 13.)
Bükk alatt (11.)

Czikó kert (9.)
Czikók völgye (4.)

Csatorna pataka (4.)
Csedők utcája (4.)
Csere alatt (3.)
Csere oldala (4., 15.)
Csere tető (4., 11., 13.)
Cseresznye fák (11.)

Csécsen (3.)
Csigolya (49.)
Csinód (29.)
Csinód feje (11.)
Csobányos hegyesse (37.), (Men.)
Csobányos vize (91.)
Csoma (12., 13.), (Men.)
Csoma oldala (6.), (Men.)
Csonkod árnyéka (96.)
Csonkod farka (96., 97.)
Csonkod pataka (96., 97.)

Demeter vésze, (vészipen), (96., 97.)
Derék nevű láb (95.)

Ebhát fara (3.)
Egerszék (6., 11., 47., 96., 97.)
Egresaszó (11., 14., 23., 32.)
Egresaszó szokja (4.)
Egresaszó vizes vápa (11.)
Emre (43.)
Endre (9. 13.)

Édes bükke hágój[a], (7.)
Égettvész (7., 14., 15., 71., 72.)

Falbükk (13.)
Falu mellett alájáró út (4.)
Falu szabadgya (4.)
Falu úttya (4., 85., 92., 96., 97.)
Farkasverem (9., 12., 13., 85.)
Farkazóra menő láb (3.)
Fazekas István utcája (72.)
Fel láb (78.)
Felmenő [láb], (Felmenőben), (3.)
Felső Áj (11.)
Felső Áj feneke (11.)
Felső Bortanorok (4., 11.)
Felső Hosszú (5.)
Felső Lok (11.)
Felső mező (15.)
Felső Nádas (12.)
Fisák (patak értelemben), (11., 63.)
Fisák (földterület, határrész értelemben), (4., 5., 9., 23., 38., 42., 91.)
Fisák feje (30.)

Fisák nevezetű havas (69.)
Fisákra menő láb, (Fisákra menő), (72., 76.)
Fisák vize (4., 5., 85., 91.)
Fülöpök utcája (4.)

Gatal (6., 9., 12., 13., 42.)
Gatal alatt (94.)
Gatal oldala (13.)
Gatal teteje (13.)
Gálok tizesse (63.)
Gödör (4.)
Gödrös út (78.)

Gyürke (4., 12., 13., 23., 27., 30., 39., 88.)
Gyürke sorka (98.)
Györgyötszege (3.)

Halasztos (3.)
Halom (40.), (Szt. Már.)
Haram alatt (5., 12., 13.)
Haram úttya (6.)
Hargas nevezetű láb (3., 14., 17., 19., 51.)
Harishád feje (14.), (Min.)
Harishád fenéke (14.), (Min.)
Harishád oldala (14.), (Min.)
Harmadág/ágy (53.), (Men.)
Harmadág/ágy völgye sorka (23., 61.), (Men.)
Határ parlag (4., 96.)
Havasvég (4., 5., 42.)
Havasvég orra (4.)
Hágó feje (11., 12., 13.)
Hágó feje alatt (4.)
Hágó feje verőfényin (4.)
Hágó pataka, (völgy, határrész értelemben), (4.)
Hegy alatt (4., 96.)
Hegy alatti út (4.)
Hegyes alatt (6.)
Hejászó tő (4.)
Heveder (9.)
Heveder orra (11.)
Hidegség (6., 13.)
Hidegség fenéke (5., 11.)
Hidegség teteje (5.)
Hijászó (11.)
Hív árok (84.)

Hosszú (96., 97.)
Hosszú nevezetű láb (44.)
Hosszú mező (7.)
Hosszú mező alatt (5., 9., 49.)
Hosszú sorok (5., 13., 96.)
Hosszú sorok pataka (4.)
Hurogató (3.)

Illyések utcája (4.)
Imre kert (13.)

Jáhoros (5.)
Jenőfalva tizesse, Jenőfalva tize (4.)

Katirésze teteje (33.)
Katorga (15.)
Kálvária oldal (7., 19.)
Kánya oldala (9., 12., 13., 66.)
Kápolna bükke (4.)
Kápolna előtt (3.)
Kápolna mezeje (82.)
Kápolna pataka (vízfolyás értelemben), (4.)
Kápolna pataka (völgy, határrész értelemben), (4., 12.)
Kápolnán belől (97.)
Kápolnán kívül (9.)
Kápolnán túl (96.)
Kápolnára kihágó [láb], (Kápolnára kihágóban), (4.)
Káposztás kertek (5., 97.)
Kenderes kert (zatai), (86.)
Kerekdomb (4.)
Kerekdomb pataka (4.)
Kerekdomb úttya alatt (4.)
Kerek magyaró (4., 12., 43.)
Kerektom úttya (4.)
Keresztfa (Nagy mezei), (72.)
Kert (97.)
Kertre jövő [láb], (Kertre jövőben), (15.)
Kertre menő [láb], (Kertre menőben), (3., 96., 97.)
Keskeny [láb], (Keskenyben), (96., 97.)
Két út között (3.)
Kicsi Égettvész (7.)
Kicsi híd (3.)
Kicsi mező (12.)
Kisbérc oldala (11.)
Kisbérc verőfénye (11.)

Kis mező (3., 4., 9.)
Kis völgy (96.)
Kotormány (2., 3., 4., 15., 45., 46., 47., 48., 54., 96.)
 Bánkfalvi alias Kotormányi (2.), *Csik Bánkfalvában alias Kotormányban* (97.)
Kotormányi dűlő (23.)
Kotormányi közép láb (39.)
Kotormányi oldal (4., 7., 11.)
Kotormányi szék (96., 97.), (Szt. Sim.)
Kökertre menő láb (73.)
Körösményfalva tizesse (72.)
Közbérc (5., 85.)
Közbérc észokja (12.)
Közbérc verőfele (12.)
Közép hosszú láb (46.)
Közép láb (4.)
Középső mező (44.), (Szt. Im.)
Közép útra jövő láb (3.)
Köves (96., 97.)
Köves sorok (28.)
Köves sorok alja (75.)
Kristine (4., 11.)
Kurta hegy (4., 5., 6., 11., 13., 38., 42., 93.)
Kurta hegy észokja (6.)
Kurta hegy sorka (4.)
Kurta hegy teteje (23.)
Külső Égettvész (3., 15.)
Küs híd (56.)

Lacz kert (6.)
Laczok kertye (12.)
Lapos csere (7., 58.)
Lapos csere farka (7.)
Lapos csere oldala (33., 87.)
Lenes patak töve (62.)
Lesőd kert (12.)
Ligad tető (4.)
Ligat (13.)
Lófőrész (8., 77.)
Lok (4., 6., 9., 11., 13., 23., 27., 29., 32., 36., 90.)
Lovászó, lovászhai (6., 9., 41., 69., 88.)
Lovászó észokja (6.)

Malom (7.)
Malomárok (4.)
Malomba járó utca (63.)

Martonos (15.)
Mál farka (3.)
Málna oldala (3.)
Málna pallagja (3.)
Málna völgye (5., 23., 38.), (Men.)
Márton József maradvái utcája (84.)
Medvés bükkje pataka feje (4.)
Mocsár (4., 12., 46., 96.)
Monyasd (5., 27., 68., 85.)
Monyasd északja (5., 42., 84.)
Monyasd homloka (5.)
Monyasd verőfele (57.)
Monyasdi hágó pataka (91.)
Monyasdi hágó úttya (4.)

Nagy Égettvész (3.)
Nagy hágó feje (4.)
Nagy hágó úttya (4.)
Nagy kert (13.)
Nagy mező (3., 4., 5., 7., 14., 15., 17., 19., 23., 27., 29., 32., 33., 36., 39., 46., 65., 72., 76., 78., 81., 90., 95., 97.)
Nagyré hídja (91.)
Nagy út (33.)
Nagy völgy (30., 97.)
Nagy völgy árnyéka (6., 12.)
Nagy völgy oldala (96.)
Nádas (5., 9., 13., 38.)
Nádas pataka (völgy, határrész értelemben), (9., 12.)

Nyergeli (14.)
Nyergelű (4.)
Nyergelű oldala (4.)
Nyíralja (31.)
Nyír alatt (5., 6., 9., 12.)
Nyírvég (12., 13.)
Nyősűrű (12.)
Nyúlsűrű (30.)

Okos kert (63.)
Orfark (96., 97.)
Orozat tető (4.)

Ösveny (96.)
Ösveny által kelő (4., 5., 81., 90.)

Palágor (4., 11., 22.)
Palágorban a Nyirőkön kívül (11.)
Patakfalva (15.)
Patakra jövő [láb], (*Patakra jövőben*), (15.)
Patakra menő [láb], (*Patakra menőben*), (4.)
Pálszege (44.), (Szt. Im.)
Péter fiak utcája (3.)

Radován (3., 23., 36.)
Rakottvás (5., 12., 93.), (Men.)
Rét (4., 6., 23.)
Rovák (12.)
Rovák feje (30.)
Rövid láb (96., 97.)

Sándorok utcája (96.)
Sár (3., 7., 18.)
Sás (7., 11., 39.)
Sás dűlő (11.)
Sás elé menő (65.)
Sás farok (3., 14., 15.)
Sás kert (6., 12., 13., 27., 30., 42., 53.)
Sás kihágó lábja (78.)
Sás oldal (4.)
Simonszege tizesse (83.)
Simószege (7., 15., 64.)
Simószege tizesse (3., 4., 20., 89., 92.)
Suvadás alatt (9.)

Szállásd feje (7.)
Szakadás (13.)
Szakadát (96.)
Szentegyház mezeje (4.)
Szent János kápolnája mezején (95.)
Szent János kápolnáján alól (3.)
Szent János mezeje (4., 7., 15., 18., 19., 29., 33., 55., 56., 58., 72.)
Szénát hordó régi út (4.)
Szikof gödre (11.)
Szopos (5., 9., 12., 42.)
Szoposon a kútnál (12.)
Szopos alatt (30.)
Szopos sorka (70.)
Szopos teteje (13.)
Szöllő alatt (23.)
Szöllő homloka (11.)

Szőllő oldala (11.)
Születeleke (9., 30., 42.)

Talabor (13.)
Talabor kötő (5., 6.)
Talabor kötő oldala (13.)
Talabor kötő töve (13.)
Tekereg (11., 27.)
Tekereg észokja (11.)
Tekereg feje (11., 23.)
Tekereg igényes tető (11.)
Tekereg pataka (völgy, határrész értelemben), (11.)
Tekerület alatt (55.)
Tima (84.), (Men.)
Tizes úttya (89.)
Tompád (13., 43.)
Tompád büteje (12.)
Tompád feje (37.)
Tompádon lemenő út (80.)
Tompád pataka (völgy, határrész értelemben), (80.)
Tompád teteje (85.), (Men.)
Tó között (3.)
Tós kert (13.)
Tós tanorok (9.)
Töréspadgya (37.), (Men.)
Törvén sorka (37.)

Ugarszer nevezetű lábban (14., 15., 72.)

(A kifejezés itt nem a nyomásos gazdálkodás minden második évben adódó ugarfordulóját jelzi, hanem egy határbeli viszonylag kis terület, egy *láb*, évszázadokon át használt valóságos neve.)

Ugarszeri kimenő (3.)
Új kert feje (4.)
Uros nevű láb (3.)
Uros vége (3.)
Útra jövő [láb], (*Útra jövőben*), (3.)
Úzahorgya (3.)
Úz, Úz vize (3., 75.)

Vadalma (96.)
Vadalmafa (97.)
Vak árok (4.)
Vasút (13.)
Váné hágója alatt (7.)
Víz árka (3.)

Vizes vápa hegye (11.)
Vizette feje (3., 7.)
Víz között, víz közt (3., 7., 15., 95.)
Vízre jövő [láb], (*Vízre jövőben*), (15.)
Vízre menő [láb], (*Vízre menőben*), (3., 4.)

Zata (4., 5., 86.)
Zata bükke (11.)
Zata tizesse (89.)
Zata utcája (6.)
Záspás (9., 12., 23., 38.)
Záspás feje (30.)

FALVAK, TÁJAK, SZÉKEK NÉVMUTATÓJA

A mutató azokat a táj-, vármegye-, szék-, falu- és városneveket tartalmazza ábécé-sorrendben, amelyek előfordulnak a könyv kurzívan szedett 99 közreadott dokumentumának archív szövegeiben.

A helynév után zárójelben álló arab számok nem oldalszámra vonatkoznak, hanem a közölt dokumentum számát jelzik.

Alcsík (52., 72., 87.)

Alcsíkszék (45., 47., 48., 49., 50., 53., 54., 69., 84., 85., 88.)

Bánkfalva (Csík-)

Szentgyörgyi alias bánkfalvi (1., 14.)

Csikszentgyörgy bánkfalvi (68.)

Bánkfalva, Csíkbánkfalva (3., 7., 8., 20., 72.)

Bánkfalvában, Csíkbánkfalvában (4., 11., 24., 47., 51., 55., 56., 75., 77., 82., 83., 87., 89., 92.)

Csíkbánkfalván (19., 21., 28., 29., 33., 64., 65., 67., 78.)

Bánkfalvi, csíkbánkfalvi (3., 4., 10., 15., 17., 18., 19., 20., 21., 24., 28., 29., 45., 46., 51., 52., 55., 56., 58., 60., 64., 65., 67., 71., 74., 75., 78., 83., 87., 92., 93., 95., 96.)

Alcsík Bánkfalvi (72.)

Bánkfalvi erdő határ (havas értelemben!), (75.)

Bánkfalvi határ, Csíkbánkfalvi határ (4., 14., 40., 48., 51., 72., 87., 95.)

Bánkfalvi havas, Csíkbánkfalvi havas (7., 62., 67., 77., 96., 97.)

Csatószeg (Csík-), (45.)

Csekefalva (Csík-), (3., 44., 46., 52., 67.)

Csicsó (Csík-), (1.)

Csík (1.)

Csíkszék

Csobotfalva (Csík-), (2.)

Csomafalva (Gyergyó-), (84.)

Erdővidék (4.)

Felcsík (4., 85.)

Felcsíkszék, Felső Csíkszék (1., 2., 85.)

Gyergyó, (Gyergyai), (56.)

Gyergyószék (84.)

Háromszék (62.)

Impér (Kászon-), (85.)

Jakabfalva (Kászon-), (52.)

Kovászna (62.)

Kozmás (Csík-), (75., 89.)

Madaras (Csík-), (72., 85.)

Madéfalva (Csík-), (72.)

Menaság (Csík-)
 Menaság (12.)
 Menaságon (84.)
 Menasági, csíkmenasági (3., 4., 15., 37., 47., 50., 93., 96.)
 Menasági határ (4., 5., 38., 53., 61., 85.)
 Menaságújfalva (9., 25., 26., 68., 84., 89.)
 Menaságújfalvi (4., 25., 26., 31., 42., 59., 61., 69., 88., 89.)
 Pottyond (12.)
 Pottyondon (37.)
 Pottyondi (4., 37., 85.)
 Mindszent (Csík-), (4., 10., 14., 16., 33., 68., 96., 97.)
 Mindszenti határ (Csík-), (3., 4., 14.)
 Oláhfalva (96., 97.)
 Oláhfalva (Szentegyház-), (48.)
 Oláhfalva (Kápolnás-), (95.)
 Rákos (Csík-), (85.)
 Szentgyörgy (Csík-)
 Szentgyörgy, Csíkszentgyörgy (12., 23., 30., 31., 32., 42.)
 Szentgyörgyön, Csíkszentgyörgyön, Alcsíkszentgyörgyön (4., 5., 16., 22., 27., 34., 36., 39., 44., 46., 47., 48., 49., 50., 52., 53., 54., 59., 61., 62., 66., 69., 70., 72., 79., 81., 84., 85., 87., 88., 89., 91., 96., 97., 99.)
 Szentgyörgyi, csíkszentgyörgyi (1., 3., 4., 7., 9., 10., 13., 15., 16., 23., 25., 29., 30., 31., 32., 36., 37., 38., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 49., 50., 52., 53., 54., 57., 59., 61., 62., 63., 66., 68., 69., 70., 77., 78., 79., 80., 81., 84., 85., 86., 88., 90., 91., 94., 95., 96., 97.)
 Szentgyörgyi határ, Csíkszentgyörgyi határ (5., 14., 31., 38., 43., 46., 48., 49., 65., 66., 68., 70., 71., 72., 73., 78., 80., 81., 84., 91., 93., 94.)
 Szentgyörgyfalva (72.)
 Szentgyörgyi erdő, Csíkszentgyörgyi erdő (havas értelemben!), (79., 98.)
 Szentgyörgyi havas, Csíkszentgyörgyi havas (47., 69., 88., 96., 97.)
 Csíkszentgyörgy község (41., 43.)
 Szentimre (Csík-), (3., 44., 49., 73., 96.)
 Szentkirály (Csík-), (4., 16., 44., 49., 57., 69., 95.)
 Szentlélek (Csík-), (97.)
 Szentmárton (Csík-), (3., 4., 46., 49., 57., 69., 95.)
 Szentmártoni alsó forduló határ (Csík-), (28.)
 Szentmártoni felső forduló határ (Csík-), (28.)
 Szentsimon (Csík-), (4., 96., 97.)
 Szentsimoni határ (Csík-), (4., 97.)
 Szereda (Csík-), (19., 98.)
 Taplocza (Csík-), (2.)
 Udvarhely vármegye (44.) – (Átmeneti létezése II. József császár közigazgatási reformjával függött össze.)
 Vásárhely (Maros-), (44.)

A CSALÁDI ARCHÍVUM

csíkszentgyörgyi és csíkbánkfalvi irategyüttese a szerző által adott sorszámok szerint

1. Péter Albert, Bánkfalva, Altizes 450/A.
2. Kovács Gábor, Bánkfalva, Simószege tizes 348.
3. Ványolós Gábor, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 180.
4. Csedő Etus, Szentgyörgy, Háromtizes 393.
5. Kasza József, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 192.
6. Czíkó Gergely, Szentgyörgy, Háromtizes 291.
7. Kézdi József, Szentgyörgy, Háromtizes 523.
8. Kánya Imre, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 229.
9. Gál Emil, Szentgyörgy, Háromtizes 336.
10. Csedő Vilmos, Bánkfalva, Altizes 10.
11. Daró Attila, Menaság, Menaságújfalva 563.
12. Fazokas András, Szentgyörgy, Háromtizes 528.
13. Ványolós Lajos, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 176.
14. Kovács Árpádné Kánya Julianna, Szentgyörgy, Háromtizes 378.
15. Kasza Imre, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 242.
16. Péter Lajos, Bánkfalva, Altizes 40.
17. Nyíró Andrásné Lukács Katalin, Szentgyörgy, Körösménytizes 63.
18. Gál Mihály, Szentgyörgy, Háromtizes 479.
19. Péter András, Bánkfalva, Ittkétfalva tizes 263.
20. Részeg Tamásné Szennyés Magdolna, Szentgyörgy, Körösmény tizes 65.
21. Tompos Zsolt, Szentgyörgy, Körösmény tizes 42.
22. Potovszky Antalné Lukács Mária, Szentgyörgy, Körösmény tizes 37.
23. Nyíró Lajos, Szentgyörgy, Körösmény tizes 83.
24. Czíkó József, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 175.
25. Farkas Imre, Szentgyörgy, Körösmény tizes 61.
26. Tompos József, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 182.
27. Vitos Andrásné Domokos Janka, Bánkfalva, Altizes 18.
28. Füstös László, Bánkfalva, Altizes 15.
29. Csiszér Józsefné Keresztes Erzsébet, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 552.
30. Gál Albert, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 227.
31. Salló Antalné Miklós Ida, Bánkfalva, Ittkétfalva tizes 249.
32. Csiszér Árpádné Csedő Judit, Szentgyörgy, Körösmény tizes 64.
33. Tekse Sándor, Bánkfalva, Simószege tizes 318.
34. Tankó Tulit Imre, Szentgyörgy, Gyürke 622.
35. Tankó József Vajda, Szentgyörgy, Egerszék 606/A.
36. Póra Levente, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 185.
37. Ferencz Gyula, Szentgyörgy, Jenőfalva tizes 568.
38. Kánya Imre, Menaság, Menaságújfalva 593.
39. Bándi József, Menaság, Menaságújfalva 559.
40. Mihály Ignác, Menaság, Pottyond 233.

RÖVIDÍTÉSEK

Az archív szövegekben meghagyott eredeti rövidítések

cub. = cubulus, köböl
gör. kat. = görög katolikus
h. = helyettes
id. = idősebb
ifj. = ifjabb
m̄ = nagyobb, idősebb (személynév után!)
m̄ = kisebb (kisebbség), fiatalabb (személynév után!)
not = notandum, jegyzet
özv. = özvegy
Szt. = Szent
Tab. Reg. Assessor = Királyi Tábla ülnöke
t. i. = tudni illik
tit. = titulált
ú. m. = úgy mint

den. = dénár
Ft., ft., flor. = forint
fil. = fillér
Kor. = korona
kr. = krajcár
M. ft., M. forint, flor. Hung. = magyar forint
R. f., R. ft., R. forint = Rénes forint, rajnai forint
o. é. = osztrák értékben
pp. = pengő pénz, fémpénz

Egyéb rövidítések

CSA. = Családi Archívum
CSSZM. LGY. = Csiki Székely Múzeum Levéltári Gyűjteménye, Csíkszereda
pl. = például
szn. = szám nélkül
vsz. = valószínűleg

IRODALOM

BALÁZSI Dénes

- 2006 A hozománylevél, perefernum készítésének hagyománya a Nyikó mentén
In: A Csiki Székely Múzeum Évkönyve 2006.
Humán- és természettudományok. 55–130.
Csíkszereda

BARTAL, Antonius

- 1901 Glossarium mediae et infimae latinitatis regni Hungariae
Budapest

BÁRTH János

- 1997 Kalocsai kontraktusok
Kalocsa
- 2007 Az eleven székely tizes
A csíkszentgyörgyi és a csíkbánkfalvi tizesek működése a XVII-XX. században
Kecskemét
- 2009 Tanyasors, gazdasors
Egy illancsi tanya néprajza és vizuális antropológiája
Kecskemét
- 2011 Templom jobbágya, megye zsellére, eklézsia árendása
Fejezetek a katolikus székelység egyháztörténetéhez
Kecskemét
- 2012 Szentgyörgy megyéje Alcsíkban
Esettanulmány a katolikus székelység egyháztörténetéhez és társadalomnéprajzához
Kecskemét

GAZDA Andrea

- 2003 Felső-háromszéki hozománylevelek elemzése
In: Dimény Attila–Szabó Á. Töhötöm
(szerk.): Népi kultúra, társadalom Háromszéken
(Kriza könyvek 17.) 58–73.
Kolozsvár
- 2005 Tárgy és reprezentáció a barátosi hozománylevelekben
KJNTÉ. 13. Tanulmányok Gazda Klára 60. születésnapjára,
136–163.
Kolozsvár

HASSZMANN Pál –KÓSA SZÁNTÓ Vilma

- 1976–1977 Adalékok a XX. század eleji felsőháromszéki perefernum kérdéséhez
Aluta VIII–IX., 343–351.

- HORVÁTH József
 1995–1997 Győri végrendeletek a 17. századból. I–III.
 (1600–1630, 1631–1654, 1655–1699)
 Győr
- HORVÁTH József – DOMINKOVITS Péter
 2001 17. századi Sopron vármegyei végrendeletek
 Győr–Moson–Sopron Megye
 Soproni Levéltára kiadványa
 Sopron
- IRHÓCZI KOVÁCH Lajos
 1846 Új kimerítő tisztírási szótár...
 Pesten
- IVÁNYOSI-SZABÓ Tibor
 2002–2004 Kecskeméti testamentumok I–IV.
 (1655–1767, 1768–1781, 1782–1820, 1821–1848)
 A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltárának kiadványa
 Kecskemét
- KÓS Károly
 1977/a. Egy csíkszentgyörgyi családi levelesláda XVII. századi irataiból
 Művelődés XXX. (10.), 57. és 65.
 1977/b. Régi hozománylevelek Kézdivölgyről
 Művelődés XXX (1). 23–26.
 1981 Népi írott források a székelység anyagi kultúrájának múltjához
 Ethnographia XCII. 471–478.
- U. KERÉKGYÁRTÓ Adrien
 1989 Csikmenasági leltárok (1779–1930)
 Néprajzi Értesítő LXIII–LXVI. (1981–1984). 71–163.
- KOCSIS Gyula
 1993 18. századi ceglédi végrendeletek
 In: Kocsis Gyula (szerk.): Történeti és néprajzi tanulmányok Cegléd-
 ről 5–31. Cegléd
 2010 Pest megyei közrendűek öröklése
 In: Flórián Mária (szerk.): Életmód, szemléletmód és a módi változása
 a parasztság körében a 19–20. század fordulóján, 425–449.
 MTA Néprajzi Kutatóintézete kiadása, Budapest
- NAGY Janka Teodóra
 2010 A paraszti mentalitásváltozás hatása a kelengye összetételére: a jogi
 modernizáció és a házassághoz kapcsolódó ajándékozás szokása
 In.: Flórián Mária (szerk.): Életmód, szemléletmód és a módi változá-
 sa a parasztság körében a 19–20. század fordulóján 451–492.
 MTA Néprajzi Kutatóintézete kiadása
 Budapest

- NAGY NEP. János
 1845 Latin–magyar köztanulatos egyházi műszótár
 Szombathelyen
- NÉMETH Zoltán
 1987 Testamentumok, osztályos egyezségek Nyíregyházán
 (1759–1792)
 Szabolcs–Szatmár Megyei Levéltár kiadványai II. Közlemények 2.
 Nyíregyháza
- NÉMETH Gábor
 1991 Gyöngyösi testamentumok és fassiólevelek 1642–1711
 A Heves Megyei Levéltár forráskiadványai
 Eger
 1995 Nagyszombati testamentumok a XVI–XVII. századból
 Budapest
- RÁCZ István
 1983 Debreceni végrendeletek (1595–1847)
 A Hajdú–Bihar Megyei Levéltár forráskiadványai 8.
 Debrecen
- SZINNYEI József
 1893–1901 Magyar tájszótár I–II.
 Budapest
- SZŐCSNÉ GAZDA Enikő
 2005 Viselettörténeti adatok a 17–18. századi háromszéki hozományleve-
 lekben
 KJNTÉ 13. Tanulmányok Gazda Klára 60. születésnapjára,
 164–199.
 Kolozsvár
 2006 Tárgyak és írások. A hozománylevelek szerepe a háromszéki nők éle-
 tében
 KJNTÉ 14. 31–42.
 Kolozsvár
 2007 Erdélyi levéltári források felhasználási lehetőségei az építészet és la-
 kásberendezés rekonstruálásában
 Ház és Ember 20. 159–202.
 2009 A hozomány, mint egyéni interpretáció
 Acta Siculica 2009. 633–642.
 2011 Az udvarház árnyékában
 A futásfalvi Hamar család
 Ház és Ember 23. 53–78.
- SZT
 1975–2009 Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár I–XIII.
 Anyagát gyűjtötte: Szabó T. Attila
 Bukarest-Budapest-Kolozsvár

TÁRKÁNY SZÚCS Ernő

- 1944 Erdély öröklési jogszokásai
Hitel, IX. (1944). 379–400.
- 1961 Vásárhelyi testamentumok
Budapest
- 1974 Makói parasztok végrendeletei
Ethnographia LXXXV. 193–512.
- 1981 Magyar jogi népszokások
Gondolat Kiadó
Budapest
- 1982 Végrendelet
Magyar Néprajzi Lexikon 5. 517–518.
Budapest

TÜDŐS S. Kinga

- 2003 Hadviselő székelyek végrendeletei, Háromszék
(Erdélyi testamentumok I.)
Mentor Kiadó
Marosvásárhely
- 2006 Erdélyi nemesek és főemberek végrendeletei [1551–XVI. sz. vége]
(Erdélyi testamentumok II.)
Mentor Kiadó
Marosvásárhely
- 2008 Erdélyi nemesek és főemberek végrendeletei (1600-1660)
(Erdélyi testamentumok III.)
Mentor Kiadó
Marosvásárhely

A SZÖVEGKÖZLÉS MÓDJA

A közreadott dokumentumok bemutatásakor általában betűhű közlésre törekedtem. Ez nem számított egyszerű feladatnak, mivel a közölt iratok 275 évet ölelnek föl. A legrégebbi dokumentum 1677-ben, a legfiatalabb irat 1952-ben keletkezett. Értelmetlen igyekezet lett volna egy XVII. századi és egy XX. századi szöveg átírásakor azonos mércét alkalmazni. Ha ezt teszem, a XIX. század végi és a XX. századi szövegek esetében sokszor a jegyzői képzetlenségnek, felületességnek, hanyagságnak állítok emléket. Ezért a régebbi, XVII–XVIII. századi szövegek átírásakor a betűhűséget jobban érvényesítettem, mint az újabb, XIX–XX. századi szövegek közreadásakor.

Az archív szövegeket a forrásközlésben és a tanulmányban következetesen kurzív (dőlt) betűkkel szedtettem.

Kerek zárójelbe () tettem a szövegben fellelt fölösleges szót, betűt. Szögletes zárójelbe [] került a szöveg megértéséhez nélkülözhetetlen általam beírt szó és betű.

A három pont... a közölt szövegen belül kihagyott (megismételt, olvashatatlan, nélkülözhető) szóra, vagy papírsérülés, írásfakulás, érdektelenség miatt kihagyott egy-három szavas szövegrészre emlékeztet.

XVII–XVIII. századi szövegeknél ritkán, XIX–XX. századi szövegeknél azonban sokszor végrehajtottam a következő változtatásokat:

- Központozást alkalmaztam, vagyis pontot, vesszőt tettem oda, ahol azt a szöveg megértése megkívánta.
- Kitétem a helyes értelmezéshez szükséges ékezeteket, vagyis jelöltem a magánhangzók hosszúságát.
- Megritkítottam a fölösleges szókezdő nagybetűket.
- Kiírtam a múlt idő, valamint az *alatt*, *főlött*, *mellett* szavak két „t”-jét.
- Kiírtam a melléknevek középfokának két „b”-jét.
- A rövidítések többségét föloldottam.
- Elhagytam a perefernum levelek „Darabszám” rovatát, mivel tartalma következetlennek bizonyult.
- A perefernum levelek tárgynevei és állatnevei elől elhagytam a *darab* szót, amely néha nevetségesen hatott, például a „két darab téhen” és a hasonló kifejezésekben.

Valamennyi közölt szövegben megőriztem viszont az élőbeszédet leképező nyelvjárási sajátosságokat, például a tárgyesetben előforduló szokatlan magánhangzó alakokat (borjúkot, aztot, bennünköt, münköt, stb.), vagy a -val, -vel régies illeszkedését (szekerverl, stb.).

Chrhos Szepes

Adott irat előt, a folyó 1866. évi Aprilis 23. napján,
Csal. Ist. György Herd. János Jozseff és nejje Anna
betelt Demokos Jánossal egy, és vértől, megfeszít
vált Bátkfalvi Péter Jozseff és nejje Katalin
Bened Regina asszony, akiket a következendő
egyesmennyire lépések hogy tudni illik,
előtlen fén irat János Jozseffnek és nejének
elkötél betelttel vértől, melyek mind köze
kelentellett Bátkfalvi Péter Jozseffnek és nejje
nek eladni a Bátkfalvi Slavon egy darab
Kassallo helyet a közeire való a melynek
vicinusa közeire Bátkfalvában három
létes által birtokló lapos, nyugatra
apatal és a vértől Péter Jozseff ezen fén
meg vicinall Kassallo helyet által a fén
Herd. János Jozseff és nejje 53 f. és 33 f.
azaz éva ötven három forinttal és harmint
három krajtárral vértől közeire
örökösön Péter Jozseffnek és nejének. Katalin
Bened Regina asszonytól, aly fel betelt
melyet hogy az eladók semmi gufrem kaga
fén magarok azon birtokból három által
abla vértől, örökösön meg másolhatlan szabad
birtokba marad vértől maradvare.

Hogy ezen fén irat egyesmenny és vértől hogy ma eladók
mindenben a fén irat, vértől közeire által azok
igaz közeire, seven asszonyt, bizonygagot, és mind
két vértől fel, által meg adójit, vértől
aláírásavalt vagy vértől, által közeire
Herd. János Jozseff és nejje vértől. Adott János Katalin
János Jozseff és nejje Anna György János dan
meg közeire igaz által János

TARTALOM

I. FORRÁSBEMUTATÁS ÉS TÖREDÉKES ELEMZÉSI KISÉRLET	5
<i>Székely családi levelesládák a Fiság táján</i>	<i>5</i>
<i>Székely családi levelesládák iratai múzeumban</i>	<i>6</i>
<i>Az iratfeldolgozás és az iratválogatás szempontjai</i>	<i>7</i>
Iratfeldolgozás és iratválogatás a „terepen”	7
Iratválogatás e forrásközlés készítésekor	9
<i>A családi levelesládák iratainak születése és néhány sajátossága</i>	<i>11</i>
<i>A székely családi levelesládák iratainak legjellemzőbb fajtái</i>	<i>13</i>
Osztálylevelek, vagyonmegosztó egyezségek.....	13
Testamentumok, végrendeletek, adományozó levelek	14
Perefernumlevelek, hozománylevelek.....	15
Földzálogosító levelek	17
Örökös földeladások egyezséglevelei	19
Földcserék egyezséglevelei	20
Egyebek.....	21
<i>Földbirtoklás és a családi vagyon sorsa a székely levelesládák iratainak tükrében.....</i>	<i>21</i>
II. DOKUMENTUMOK	33
III. MUTATÓK ÉS TÁJÉKOZTATÓK.....	177
SZÓMUTATÓ, SZÓMAGYARÁZAT, TÁRGYMUTATÓ	177
HELYNEVEK MUTATÓJA.....	217
FALVAK, TÁJAK, SZÉKEK NÉVMUTATÓJA.....	227
A CSALÁDI ARCHÍVUM	229
RÖVIDÍTÉSEK.....	230
IRODALOM.....	231
A SZÖVEGKÖZLÉS MÓDJA.....	235
TARTALOM.....	237

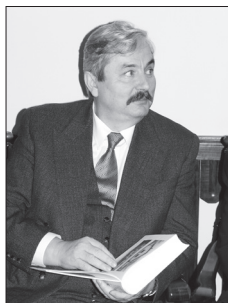
Örökös szerződés.

Az alul írtak előtűz ajeleni folyó 1868^{ik} év Január hó 20^{án}
Csit. Úr. Györgyi ifiabb Sál Lajos Maister ur, és ugyan
ide való Sétse, Josef ötegyelme, egy más törött, a követ-
=kerendő örökös vásárra lépének, hogy t. i:

Ferről Sál Lajos urnak, Leven a' Úr. Györgyi erdőn, az ugy
nevezett, Úr utban egy kerüce való irásos helye; amelyeki
az édes Anyja Sál Albert aida való iró Sál Lajos fiának,
a' melynek Somrézja, délről előtűz Mihály György, Teleiről
avovő Sétse Josef, ezen tús darabocská örökös helyet
által adá Sál Lajos Sétse Josef ötegyelmének örökös
birtoklásába. Éax az irva két törin törött okirat érleiben
utánna járando szerzővel, az az a Csit. Úr. adójával együtt
mely ferről sumát az az a Csit. Úr. kerékhez is veri
Sál Lajos ötegyelme minden hiány nélkül on elöltünk
Sétse Josefól. —

Mely ferről örökös vásárolat, az fenlebit felémet kerészekre
meg egyezést után, hogy véghez vittük, artolekkulajdon
névünk all irásunkal meg erővise, ki adta Csit. Úr.
Györgyön a fenlebit iróben, és a Csit. Úr. Josef lak házána

Csit. Úr. Josef, Csit. Úr.
Sál Balázs, Csit. Úr.
Jozs. József, Csit. Úr.

BÁRTH JÁNOS

1944. december 15-én született a bácskai Jánoshalmán. Kalocsán járt gimnáziumba. 1963-tól 1968-ig a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetemen történelmet és néprajzot tanult.

1968 és 2007 között rövid kiskunhalasi munkálkodás után, Kalocsán és Kecskeméten dolgozott. Leginkább múzeumigazgatóként tevékenykedett. Tanít a Szegedi Egyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékén.

Jellemző kutatási területei: településnéprajz, társadalomnéprajz, vallási néprajz; agrártörténet, népesedéstörténet; tanyai, falusi, mezővárosi életmódtörténet.

ÖNÁLLÓ KÖNYVKÉNT MEGJELENT ÍRÁSAI

- A kalocsai szállások településnéprajza (1975)
- Korai kalocsai hímzések (1978)
- Magyar népi építészet (1982)
- Szállások, falvak, városok. A magyarság települési hagyománya (1996)
- Kalocsai kontraktusok (1997)
- A vigasztaló Napbaöltözött Asszony (2000)
- Varság, a székely tanyaközség (2001)
- Gyimesfelsőlóki emléklapok (2003)
- Úz-völgyi magyarok (2004)
- Kétvízközi népismeret. Tanulmányok a Duna–Tisza közéről (2005)
- Tájak mezsgyéjén. Termelés és életmód a Duna–Tisza közti Kecelen a kései feudalizmus korában (2005)
- Jézus dicsértessék! A székelyvarsági hegyi tanyaközség vallási hagyományai (2006)
- A korondi közbirtokosság három évtizede (1904–1933), (2006)
- Az eleven székely tizes. A csikszentgyörgyi és a csikbánkfalvi tizesek... a XVII–XX. században (2007)
- Erdély római katolikusai a XVIII. század közepén (2008)
- Tanyasors, gazdasors. Egy illancsi tanya néprajza és vizuális antropológiája (2009)
- Vízvezető közösségek Csikszentgyörgyön és Csikbánkfalván (2010)
- Templom jobbágya, megye zsellére, eklézsia árendása (2011)
- Szentgyörgy megyéje Alcsíkban (2012)

A SZERKESZTÉSÉBEN MEGJELENT TÖBBSZERZŐS KÖNYVEK

- Kecel története és néprajza (1984)
- Dunatáji találkozás (1992)
- Dunáninnen – Tiszáninnen (1998)
- Tükörképek a Sugovicán (1997)
- Havasalja havasa. Tanulmányok a székelyvarsági hegyi tanyaközségéről (1998)
- Két víz között (1999)
- Ezer év a Duna–Tisza közén (2001)
- Kecskemét története 1849-ig (2002)
- Bács-Bodrogtól Bács-Kiskunig (2003)
- Szavak szivárványa (2006)
- Lapádi vendégség. Néprajzi tanulmányok Magyarlapádról és környékéről (2007)
- Fakuló színek (2009)
- Dusnok története és néprajza (2010)
- Tárgyak, jelek, virágok. Tanulmányok Bács-Kiskun megye népművészetéről (2010)
- Cumania 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25. (1997–2010)

AGAPÉ
Ferencs Könyvkiadó és Nyomda
6791 Szeged, Széksósi út 16.
E-mail: office@agape.hu
Felelős vezető: Dr. Harmath Károly, OFM

